

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

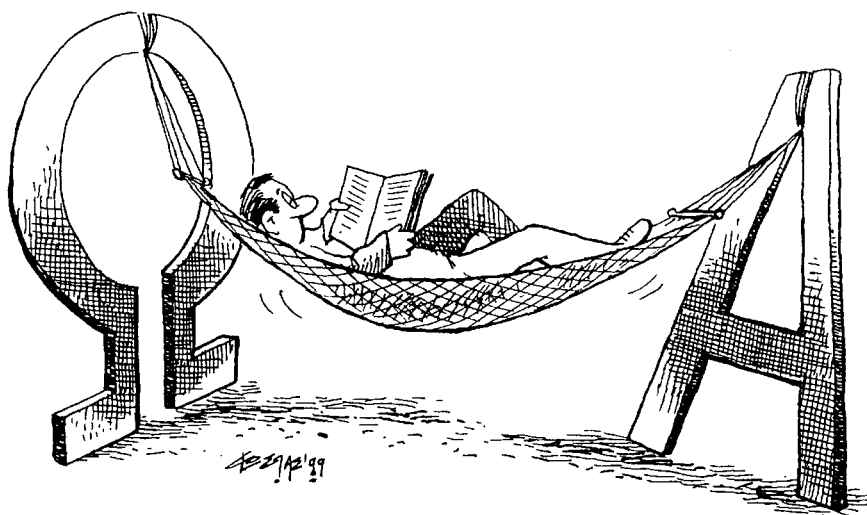
(1985-1999)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2000

Η ΠΡΩΤΗ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

(1985-1999)

“παίζοντας να εργάζεσαι χωρίς να δουλεύεις τους άλλους”

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ, ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΕΤΙΑ

(1985-1999)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2000

Σχεδιασμός και σύνταξη του βιβλίου (εθελοντικά και
χωρίς την ανάληψη κάποιου “Προγράμματος”): Παναγιώτης Νούτσος

© Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 2000.

“Meissel und Schlegel können ganz wohl dazu dienen, ein Stück Zimmerholz zu bearbeiten, aber zum Kupferstechen muss man die Radiernadel brauchen”

Kant, *Prolegomena*.

“Κάθε γωνιά κι ένα κατάστημα γραμμοφώνων
κάθε κατάστημα κι εκατό γραμμόφωνα
κάθε γραμμόφωνο κι εκατό δίσκοι
και σε κάθε δίσκο
ένας ζωντανός παίζει μ' έναν πεθαμένο.
Πάρε τη χαλύβδινη βελόνα και ξεχώρισέ τους
αν μπορείς”

Σεφέρης, *Ο κ. Στρ. Θαλασσινός*.

“Όταν κοιτάς τα πράγματα το ξέρεις
ότι απλώς απαριθμείς πεπραγμένα”

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΑΝΑΚΡΟΥΣΜΑ

σ. 11

1.	Το Προσωπικό	13
1.1.	Η διοικητική δομή	16
1.2.	Το μερίδιο από τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος	17
2.	Το διδακτικό έργο	18
2.1.	Οι προπτυχιακές σπουδές	18
2.1.1.	Οι φοιτητές/τριες της Φιλοσοφικής Κατεύθυνσης	26
2.1.2.	Προγράμματα Σπουδών Επιλογής	27
2.2.	Οι μεταπτυχιακές σπουδές	28
2.2.1.	Οι φοιτητές/τριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης	35
2.2.2.	Οι υποψήφιοι διδάκτορες	37
2.2.3.	Υποτροφίες – Φοιτητική Μέριμνα	39
2.2.4.	Οι διδάκτορες Φιλοσοφίας	40
2.2.5.	Οι επίτιμοι διδάκτορες Φιλοσοφίας	42
2.2.6.	Μέλη συμβουλευτικών/εξεταστικών επιτροπών διδακτορικών διατριβών που εκπονήθηκαν/ εκπονούνται σε άλλα Τμήματα	42
2.3.	Εκπαιδευτικές άδειες στο εξωτερικό	43
2.4.	Διδασκαλία σε άλλα Πανεπιστήμια	45
2.5.	Διαλέξεις/Φροντιστηριακά μαθήματα	46
2.6.	Παρουσιάσεις βιβλίων	53
2.7.	Σε εκλεκτορικά σώματα εκλογής μελών ΔΕΠ άλλων Τμημάτων	54
2.8.	Επιστημονικές Εταιρείες	54
2.9.	Διακρίσεις	56
2.10.	Οι επισκέπτες καθηγητές	58
2.11.	Οι προσκεκλημένοι για διαλέξεις/φροντιστηριακά μαθήματα	58
2.12.	Οι διαρκέστερες συνεργασίες	63
2.13.	Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και υπαλλήλων	64
3.	Ερευνητικά Προγράμματα	66
4.	Επιστημονικά συνέδρια/ημερίδες	69
4.1.	Οργάνωση	70
4.2.	Συμμετοχή με ανακοίνωση σε διεθνή συνέδρια	71
4.3.	Συμμετοχή με ανακοίνωση σε ελληνικά συνέδρια	79
5.	Το ερευνητικό – συγγραφικό έργο	93
5.1.	Οι εκδόσεις του Τομέα	94

5.2.	Βιβλία	95
5.2.1.	Αυτοτελώς	95
5.2.2.	Επιμέλεια συλλογικών τόμων	99
5.2.3.	Μεταφράσεις	101
5.3.	Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά	101
5.3.1.	Το τρίτο μέρος της <i>Δωδώνης</i>	101
5.3.2.	Μέλη επιστημονικών επιτροπών περιοδικών	102
5.3.3.	Εργασίες σε διεθνή περιοδικά	103
5.3.4.	Εργασίες σε ελληνικά περιοδικά	109
5.3.5.	Εργασίες σε Πρακτικά διεθνών συνεδρίων ή σε διεθνείς συλλογικούς τόμους	112
5.3.6.	Εργασίες σε Πρακτικά ελληνικών συνεδρίων ή σε ελληνικούς συλλογικούς τόμους	117
5.3.7.	Βιβλιοκρισίες	123
5.3.8.	Μεταφράσεις άρθρων	126
5.4.	Τα ερευνητικά ενδιαφέροντα: από τα αριθμητικά δεδομένα στην ιδιοσυστασία του συγγραφικού έργου	127
6.	Η Βιβλιοθήκη	135
6.1.	“Κέντρο Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας των Κοινωνικών και Πολιτικών Ιδεών”	135
6.2.	“Κέντρο Ερευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας”	136
6.3.	“Βιβλιοθήκη και Μουσείο Μαρίας και Σπύρου Μαλαφούρη (Ερνάνη)”	137
7.	Οι διδάσκοντες της φιλοσοφίας στην κοινωνία της εποχής τους	138
8.	Για την τοπική κοινωνία	140
8.1.	Τα όρια της καθημερινότητας διδασκομένων και διδασκόντων	143
9.	Με τον Ελληνισμό της Διασποράς	146
10.	Για την “κινητικότητα” διδασκόντων και διδασκομένων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης	147
10.1.	Συμβολή στην αποσαφήνιση της “βαλκανικής πολιτικής” του Ιδρύματος	149
11.	Αναστοχασμός για το παρόν και το μέλλον του Πανεπιστημίου	150
	ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ	151
	SUMMARY	152
	Ο υπομνηματισμός της εικονογράφησης	156

ΠΡΟΑΝΑΚΡΟΥΣΜΑ

Με το Ν. 1268/82 οι Φιλοσοφικές Σχολές των Πανεπιστημίων της χώρας μετατρέπονται σε Φιλοσοφικά Τμήματα, τα οποία θα διαιρεθούν στη συνέχεια (ΦΕΚ 160/18-10-1984) σε τρία Τμήματα το καθένα. Μετά την ίδρυση του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων θα συσταθεί (ΦΕΚ, αρ. 630/18-10-1985) και ο Τομέας Φιλοσοφίας. Η αρχική αυτοτελής παρουσία του σημαδεύθηκε σε μεγάλο βαθμό από τις επιλογές και το πνεύμα συνεργασίας που είχαν εμφυσήσει όσοι κατείχαν τις έδρες Φιλοσοφίας, δηλαδή οι αείμνηστοι πια Σπύρος Κυριαζόπουλος (από το 1969 έως το 1977) και Θεόφιλος Βέικος (από το 1972 έως το 1979) καθώς και ο κ. Χρίστος Φράγκος (1979-1981, με ανάθεση)¹. Ας μου επιτραπεί να υπομνήσω, χωρίς καμιά διάθεση υπερβολής και την αυτοπαγίδευση του επιγονισμού, ότι αυτό που συγκροτούσε τη σφριγηλή ιδιοσυστασία της Φιλοσοφικής Σχολής, σε όλες τις φάσεις της, αποτυπώθηκε έκδηλα στον τρόπο λειτουργίας του Τμήματός μας και συνακόλουθα του Τομέα μας. Στο “Σπουδαστήριο Φιλοσοφίας”, αρκετά χρόνια πριν από το Νόμο πλαίσιο, αναδύθηκαν οι όροι της συλλογικής ερευνητικής και διδακτικής εργασίας. Έτσι, εκτός από τα μαθήματα που έφεραν σε πέρας από κοινού όλοι σχεδόν οι διδάσκοντες, πραγματοποιήθηκαν τρεις ημερίδες και ένα συνέδριο μ’ αυτή τη σύλληψη:

α. “Μνήμη φιλοσόφων Σπ. Κυριαζόπουλου – Αν. Γιανναρά” (27-2-1979),

β. “150 χρόνια από το θάνατο του Hegel” (9-12-1981),

γ. “Ο Δ. Γληνός ως παιδαγωγός και φιλόσοφος” (26-1-1983),

δ. “Ο Karl Marx και η φιλοσοφία” (3 έως 5-11-1983).

Τα “πεπραγμένα” της πρώτης δεκαπενταετίας που εκτίθενται εδώ δεν κυφορήθηκαν σε θερμοκοιτίδα, αλλά προέκνυσαν προφανώς μέσα από ένα σύνθετο πλέγμα αρμοδιοτήτων, δυνατοτήτων, υποχρεώσεων και συγκυριών, ατομικών και συλλογικών, και σε κάθε περίπτωση με την εδραίωση της συλλογικότητας που κληρονομήσαμε. Αν με το παρόν δημοσίευμα εμφανίζεται το έργο ενός μόνου Τομέα², τούτο δεν οφείλεται σε κάποια αυτάρεσκη ομφαλοσκοπία, αλλά στην κοινή πεποίθηση ότι πριν από οποιαδήποτε πανοραμική κατόπτευση των δακτυλίων του “όλου” προέχει η απογραφή των “πεπραγμένων”

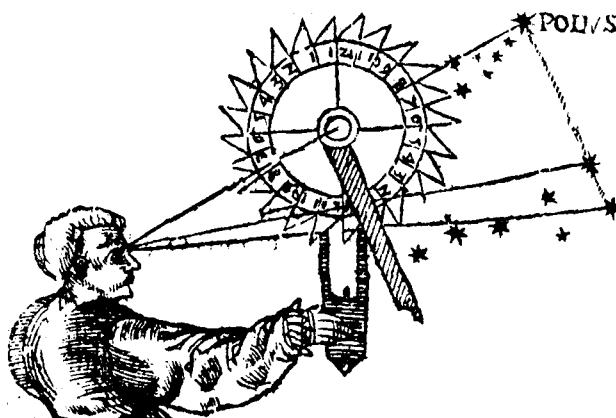
1. Για τις ημερίδες προς τιμήν τους και τα αντίστοιχα Πρακτικά βλ. §.§. 4.3. και 5.1.

2. Το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας δεν “καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης”, όπως θα έπρεπε κατά την κείμενη νομοθεσία (Ν. 1268/82, άρθρο 6, § 2 και 4 β), αλλά **τριών**. Έτσι ο Τομέας Φιλοσοφίας υποκαθιστά λειτουργίες Τμήματος και δεν περιορίζεται απλώς σε “συγκεκριμένο πεδίο” μίας επιστήμης.

συγκεκριμένων μονάδων – πρωτογενών και για τούτο ομοιογενών – διδακτικής και ερευνητικής δραστηριότητας των Πανεπιστημίων, σύμφωνα με την ισχύουσα θεσμική κατανομή και πλαισίωση των επιμέρους επιστημών. Μ' αυτήν ακριβώς την αφετηρία δεν οικοδομήσαμε “στεγανά”, αλλά συντελέσαμε στην αναγωγή του αυτοπεριορισμού στα οικεία σε στέρεο κριτήριο αρμοδιότητας, το οποίο κατακτούσαμε βήμα το βήμα, ένας-ένας και όλοι μαζί. Αν λοιπόν η παρούσα συγκομιδή¹ εκληφθεί ως απολογισμός της πρώτης δεκαπενταετίας του Τομέα μας, επιβάλλεται να συνεκτιμηθεί η ανάγκη του δημοσίου ελέγχου², τόσο στους κόλπους της πανεπιστημιακής κοινότητας όσο και στο πεδίο των θεσμών δημοσιότητας που αναπτύσσει η κοινωνία της εποχής μας, έστω κι αν ένα μέρος της τους αντιμετωπίζει απλώς ως πεδία άσκησης της “ανταγωνιστικότητας”³.

29.2.2000

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΝΟΥΤΣΟΣ

“παραλαμβάντα μεθ’ ἑαυτοῦ τὸν Ἑλεγχον ἅπασι τοῖς φάσκουσι φιλοσοφεῖν ἐντυγχάνειν”

1. Αφορά **αποκλειστικά** στα έτη 1985-1999 και προφανώς στο χρονικό διάστημα, εντός αυτής της δεκαπενταετίας, που το επιστημονικό-διδακτικό προσωπικό εργάσθηκε/εργάζεται στους κόλπους του Τομέα μας. Εννοείται ότι η προσκόμιση των επιμέρους στοιχείων αυτής της καταγραφής έγινε από τους ίδιους τους συναδέλφους και ότι ελήφθη υπόψη ο Ν. 2472/97 για την “Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα”.
2. Προφανώς διαφέρει η διαδικασία “εἰς ἔλεγχον” του φιλοσόφου (Πλάτων, *Φαῖδρος* 278 c-d) από το “cum auribus extentis magnos commisit elenchos” (Juvenalis, *Satura* VI, 459)...
3. Βλ. και για τα καθ’ ημάς G. Psacharopoulos, “Scientific Training in Europe Year 2000: Problems and Solutions”, *The IPTS Report*, αρ. 37 (Σεπτ. 1999), 4-10.

1. ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

α. Διδακτικό – Ερευνητικό Προσωπικό (Δ.Ε.Π.):

1. **Παναγιώτης Νούτσος** (1980), καθηγητής (1988) Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας.
2. **Γεωργία Αποστολοπούλου** (1984), καθηγήτρια (1993) Ιστορίας της Φιλοσοφίας και Πρακτικής Φιλοσοφίας.
3. **Νίκος Ψημμένος** (1975), καθηγητής (1994) Νεοελληνικής Φιλοσοφίας.
4. **Ευθύμης Παπαδημητρίου** (1984), καθηγητής (1995) Ιστορίας της Φιλοσοφίας.
5. **Χρίστος Τέζας** (1973), αναπληρωτής καθηγητής (1998) Ιστορίας της Φιλοσοφίας.
6. **Γιώργος Μαραγκός** (1990), επίκουρος καθηγητής (1995) Φιλοσοφίας της Επιστήμης και Γνωσιοεπιστήμης.
7. **Διονύσης Δρόσος**, επίκουρος καθηγητής (1995) Ηθικής Φιλοσοφίας.
8. **Ελένη Καραμπατζάκη** (1970), επίκουρη καθηγήτρια (1996) Ιστορίας της Φιλοσοφίας.
9. **Γιώργος Κουμάκης** (1971), λέκτορας (1982) Φιλοσοφίας.
10. **Κώστας Πέτσιος**, λέκτορας (1998) Ιστορίας της Φιλοσοφίας.

Επίκειται ο διορισμός του εκλεγμένου (15-12-1999) επίκουρου καθηγητή Νεώτερης και Σύγχρονης Φιλοσοφίας **Γιάννη Πρελορέντζου**.

β. Ομότιμοι καθηγητές:

1. **Ευτύχης Μπιτσάκης** (1994· βλ. παρακάτω, στην §. 4, το συνέδριο προς τιμήν του: “Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική” καθώς και τον ομότιτλο τόμο).
2. **Μανόλης Παπαθωμόπουλος** (2000· καθηγητής Κλασικής Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής, 1969-1982, και του ενιαίου Φιλοσοφικού Τμήματος, 1982-1984, συνέβαλε ως τη συνταξιοδότησή του στη διεξαγωγή του διδακτικού και ερευνητικού έργου του Τομέα Φιλοσοφίας).

γ. Πρώην μέλη Δ.Ε.Π.:

1. **Βασίλης Κύρκος**, καθηγητής (1981-1996) Ιστορίας της Φιλοσοφίας. Καθηγητής Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης Παν/μίου Αθηνών.
2. **Ευτύχης Μπιτσάκης**, καθηγητής (1981-1993) Φιλοσοφίας.
3. **Αιμίλιος Μεταξόπουλος** (1985-1989), επίκουρος καθηγητής (1988) Επιστημολογίας. Καθηγητής του Τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου.

4. **Σταυρούλα Τσινόρεμα** (1989-1998), επίκουρη καθηγήτρια (1992) Νεώτερης και Σύγχρονης Φιλοσοφίας. Αναπλ. καθηγήτρια Τμήματος Φ.Κ.Σ. Παν/μίου Κρήτης.
5. **Σωτηρία Δρακοπούλου** (1989-1994), λέκτορας Ηθικής. Lecturer του Middlesex University.

δ. Πρώην ειδικοί επιστήμονες:

1. **Γεωργία Αποστολοπούλου** (1980-1984).
2. **Σταυρούλα Τσινόρεμα** (1985-1989).
3. **Σωτηρία Δρακοπούλου** (1985-1989).
4. **Γραμματική Αλατζόγλου** (1989-1991).
5. **Ιόλη Πατέλλη** (1990-1992).

ε. Επικουρικό-Διδακτικό Προσωπικό:

1. **Βασιλική Σολωμού-Παπανικολάου** (1973), MA (1988).

στ. Πρώην Επικουρικό-Διδακτικό Προσωπικό:

1. † **Ειρήνη Παπαδάκη** (1973-1986).

ζ. Ειδικό Διοικητικό – Τεχνικό Προσωπικό (Ε.Δ.Τ.Π.):

1. **Ευδοκία Παπαγεωργίου-Λεβέντη** (1972).

η. Διοικητικοί Υπάλληλοι:

1. **Μαρία Παππά** (1986).

θ. Αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί:

Από το 1992, ανελλιπώς, πέντε-έξι φιλόλογοι, κάποτε κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων, αποσπώνται ετησίως από τις οργανικές θέσεις τους στη Μέση Εκπαίδευση και συμβάλλουν στη διεκπεραίωση του διοικητικού, διδακτικού και ερευνητικού έργου του Τομέα.

Γραμματεία:

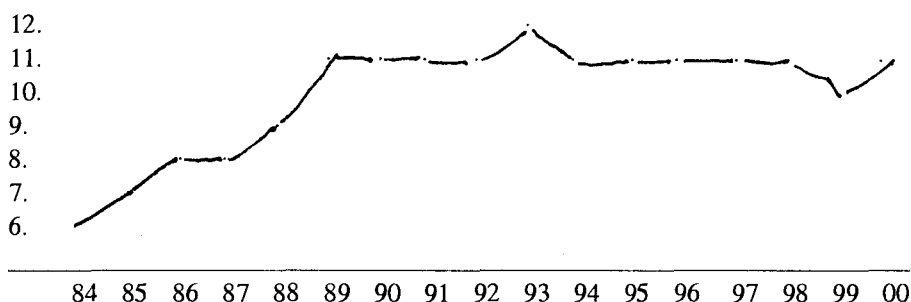
Τηλέφωνο: 0651-95656 ή 95657

Fax.: 0651-95801

E-mail: mpappa@cc.uoi.gr

Παρατηρήσεις:

Όλα τα μέλη ΔΕΠ είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης και διαμένουν στα Ιωάννινα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2530/97, άρθρο 2, § 2. Στα δεκαπέντε χρόνια αυτής της καταγραφής η ροή τους εμφανίζεται ως εξής, με την αύξηση και σταθεροποίηση του αριθμού (11) των μελών ΔΕΠ να πραγματοποιείται μόλις το 1989:

Όλοι οι υποψήφιοι για θέσεις ΔΕΠ πριν από την κατάθεση της οικείας εισηγητικής έκθεσης πραγματοποιούν, με ευθύνη του Τομέα, δίωρο μάθημα στους φοιτητές, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, με την παρουσία των διδασκόντων (πρβλ. § 2.2.13., αρ. 4, 7, 13, 14, 58, 86, 87, 88). Σημειώνεται επιπλέον ότι οι εκλογές αυτές προϋποθέτουν συμπλήρωση, όταν απαιτείται, του εκλεκτορικού σώματος με πραγματική και όχι εικονική κλήρωση και πάντα αναλυτικές εισηγητικές εκθέσεις, που συντάσσονται και κατατίθενται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (βλ. § 5.4.).

Το 1996 εγκαινιάσθηκαν οι “Συναντήσεις (Συν)εργασίας”, όπου τα μέλη ΔΕΠ παρουσιάζουν και συζητούν την τρέχουσα έρευνά τους.

Ως προς τους χώρους πραγματοποίησης των μεταπτυχιακών τους σπουδών (δύο μόνον είναι πτυχιούχοι του Παν/μίου Ιωαννίνων, ενώ δεν υπήρξε κανείς γιος/κόρη ή σύζυγος πανεπιστημιακού καθηγητή) η κατανομή εμφανίζεται ως εξής (υπολογίζονται – σε παρένθεση – και τα μέλη ΔΕΠ που αποχώρησαν):

γερμανόφωνος: 6 (7) αγγλόφωνος 3 (5) γαλλόφωνος 1 (3).

Ως προς την αριθμητική σύνθεση των φύλων (υπολογίζονται επίσης – σε παρένθεση – και τα μέλη ΔΕΠ που αποχώρησαν):

άντρες 8 (11): 80% (73%) – γυναίκες 2 (4): 20% (27%), σε ένα Τμήμα όπου οι άντρες αποτελούν το 70% και οι γυναίκες το 30%.

Για τα ερευνητικά-συγγραφικά τους ενδιαφέροντα βλ. την § 5.4. Σε κάθε περίπτωση δεν αποτελούμε φυτόριο των “star professors” (βλ. G. Roche, *The Fall of the Ivory Tower*, Washington, D.C. 1994, 257) ούτε βέβαια το επιστημονικό πεδίο της φιλοσοφίας υπόκειται σε συναφείς διεθνείς διακρίσεις (βλ. H. Zuckerman, *Scientific Elite. Nobel Laurates in the United States*, New York-London 1977).

1.1. Η ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

Όργανα του Τομέα, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (για τις αρμοδιότητές τους βλ. τον Ν. 1268/82, άρθρο 9, § 2β), είναι η Γενική του Συνέλευση (απαρτίζεται από το οικείο Δ.Ε.Π., δύο εκπροσώπους των προπτυχιακών και έναν των μεταπτυχιακών φοιτητών) και ο Διευθυντής (εκλέγεται για ένα πανεπιστημιακό έτος από τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης). Ως διευθυντές έχουν εκλεγεί οι εξής:

1. **1984/1985:** Π. Νούτσος
2. **1985/1986:** Π. Νούτσος
3. **1986/1987:** Π. Νούτσος
4. **1987/1988:** Β. Κύρκος
5. **1988/1989:** Π. Νούτσος
6. **1989/1990:** Ν. Ψημμένος
7. **1990/1991:** Ν. Ψημμένος
8. **1991/1992:** Ε. Παπαδημητρίου
9. **1992/1993:** Ε. Παπαδημητρίου
10. **1993/1994:** Ν. Ψημμένος
11. **1994/1995:** Ν. Ψημμένος
12. **1995/1996:** Π. Νούτσος
13. **1996/1997:** Π. Νούτσος
14. **1997/1998:** Π. Νούτσος
15. **1998/1999:** Ν. Ψημμένος
16. **1999/2000:** Π. Νούτσος

“οὐ στρατηγός, οὐ πρύτανης ἢ ὑπατος
εἶναι θελήσεις, ἀλλ’ ἐλεύθερος”

Από το πανεπ. έτος 1984/1985 ως το 1998/1999 πραγματοποιήθηκαν 184 συνεδρίες:

1984/85:	16	1992/93:	11
1985/86:	16	1993/94:	12
1986/87:	14	1994/95:	13
1987/88:	13	1995/96:	12
1988/89:	12	1996/97:	9
1989/90:	10	1997/98:	12
1990/91:	13	1998/99:	8
1991/92:	13	Σύνολο:	184

Μέλη ΔΕΠ εκπροσωπούν τον Τομέα στις επιτροπές του Τμήματος (Πρόγραμμα Σπουδών, Φοιτητικά Ζητήματα, Δωδώνη κλπ.) και συμμετέχουν στη συγκρότηση εκλεκτορικών σωμάτων (βλ. και την §. 2.7) και εισηγητικών επιτροπών, ενώ επίσης έχουν εκλεγεί σε θέσεις Προέδρου, αναπληρωτή Προέδρου, Κοσμήτορα, Συγκλητικού και Αντιπρύτανη (βλ. Ν. 2530/97, άρθρο 1, § 2).

1.2. ΤΟ ΜΕΡΙΔΙΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

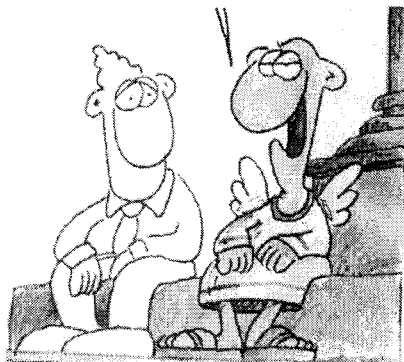
Ο κωδικός 4121Α του Τακτικού Προϋπολογισμού αφορά στα έξοδα λειτουργίας (αναλώσιμα, άδειες του ΔΕΠ στο εσωτερικό, προσκλήσεις ομιλητών κλπ.) της Φιλοσοφικής Σχολής. Κατά την παρελθούσα δεκαετία το ύψος του είχε ως εξής (σε εκατομμύρια δραχμές) σε σχέση με τη χρηματοδότηση του Τομέα:

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Φ.Σ.	14	14	14	14	18	25	25	25	32
Τ.Φ.	1,7	1,6	1,9	2	1,9	2,7	2,7	3,2	3,7
%	12,4	11,8	13,8	14,8	10,5	11,1	11,1	12,8	11,7.

Αν βέβαια το 1997 συνολικά διατέθηκαν 270 εκατομμύρια για τη λειτουργία όλων των Τμημάτων του Ιδρύματος (ήτοι: 11,4% του Τακτικού Προϋπολογισμού)¹ και αντίστοιχα το 1999 300, τότε το ποσοστό που μας αντιστοιχούσε κυμαίνεται μόλις στο 0,99% και 0,79%.

Από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων η αναλογία διαμορφώνεται ως εξής σχετικά με τις δαπάνες εξοπλισμού του Ιδρύματος:

	1991	1992	1993	1994	1995	199	199	1998	1999
Π.Ι.	174	223	243	318	309	385	286	439	—
Τ.Φ.	0,5	2,3	3,4	6,1	2,4	4,7	4	0,66	—
%	0,31	1	1,4	1,9	0,7	1,2	1,3	0,15	—

“Να ξύνεις ή να μην ξύνεις;”

1. Αν τα όμορα Τμήματα, ως “νέα” Τμήματα (το ΠΤΔΕ ιδρύθηκε το 1984 και το ΠΤΝ το 1987), διέθεταν το 1997 22.500.000 και 13.500.000 και το 1999 20.000.000 και 15.000.000, τότε σε καθένα από τα 30 (18+12) μέλη ΔΕΠ αναλογούσαν: 1.200.000 (1997) και 1.166.000 (1999), ενώ αντίθετα σε κάθε μέλος ΔΕΠ του Τομέα μας 226.897 και 313.750 δρχ. Είναι προφανές ότι η προικοδότηση δεν πρέπει να έχει ως μονάδα αναφοράς τα νέα Τμήματα (τα οποία αναπόφευκτα μετατρέπονται σε τέως νέα), αλλά τα νεοπροσλαμβανόμενα μέλη ΔΕΠ για την έναρξη της έρευνάς τους.

2. ΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Το Προσωπικό του Τομέα έρχεται σε καθημερινή επαφή με τους/τις φοιτητές/τριες του Τμήματος, με όσους/σες ακολουθούν από το πέμπτο εξάμηνο των σπουδών τους τη Φιλοσοφική Κατεύθυνση καθώς και με τις εκατοντάδες φοιτητών/τριών των άλλων δύο Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής, των δύο Τμημάτων της Σχολής Επιστημών Αγωγής και των πέντε Τμημάτων της Σχολής Θετικών Επιστημών, κάποτε μάλιστα και της Ιατρικής, που παρακολουθούν μαθήματα φιλοσοφίας.

2.1. ΟΙ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Κατά τη σύνταξη του κοινού προγράμματος των Τομέων Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας και κατά τις διαδοχικές τροποποιήσεις του προτά-νευσαν τα εξής κριτήρια:

- α. η επιστημονική ειδίκευση στις κύριες γνωστικές περιοχές του Τμήματος·
- β. η κατάρτιση εκπαιδευτικών που θα μπορούσαν να διδάξουν ορισμένη ενότητα μαθημάτων·
- γ. η ψυχοπαιδαγωγική επάρκεια·
- δ. η αναγνώριση ότι εκπαιδεύουμε νέους ηλικίας 18-22 ετών·
- ε. η εξακρίβωση της συνέχειας των κοινωνικών επιστημών με την εμβάθυνση στην προβληματική της επιστημολογίας·
- στ. η διαμόρφωση υπεύθυνων πολιτών με “επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση” (Ν. 1268, άρθ. 1, § 2 β) και
- ζ. η απαραίτητη στήριξη αυτού του προγράμματος με αρκετά μαθήματα Ελληνικής Γλώσσας και Ιστορίας (Νούτσος, “Οι αντικριστοί”, 67).

Οι φοιτητές/τριες κατά τα τέσσερα πρώτα εξάμηνα των σπουδών τους (Α΄ κύκλος, Γενικός)¹ διδάσκονται τα κύρια εισαγωγικά μαθήματα (“υποχρεωτικά”) των τριών επιστημών που καλλιεργεί το Τμήμα Φ.Π.Ψ. και τα “κατ’ επιλογήν υποχρεωτικά” μαθήματα Ελληνικής γλώσσας και Ιστορίας από τα άλλα δύο Τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής. Από το πέμπτο εξάμηνο (Β΄ κύκλος, Κατεύθυνσης) επιλέγουν μία από τις τρεις κατευθύνσεις σπουδών (π.χ. τη Φιλοσοφική) και παρακολουθούν τα οικεία μαθήματα. Ως προς τα μαθήμα-

1. Το Πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του Τμήματός μας, τηρώντας την κείμενη νομοθεσία, “διαρθρώνεται σε δύο κύκλους” και ειδικότερα τα μαθήματα του Α΄ κύκλου “προσφέρουν τις βάσεις της επιστήμης ή έχουν εισαγωγικό χαρακτήρα”, ενώ το σύνολο των “κατ’ επιλογήν υποχρεωτικών μαθημάτων” αποτελεί το 1/4 του Προγράμματος (Ν. 2083/92, άρθρο 9, §. 1 και Ν. 1268/82, άρθρο 24, §. 5). Επομένως στοχεύουν, αν δεν παραπλανώνται, όσοι διατείνονται ότι το Πρόγραμμα του Τμήματος Φ.Π.Ψ. “θα έπρεπε να είναι περισσότερο δομημένο, έχοντας ένα κορμό υποχρεωτικών βασικών μαθημάτων και μαθήματα επιλογής οργανωμένα σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις”. Βλ. και την επόμενη σημείωση που απαντά και στην αιτίαση ότι “μερικά από τα προγράμματα σπουδών” του Παν/μίου Ιωαννίνων “δεν είναι σαφώς οργανωμένα και δομημένα, αλλά παρουσιάζουν πολλούς βαθμούς ελευθερίας” που οδηγούν “μοιραία τους φοιτητές σε πολλές διαφορετικές υποομάδες και καταστάσεις”... Βλ. και τη σημείωση της σελίδας 25.

τα¹, ειδικότερα, που προσφέρει ο Τομέας Φιλοσοφίας η εισαγωγή νέων γνωστικών αντικειμένων, όταν κρίνεται αναγκαίο, διευκολύνεται με τη διάκριση που υιοθετείται ανάμεσα στο “Μάθημα” (με ξεχωριστό και αμετάβλητο κωδικό για κάθε τίτλο) και στο “Θέμα” που παραλλάσσει ανάλογα με τα ερευνητικά ενδιαφέροντα του εκάστοτε διδάσκοντα (κάποτε δύο μέλη ΔΕΠ διδάσκουν το ίδιο Μάθημα με διαφορετικό θέμα)². Συνολικότερα, ίσως το Τμήμα μας ανήκει στα λιγοστά εκείνα Τμήματα, στους κόλπους των οποίων (ανα)παράγεται η γνώση με τρόπο κριτικό χωρίς να εξαντλείται στο στενό ορίζοντα της επαγγελματικής κατάρτισης, έτσι ώστε να “συντείνει στη διαμόρφωση υπεύθυνων ανθρώπων με επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση”, κατά την αξίωση της κείμενης νομοθεσίας³. Προς αυτήν την κατεύθυνση είχε κινηθεί, ήδη από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του, και με τη συλλογική απαίτηση να καταργηθεί το “σύστημα διανομής” του ενός “εγχειριδίου” (σε κάθε περίπτωση το “διδασκτικό υλικό” δεν εξαντλείται σ’ αυτό που κατά την ισχύουσα υπουργική απόφαση “καλύπτει με περισσότερη πληρότητα την ύλη των εξετάσεων”) στους φοιτητές/τριες (το “Υπόμνημα” προς το ΥΠΕΠΘ, τον Μάιο του 1986, δημοσιεύθηκε στη Δωδώνη, μέρος τρίτο, 15 [1986], 228-230).

1. Το Τμήμα μας συγκαταλέγεται σ’ εκείνα τα Τμήματα, των οποίων το Πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών ανταποκρίνεται στην οικεία νομοθετική ρύθμιση (Ν. 1268/82, άρθρο 24, § 4 και Ν. 2083/92, άρθρο 9, § 4), δηλαδή δεν έχει μετατρέψει το ενδεικτικό σε απολύτως υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών γυμνασιακού τύπου: “Η κατανομή των εξαμηνιαίων μαθημάτων στα εξάμηνα κάθε κύκλου είναι ενδεικτική και όχι υποχρεωτική για τους φοιτητές [...] ακόμα και όταν ο φοιτητής αποδέχεται το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών”. Οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας ανέρχονται στις 21 (6 τρίωρα μαθήματα του Τμήματος και 1 ξένης Γλώσσας), σε “συνθήκες κανονικής φοίτησης”, σε δύο αμφιθέατρα και σε 8 αίθουσες “παραδόσεων” και φροντιστηρίων (για τη φαλλοκρατική υποδίωξη του όρου “seminarium” βλ. Νούτσος, *Οδηγός*, 29/30).

2. Για παράδειγμα, στο πλαίσιο του μαθήματος (αυτονομείται το 1985) της “Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας”, έχουν διδαχθεί και τα εξής θέματα: “Ο ιδεολογικός λόγος χωρίς ‘ιστορία και εξέλιξη’: Marx ή Freud;”, “Η θεωρητική θεμελίωση της γυναικείας προβληματικής στην Ελλάδα”, “Το πρόβλημα της κοινωνικής μεταβολής στη σκέψη των Ελλήνων θεωρητικών της Διασποράς”, “Πολυ-πολιτισμός και Μετα-νεωτερικότητα”, “Μετα-νεωτερικότητα και (αυτο)βιογραφία”. Σε κάθε περίπτωση τα μέλη ΔΕΠ, στα οποία ανατίθεται (και πριν το Ν. 2530/1997, άρθρο 2, §. 2β) η διδασκαλία δύο τριώρων μαθημάτων (μετά τη λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών το ένα αφορά στους μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες), φροντίζουν για τη διαρκή ανατροφοδότηση έρευνας και διδασκαλίας (βλ. και την §. 5.4.).

3. Για την απάντηση στο ερώτημα αν ένα Τμήμα ή ένας Τομέας ανταποκρίνεται στην “αποστολή” του χρήσιμο είναι να υπομνησθεί εδώ πώς αντιλαμβάνεται το Κράτος το ρόλο των Πανεπιστημίων:

“ι. Να παράγουν και να μεταδίδουν τη γνώση με την έρευνα και τη διδασκαλία,

ιι. Να συντείνουν στη διαμόρφωση υπεύθυνων ανθρώπων με επιστημονική, κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική συνείδηση και να παρέχουν τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία.

iii. Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου” (Ν. 1268/82, άρθρο 1, § 2).

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Α'. ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ - Κατεύθυνση: Φιλοσοφία

1ος ΚΥΚΛΟΣ (1ο έως 4ο εξάμηνο)	72 δ.μ.
I. <u>Υποχρεωτικά</u> μαθήματα του Τμήματος Φ.Π.Ψ.	45 δ.μ.
α. Από τον Τομέα <i>Φιλοσοφίας</i>	
15 δ.μ.	
β. Από τον Τομέα <i>Παιδαγωγικής</i>	15 δ.μ.
γ. Από τον Τομέα <i>Ψυχολογίας</i>	15 δ.μ.
II. <u>Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά</u> μαθήματα των άλλων Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής	27 δ.μ.
α. Από το Τμήμα <i>Φιλολογίας</i>	
18 δ.μ.	
β. Από το Τμήμα <i>Ιστορίας-Αρχαιολογίας</i>	9 δ.μ.
2ος ΚΥΚΛΟΣ (5ο έως 8ο εξάμηνο)	72 δ.μ.
I. Μαθήματα του Τμήματος Φ.Π.Ψ.	
I.1. <u>Υποχρεωτικά</u>	54 δ.μ.
α. Από τον Τομέα <i>Φιλοσοφίας</i>	36 δ.μ.
β. Από τον Τομέα <i>Παιδαγωγικής</i>	12 δ.μ.
γ. Από τον Τομέα <i>Ψυχολογίας</i>	6 δ.μ.
I.2. <u>Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά</u>	12 δ.μ.
α. Από τον Τομέα <i>Φιλοσοφίας</i>	ως 6 δ.μ.
β. Από τον Τομέα <i>Παιδαγωγικής</i>	ως 6 δ.μ.
γ. Από τον Τομέα <i>Ψυχολογίας</i>	ως 6 δ.μ.
II. Μαθήματα άλλων Τμημάτων ή Σχολών του Πανεπιστημίου	
II.1. <u>Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά</u>	6 δ.μ.
ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	12 δ.μ.
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	156 δ.μ.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
1ος Κύκλος (1ο έως 4ο εξάμηνο): 72 δ.μ.

Κοινός για όλες τις κατευθύνσεις του Τμήματος Φ.Π.Ψ.

I. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Φ.Π.Ψ. 45 δ.μ.

α. Από τον Τομέα Φιλοσοφίας:

1. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία	A 101 Φ	3 δ.μ.
2. Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία	A 104 Φ	“
3. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία	A 201 Φ	“
4. Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	A 211 Φ	“
5. Φιλοσοφία της Επιστήμης ή Επιστημολογία - Ιστορία των επιστημονικών ιδεών	A 221 Φ	“

Σύνολο 15 δ.μ.

β. Από τον Τομέα Παιδαγωγικής:

1. Ιστορία της Εκπαίδευσης	A 100 Π	3 δ.μ.
2. Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	A 200 Π	3 δ.μ.
3. Θεωρίες και Μέθοδοι Διδασκαλίας - Αξιολόγηση	A 300 Π	3 δ.μ.
4. Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής	A 400 Π	6 δ.μ.

Σύνολο 15 δ.μ.

γ. Από τον Τομέα Ψυχολογίας:

1. Γενική Ψυχολογία	A 100 Ψ	6 δ.μ.
2. Κοινωνική Ψυχολογία	A 200 Ψ	3 δ.μ.
3. Εξελικτική Ψυχολογία	A 300 Ψ	3 δ.μ.
4. Κλινική Ψυχολογία	A 400 Ψ	3 δ.μ.

Σύνολο 15 δ.μ.

**II. ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ
ΑΛΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ 27 δ.μ.**

α. Από το Τμήμα Φιλολογίας 18 δ.μ.

1. Δύο από την ενότητα Αρχαία Ελληνική Φιλολογία	6 δ.μ.
2. Τρία από την ενότητα Νέα Ελληνική Φιλολογία	9 δ.μ.
3. Ένα από τον Τομέα Γλωσσολογίας	3 δ.μ.

β. Από το Τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας: τρία μαθήματα 9 δ.μ.

Γενικό σύνολο δ.μ. του Α' Κύκλου: 72 διδακτικές μονάδες.

2ος Κύκλος (5ο ως 8ο εξάμηνο): 72 δ.μ.

I. Μαθήματα του Τμήματος Φ.Π.Ψ.

I.1. Υποχρεωτικά

**α. Από τον Τομέα Φιλοσοφίας
36 δ.μ.**

A' Ενότητα: τουλάχιστον 15 δ.μ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

<i>Η προβληματική της φιλοσοφικής ιστοριογραφίας</i>	B 100 Φ	3 δ.μ.
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία</i>	B 101 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Α' (Προσωκρατικοί φιλόσοφοι)</i>	B 101.1 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Β' (Αρχαία Σοφιστική)</i>	B 101.2 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Γ' (Σωκράτης και Σωκρατικές Σχολές)</i>	B 101.3 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Δ' (Πλάτων και Αρχαία Ακαδημία)</i>	B 101.4 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ε' (Αριστοτέλης και Αρχ. Περίπατος)</i>	B 101.5 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ΣΤ' (Ελληνιστική Φιλοσοφία)</i>	B 101.6 Φ	“
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ζ' (Η φιλοσοφία της ύστερης Αρχαιότητας ως τον 6ο αι. μ.Χ.)</i>	B 101.7 Φ	“
<i>Ρωμαϊκή Φιλοσοφία</i>	B 101.8 Φ	“
<i>Βυζαντινή Φιλοσοφία</i>	B 102 Φ	“
<i>Μεσαιωνική Φιλοσοφία</i>	B 103 Φ	“
<i>Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία</i>	B 104 Φ	“
<i>Νεότερη Φιλοσοφία</i>	B 104.1 Φ	“
<i>Σύγχρονη Φιλοσοφία</i>	B 104.2 Φ	“
<i>Νεοελληνική Φιλοσοφία</i>	B 105 Φ	“
<i>Φιλοσοφίες του εξωευρωπαϊκού χώρου</i>	B 106 Φ	“

Β' Ενότητα: τουλάχιστον 15 δ.μ.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία	B 200 Φ	3 δ.μ.
Οντολογία - Μεταφυσική	B 201 Φ	“
Φιλοσοφική Ανθρωπολογία	B 202 Φ	“
Επιστημολογία - Ιστορία των Επιστημονικών Ιδεών	B 203 Φ	“
Λογική	B 204 Φ	“
Γνωσιοθεωρία	B 205 Φ	“
Φιλοσοφία της Επιστήμης	B 206 Φ	“
Φιλοσοφία της Φύσης	B 207 Φ	“
Φιλοσοφία των Φυσικών Επιστημών	B 208 Φ	“
Φιλοσοφία των Μαθηματικών	B 209 Φ	“
Φιλοσοφία της Ιατρικής	B 210 Φ	“
Ηθική	B 211 Φ	“
Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	B 212 Φ	“
Φιλοσοφία της Ιστορίας	B 213 Φ	“
Φιλοσοφία του Πολιτισμού	B 214 Φ	“
Φιλοσοφία της Παιδείας	B 215 Φ	“
Φιλοσοφία της Γλώσσας	B 216 Φ	“
Αισθητική - Φιλοσοφία της Λογοτεχνίας	B 217 Φ	“
Φιλοσοφική Ερμηνευτική	B 218 Φ	“
Φιλοσοφία της Θρησκείας	B 219 Φ	“
Επίκαιρα Φιλοσοφικά Προβλήματα (π.χ. Τεχνική, Οικολογία κ.ά.)	B 220 Φ	“
Κοινωνιολογία	B 221 Φ	“
Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών	B 222 Φ	“

* Τις 6 υπόλοιπες δ.μ. ο/η φοιτητής/τρια έχει τη δυνατότητα να τις καλύψει από οποιαδήποτε Ενότητα (Α' ή Β') επιθυμεί.

β. Από τον Τομέα Παιδαγωγικής

12 δ.μ.

Τέσσερα μαθήματα από τα γνωστικά αντικείμενα:

Ιστορία της Εκπαίδευσης	B 100 Π	3 δ.μ.
Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	B 200 Π	“
Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής	B 400 Π	“

<i>Συγκριτική Εκπαίδευση, Οικονομία και Προγραμματισμός στην Εκπαίδευση</i>	B 600 Π	3 δ.μ.
---	---------	--------

γ. Από τον Τομέα Ψυχολογίας		6 δ.μ.
------------------------------------	--	---------------

Δύο μαθήματα από τα γνωστικά αντικείμενα:

<i>Γενική Ψυχολογία</i>	B 100 Ψ	3 δ.μ.
<i>Εξελικτική Ψυχολογία</i>	B 300 Ψ	“
<i>Κλινική Ψυχολογία</i>	B 400 Ψ	“

I.2. Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά		12 δ.μ.
---------------------------------------	--	----------------

α. Από τον Τομέα Φιλοσοφίας	ως	6 δ.μ.
β. Από τον Τομέα Παιδαγωγικής	ως	“
γ. Από τον Τομέα Ψυχολογίας	ως	“

II. Μαθήματα άλλων Τμημάτων ή Σχολών του Πανεπιστημίου

II.1. Κατ' επιλογήν υποχρεωτικά		6 δ.μ.
--	--	---------------

Γενικό σύνολο δ.μ. του Β' Κύκλου: 72 διδακτικές μονάδες.

ΞΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ	(διδάσκεται η Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική και Ιταλική γλώσσα)	12 δ.μ.
-------------	--	----------------

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ		156 δ.μ.
---	--	-----------------

Σημείωση: Κατά την ημέρα υποδοχής των νέων φοιτητών/τριών (για την “καθημερινότητά” τους βλ. την § 8.1.) του Τμήματος γίνεται επαρκής ενημέρωση ως προς τα θέματα του *Οδηγού Σπουδών* (η έκδοση έτους 1999/2000 περιλαμβάνει 156 σελίδες), τον οποίο παραλαμβάνουν με την εγγραφή τους (τα μέλη της Επιτροπής φοιτητικών ζητημάτων και ο διευθυντής του Τομέα λειτουργούν όλο το έτος ως Σύμβουλοι σπουδών). Επίσης σε τακτά χρονικά διαστήματα πραγματοποιείται δημόσια συζήτηση (η τελευταία έλαβε χώρα στις 22-11-1999) διδασκόντων και διδασκομένων για την εκπαιδευτική φυσιογνωμία του Τμήματος και τις επαγγελματικές προοπτικές των αποφοίτων του.

Τα μαθήματα Φιλοσοφίας του Α΄ κύκλου, ως υποχρεωτικά, διδάσκονται ανελλιπώς κάθε εξάμηνο. Από τα μαθήματα του Β΄ κύκλου κατά τα τελευταία οκτώ εξάμηνα παρατηρήθηκε η εξής συχνότητα αναθέσεων, ως αποτέλεσμα συνοχής του προγράμματος και της “πανουργίας” του εσωτερικού του λόγου:

Α΄ Ενότητα: τουλάχιστον 15 δ.μ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

α. Η προβληματική της φιλοσοφικής ιστοριογραφίας	—
β. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία	5
γ. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Α΄ (Προσωκρατικοί φιλόσοφοι)	—
δ. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Β΄ (Αρχαία Σοφιστική)	2
ε. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Γ΄ (Σωκράτης και Σωκρατικές Σχολές)	1
στ. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Δ΄ (Πλάτων και Αρχαία Ακαδημία)	3
ζ. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ε΄ (Αριστοτέλης και Αρχ. Περίπατος)	2
η. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ΣΤ΄ (Ελληνιστική Φιλοσοφία)	6
θ. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ζ΄ (Η φιλοσοφία της ύστερης Αρχαιότητας ως τον 6ο αι. μ.Χ.)	—
ι. Ρωμαϊκή Φιλοσοφία	—
ια. Βυζαντινή Φιλοσοφία	—
ιβ. Μεσαιωνική Φιλοσοφία	—
ιγ. Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία	8
ιδ. Νεότερη Φιλοσοφία	3
ιε. Σύγχρονη Φιλοσοφία	1
ιστ. Νεοελληνική Φιλοσοφία	10
ιζ. Φιλοσοφίες του εξευρωπαϊκού χώρου.	—

Β΄ Ενότητα: τουλάχιστον 15 δ.μ.

ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

α. Εισαγωγή στη Φιλοσοφία	6
β. Οντολογία - Μεταφυσική	4
γ. Φιλοσοφική Ανθρωπολογία	1
δ. Επιστημολογία - Ιστορία των Επιστημονικών Ιδεών	—
ε. Λογική	4
στ. Γνωσιοθεωρία	—
ζ. Φιλοσοφία της Επιστήμης	7
η. Φιλοσοφία της Φύσης	2
θ. Φιλοσοφία των Φυσικών Επιστημών	—
ι. Φιλοσοφία των Μαθηματικών	—
ια. Φιλοσοφία της Ιατρικής	—
ιβ. Ηθική	4
ιγ. Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	8
ιδ. Φιλοσοφία της Ιστορίας	1
ιε. Φιλοσοφία του Πολιτισμού	1
ιστ. Φιλοσοφία της Παιδείας	4
ιζ. Φιλοσοφία της Γλώσσας	1
ιη. Αισθητική - Φιλοσοφία της Λογοτεχνίας	1
ιθ. Φιλοσοφική Ερμηνευτική	—
κ. Φιλοσοφία της Θρησκείας	—
κα. Επίκαιρα Φιλοσοφικά Προβλήματα (π.χ. Τεχνική, Οικολογία κ.ά.)	3
κβ. Κοινωνιολογία	—
κγ. Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών.	3

2.1.1. ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

Κατά τη δεκαετία 1990-1999 ο αριθμός των εισακτέων¹ στο Τμήμα ανήλθε στους **1445** φοιτητές/τριες, από τους οποίους το **18%** για διάφορους λόγους δεν αποφοίτησε. Η κατανομή των αποφοίτων της Φιλοσοφικής Κατεύθυνσης εμφανίζεται ως εξής:

πτυχιούχοι 1990/91	ποσοστό	πτυχιούχοι 1998/99	ποσοστό
21	25,3	55	33,7

ενώ τον Οκτώβριο του 1998 (Ε' εξάμηνο) και αντίστοιχα τον Οκτώβριο του 1999 (Ζ' εξάμηνο) είχαν εγγραφεί:

φοιτητές	ποσοστό	φοιτητές	ποσοστό
51	32,9	89	60,1

Η “αγορά εργασίας” παραμένει πρωτίστως το πεδίο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δημόσιας και ιδιωτικής, όταν μάλιστα το 70% των επιτυχόντων στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ για τη στελέχωση θέσεων ΠΕ2 είναι απόφοιτοι Τμημάτων Φ.Π.Ψ. Ειδικότερα, σε στατιστικά σημαντικό δείγμα των αποφοίτων του Τμήματός μας, των ετών 1992-1999 (όταν δηλαδή οι “διορισμοί” εκπαιδευτικών είχαν σημαντικά περικοπεί), διαπιστώθηκε ότι το 50% έχει μόνιμη απασχόληση² (τα στοιχεία αυτής της παραγράφου επεξεργάστηκε ο συνάδελφος Γ. Παπακωνσταντίνου). Όσοι/ες φοιτητές/τριες ολοκληρώνουν τη Φιλοσοφική Κατεύθυνση έχουν τη δυνατότητα να προσέλθουν ευχερέστερα στις εξετάσεις για την παρακολούθηση μεταπτυχιακών σπουδών φιλοσοφίας (βλ. §.§. **2.2.** και **2.2.1** και **2.2.2.**) ή να εγγραφούν ακώλυτα για εκπόνηση διδακτορικής διατριβής σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού: ενδεικτικά μνημονεύουμε τους διδάκτορες Ευαγγελία Βαρέση (Παν/μιο της Köln της Γερμανίας), Ιορδάνη Μαρκουλάτο (Temple University των Ενωμένων Πολιτειών), Αντώνη Χατζημωυσή (Παν/μιο του Leeds της Μ. Βρετανίας) και Στέφανο Δημητρίου (Université VIII των Παρισιών).

1. Ελάχιστοι φοιτητές, με βάση το ισχύον σύστημα εισαγωγικών εξετάσεων, είχαν ως πρώτη προτίμηση το Τμήμα μας. Μόνον από την πλευρά των φοιτητών/τριών Φιλοσοφικής Κατεύθυνσης ο λόγος διδασκόντων/διδασκομένων διαμορφώνεται ως εξής: για το 1998 **4,6** και για το 1999 **8** (βλ. και §. **2**). Η χαμηλή ή η υψηλή παρακολούθηση εξαρτάται από την ώρα και τις επικαλύψεις του ωρολογίου προγράμματος, τη θέση του μαθήματος στην κατηγορία των υποχρεωτικών ή των κατ' επιλογήν υποχρεωτικών, το θέμα που πραγματεύεται ο διδάσκων, τα ενδιαφέροντα των ίδιων των φοιτητών, το βαθμό δυσκολίας ή ευκολίας στις εξετάσεις. Οι φροντιστηριακές εργασίες στα περισσότερα μαθήματα είναι υποχρεωτικές (και πάντως όχι “απαλλακτικές”), ενώ χωρίς να διδάσκεται αυτοτελώς το μάθημα της “Ερευνητικής Μεθοδολογίας” (βλ. και την §. **2.2.1.**) στην αρχή κάθε εξαμηνιαίου μαθήματος πραγματοποιείται συναφώς επαρκής ενημέρωση των φοιτητών/τριών.

2. Κατά τις εκτιμήσεις του “Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης” οι απόφοιτοι της Φιλοσοφικής Σχολής ανήκουν στους “εγκλωβισμένους” της απασχόλησης, με διεξόδους τα “Κέντρα Ανάπτυξης Ανθρώπινων Πόρων”, τα “Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης”, τις μεταφράσεις-διερμηνείες και κάθε άλλη βιοποριστική ασχολία (εφημ. *Τα Νέα*, 15-2-2000, σ. 16).

2.1.2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Ο Τομέας Φιλοσοφίας, όπως άλλωστε και το Τμήμα Φ.Π.Ψ. (αρ. συν. 190/14-1-1998), αποφάσισε να μην προτείνει τη λειτουργία κανενός Προγράμματος Σπουδών Επιλογής, ακριβώς για να μη συμβάλουμε στη διολίσθηση σε ένα “συμβατικό” Πανεπιστήμιο πολλαπλών ταχυτήτων, με εμπορεύσιμα “είδη” που μέσω κληρωτίδας θα εμφανίζονται ελκυστικά. Θεματολογικά και ως προς το πρακτικό αποτέλεσμα μιας τέτοιας σπουδής ήταν ήδη αντιληπτό ότι θα σχηματίζονταν δευτερεύοντα έως εκκεντρικά αντικείμενα διδασκαλίας που θα πρόσφεραν “ειδικεύσεις” (για παράδειγμα στην ενότητα “Ανθρωπιστικές Επιστήμες”), όπως “Κλασσικός Πολιτισμός” ή “Τεχνολογία και Πολιτισμός”. Ταυτόχρονα με την επισήμανση (Νούτσος, “Universitas” [1998], 70/71) των προβλημάτων που θα αναφύονταν (επίδικη συνταγματικότητα του θεσμού· τα ΤΕΙ ισότιμοι εταίροι, από την υποβολή της “Πρότασης” – για να κριθεί με όρους “ανταγωνισμού” – ως τη διεκπεραίωση του “πλήρους κύκλου σπουδών”· διοικητικό σχήμα που δεν αντιστοιχεί στην υπάρχουσα νομιμότητα των ΑΕΙ· επάρκεια ποιοτική και ποσοτική των διδασκόντων· εργαστηριακή υποδομή· αντιδράσεις εκ μέρους των “συμβατικών” φοιτητών κλπ.) υπογραμμίζαμε τον “προσωπικό” τρόπο σύνταξης αυτών των “Προτάσεων” (κάποτε ερήμην των φορέων επιστημονικής αρμοδιότητας) και τη συστοίχισή τους με τα “πακέτα” και τα “παράδοτέα” των “προγραμμάτων” της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα υπάρξουν, ως ενδοπανεπιστημιακή υπόθεση, **διατηρηματικά προγράμματα** σπουδών με ουσιαστική συνοχή και όχι ως “ειδικεύσεις” μιας χρήσης;

“Τη νύχτα στ’ όνειρό του ο Σπινόζα
κοιμόταν αγκαλιά με κάποια Ρόζα”

2.2. ΟΙ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Από το χειμερινό εξάμηνο 1985/1986 ως το εαρινό εξάμηνο 1998 λειτούργησε “άτυπο” μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών φιλοσοφίας: αρχικά ως πρωτοβουλία μεμονωμένων συναδέλφων και στη συνέχεια, από το εαρινό εξάμηνο 1990, συλλογικότερα, με εξετάσεις και με κάποια επιχορήγηση της Πρυτανείας, για την καλύτερη επιλογή και προετοιμασία των υποψηφίων διδασκτόρων. Το καλοκαίρι του 1998 δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ (τεύχ. Β΄, αρ. 738/17-7-1998) η Υπουργική Απόφαση για την έγκριση λειτουργίας του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών: “Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών”, η οποία έχει ως εξής:

Άρθρο 1

Γενικές διατάξεις

Τα Τμήματα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Παιδαγωγικό Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης οργανώνουν και λειτουργούν Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών: “Ελληνική Φιλοσοφία - Φιλοσοφία των Επιστημών” από το ακαδημαϊκό έτος 1997-98, σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και τις διατάξεις των άρθρων 10 έως 12 του Ν. 2083/92.

Τη διοικητική υποστήριξη του Προγράμματος αναλαμβάνει το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άρθρο 2

Αντικείμενο - Σκοπός

Αντικείμενο του Π.Μ.Σ. είναι οι κατευθύνσεις της Ελληνικής Φιλοσοφίας και της Φιλοσοφίας των Επιστημών.

Σκοπός του Π.Μ.Σ. είναι η κατάρτιση πτυχιούχων του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας καθώς και πτυχιούχων άλλων Τμημάτων των Πανεπιστημίων της χώρας ή του εξωτερικού ή των ΤΕΙ όσον αφορά τα γνωστικά αντικείμενα του Προγράμματος, ώστε να εξασφαλίζεται με την εξειδίκευση των μεταπτυχιακών φοιτητών η προαγωγή της επιστημονικής γνώσης και συναφώς η ικανοποίηση των ερευνητικών, εκπαιδευτικών και αναπτυξιακών αναγκών του τόπου.

Ειδικότερα το Π.Μ.Σ. οδηγεί στην απονομή: α) μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης και β) διδακτορικού διπλώματος, οι κάτοχοι των οποίων θα αποκτήσουν τη δυνατότητα να εργασθούν ως διδάσκοντες και ερευνητές ΑΕΙ, ΤΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων, ως εκπαιδευτικοί με αυξημένα προσόντα και ως στελέχη δημοσίων και ιδιωτικών Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

Άρθρο 3

Μεταπτυχιακοί Τίτλοι Σπουδών

Το Π.Μ.Σ. απονέμει α) Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) στους τομείς της Ελληνικής Φιλοσοφίας - Φιλοσοφίας των Επιστημών, και β) Διδακτορικό Δίπλωμα.

Άρθρο 4

Κατηγορίες πτυχιούχων

Στο Π.Μ.Σ. του Τομέα Φιλοσοφίας γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας ή ομοειδών Τμημάτων της Φιλοσοφικής Σχολής καθώς επίσης και πτυχιούχοι όλων των Τμημάτων των ΑΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής, εφόσον στις βασικές τους σπουδές έχουν διδαχθεί μαθήματα σχετικά με αυτά που προσφέρει στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών ο Τομέας Φιλοσοφίας. Με τους ίδιους όρους γίνονται δεκτοί και πτυχιούχοι Τμημάτων των Τ.Ε.Ι., σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 16 του Ν. 2327/95.

Οι κάτοχοι Μ.Δ.Ε στη Φιλοσοφία γίνονται δεκτοί κατά περίπτωση για απόκτηση διδακτορικού Διπλώματος.

Άρθρο 5

Χρονική διάρκεια

Η χρονική διάρκεια για την απονομή των κατά το άρθρο 3 τίτλων ορίζεται για το Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης σε τέσσερα (4) εξάμηνα η ελάχιστη και σε έξι (6) η μέγιστη και αντίστοιχα για το Διδακτορικό Δίπλωμα σε έξι (6) εξάμηνα η ελάχιστη και δώδεκα (12) η μέγιστη.

Για το Διδακτορικό Δίπλωμα βασική προϋπόθεση είναι η λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης ή η κατοχή αντίστοιχου διπλώματος από Πανεπιστήμιο του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

Άρθρο 6

Πρόγραμμα μαθημάτων

α) Κατάλογος μαθημάτων.

Ι. Ενότητα: Ελληνική Φιλοσοφία (= ΕΦ):

- 1) Η προβληματική της φιλοσοφικής ιστοριογραφίας
- 2) Φιλοσοφική Ερμηνευτική
- 3) Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία
- 4) Βυζαντινή Φιλοσοφία
- 5) Νεοελληνική Φιλοσοφία
- 6) Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός

- 7) Μεταφυσική
- 8) Φιλοσοφία της φύσης
- 9) Πρακτική Φιλοσοφία
- 10) Λογική.

Εξαμηνιαία Φροντιστήρια Ειδικών Θεμάτων και ετήσια σειρά διαλέξεων που θα αναλάβουν μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας, των άλλων Τομέων του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, άλλων Πανεπιστημίων καθώς επίσης ερευνητές Ερευνητικών Κέντρων της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Επιπλέον, το μάθημα: Ερευνητική Μεθοδολογία, στο οποίο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάζουν και να συζητούν την τρέχουσα έρευνά τους.

II. Ενότητα: Φιλοσοφία των Επιστημών (= ΦΕ):

- 1) Επιστημολογία - Θεωρία των αξιών
- 2) Ιστορία των επιστημονικών ιδεών
- 3) Φιλοσοφία της φύσης - Φιλοσοφική Ανθρωπολογία
- 4) Φιλοσοφία των φυσικών επιστημών
- 5) Φιλοσοφία των ιστορικών - ερμηνευτικών επιστημών
- 6) Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία
- 7) Φιλοσοφία των κοινωνικών επιστημών - Φιλοσοφία της Πολιτικής Οικονομίας
- 8) Φιλοσοφία της γλώσσας
- 9) Φιλοσοφία της ψυχολογίας - Γνωσιοεπιστήμη
- 10) Ευρωπαϊκές Σπουδές και Φιλοσοφία των Επιστημών.

Εξαμηνιαία Φροντιστήρια Ειδικών Θεμάτων και ετήσια σειρά διαλέξεων που θα αναλάβουν μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας, των άλλων Τομέων του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, άλλων Πανεπιστημίων καθώς επίσης ερευνητές Ερευνητικών Κέντρων της ημεδαπής και της αλλοδαπής.

Επιπλέον, το μάθημα: Ερευνητική Μεθοδολογία, στο οποίο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές θα έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάζουν και να συζητούν την τρέχουσα έρευνά τους.

β) Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: διάρθρωση του προγράμματος.

Οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας (με αντίστοιχες διδακτικές μονάδες) για τα διδασκόμενα μαθήματα ορίζονται σε δύο.

γ) Διδακτική και ερευνητική απασχόληση των φοιτητών - Προϋποθέσεις για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης.

Σε κάθε Ενότητα είναι υποχρεωτική η παρακολούθηση και η επιτυχής εξέταση σε τρία τουλάχιστον μαθήματα ή φροντιστήρια και η παρακολούθηση μιας τουλάχιστον ετήσιας σειράς διαλέξεων κατά τα πρώτα δύο εξάμηνα, ενώ κατά τα δύο τελευταία περιορίζεται σε δύο τουλάχιστον μαθήματα.

Απαιτείται υποχρεωτικά η εκπόνηση, μετά από ετήσια προετοιμασία κατά τα τελευταία εξάμηνα των σπουδών, μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, τουλάχιστον 20.000 λέξεων, που υποστηρίζεται προφορικά από τον υποψήφιο ενώπιον τριμελούς επιτροπής, αποτελούμενης από τον επιβλέποντα και άλλους δύο διδάσκοντες.

δ) Προϋποθέσεις για την απόκτηση Διδακτορικού Διπλώματος

I) η λήψη του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης ή η κατοχή αντίστοιχου διπλώματος από Πανεπιστήμιο του εσωτερικού και του εξωτερικού·

II) η επιτυχής εξέταση για εισαγωγή στο πρόγραμμα Διδακτορικού Διπλώματος·

III) η παρακολούθηση μεταπτυχιακών μαθημάτων και ειδικών Φροντιστηρίων, κατά την υπόδειξη της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής που επιβλέπει τη διδακτορική διατριβή του υποψηφίου·

IV) η εκπόνηση και συγγραφή διδακτορικής διατριβής, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 12 του Ν. 2083/1992.

Άρθρο 7

Αριθμός εισακτέων

Ο αριθμός των εισακτέων στο Μ.Δ.Ε. και στο Διδακτορικό Δίπλωμα ορίζεται, κατ' ανώτατο όριο ανά έτος, σε είκοσι (20).

Άρθρο 8

Προσωπικό

Προβλέπεται να μετάσχουν 9 μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 5 μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και 5 μέλη ΔΕΠ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Επίσης θα μετάσχουν άλλα μέλη του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας ή άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων ή άλλων Πανεπιστημίων της ημεδαπής και της αλλοδαπής καθώς και ειδικοί επιστήμονες που εργάζονται σε αναγνωρισμένα Ερευνητικά Ιδρύματα.

Τέλος θα μετάσχουν τα μέλη Ε.Δ.Τ.Π. και το Διοικητικό προσωπικό του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Άρθρο 9

Υλικοτεχνική υποδομή

Η υλικοτεχνική υποδομή που διαθέτει το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για τη διεξαγωγή του Π.Μ.Σ. συνίσταται στα εξής:

α) Τέσσερις αίθουσες διδασκαλίας και τέσσερις αίθουσες Φροντιστηρίων,

- β) δύο αίθουσες εργασίας των μεταπτυχιακών φοιτητών,
- γ) ο υπολογιστικός εξοπλισμός,
- δ) η Βιβλιοθήκη (με πλήρη σειρά των πηγών και εκατοντάδα ξενόγλωσσων περιοδικών).
- ε) οι Βιβλιοθήκες και οι αρχειακές ενότητες των δύο Ερευνητικών του Μονάδων: του “Κέντρου Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας των Κοινωνικών και Πολιτικών Ιδεών” και του “Κέντρου Ερευνών της Νεοελληνικής Φιλοσοφίας”.

Άρθρο 10 **Διάρκεια λειτουργίας**

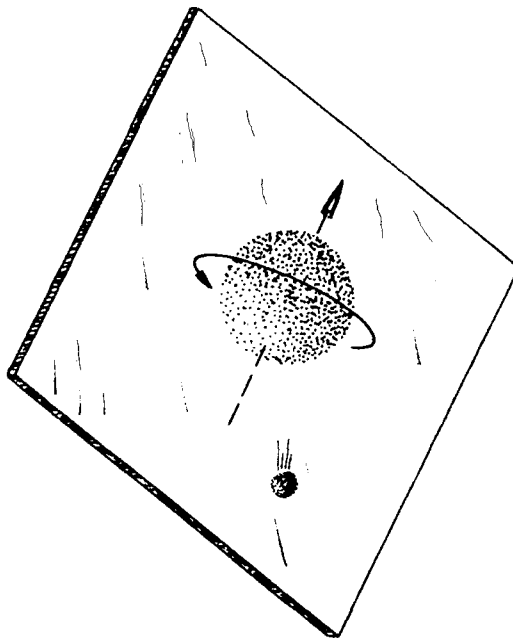
Το Π.Μ.Σ., με την παρούσα μορφή, θα λειτουργήσει για δέκα (10) χρόνια.

Σημείωση: Το Π.Μ.Σ. (στο οποίο μετέχουν τα 9 από τα 10 μέλη ΔΕΠ του Τομέα) αποτελεί ίσως το μόνο εγκεκριμένο Πρόγραμμα που διαθέτει αυτή τη διάρθρωση, συνδυάζοντας καίρια τις ενότητες της “Ελληνικής Φιλοσοφίας” (αρχαίας, βυζαντινής και νεοελληνικής) και της “Φιλοσοφίας των Επιστημών”. Ειδικότερα, τα κύρια επιστημονικά πεδία που καλλιεργούνται από τον Τομέα Φιλοσοφίας, δηλαδή η **Ελληνική Φιλοσοφία** και η **Φιλοσοφία των Επιστημών**, αποτελούν στρατηγικής σημασίας γνωστικές περιοχές, τόσο διεθνώς όσο και για τη χώρα μας, που είναι υποχρεωμένη να εμβαθύνει και να αναδείξει κριτικά τα στοιχεία του πολιτιστικού της παρελθόντος και συνάμα ν’ αντιμετωπίσει τα θεωρητικά προβλήματα που προκύπτουν σήμερα από τη ραγδαία ανάπτυξη των επιστημών. Το γεγονός αυτό άλλωστε συναρτάται με τον τρόπο με τον οποίο ενδυναμώνεται ο ερευνητικός της ιστός και η τεχνολογική της παρουσία στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προσθέτουμε ότι το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών των δύο αυτών πεδίων συμπληρώνεται με μαθήματα (“Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός”, “Ευρωπαϊκές Σπουδές και Φιλοσοφία των επιστημών”) που ωθούν προς την ικανοποίηση αυτής της ανάγκης. Συνολικά το Π.Μ.Σ., λόγω του διεπιστημονικού του χαρακτήρα, πραγματοποιείται ως διατηρησιακό, διαπανεπιστημιακό και διδρυματικό πρόγραμμα συσπειρώνοντας πλειάδα ειδικών επιστημόνων (βλ. την §. 2.2.17.).

Με την έγκριση χρηματοδότησης του Π.Μ.Σ. από το ΕΠΕΑΕΚ δρομολογήθηκε η πιλοτική εφαρμογή του. Με την ολοκλήρωσή της έχουν ήδη διαμορφωθεί οι θεσμικές και υλικές προϋποθέσεις για τη βιωσιμότητα του Π.Μ.Σ., τον εμπλουτισμό του και τη θεσμοθετημένη διαπανεπιστημιακή συνεργασία με Α.Ε.Ι. χωρών της Ε.Ε. και των Ενωμένων Πολιτειών. Ασφαλείς δείκτες μιάς τέτοιας προοπτικής μπορούν πλέον να θεωρηθούν:

- α) Το διδακτικό - ερευνητικό έργο των μελών Δ.Ε.Π. του Τομέα Φιλοσοφίας·
- β) Η συστηματική συνεργασία με τον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών·
- γ) Η συνεργασία και η συμμετοχή πανεπιστημιακών από άλλα Α.Ε.Ι. της χώρας και άλλων χωρών της Ευρώπης και των Ενωμένων Πολιτειών·
- δ) Η συμπληρωματικότητα, συνέργεια και προσθετικότητα σε σχέση με έργα άλλων “μέτρων/ενεργειών”·
- ε) Η εκπόνηση δεκάδων διδακτορικών διατριβών που ήδη επιτελείται με την επίβλεψη μελών Δ.Ε.Π. του Τομέα.

Συμπερασματικά, το Πρόγραμμα αυτό – με βάση την υπερδεκαετή κνοφορία του (βλ. σ. 28) – ως προς το παρελθόν ήταν μια “αδικαίωτη” νομική ρύθμιση και ως προς το παρόν και το μέλλον μια αξιοκρατική επιλογή της Πολιτείας. Επομένως δεν πρόκειται να αναφνεί καμιά “έριδα” με τυχόν προϋπάρχοντα εγκεκριμένα Π.Μ.Σ. (τέτοιο, παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες, δεν υπήρξε ποτέ), μια και αποτελεί επιτέλους τη *de jure* κατοχύρωση της πραγματικότητας που είχε από χρόνια διαμορφωθεί, σύμφωνα άλλωστε και με την αύξουσα οικεία ζήτηση ως προς τις ερευνητικές, εκπαιδευτικές και αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας και όχι μόνο. Όπως οι έως τώρα διδάκτορες φιλοσοφίας (βλ. την §. 2.2.4.) έτσι και οι μελλοντικοί κάτοχοι μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης και διδακτορικού διπλώματος αποκτούν τη δυνατότητα να εργασθούν ως διδάσκοντες και ερευνητές ΑΕΙ, ΤΕΙ και Ερευνητικών Κέντρων, ως εκπαιδευτικοί με αυξημένα προσόντα και ως στελέχη δημοσίων και ιδιωτικών Επιχειρήσεων και Οργανισμών. Τέλος σε ό,τι μας αφορά, έχουν ήδη θεσμοθετηθεί οι “κανόνες” εκείνοι που συνήθως υποδεικνύονται για τη “βελτίωση” του Π.Μ.Σ., δηλαδή τα “υποχρεωτικά” μαθήματα και οι εξετάσεις για “εισαγωγή” στο “Πρόγραμμα διδακτορικού διπλώματος” (άρθρο 5 της Υ.Α.).

“Δεν είναι αυτός πλανήτης [...] έκθετος σε βροχές μετεωριτών σε σκέψεις φιλοσόφων”

ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οι υποψήφιοι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες οφείλουν να υποβάλουν στη Γραμματεία του Τμήματος τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

1. Αίτηση εγγραφής στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.
2. Βιογραφικό Σημείωμα.
3. Αντίγραφο πτυχίου ή πτυχίων.
4. Αναλυτικό πίνακα των προπτυχιακών μαθημάτων ανά έτος και την αντίστοιχη επίδοσή τους σ' αυτά.
5. Πιστοποιητικό κατοχής ξένης γλώσσας- οπωσδήποτε της γλώσσας των πηγών και της συναφούς βιβλιογραφίας της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας - ή βεβαίωση επάρκειας από την επιτροπή που θα διενεργήσει τις εξετάσεις. Οι πτυχιούχοι ελληνικών ΑΕΙ γίνονται δεκτοί, εφόσον γνωρίζουν πολύ καλά μία τουλάχιστον από τις ακόλουθες ξένες γλώσσες: Αγγλική, Γαλλική, Γερμανική, Ιταλική, κτλ. Ο βαθμός κατοχής της γλώσσας πιστοποιείται με εξετάσεις, εκτός εάν ο υποψήφιος προσκομίσει τίτλους σπουδών, από τους οποίους να προκύπτει η κατοχή με επάρκεια μιας από τις παραπάνω γλώσσες. Οι πτυχιούχοι ξένων πανεπιστημιακών Σχολών ή Τμημάτων οφείλουν να γνωρίζουν επαρκώς την Ελληνική γλώσσα. Τούτο θα πιστοποιηθεί με εξετάσεις, εκτός εάν οι υποψήφιοι προσκομίσουν τίτλους σπουδών που να αποδεικνύουν την κατοχή της Ελληνικής γλώσσας.
6. Δημοσιεύσεις - τεκμήρια ερευνητικής δραστηριότητας.
Οι υποψηφιότητες υποβάλλονται κατά τον μήνα Σεπτέμβριο κάθε έτους.
Η επιλογή των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών πραγματοποιείται με τη συνεκτίμηση των εξής κριτηρίων (άριστα: 100 μονάδες):
 - α. Γενικός βαθμός πτυχίου (έως 10 μονάδες).
 - β. Μέσος όρος βαθμολογίας στα προπτυχιακά μαθήματα τα σχετικά με το πρόγραμμα των μεταπτυχιακών σπουδών - Επίδοση σε τυχόν διπλωματική εργασία (έως 20 μονάδες).
 - γ. Ερευνητικές εργασίες και δημοσιεύσεις (έως 15 μονάδες).
 - δ. Προφορική συνέντευξη (έως 5 μονάδες).
 - ε. Γραπτές εξετάσεις (έως 50 μονάδες).
Αντίστοιχα, κατά την επιλογή των υποψηφίων διδακτόρων συνεκτιμώνται τα εξής κριτήρια (άριστα: 100 μονάδες):
 - α. Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (έως 50 μονάδες).
 - β. Γραπτές εξετάσεις (έως 40 μονάδες).
 - γ. Προφορική συνέντευξη (έως 10 μονάδες).

Σημείωση: Η Προκήρυξη (αριθμός και κατηγορίες εισακτέων, δικαιολογητικά, κριτήρια επιλογής των υποψηφίων, ύλη των εξετάσεων κλπ.) δημοσιεύεται νωρίς στον ημερήσιο τύπο και καταχωρίζεται στο Internet. Ο διευθυντής Μεταπτυχιακών Σπουδών λειτουργεί ως Σύμβουλος Σπουδών, ενώ προγραμματίζεται η καθιέρωση δύο ημερίδων πληροφόρησης ανά έτος (Μάιος-Οκτώβριος).

2.2.1. ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Κατά τον Σεπτέμβριο του 1998 έγιναν δεκτοί, μετά από εξετάσεις, 11 υποψήφιοι (4 υπότροφοι) του Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης Φιλοσοφίας και, αντίστοιχα, τον Σεπτέμβριο του 1999 άλλοι 12 (8 υπότροφοι). Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των φοιτητών/τριών είναι απόφοιτοι του Τμήματός μας, κυρίως της κατεύθυνσης Φιλοσοφίας, ενώ ένας μικρότερος αριθμός προέρχεται από τα Τμήματα Ιστορίας-Αρχαιολογίας και Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου μας ή από το Φ.Π.Ψ. του Παν/μίου Αθηνών. Όλοι παρακολουθούν το μάθημα: **Ερευνητική Μεθοδολογία** (διδάσκων ο Π. Νούτσος), στο οποίο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάζουν και να συζητούν την έρευνά τους (βλ. Π. Νούτσος, *Οδηγός Ερευνητικής Μεθοδολογίας*, Αθήνα, “Ελληνικά Γράμματα”, 1999, σσ. 318), ενώ όσοι διανύουν το δεύτερο έτος της σπουδής τους επιπλέον εκπονούν¹ μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία ως εξής:

Επιβλέποντες/ουσες

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Ν. Γκόγκας, *Ενότητα και ωραιότητα στη φιλοσοφία του Πλωτίνου*.
2. Π. Ζινδριλή, *Τα όρια της διαλεκτικής στη φιλοσοφία του Πλωτίνου*.

β. Δ. Δρόσος:

1. Ι. Μελισσόβας, *Hobbes: Φιλοσοφία και Ιστορία*.
2. Γ. Χρυσάφης, *Η έννοια της ωφελιμότητας στην κοινωνική φιλοσοφία του A. Smith*.

γ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. Κ. Μήλας, *Κυνικές επιδράσεις στην ηθική και πολιτική και πολιτική φιλοσοφία της Αρχαίας Στοάς*.
2. Λ. Παπαθανασίου, *Άνθρωπος και φύση στη Στωϊκή φιλοσοφία*.

1. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες είχαν τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν τις εκπαιδευτικές-επιστημονικές τους εμπειρίες παρακολουθώντας έως τώρα 30 διαλέξεις (οι 19 εισηγητές διδάσκουν σε ελληνικά και οι 11 σε ξένα Πανεπιστήμια) και τρία επιστημονικά συνέδρια (με πενήντα περίπου εισηγητές, στους οποίους η μία είναι υποψήφια διδάκτωρ). Επίσης όλοι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες είναι απερίσπαστοι στις σπουδές τους και δεν προσφέρουν “επικουρικό έργο” στους επιβλέποντες, μολοντί ανάμεσα από το ΔΕΠ κάθε βαθμίδας κι αυτούς δεν παρεμβάλλεται κανείς. Ο “ατομικός παραγωγός” έρευνας προέκυψε όταν ο αναγκαίος εκδημοκρατισμός των δομών της πανεπιστημιακής ζωής είχε ως αναπόφευκτο τίμημα να επανέλθουμε, *mutatis mutandis*, στην “προαστική” φάση της ιστορίας των επιστημών (Νούτσος, *Πανεπιστήμιο*, 17).

δ. Γ. Μαραγκός:

1. Π. Τσάκαλης, *Σχέσεις μεταξύ θεωριών: το πρόβλημα της αναγωγής*.

ε. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Σπ. Κωνσταντακοπούλου, *Η τελεολογία του Αριστοτέλη*.

ζ. Χρ. Τέζας:

1. Ειρ. Κωστή, *Ο "νυχτερινός σύλλογος" στο πλαίσιο της πολιτικής φιλοσοφίας του Πλάτωνα*.

η. Ν. Ψημμένος:

1. Β. Τοκμάκη, Γ. Βλάχος, *Αρμονία Οριστική των όντων*.
2. Ι. Τσίρα, *Ο νόμος στα Στοιχεία Ηθικής του Βεν. Λεσβίου*.

“Βιβλιογράφοι, φοιτητές, μετά μανίας
θα σκύψουν στα δόλια μου χαρτιά”

2.2.2. ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ

Τον Σεπτέμβριο του 1998, επίσης με εξετάσεις, έγινε δεκτός ένας υποψήφιος διδάκτωρ, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Παν/μιο Κρήτης), ενώ κατά την κείμενη νομοθεσία εντάχθηκαν αυτοδικαίως στο Πρόγραμμα όλοι οι υποψήφιοι διδάκτορες που είχαν αυτήν την ιδιότητα πριν από την έγκριση λειτουργίας του ισχύοντος Π.Μ.Σ. Από αυτούς οι 47 παρακολουθούν πλήρως τα μαθήματα και τα ειδικά φροντιστήρια, “κατά την υπόδειξη της τριμελούς Συμβουλευτικής Επιτροπής”, ενώ οι 22 ακολουθούν ένα πρόγραμμα μερικών υποχρεώσεων, ώστε σε τακτά χρονικά διαστήματα να παρουσιάζουν και να συζητούν με τα αρμόδια μέλη ΔΕΠ κεφάλαια της υπό εκπόνηση διδακτορικής τους διατριβής. Από τους υποψήφιους διδάκτορες με κανονική παρακολούθηση δώδεκα (12) είναι υπότροφοι του ΕΠΕΑΕΚ, έξι (6) υπότροφοι του Ι.Κ.Υ. και δώδεκα (12) προέρχονται από τη Μέση Εκπαίδευση με τριετή εκπαιδευτική άδεια. Η κατανομή της επίβλεψης¹ έγινε ως εξής:

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Β. Σολωμού-Παπανικολάου: *Ο Πλάτων και οι ηδονιστές.*
2. Αικ. Μπάκα: *Πολιτική ανθρωπολογία και πρωταρχική κατάσταση. Συγκριτικό δοκίμιο περί Αριστοτέλους και Rawls.*
3. Ευ. Γκίτσα: *Η διαφοροποίηση του αγαθού στη φιλοσοφία του Πλωτίνου.*
4. Μ. Καρυτινού: *Η ευδαιμονία στη φιλοσοφία του Αριστοτέλους και του Πλωτίνου.*

β. Δ. Δρόσος:

1. Β. Σιούφα: *Το κίνημα του κοινοτισμού και η κριτική στον φιλελευθερισμό.*
2. Θ. Νουτσόπουλος: *Προβλήματα ανάλυσης διαλεκτικών εννοιών στο έργο των Hegel και Marx.*
3. Α. Μελά: *Δίκαιο και Πολιτική στον J. Rawls: ζητήματα θεμελίωσης.*

γ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. Χρ. Τζαλαδήμας: *Η φιλοσοφία ως consolatio vitae κατά τη ρωμαϊκή εποχή.*
2. Β. Μερμηγκούσης: *Ο Γαληνός και η φιλοσοφία.*

δ. Γ. Μαραγκός:

1. Β. Κρουστάλης: *Ο εξωτερικός κόσμος και το περιεχόμενο των νοητικών παραστάσεων.*
2. Φ. Κοπύλογλου: *Η προθετικότητα είναι “φυσικό είδος”;*

1. Η συγκέντρωση αρκετά μεγάλου αριθμού υποψηφίων διδακτόρων σε τρεις επιβλέποντες οφείλεται και στις διατάξεις του Ν. 2083/1992 και στο γεγονός της αποχώρησης των συναδέλφων (Ε. Μπιτσάκης, Β. Κύρκος, Στ. Τσινόρεμα) που αρχικά είχαν αναλάβει την επίβλεψή τους.

ε. Π. Νούτσος:

1. Κ. Κέη: *Το πρόβλημα της ιδεολογίας στο έργο του Ν. Πουλαντζά.*
2. Ε. Ρούμκου: *Η έννοια του φιλοσοφείν στο έργο του Κ. Καστοριάδη.*
3. Π. Δάγλας: *Η πολιτική σκέψη του Τρότσκι: κράτος και μετάβαση στο σοσιαλισμό.*
4. Α. Ψαρρά: *Ορισμοί του φεμινισμού.*
5. Σ. Γιαννέλης: *Ο Τρότσκι και η φιλοσοφία.*
6. Killian Flynn: *Ιδεολογία και Πολιτική: το ΚΚΕ μετά τη Μεταπολίτευση.*
7. Στ. Καραγιάννης: *Η διαλεκτική της κρίσης: κουλτούρα, τεχνολογία και ιστορικός λόγος στον J. Ortega y Gasset.*
8. Ν. Ναγόπουλος: *Η "εξηγητική κατανοητική μέθοδος" στη θεωρία των κοινωνικών πράξεων: από τον Μ. Weber στον G.H. von Wright.*
9. Π. Γιαννακοπούλου: *Οι ιδεολογικές ζυμώσεις στο χώρο των σοσιαλιστών διανοουμένων μέσα από τον περιοδικό τύπο (1929-1935).*
10. Μ. Μπαρτσίδης: *Η προβληματική της φιλοσοφίας στο έργο του E. Balibar.*
11. Ν. Σέργης: *Κ. Παπαϊωάννου: από τη φιλοσοφία της ιστορίας στην ιστορία της φιλοσοφίας.*

στ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Λ. Σταυρόπουλος: *Το πρόβλημα της φύσης στο έργο του Κ. Marx.*
2. Κ. Τέγου-Κεσίδη: *Η προστασία του περιβάλλοντος ως πρόβλημα νομικό, ηθικό και φιλοσοφικό.*
3. Α. Σακελλαριάδης: *Γλώσσα και μορφές ζωής. Κριτική προσέγγιση της φιλοσοφίας του ύστερου L. Wittgenstein.*
4. Γ. Κωνσταντακόπουλος: *Τυχαίο, αιτιότητα και νόμος στις βιολογικές θεωρίες της εξέλιξης.*
5. Α. Τρομπούκης: *Η φιλοσοφία της φύσης στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.*
6. Μ. Ντόβας: *Το πρόβλημα του "νέου ανθρωπισμού" στο έργο του Γ. Ιμβριώτη.*
7. Μ. Λιάρου: *Η φύση και ο άνθρωπος στη σύγχρονη Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.*
8. Ι. Μπέλος: *Η αισθητική θεώρηση της σύγχρονης τέχνης στο έργο του Π. Μιχελή.*

ζ. Ν. Ψημμένος:

1. Β. Μπαλάσκας: *Η εσωτερική λογική της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Συμβολή στη θεωρία του Hegel για την ιστορία της φιλοσοφίας.*
2. Ε. Παπαδημητρίου: *Η σχέση του Κ. Κούμα με τη γερμανική φιλοσοφία.*
3. Π. Τσιώρη: *Η ηθική και πολιτική φιλοσοφία του Αλεξάνδρου και Νικολάου Μαυροκορδάτου.*
4. Ι. Κασσίδης: *Οι περί προνοίας και περί ψυχής αντιλήψεις του Γ. Γενναδίου του Σχολαρίου.*
5. Σ. Τακουρλή: *Το φιλοσοφικό έργο του Β.Ν. Τατάκη.*
6. Αλ. Βασιλείου: *Η φιλοσοφική σκέψη του Νεοφύτου Δούκα.*
7. Π. Σφύρης: *Φυσική και Μεταφυσική στο έργο του Ε. Βούλγαρη.*
8. Μ. Κολλάτου: *Ο φιλοσοφικός και κριτικός λόγος στον Π. Βράιλα Αρμένη.*
9. Μ. Κουντουράκη: *Η φιλοσοφική συζήτηση περί εμφύτων ιδεών στον Νεοελληνικό Διαφωτισμό.*

10. Γ. Μπέλος: *Η φιλοσοφική κριτική στη Νεώτερη Ελλάδα (1830-1930)*.
11. Ι. Σκούφης: *Η εισαγωγή της νευτώνειας Φυσικής στην Ελλάδα κατά τον ύστερο Διαφωτισμό*.
12. Α. Τρεμπέλη: *Η διδασκαλία των φιλοσοφικών μαθημάτων στη Μ. Εκπαίδευση*.

2.2.3. ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ – ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ

α. Υποτροφίες:

1. Από το ΕΠΕΑΕΚ (για τα έτη 1998/99, 1999/2000)
2. Από την Επιτροπή Ερευνών (τηλ. 0651/97135)
3. Από το Τμήμα Κληροδοτημάτων (τηλ. 0651/97137)
4. Από το “Ίδρυμα Έφης και Παναγιώτη Μιχαήλ”
(πληροφορίες στη Γραμματεία του Τομέα Φιλοσοφίας)
5. Από Φορείς της πόλης
6. Από το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών
7. Υποτροφίες Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας (χορηγός ο ομότιμος καθηγητής Μανόλης Παπαθωμόπουλος) στη μνήμη της Πόπης Βουτσινά (πληροφορίες στη Γραμματεία του Τομέα Φιλοσοφίας).

β. Φοιτητική Λέσχη – Φοιτητικές Κατοικίες – Παροχές:

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες – όπως και οι προπτυχιακοί – δικαιούνται δωρεάν σίτιση, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και φοιτητικά δάνεια, ενώ ένας αριθμός έχει τη δυνατότητα της διαμονής στις Φοιτητικές Κατοικίες (τηλ. 0651– 98330, 98331, 97146, 97203, 97204, 97205), από τις οποίες είναι ευχερής η διασύνδεση τηλεφώνου και Γενικού Η/Υ.

γ. Διευκολύνσεις:

Στο χώρο του Τομέα Φιλοσοφίας έχει προσφερθεί ειδικό γραφείο για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες και αίθουσα ηλεκτρονικών υπολογιστών και φωτοτυπικού μηχανήματος. Η πρόσβαση στο Internet είναι ελεύθερη.

δ. Τμήμα Διεθνών Σχέσεων

Τηλ. 0651/97104, 97105.

ε. Γραφείο Διασύνδεσης, Σπουδών και Σταδιοδρομίας

Τηλ. 0651/98728

στ. Γραφείο Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου

Τηλ. 0651/97141

2.2.4. ΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

1. **Χρήστος Τερέζης** – **Ε.Α.**¹: 1986 – **Ε.**: Β. Κύρκος – **Μ.**: Γ. Αποστολοπούλου, Ν. Ψημμένος – **Τ.Δ.**: *Διάμεσα και αρχέτυπα στον Πρόκλο και τον Διονύσιο Αρεοπαγίτη* – **Π.Α.**: επίκ. καθηγητής Παν/μίου Πατρών.
2. **Γιώργος Ρουσόπουλος** – **Ε.Α.**: 1986 – **Ε.**: Ε. Μπιτσάκης – **Μ.**: Ε. Παπαδημητρίου – **Τ.Δ.**: *Η κριτική των κλασικών μαθηματικών από τον Brouwer και τη Σχολή του ιντουϊσιονισμού* – **Π.Α.**: επίκ. καθηγητής Παν/μίου Κρήτης.
3. **Χρήστος Τέζας** – **Ε.Α.**: 1986 – **Ε.**: Β. Κύρκος – **Μ.**: Γ. Αποστολοπούλου, Ε. Μπιτσάκης, Ε. Παπαδημητρίου, Ν. Ψημμένος – **Τ.Δ.**: *Θαλής ο Μιλήσιος. Από την αρχαία παράδοση ως τη σύγχρονη έρευνα* – **Π.Α.**: αν. καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων.
4. **Νίκος Ταμπάκης** – **Ε.Α.**: 1987 – **Ε.**: Ε. Μπιτσάκης – **Μ.**: Αιμ. Μεταξόπουλος, Ε. Παπαδημητρίου – **Τ.Δ.**: *Ο εμπειρικός νόμος της επιστημολογίας και η σύγχρονη Φυσική* – **Π.Α.**: Ιδιωτικός υπάλληλος.
5. **Αναστάσιος Κονκής** – **Ε.Α.**: 1988 – **Ε.**: Ν. Ψημμένος – **Μ.**: Β. Κύρκος, Π. Νούτσος, Γ. Αποστολοπούλου – **Τ.Δ.**: *Η φιλοσοφία της ιστορίας στο έργο του Π. Βράϊλα Αρμένη* – **Π.Α.**: εκπαιδευτικός.
6. **Γρηγόρης Καραφύλλης** – **Ε.Α.**: 1990 – **Ε.**: Π. Νούτσος – **Μ.**: Ν. Ψημμένος, Ε. Καραπατζάκη – **Τ.Δ.**: *Το πρόβλημα των ιστορικών παραγόντων στην ελληνική σοσιαλιστική σκέψη κατά την περίοδο 1885-1919* – **Π.Α.**: αναπλ.. καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων.
7. **Vidama Gamage Kulaseena** – **Ε.Α.**: 1991 – **Ε.**: Β. Κύρκος – **Μ.**: Στ. Τσινόρεμα, Ε. Παπαδημητρίου – **Τ.Δ.**: *Η εμπειρική φύση της προσωκρατικής και της σύγχρονης αναλυτικής φιλοσοφίας* – **Π.Α.**: καθηγητής Παν/μίου Sri Lanka.
8. **Κώστας Πέτσιος** – **Ε.Α.**: 1993 – **Ε.**: Β. Κύρκος – **Μ.**: Ν. Ψημμένος, Ε. Παπαδημητρίου – **Τ.Δ.**: *Φιλοσοφικές έννοιες ως τρόποι επιχειρηματολογίας στους Αττικούς ρήτορες* – **Π.Α.**: λέκτορας Παν/μίου Ιωαννίνων.
9. **Χρήστος Ξενάκης** – **Ε.Α.**: 1994 – **Ε.**: Β. Κύρκος – **Μ.**: Ν. Ψημμένος, Π. Νούτσος, Γ. Μαραγκός – **Τ.Δ.**: *Το πείραμα ως μέθοδος έρευνας και γνώσης στα έργα των λογίων της προεπαναστατικής περιόδου* – **Π.Α.**: ειδ. επιστήμων Παν/μίου Θεσσαλίας.
10. **Μαρία Πουρνάρη** – **Ε.Α.**: 1994 – **Ε.**: Ε. Παπαδημητρίου – **Μ.**: Στ. Τσινόρεμα, Π. Νούτσος, Γ. Μαραγκός – **Τ.Δ.**: *D. Hume: Η κριτική της αιτιότητας ως απόπειρα θεμελίωσης μιας “αληθούς Μεταφυσικής”* – **Π.Α.**: λέκτορας Παν/μίου Ιωαννίνων.

1. Οι συντμήσεις: **Ε.Α.**: έτος αναγόρευσης· **Ε.**: επιβλέπων/ουσα· **Μ.**: μέλη (καταγράφονται μόνο τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας)· **Τ.Δ.**: τίτλος διατριβής· **Π.Α.**: παρούσα απασχόληση.

11. **Μανόλης Γαλανάκης** – **Ε.Α.**: 1996 – **Ε.**: Β. Κύρκος – **Μ.**: Ε. Παπαδημητρίου, Ν. Ψημμένος, Ε. Καραμπατζάκη – **Τ.Δ.**: *Ο λυτρωτικός θάνατος στην αρχαία ελληνική γραμματεία* – **Π.Α.**: Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Ιωαννίνων.
12. **Wimaladhama Kandegoda** – **Ε.Α.**: 1998 – **Ε.**: Ε. Παπαδημητρίου – **Μ.**: Β. Κύρκος, Ε. Καραμπατζάκη, Π. Νούτσος, Ν. Ψημμένος – **Τ.Δ.**: *Η Ηθική του Αριστοτέλη και του Βουδισμού* – **Π.Α.**: καθηγητής Παν/μίου Sri Lanka.
13. **Μαρία Τερδήμου** – **Ε.Α.**: 1998 – **Ε.**: Π. Νούτσος – **Μ.**: Γ. Μαραγκός, Ε. Παπαδημητρίου, Ν. Ψημμένος, Δ. Δρόσος – **Τ.Δ.**: *Τα Μαθηματικά και η φιλοσοφική σκέψη στην Ελλάδα του 18ου αιώνα* – **Π.Α.**: εκπαιδευτικός.
14. **Χρήστος Μαραζόπουλος** – **Ε.Α.**: 1998 – **Ε.**: Ν. Ψημμένος – **Μ.**: Γ. Μαραγκός, Π. Νούτσος, Ε. Παπαδημητρίου, Κ. Πέτσιος – **Τ.Δ.**: *Η “Εισαγωγή λογικής” του Γ. Σουγδουρή και τα πρότυπά της στην αρχαία και νεοελληνική φιλοσοφική γραμματεία* – **Π.Α.**: εκπαιδευτικός.
15. **Παναγιώτης Τσιαμούρας** – **Ε.Α.**: 1999 – **Ε.**: Ε. Παπαδημητρίου – **Μ.**: Ν. Ψημμένος, Γ. Μαραγκός, Ε. Μπιτσάκης – **Τ.Δ.**: *L. Geymonat: Για το ζήτημα της ενοποιημένης γνώσης στη διαλεκτική μέθοδο* – **Π.Α.**: εκπαιδευτικός.

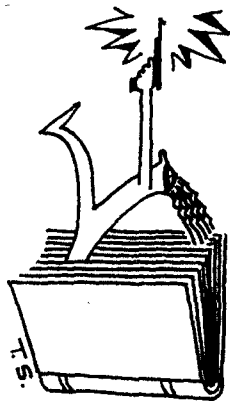
“νά 'σαι κ' έλόγου σου
για Νόμπελ Σταγειρίτη”

Σημειώσεις:

1. Πρίν από τη σύσταση του Τομέα αναγορεύθηκαν διδάκτορες φιλοσοφίας οι **Παναγιώτης Νούτσος** (1980) και **Κων/νος Αντωνόπουλος** (1983, αναπλ. καθηγητής του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου).
2. Σύμφωνα με τον συνολικό αριθμό του ΔΕΠ, αυτής της δεκαπενταετίας, ο “δείκτης έντασης” είναι **1.42** (χωρίς να ληφθεί υπόψη η §. **2.2.6.**), ενώ ως προς τη σταδιοδρομία των διδασκόντων οι 10 (**66,6%**) εργάζονται ήδη στο Πανεπιστήμιο (το **20%** στο εξωτερικό), οι 3 (**20%**) στη Μέση Εκπαίδευση και οι 2 (**13,4%**) στον ιδιωτικό τομέα. Θεματολογικά οι διδακτορικές διατριβές κατανέμονται ως εξής: Ελληνική Φιλοσοφία: **11/10**, Φιλοσοφία των Επιστημών **4/5**.

2.2.5. ΟΙ ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

1. **Μιχάλης Ράπτης** (1995: η τελετή αναγόρευσης ματαιώθηκε λόγω ασθενείας και, στη συνέχεια, λόγω θανάτου του τιμώμενου). Εισηγητής: Παναγιώτης Νούτσος.
2. **Δίνος Μπενάκης** (1995). Εισηγήτρια: Γεωργία Αποστολοπούλου.
3. **Werner Beierwaltes** (1996). Εισηγήτρια: Γεωργία Αποστολοπούλου.
4. **Κώστας Αξελός** (2000). Εισηγητής: Παναγιώτης Νούτσος.

Bean Counter
or
Adornomonger?

2.2.6. ΜΕΛΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ/ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΔΙΑΤΡΙΒΩΝ ΠΟΥ ΕΚΠΟΝΟΥΝΤΑΙ/ΕΚΠΟΝΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΆΛΛΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

α. Σ. Δρακοπούλου:

Τμήμα Φ.Κ.Σ. Πανεπιστημίου Κρήτης.

β. Δ. Δρόσος:

Τμήμα Κοινωνιολογίας Παντείου Παν/μίου (1997).

Τμήμα Κοινωνιολογίας Παντείου Παν/μίου (1998).

γ. Π. Νούτσος:

Τμήμα Φιλολογίας Παν/μίου Ιωαννίνων (1990).

Τμήμα Κοινωνιολογίας Παντείου Παν/μίου (1990).

Τμήμα Φ.Π.Ψ. Παν/μίου Αθηνών (1991).

Τμήμα Φιλολογίας Παν/μίου Ιωαννίνων (1995).

Τμήμα Ψυχολογίας Παντείου Παν/μίου (1995).

Τμήμα Φιλολογίας Παν/μίου Ιωαννίνων (1997).

Flinders University, Adelaide (1997).

Π.Τ. Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Κρήτης (1998).

2.3. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Χειμερινό εξάμηνο 1985-1986,
2. Χειμερινό εξάμηνο 1989-1990,
3. Εαρινό εξάμηνο 1996,
4. Χειμερινό εξάμηνο 1996-1997.
Πανεπιστήμια των πόλεων: Τυβίγγη, Μπόχουμ, Μόναχο, Βερολίνο, Λειψία, Βαϊμάρη, Ιένα, Βιέννη, Κρακοβία.
5. Marquette University Philosophy Department (Milwaukee/Wisconsin, εαρ. εξάμηνο 1998).

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. Middlesex University (1990/91, 1991/92).

γ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. Ιούλιος-Αύγουστος 1988: Αγγλία.

δ. Γ. Κουμάκης:

1. Μόναχο Δ. Γερμανίας (1987).
2. Νέα Υόρκη (1992-3).

ε. Β. Κύρκος:

1. 1988/1989: Boston College.

στ. Γ. Μαραγκός:

1. Ζυρίχη : Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο- Νευρολογική Κλινική-Εργαστήριο χαρτογράφησης του εγκεφάλου.
2. Βέρνη: Ψυχιατρική Κλινική του Πανεπιστημίου της Βέρνης - Τομέας θεωρητικής και αξιολογητικής ψυχιατρικής (Απρίλιος 1994).

ζ. Ε. Μπιτσάκης:

1. Boston University (1992).

η. Π. Νούτσος:

1. 1987/1988: Université de Paris IV και I.
2. 1994/1995: RMIT (Μελβούρνη).
3. 1995: Pomona College (Los Angeles).

4. 1995: New York University.
5. 1999: Université de Paris IV.
6. 1999: Princeton University.

θ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Boston University και Tufts University, Boston (1990).

ι. Β. Σολωμού-Παπανικολάου:

1. Καθολικό Πανεπιστήμιο της Αμερικής (School of Philosophy – The Catholic University of America), στην Ουάσιγκτον D.C. των Η.Π.Α. (1983-1986).

ια. Χρ. Τέζας:

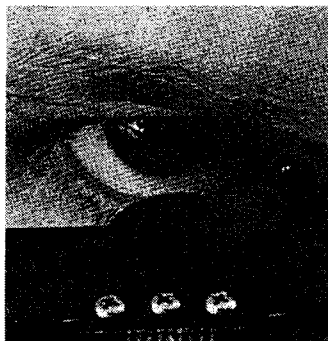
1. Visiting Scholar στο Πανεπιστήμιο του Cambridge (Αγγλία): 1991.
2. Ως ερευνητής (Forscher) στα Αρχεία (Universitätsarchiv) των Πανεπιστημίων Jena και Leipzig (Γερμανία): 1994.

ιβ. Στ. Τσινόρεμα:

1. Department of Philosophy. University of Leeds. U.K., χειμερινό εξάμηνο 1999 (Visiting Scholar).
2. Center for Philosophy of Science. University of Pittsburgh. USA. Ιανουάριος-Μάρτιος 1990 (Visiting Fellow).
3. St. John's College. Oxford. Trinity Term 1993 (Visiting Scholar).
4. Department of Philosophy. University of Texas at Austin, USA. Ιούλιος-Αύγουστος 1993 (Visiting Scholar).
5. Centre for the Philosophy of the Natural and Social Sciences. The London School of Economics and Political Science. U.K., Αύγουστος 1996 (Visiting Research Fellow).

ιγ. Ν. Ψημμένος:

1. Πανεπιστήμιο Βασιλείας της Ελβετίας (1985).

“Ποῦ δέ τήν Φιλοσοφίαν εὗροι τις ἄν;”

2.4. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΣΕ ΆΛΛΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Inter-University Centre of Postgraduate Studies (Dubrovnik, σημερ. Κροατίας).
2. Marquette University Philosophy Department (Milwaukee/Wisconsin, ΗΠΑ).

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. Αμερικανικό Παν/μιο La Verne (Αθήνα, 1986-1987).
2. Παν/μιο του Λονδίνου, Birkbeck College (Σεπτ.-Δεκ. 1990).
3. Middlesex University (1991, 1992).

γ. Γ. Κουμάκης:

1. Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Κρήτης.

δ. Β. Κύρκος:

1. Παιδαγωγικά Τμήματα Παν/μίου Θεσσαλίας.

ε. Ε. Μπιτσάκης:

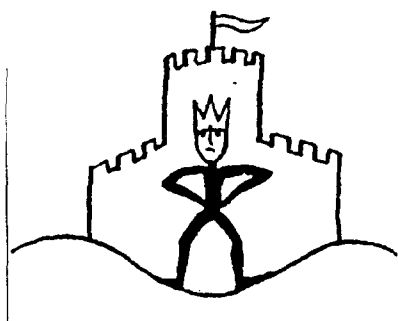
1. Φυσικό Τμήμα Παν/μίου Αθηνών (1985-1990).

στ. Π. Νούτσος:

1. Université de Paris I (Panthéon-Sorbonne): 1987/1988.
2. Βλ. και την §. 2.3.

ζ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Πανεπιστήμιο Πατρών (1999/2000).

Person needs structure. (Drawings by Pat Novy.)

“Μετακομίζει ο μινώταυρος
μαζί μου στην Αθήνα”

2.5. ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ/ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (1985-1999: 133· 1995-1999: 64)

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Παρουσίασε την ανακοίνωση “Ο Ιωάννης Μενάγιας και ο ελληνικός εγελιανισμός” στη συνεδρία των μελών της “Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας” στις 28.2.1985 στην Αθήνα.
2. Ήταν εισηγήτρια στο μεταπτυχιακό τμήμα “Το μέλλον της θρησκείας: Η σύγχρονη κρίση” που έγινε στο Διαπανεπιστημιακό Κέντρο Μεταπτυχιακών Σπουδών του Dubrovnik/Τιουγκοσλάβια, από 15 έως 28 Απριλίου 1985. Παρουσίασε το θέμα “Η απώλεια του νοήματος στη νεότερη κοινωνία σύμφωνα με τον Habermas”.
3. Κατά την επίσημη εκδήλωση, την οποία διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στις 30 Ιανουαρίου 1989 για την εορτή των Τριών Ιεραρχών και την ημέρα των Ελληνικών Γραμμάτων παρουσίασε το θέμα “Φιλοσοφία και θρησκεία στη σύγχρονη εποχή”.
4. Στις 24.1.1992 έδωσε διάλεξη στην Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία στην Αθήνα με θέμα “Ο Hegel και η ιδέα της Ευρώπης”.
5. Ύστερα από πρόσκληση του Συλλόγου Καθηγητών του Α΄ Γυμνασίου Ηγουμενίτσας παρουσίασε στις 22.3.1994 στην Ηγουμενίτσα τη διάλεξη “Παιδεία, φιλοσοφία, ελευθερία”.
6. Κατά την αναγόρευση του Συνεργάτη της Ακαδημίας Αθηνών Δρα Λίνου Μπενάκη σε επίτιμο διδάκτορα φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στις 13 Δεκεμβρίου 1995 παρουσίασε το έργο του τιμωμένου. Τίτλος του λόγου: “Επαινος Λίνου Μπενάκη”.
7. Κατά την αναγόρευση του Καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μονάχου και Ακαδημαϊκού Δρα Werner Beierwaltes σε επίτιμο διδάκτορα φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στις 23 Μαΐου 1996 παρουσίασε το έργο του τιμωμένου. Τίτλος του λόγου: “Επαινος Werner Beierwaltes”. Επίσης μετέφρασε στα ελληνικά τον επίσημο λόγο του τιμωμένου με τον τίτλο “Ferne und Gegenwart des Platonismus/Απόσταση και παρουσία του πλατωνισμού”.
8. Στις 24 Ιουνίου 1996 έδωσε διάλεξη με θέμα “Die klassische Kunst und die Zukunft der Versöhnung. Ein Vergleich zwischen Hegel und Adorno” στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος “Probleme der Erforschung des Deutschen Idealismus” του Πανεπιστημίου της Ιένας.
9. Στις 25 Μαρτίου 1998 έδωσε στο Πανεπιστήμιο Marquette “The Eleanor H. Boheim Distinguished Lecture” με θέμα “The Open Metaphysics of Human Existence: Some Examples from Modern Greek Philosophy”.
10. Στις 24 Απριλίου 1998 έδωσε στην “Philosophy Colloquium Series” του Τμήματος Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Marquette τη διάλεξη “Toward Political Humanism”.

β. Δ. Δρόσος:

1. Σεμινάριο *Φιλοσοφία και Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών* [Οικονομικό Τμήμα Πανεπιστημίου Αθηνών]:
α. *Η θεωρία του Bryan S. Turner περί Citizenship*. Αθήνα, Μάιος 1995.
β. *Εμπόριο και αρετή: προβλήματα: προβλήματα αξιών στο Στωικό Διαφωτισμό*. Αθήνα, Ιανουάριος 1997.
2. Ανοιχτό Σεμινάριο Θεωρίας των Επιστημών του Ανθρώπου [Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης] με θέμα: *Οικονομική ελευθερία και κρατικός αυταρχισμός στη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία*. Θεσσαλονίκη, Μάρτιος 1997.
3. Πανεπιστημιακός Όμιλος Θεσσαλονίκης: *Άτομο, κράτος και αξίες στο νεοφιλελεύθερο πρόταγμα*. Θεσσαλονίκη, 7 Ιανουαρίου 1995.

4. Σεμινάρια της Ερμούπολης (Ιούλιος 1995) [“Η ιδιότητα του πολίτη: μια διεπιστημονική διερεύνηση”]: Κοινωνία της αγοράς και κοινωνία των πολιτών στο νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα. Λιγότερο κράτος ή λιγότερα δικαιώματα; . Σύρος, 13 Ιουλίου 1995.

γ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. Το πρόβλημα της αιτιοκρατίας στον κοινωνιολογικό θετικισμό του E. Durkheim, Ιωάννινα, 29-3-1983.
2. Θεμελιώδεις αρχές της αρχαίας και σύγχρονης δημοκρατίας υπό το πρίσμα των συναφών αντιλήψεων του Αριστοτέλη. Ελεύθερο Ανοιχτό Παν/μιο Δήμου Ιωαννιτών, Ιωάννινα 13.11.1991.
3. Ο. Π. Κανελλόπουλος ως Κοινωνιολόγος. Ελεύθερο Ανοιχτό Παν/μιο Δήμου Ιωαννιτών, Ιωάννινα 4.4.1994.
4. Διάλεξη στο εξαμηνιαίο Σεμινάριο του Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ. Παν/μίου Αθηνών με θέμα σχετικό με την πλατωνική ηθική. Μάιος 1997.
5. Μια συγκριτική παρουσίαση των περί έρωτος αντιλήψεων του Πλάτωνα και του Freud. Διάλεξη στο Dorte College, 7-5-1999.

δ. Γ. Κουμάκης:

1. “Διεπιστημονικό Σεμινάριο Φιλοσοφικής Ερεύνης εις το Πανεπιστήμιο Αθηνών”:
α. Η μεθοδολογία της φιλοσοφίας (Ιούν. 1989),
β. Η θεωρία των ιδεών του Πλάτωνα (Οκτ. 1990),
γ. Ιστορία και αντικειμενικότητα (Φεβρ. 1991),
δ. Φιλοσοφική παγκόσμια Ιστορία κατά τον Έγκελο (Οκτ. 1991),
ε. Η δικαιοσύνη στον Αριστοτέλη (Μάρτ. 1994),
στ. Η ηδονή του φιλοσοφείν (Ιαν. 1996),
ζ. Λεγόμενα και νοούμενα στον Πλάτωνα (Νοέμβρ. 1996),
η. Η άγραφη διδασκαλία του Πλάτωνα (1997),
θ. Η ιδέα του αγαθού στον Πλάτωνα (1998),
ι. Νόηση και πραγματικότητα (Δεκ. 1999),
2. Ελευθερία και υπευθυνότης (“Σκουφάς”, Άρτα 1997).

ε. Β. Κύρκος:

Σειρά διαλέξεων, στο εσωτερικό και το εξωτερικό.

στ. Γ. Μαραγκός:

- 1994 Απρίλιος *Top - Down and Bottom - Up Models in Brain-Mind Studies*: Μάθημα στο μεταπτυχιακό φροντιστήριο του Εργαστηρίου Χαρτογράφησης του Εγκεφάλου Νευρολογική Κλινική, Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο της Ζυρίχης.
Top - Down and Bottom - Up Models in Brain Functioning: A discussion of recent controversies: Μάθημα στο μεταπτυχιακό φροντιστήριο της Ψυχιατρικής Κλινικής, Πανεπιστήμιο της Βέρνης.

1997 Απρίλιος Αναζητώντας κοινές βάσεις: Μάθημα στο μεταπτυχιακό φροντιστήριο “Νους, Ψυχή, Σώμα” Νοσηλευτική Σχολή, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

ζ. Ε. Μπιτσάκης:

1. *États Potentiels et États Réels en Mécanique Quantique*, Université de Paris VII, 1985.
2. *Νεομυστικισμός και Φυσικές Επιστήμες*, Πολυτεχνείο Κρήτης, 1985.
3. *Το πρόβλημα της επιστημονικής αλήθειας* (2 σεμινάρια), Τομέας Πολεοδομίας, ΕΜΠ, 1985.
4. *Formes de déterminisme physique*, École Normale Supérieure de Paris, 1986.
5. *Γνωσιολογικά προβλήματα της πληροφορικής*, Κέντρο Δ. Γληνός, 1986.
6. *Νέοι και ελευθερία*, Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, 1986.
7. *Ο ρόλος του πειράματος στην εξέλιξη των επιστημονικών θεωριών*, Τομέας Πολεοδομίας, ΕΜΠ, 1987.
8. *Μαθηματικά και Φυσικές Επιστήμες*, ΕΕΦ και Μαθηματική Εταιρεία Βόλος 1987.
9. *Αιτιότητα και Τοπικότητα στη Φυσική*, Πανεπιστήμιο Πατρών, 1988.
10. *Masse, Matière et Energie*, École Normale Supérieure de Paris, 1990.
11. *Τοπικότητα: ένα νέο αίνιγμα για τη φυσική και τη φιλοσοφία*, Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, 1991.
12. *Η διαμάχη Bohr-Einstein*, Φυσικό Τμήμα Πανεπιστημίου Αθηνών (2 σεμινάρια), 1992.
13. *Η αλληλεπίδραση στη Φύση* (2 διαλέξεις), Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 1992.
14. *Φυσική και Κοσμοαντίληψη: από τον Νεύτωνα στον Αϊνστάιν*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1993.
15. *Για ένα σύγχρονο επιστημονικό ρεαλισμό*, Πανεπιστήμιο Πατρών, 1993.
16. *Μια νέα Λογική είναι αναγκαία για την Κβαντική Μηχανική*—Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, 1993.
17. *Η πλαστή συνείδηση στις σημερινές κοινωνίες*, ΟΛΜΕ Κορινθίας, 1993.
(στον κατάλογο αυτόν δεν αναφέρονται δεκάδες διαλέξεις σε επιστημονικά σωματεία, Ελεύθερα Πανεπιστήμια, Δήμους κλπ.).

η. Π. Νούτσος:

1. *Τα Καλοκινήματα του Αθανασίου Ψαλίδα: Τα όρια της λογισύνης των Ηπειρωτών* (“Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο” Δήμου Ιωαννιτών, 20-2-1985).
2. *Προβλήματα ερμηνείας της σκέψης του Marx* (“Σύνδεσμος Φιλολόγων Ιωαννίνων”, Ιωάννινα, 3-3-1985).
3. *Το “μάθημα” της φιλοσοφίας στη Μέση Εκπαίδευση* (περιοδικό *Νέα Παιδεία*, 21-11-1985).
4. *Το πρόβλημα της σύγκρουσης των “γενεών”* (“Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο” Δήμου Ιωαννιτών, Ιωάννινα, 12-2-1986· “Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο” Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα, 13-3-1986).
5. *Για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών* (Ε’ Εκπαιδευτικό Συνέδριο ΟΛΜΕ, Προσυνέδριο Ιωαννίνων, 1-2 Νοεμβρ. 1986).
6. *Φιλοσοφία και κοινωνικές επιστήμες στην Ελλάδα* (Σύλλογος Ελλήνων Φοιτητών Παρισιών, Παρίσι 28-11-1987· Σύλλογος Ελλήνων Φοιτητών Στρασβούργου, Στρασβούργο 2-2-1988).
7. *Οι πρώτες ελληνικές προσεγγίσεις της σκέψης του K. Marx* (“Όμιλος Μελέτης Ελληνικών Προβλημάτων”, Παρίσι 26.3.1988).
8. *Οικολογία και κρίση της Αριστεράς στην Ευρώπη* (ΚΚΕ εσωτ. – Ανανεωτική Αριστερά, Παρίσι 3-6-1988).

9. *Η σημασία του ελεύθερου χρόνου στις σημερινές κοινωνίες* (ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων, 2-3-1989).
10. *Η κοινωνική και πολιτική λειτουργία των "διανοουμένων"* (Σύνδεσμος Φιλολόγων Ν. Λαρίσης, Λάρισα 13.4.1989· Σύνδεσμος Φιλολόγων Ν. Θεσπρωτίας, Ηγουμενίτσα 1-6-1989).
11. *Γιάννινα: Από τον Αθανάσιο Ψαλίδα στον Γιώσεφ Ελιγιά* (πανηγυρική ομιλία στην 77η επέτειο της απελευθέρωσης των Ιωαννίνων, Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Ιωαννιτών, 20-2-1990).
12. *Marx και Freud. Οι όροι μιας ατυχούς συζυγίας* (Τομέας Ψυχιατρικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 15-3-1990).
13. *Η κοινωνική και πολιτική λειτουργία των "διανοουμένων"* (Σύλλογος Φιλολόγων Ιωαννίνων, 18-5-1990).
14. *Ο αντιφασιστικός πόλεμος και η Αριστερά: από το 1941 στο 1934* (Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Δήμου Ιωαννιτών, 9-10-1991).
15. *Δημοτικισμός και Σοσιαλισμός: μορφές και συνθήκες της συζυγίας στην ελληνική σκέψη των πρώτων δεκαετιών του εικοστού αιώνα* (Byzantijns – Nieuwgrieks Seminarium του Παν/μίου του Amsterdam, 28-1-1992).
16. *Η κριτική των ιδεολογιών: από τους Σοφιστές στο τέλος του 20ου αιώνα* (Ίδρυμα Γουλιανδρή-Χόρν, Αθήνα, 4-3-1992· Πολιτιστικός Σύλλογος "Κ. Χατζόπουλος", Αγρίνιο, 20-3-1992).
17. *Τέλος ή επαναπροσδιορισμός της Αριστεράς;* (Εναλλακτική Κίνηση Φοιτητών, Ιωάννινα, 13-3-1992).
18. *Η παιδαγωγική του εργάσιμου και "ελεύθερου" χρόνου* (Σύλλογος Γονέων και Κηδεμόνων του Πειραματικού Γυμνασίου Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων, 13-4-1992).
19. *Εγκλεισμός και αποξένωση* (Ψυχιατρική Κλινική Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Ιωαννίνων, 14-5-1992).
20. *Μνήμη Δημητρίου Νικολίδη* (Κοινότητα Ζίτσας, 21-6-1992).
21. *Μνήμη Νίκου Σκοπούλη* (Ιωάννινα, 3-10-1992).
22. *Κρίση των ΑΕΙ: Εκσυγχρονισμός ή αντιμεταρρύθμιση;* (Συζήτηση με τους Ι. Βέργαδο και Δ. Φατούρο, Ιωάννινα, 3-10-1992).
23. *Εισαγωγή στο πρόβλημα της Ευρώπης* (Λαϊκό Πανεπιστήμιο Αγρινίου, Αγρίνιο, 13-11-1993).
24. *Νεοναζισμός: αναβίωση του χιτλερικού παρελθόντος ή νέο κοινωνικό φαινόμενο;* (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κω, 21-4-1993).
25. *Η συμβολή του Στ. Καλλέργη στο ελληνικό σοσιαλιστικό κίνημα* (Τμήμα Κοινωνιολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης και Ίδρυμα Κοινωνικών-Ιστορικών Ερευνών "Σταύρος Καλλέργης", Ρέθυμνο, 31-5-1993).
26. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα: τα όρια της δυναμικής της* (Τμήμα Θεωρητικού Προβληματισμού του "Συνασπισμού", Αθήνα, 10-6-1993).
27. *"Νεοναζισμός": αναβίωση του χιτλερικού παρελθόντος ή νέο κοινωνικό φαινόμενο* (Λαϊκό Πανεπιστήμιο Αγρινίου, Αγρίνιο 23-1-1994· ΕΛΜΕ Φλώρινας, Φλώρινα 9-4-1994· Πολιτιστικός Σύλλογος "Μήνυμα", Ιωάννινα 11-5-1994· ΕΛΜΕ Μεσσηνίας, Καλαμάτα 13-5-1994).
28. *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: από τις ωδίνες του τοκετού στις αναζητήσεις της τέταρτης δεκαετίας που αρχίζει* (Πανηγυρική ομιλία στην εορτή των Τριών Ιεραρχών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 30-1-1994).
29. *Το πρόβλημα του "μύθου" από τη σκοπιά της Κοινωνικής και Πολιτικής φιλοσοφίας* (Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Θράκης, Αλεξανδρούπολη 4-3-1994).
30. *"Οντοπία" και "διανοούμενοι" στο τέλος του 20ου αιώνα* (Εταιρεία Θεσσαλικών Ερευνών, Βόλος 1-4-1994).
31. *Ο Λεάνδρος Βρανούσης ως ιστορικός των ιδεών* (Ε.Α.Π. Δήμου Ιωαννιτών, Ιωάννινα 13-4-1994).

32. *Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σύγχρονο κόσμο* (Τμήμα Νεοελληνικών του Flinders University of South Australia, Adelaide 16-11-1994).
33. *Οι νεοελληνικές σπουδές στη Διασπορά* (με πρωτοβουλία του Division of Modern Greek Studies, Department of Intercultural and Language Studies, RMIT, Melbourne 25-11-1994).
34. *Τα ανθρώπινα δικαιώματα ως τρόπος κατανόησης της σημερινής κοινωνίας* ("Σύλλογος Ελλήνων φοιτητών του Sydney University", Sydney 27-11-1994).
35. *Οι νεοελληνικές σπουδές στη Διασπορά* (με πρωτοβουλία της Αρχιεπισκοπής Αυστραλίας, Sydney 9-1-1995).
36. *Γλώσσα και εθνική ταυτότητα* ("Greek Orthodox Community of Canberra and District", Canberra 12-1-1995).
37. *Η πολιτική των ανθρωπίνων δικαιωμάτων* ("Hellenic Studies Forum", Melbourne 1-2-1995).
38. *Για ποια ανάπτυξη;* (Πνευματικός Όμιλος Κώων "Ο Φιλητάς", Κως 12-8-1995).
39. *Θεσμοί πληροφόρησης και δημοκρατία* (Στρογγυλή τράπεζα με τους Ερ. Καψωμένο και Στ. Τσιτσιμελή· Λαϊκό Πανεπιστήμιο Αγρινίου, Αγρίνιο 22-10-1995).
40. *Οι ελληνικές σπουδές στο εξωτερικό* (Συμβούλιο Αποδήμιου Ελληνισμού, Θεσσαλονίκη 5-12-1995).
41. *Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σύγχρονο κόσμο* (Σύνδεσμος Φιλολόγων Νομού Θεσπρωτίας, Ηγουμενίτσα 8-3-1996).
42. *Γεώργιος Βιζυηνός: η παιδαγωγική λειτουργία της τέχνης* (Δήμος Αλεξανδρούπολης και Σύλλογος Δασκάλων και Νηπιαγωγών Αλεξανδρούπολης, Αλεξανδρούπολη 30-3-1996).
43. *Η κοινωνική και πολιτική λειτουργία του διαθέσιμου χρόνου* (Σύνδεσμος Πολιτικού και Κοινωνικού Διαλόγου Κω, Κως 14-4-1996).
44. *Η ποιητική του Ελύτη* (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κω, Κως 17-4-1996· Πολυκλαδικό Λύκειο Αγρινίου, Αγρίνιο 16-5-1996).
45. *Για την ποιητική του Ελύτη* (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννίνων 10-6-1996).
46. *Η Αριστερά σήμερα και αύριο* (Ν.Ε. Συνασπισμού Λευκάδας, Λευκάδα 15-6-1996).
47. *"Κοινωνικός αποκλεισμός" και "ανθρώπινα δικαιώματα"* (Λαϊκό Πανεπιστήμιο Αγρινίου, Αγρίνιο 15.2.1997).
48. *Για το Πανεπιστήμιο* (Αίθουσα Τελετών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, 4.3.1997).
49. *Η πολιτική σκέψη και δράση του Τάσου Παναγόπουλου* (Λαϊκό Πανεπιστήμιο Αγρινίου, Αγρίνιο 12.4.1997).
50. *Ομιλία κατά την ημέρα των Πρωτανικών εκλογών* (27.5.1997).
51. Τομέας Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Ευρωπαϊκή Εκπαίδευση και Πολιτιστική Ταυτότητα" (Ιωάννινα, 29.5. ως 1.6.1997), με την εισήγηση: "Ευρωπαϊκή Εκπαίδευση": φθόγγος Βαβυλωνίας ή ηγεμονίας σπόγγος.
52. *Ο Γ. Βιζυηνός και το πρόβλημα της τέχνης* (University of Sydney, 16.9.1997).
53. *Γλώσσα και ιστορία* (RMIT, Μελβούρνη 18.9.1997).
54. *Το Πανεπιστήμιο σήμερα* (εκδήλωση της Ε.Α.Ν., Αμφιθέατρο Φιλοσοφικής Σχολής Παν/μίου Ιωαννίνων, 2.12.1997).
55. *Ομιλία στα εγκαίνια της "Βιβλιοθήκης και του Μουσείου Μαρίας και Σπύρου Μαλαφούρη (Ερνάνη)"* (Φ.Π.Ψ., 30.1.1998).
56. *Πανεπιστήμιο και τοπική κοινωνία* (Φιλολογικός Όμιλος Αγρινίου "Κ. Χατζόπουλος", Αγρίνιο 6-7 Μαρτίου 1998).
57. *Ο Σικελιανός ως "παραδοσιακός" διανοούμενος* (Αετοπούλειο Πολιτιστικό Κέντρο Δήμου Χαλανδρίου, Αθήνα 3.4.1998).
58. *Ο Ρήγας στην εποχή του* (Δήμος Πρέβεζας, 12.6.1998 και "Ο Φιλητάς", Κως 27-12-1998).
59. *Πανεπιστημιακή Σχολή στην Κω* (Δήμος Κω, 17.8.1998).
60. *Η "σιωπή" των πνευματικών ανθρώπων στις μέρες μας* ("Ο Φιλητάς", Κως 13-9-1998).

61. *Η Νέα Πολιτική Διοίκησης του Ρήγα* (ΕΗΜ, Ιωάννινα 18-11-1998).
62. *Για την έννοια του "ανθρωπισμού"* (ΠΕΦ, Αθήνα 26-11-1998).
63. Δημόσιος απολογισμός του Π.Μ.Σ. "Ελληνική Φιλοσοφία - Φιλοσοφία των Επιστημών" (16-2-1999).
64. Κ. Καστοριάδης (Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού "Ν. Πουλαντζάς" – Δίκτυο Αυτόνομων Ριζοσπαστικών Αριστερών Σχημάτων, Ιωάννινα 4-3-1999).
65. *Παναγιώτης Κονδύλης* (Goethe Institut, Αθήνα 15-3-1999).
66. *Τί σήμαινε μια δικτατορία* ("Απελλής", Παρθένι Λέρου 1-8-1999).
67. *Στο τέλος του αιώνα που φεύγει* (80 ΑΔΤΕΧ, Κως 6-9-1999· ΕΗΜ, Ιωάννινα 3-11-1999· Δήμος Πρέβεζας, 8-12-1999).

Θ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. *Η αρίστη πολιτεία κατά τον Αριστοτέλη* (Ε.Α.Π. Δήμου Ιωαννιτών, 1992).
2. *Τα ανθρωπιά δικαιώματα στην Ευρώπη σήμερα* (ΕΛΜΕ Καλαμάτας, 1994).

Ι. Κ. Πέτσιος:

1. *Η πολιτική σκέψη του Ρήγα* (Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ηγουμενίτσας, 22-3-1999).
2. *Η έννοια των δικαιωμάτων στη νεοελληνική σκέψη (τέλη 17ου – 18ου αιώνας)* ("Μνήμων", 9-2-2000).

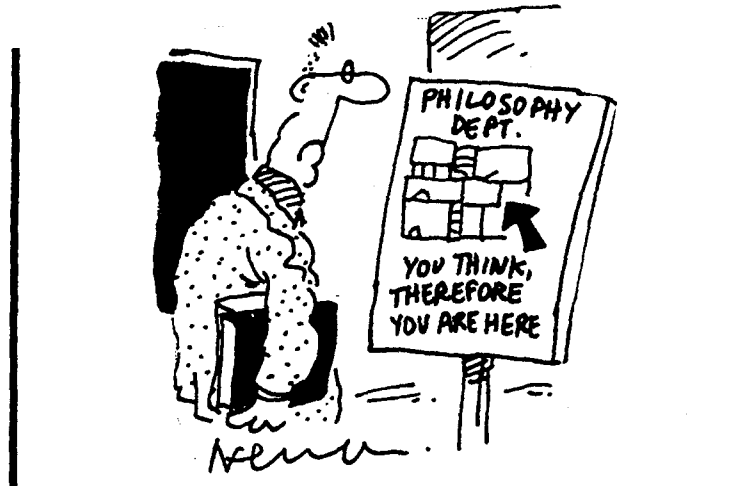
Ια. Χρ. Τέξας:

1. *Ενεργοί και παθητικοί πολίτες της δημοκρατίας*, Ελεύθερο Ανοιχτό Πανεπιστήμιο, Ιωάννινα 18 Δεκεμβρίου 1991.
2. *Ο παιδαγωγός Χρήστος Φράγκος και η Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία*, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών, 19-3-1998.

Ιβ. Στ. Τσινόρεμα:

1. Διαρκές Σεμινάριο Θεωρίας και Επιστημολογίας των Κοινωνικών Επιστημών, οργάνωση περ. Αξιολογικά, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Αθήνα, Περίοδος εργασιών 1993-1994. Εισηγήσεις, "Ο επιστημονικός ιστορισμός του Thomas Kuhn" (Ιανουάριος 1994), και Το ισχυρό πρόγραμμα της κοινωνιολογίας της επιστημονικής γνώσης. Κριτική προσέγγιση. (Μάιος 1994).
2. Διαρκές Σεμινάριο Θεωρίας και Επιστημολογίας των Κοινωνικών Επιστημών, οργάνωση περ. Αξιολογικά, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Αθήνα, Περίοδος εργασιών 1994-1995. Εισηγήσεις, Paul Feyerabend (1924-1994): Αναρχική επιστημολογία (Δεκ. 1994) και Μεταμορφώσεις του σύγχρονου θετικισμού. Από το αίτημα της επιστημονικής φιλοσοφίας στη νατουραλιστική επιστημολογία (Μάιος 1995).
3. "Ομάδα 'Γουδί' ", Διεπιστημονική Ομάδα Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσηλευτική Σχολή, Πέμπτος κύκλος διαλέξεων "Νους-Ψυχή/Σώμα-Εγκέφαλος. Το πρόβλημα της γλώσσας". Εισήγηση, Σε τι γλώσσα σκεφτόμαστε; (13 Δεκ. 1995).
4. Διαρκές Σεμινάριο Θεωρίας και Επιστημολογίας των Κοινωνικών Επιστημών, οργάνωση περ. Αξιολογικά, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Αθήνα, Περίοδος εργασιών 1995-1996. Εισήγηση, Αντισχετικιστικές στρατηγικές στο θετικισμό (22 Φεβρ. 1996).
5. "Ομάδα 'Γουδί' ", Διεπιστημονική Ομάδα Πανεπιστημίου Αθηνών, Νοσηλευτική Σχολή, Πέμπτος κύκλος διαλέξεων "Νους-Ψυχή/Σώμα-Εγκέφαλος. Το πρόβλημα της γλώσσας". Εισήγηση, Νόημα και Χρήση. Το πρόβλημα του γλωσσικού και εννοιολογικού σχετικισμού (24 Απριλίου 1996).

6. Διαρκές Σεμινάριο Θεωρίας και Επιστημολογίας των Κοινωνικών Επιστημών, οργάνωση περ. Αξιολογικά, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Αθήνα, Περίοδος εργασιών 1996-1997. Εισήγηση, *Ο Derrida, ο μεταμοντερνισμός και η δυνατότητα ανακατασκευής του διαφωτιστικού επιχειρήματος* (12 Δεκεμβρίου 1996).
7. *Why Wittgenstein was not an Idealist. A critique of B.O. Williams*. University of Leeds. Δεκέμβριος 1989.
8. *Wittgenstein and Verificationism*. Center for Philosophy of Science, University of Pittsburgh, Μάρτιος 1990.
9. *Wittgenstein's Philosophy of Mathematics. Beyond Platonism and Conventionalism*, Katholieke Universiteit Leuven, Βέλγιο, 29 Μαρτίου 1993.
10. *Wittgenstein and Anti-Individualism*, Middlesex University – Cognitive Science/AI/Philosophy Seminar, 27 Μαΐου 1993.
11. *To Follow a Rule: Wittgenstein on the Reality, Reducibility and Privacy of Meaning*, University of Texas at Austin, 20 Αυγούστου 1993.

“Τώρα που οι φιλόσοφοι αυτοκαταργούνται”

2.6. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΑΙΩΝ

Η παρουσίαση ενός βιβλίου ανήκει στους νεοφανεείς θεσμούς δημοσιότητας. Οι θεσμοί αυτοί, στις μέρες μας ιδίως, από αξίες χρήσης (“αυταξίες”) κατανατούν οχήματα για την προβολή αξιών εκμετάλλευσης. Εννοείται ότι η νεωτερική εποχή, όπως αναδύθηκε στη νεώτερη ευρωπαϊκή ιστορία, εγκαθίδρυσε τους θεσμούς δημοσιότητας στο κέντρο της “αγοράς”, η οποία θα πρέπει να εκληφθεί ως συμπύκνωση οικονομικών, πολιτικών και πολιτιστικών σχέσεων. Αν στις μέρες μας η απόλυτη προτεραιότητα του οικονομικού πεδίου, μέσω του marketing των βιβλίων ή της “βιβλιοπαράγωγής”, αναδεικνύει την εμπορευματοποίηση των πάντων σε πρώτη “αξία” μπορεί αντίθετα να ανευρεθούν αντισώματα για τη σθεναρή απόκρουση μιας τέτοιας πρακτικής, με πρώτο το κριτήριο αρμοδιότητας κριτή και κρινόμενου.

α. Μ. Μαραγκός:

1. 1997 Ιανουάριος: Παρουσίαση της 4ης έκδοσης του έργου: *Το Είναι και το Γίγνεσθαι* του Ε. Μπιτσάκη (Πανεπιστήμιο Αθηνών).

β. Π. Νούτσος:

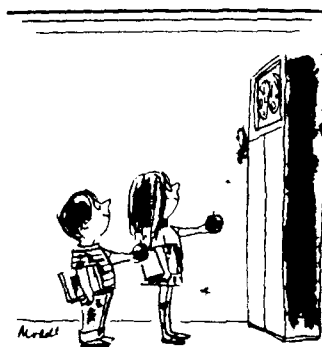
1. Για τη Ρέα Γαλανάκη (Δήμος Πατρέων, 24-1-1994).
2. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα* (παρουσίαση του ομότιτλου βιβλίου του, με τους Παναγιώτη Κονδύλη και Φίλιππο Ηλιού· Αίθουσα Ανταποκριτών Ξένου Τύπου, Αθήνα 4-4-1994).
3. Γ. Καραμπελιάς, *Στα μονοπάτια της ουτοπίας*, Αθήνα 1995 (Ένωση Ανταποκριτών Ξένου Τύπου, Αθήνα 7-12-1995).
4. Γ. Μηλιός, *Ο Μαρξισμός ως σύγκρουση τάσεων*, Αθήνα 1996 (“Εναλλακτικό Βιβλιοπωλείο”, Αθήνα 28-3-1996).
5. Ελ. Ποταμιάνου-Παλλαντίου, *Η μυθο-λογική του Α. Camus*, Αθήνα 1996 (Εθνική Πινακοθήκη, 16-10-1996).
6. *Ελληνοαυστραλία*, Αθήνα 1996 (παρουσίαση του βιβλίου του, μαζί με τους Ν. Κοτζιά, Αιμ. Μεταξόπουλο, Τ. Πατρίκιο· “Στοά του Βιβλίου”, Αθήνα 20-2-1997).
7. *Παρακλητικά του παραθαλασσίτη*, Αθήνα 1996 (παρουσίαση του βιβλίου του, μαζί με τους Στ. Καραγιάννη και Α. Λάζαρη· “Πολύεδρο”, Πάτρα 17-4-1997).
8. Μ. Τσιανίκας, *Ο Φλωμπέρ στην Ελλάδα*, Αθήνα 1997 (“Μορφές”, Ιωάννινα 23-6-1997).
9. Κ. Ζουράρις, *Άθλια, Άθλια, Θέμεθλα*, Αθήνα 1997 (“Στοά του Βιβλίου”, Αθήνα 25-6-1997).
10. Μ. Τσιανίκας, *Λευκές στιγμές στην ποίηση*, Αθήνα 1998 (“Χατζηγιάννειο Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο”, Λάρισα 27-1-1999).
11. Ρ. Bourdieu, *Αντεπίθεση Πυρών*, Αθήνα 1999 (“Κίνηση Φοιτητών Πανεπιστημίου Κρήτης”, Ρέθυμνο 17-3-1999).
12. Στ. Αλαχιώτης, *Η πρόκληση των γονιδίων*, Αθήνα 1999 (Κως, “Φιλητάς”, Δήμος Δικαίου και Επαρχιακή Επιτροπή Πολιτισμού, 6-8-1999).

γ. Στ. Τσινόρεμα:

1. Φεβρ. 1995: Κ. Ψυχοπαίδης, *Ιστορία και μέθοδος*, Αθήνα 1994.

2.7. ΣΕ ΕΚΛΕΚΤΟΡΙΚΑ ΣΩΜΑΤΑ ΕΚΛΟΓΗΣ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΑΛΛΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Οι καθηγητές, κυρίως, του Τομέα μετέχουν συχνά σε εκλεκτορικά σώματα εκλογής μελών ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του ίδιου Πανεπιστημίου ή άλλων Πανεπιστημίων της χώρας.

“Η φύση κρατάει στα χέρια της καθρέφτη.
Δες και κρίνε”.

2.8. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

α. Γρ. Αλατζόγλου:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
2. Εταιρεία Αισθητικής.

β. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Μέλος της “Société Internationale pour l’ Étude de la Philosophie Médiévale” (Louvain-la-Neuve).
2. Μέλος της Ενώσεως Ελλήνων Υποτρόφων του Ιδρύματος Alexander von Humboldt (Αθήνα).
3. Μέλος της Ενώσεως Ελλήνων Υποτρόφων του Deutscher Akademischer Austauschdienst (Θεσσαλονίκη).
4. Μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας (Αθήνα). Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου για τα έτη 1981-1983 και 1990-1992.
5. Μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Φιλοσοφικών Ερευνών (Αθήνα).
6. Μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής (Αθήνα).
7. Μέλος του Διεθνούς Κέντρου Φιλοσοφίας και Διεπιστημονικής Έρευνας (Αθήνα).
8. Μέλος της Εταιρείας Πελοποννησιακών Σπουδών (Αθήνα).
9. Μέλος της “Διεθνούς Εταιρείας Hegel” (Βερολίνο).
10. Μέλος της Εταιρείας “System der Philosophie” (Βιέννη).
11. Μέλος της International Society for the Classical Tradition (Βοστώνη).

γ. Δ. Δρόσος:

1. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα.

δ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
2. Διεθνής Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας.
3. International Platonic Society.
4. Research Committee for the History of Sociology.
5. Durkheim-Society.
6. South African Society for Greek Philosophy and the Humanities.

ε. Γ. Κουμάκης:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
2. American Philosophical Association.

στ. Γ. Μαραγκός:

1. British Society for the Philosophy of Science.
2. Philosophy of Science Association.

ζ. Α. Μεταξόπουλος:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.

η. Ε. Μπιτσάκης:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία (1981 →).
2. New York Academy of Sciences (1990 →).

θ. Π. Νούτσος:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία (1981-1983).
2. Hegel-Gesellschaft (1988 →).
3. R. Luxemburg - Gesellschaft (1990 →).
4. Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο (1990 →).
5. Αρχεία Σύγχρονης Κοινωνικής Ιστορίας (1993 →).
6. Εταιρεία Πολιτικού Προβληματισμού "Νίκος Πουλαντζάς" (1998 →).
7. Σύνδεσμος "Θεόφιλος Βέικος" – για την κριτική σκέψη και τη φιλοσοφική παιδεία (1998 →).

ι. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Internationale Hegel-Gesellschaft.
2. Internationale Gesellschaft für Dialektische Philosophie.

3. Societas Hegeliana.
4. Kant-Gesellschaft.
5. Societa Tommaso D' Aquino.
6. Society for Ancient Greek Philosophy.
7. Concerned Philosophers for Peace.
8. American Philosophical Association (East Division).
9. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.

ια. Κ. Πέτσιος:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
2. Όμιλος Μελέτης του Ελληνικού Διαφωτισμού.

ιβ. Β. Σολωμού Παπανικολάου:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
2. Εταιρεία Αριστοτελικών Μελετών "Το Λύκειον".

ιγ. Χρ. Τέζας:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
2. Διεθνής Εταιρεία Ελληνικής Φιλοσοφίας.
3. Εταιρεία Αριστοτελικών Μελετών "Το Λύκειον".
4. Ιστορική και Λαογραφική Εταιρεία Σεργίων-Μελενίκου.

ιδ. Στ. Τσινόρεμα:

1. Μέλος της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας και των διεθνών φιλοσοφικών ενώσεων: Societas Ethica, Austrian Ludwig Wittgenstein Society και The European Society for Analytic Philosophy.

ιε. Ν. Ψημμένος:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.

2.9. ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Υποτροφία του Ιδρύματος Alexander von Humboldt (Βόννη).
2. Women's Chair in Humanistic Studies 1997-98, Marquette University Philosophy Department (Milwaukee/Wisconsin, ΗΠΑ).
3. Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας για την διετία 1990-1992.

β. Γ. Κουμάκης:

1. Δήμος Ηρακλείου: βραβείο “Ν. Καζαντζάκης” για το ομότιτλο βιβλίο του.

γ. Π. Νούτσος:

1. Fellow research του Princeton University (άνοιξη 1999).

δ. Στ. Τσινόγεμα:

1. University of Pittsburg: visiting Fellow (άνοιξη 1990).
2. London School of Economics and Political Science: Visiting Research Fellow (Αύγ. 1996).

“ἀλλ’ ὄρῳ τινα λάβρακα εὐμεγέθη, μᾶλλον δέ χρύσοφρον”

2.10. ΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

1. **Νένος Γεωργόπουλος**¹, Kent University Ενωμένων Πολιτειών (1992).
2. **Richard Smith–Spencer**, Middlesex Αγγλίας (1992).
3. **Richard McKirahan**, Pomona College, California, L.A. (1998).
4. **Demitar Kambourov**, Πανεπιστήμιο της Σόφιας (1999).

1. Βλ. τις εργασίες του: “Η έννοια της αλλοτρίωσης κατά τον πρώιμο Μαρξ”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΔ (1985), 71-86 και “Η αισθητική συγκίνηση και η τέχνη κατά τον Παπανούτσο”, στο: *Ε.Π. Παπανούτσος*, ό.π., 133-140.

“εγώ συναλλάσσομαι, εσύ συναλλάσσεσαι, αυτός συναλλάσσεται”

2.11. ΟΙ ΠΡΟΣΚΕΚΑΗΜΕΝΟΙ ΓΙΑ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ/ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Οι διαλέξεις/φροντιστηριακά μαθήματα, που χρονολογούνται με την έναρξη λειτουργίας του Τομέα, έχουν θεσμικό χαρακτήρα και απευθύνονται τόσο στους φοιτητές (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς) όσο και στους διδάσκοντες.

1. **Βασίλειος Κάλφας** (διδάκτωρ φιλοσοφίας), *Οι κοσμολογικές πεποιθήσεις των Ελλήνων και η γέννηση της αστρονομίας* (9-12-1985).
2. **Ανδρέας Ζαχαρίου** (καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), *Πλατωνική Αριθμητική* (3-3-1986).
3. **H.B. Gottschalk** (καθηγητής του Πανεπιστημίου του Leeds), *Current of Philosophical Thought in the First two Centuries A.D.* (26-9-1986).
4. **Α. Ρωμανός** (διδάκτωρ φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Χαϊδελβέργης), *Φύση και ουμανισμός στο σύγχρονο Διαφωτισμό* (5-11-1986).
5. **Π. Κιτρομηλίδης** (αναπλ. καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών), *Παραλειπόμενα στον Μοισιόδακα* (13-11-1986).
6. **Th. Brody** (καθηγητής του Πανεπιστημίου του Mexico), *Εξελικτική Επιστημολογία* (8-12-1986).
7. **Γ. Μαργακός** (διδάκτωρ φιλοσοφίας), *Το θεμέλιο της επιστημονικής γνώσης από τη σκοπιά της λογικής μεθοδολογίας* (9-3-1987).

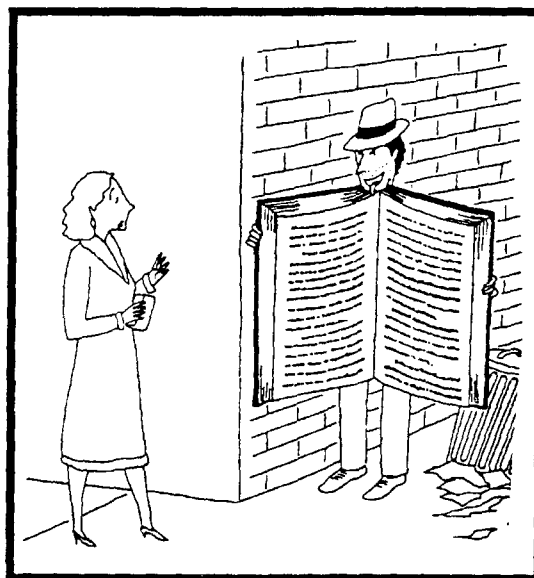
8. **Θ. Βέικος** (καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών), *Ο Σωκράτης και το πρόβλημα της μεθόδου* (6-5-1987).
9. **J. Anton** (καθηγητής του Πανεπιστημίου της Ν. Φλώριδας), *Κατηγορική θεωρία και η Μεταφυσική του Αριστοτέλη* (15-5-1987).
10. **Δ. Δημητράκος** (διδάκτωρ φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Reims, ειδικός επιστήμων του Πανεπιστημίου Αθηνών), *Επιστήμη και ιδεολογία* (28-4-1988).
11. **Karen Gloy** (Πανεπιστήμιο της Λουκέρνης), *Η φιλοσοφία της ιστορίας του Hegel και η σύγκριση προς άλλες αντιλήψεις της ιστορίας* (16-5-1989).
12. **Roland Atkinson** (Πανεπιστήμιο του Exeter), *Η ηθική και πολιτική αντιστοχρατία στον Kant* (11-4-1989).
13. **Μαρία Στρατσάνη** (δ. φιλοσοφίας), *Πρώτη γνωριμία με το a priori* (11-5-1989).
14. **Γραμματική Αλατζόγλου-Θέμελη** (Κέντρο Ερεύνες της Ελληνικής Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Αθηνών), *Δύο διαμάχες για την αντικειμενικότητα του κριτηρίου* (12-5-1989).
15. **Θεοχάρης Κεσσίδης** (Ινστιτούτο Φιλοσοφίας της Ακαδημίας Επιστημών της ΕΣΣΔ), *Περεστρόικα και ιδιοκτησία στη Σοβιετική Ένωση σήμερα* (16-5-1990).
16. **Γιάννης Καραός** (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών), *Παράδοση-ανανέωση στις Φυσικές επιστήμες κατά την περίοδο του νεοελληνικού Διαφωτισμού* (17-5-1990) και *Οι Φυσικές-Θετικές επιστήμες του 18ου αιώνα στον ελληνικό χώρο* (18-5-1990).
17. **Αντώνης Λιάκος** (Πανεπιστήμιο Αθηνών), *Η μαρξιστική ιστοριογραφική σχολή στην Αγγλία* (21-5-1990).
18. **Βενετία Αποστολίδου** (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), *Η μαρξιστική ιστοριογραφία της λογοτεχνίας στην Ελλάδα* (22-5-1990).
19. **Παντελής Νικολακόπουλος** (Πολυτεχνείο Αθηνών), *Η σύγχρονη επιστημολογική συζήτηση στις Η.Π.Α.* (30-5-1990).
20. **Γιώργος Πάσχος** (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), *Η θεωρία περί ολοκληρωτικής δημοκρατίας* (14-6-1990).
21. **Leo Beeretz** (Πανεπιστήμιο του Aachen, BRD), *Έρευνα από και για τους ανθρώπους* (8-10-1990).
22. **Τερέζα Πεντζοπούλου-Βαλαλά** (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης), *Ο Heidegger και το πρόβλημα της Μεταφυσικής* (22-11-1990).
23. **Ηλίας Ποντιακός** (διδάκτωρ Πανεπιστημίου του Λονδίνου), *Η αναβίωση του φυσικού Αριστοτέλη τον 11ο αιώνα στο Βυζάντιο* (21-3-1991).
24. **Αστέριος Αργυρίου** (Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου), *Η ερμηνεία στην Αποκάλυψη του Θεοδωρήτου του εξ Ιωαννίνων και το ενδιαφέρον της για τα ιδεολογικά προβλήματα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού* (22-4-1991).
25. **Χρήστος Τερέζης** (Πανεπιστήμιο Πατρών), *Οι έννοιες ύλη και χρόνος στη Βυζαντινή φιλοσοφία* (14-5-1991).
26. **Janos Sipos** (καθηγητής Παν/μίου Βουδαπέστης), *Μια οντολογική προσέγγιση του προβλήματος της συνείδησης* (5-11-1991).
27. **John Glucker** (καθηγητής Παν/μίου Τελ-Αβίβ), *Νέες προοπτικές για την ερμηνεία του πλατωνικού διαλόγου* (26-2-1992).
28. **Νικόλαος Χρόνης** (καθηγητής Παν/μίου Αθηνών), *Προβλήματα της σύγχρονης αισθητικής* (12-3-1992).
29. **Αναστάσιος Κουκής** (διδάκτωρ φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου μας), *Η αισθητική του Κων/νου Στρατούλη* (26-3-1992).
30. **Richard Spencer-Smith** (καθηγητής Παν/μίου Middlesex Αγγλίας), *Φιλοσοφικά προβλήματα που ανακύπτουν στον τομέα της τεχνητής νοημοσύνης* (14-4-1992).
31. **Κοσμάς Ψυχopaίδης** (καθηγητής Παν/μίου Αθηνών), *Στοιχεία μιας θεωρίας της μορφής της αξίας* (7-5-1992).

32. **Klaus Vieweg**, (Πανεπιστήμιο της Jena), *Ιστορία και υποκειμενικότητα στον Hegel* (14-5-1992).
33. **John Dunn** (καθηγητής Παν/μίου Gambridge), *Πτυχές της Πολιτικής φιλοσοφίας* (21-5-1992).
34. **Δημήτριος Πατέλης** (διδάκτωρ Φιλοσοφίας Παν/μίου Λομονόσωφ Μόσχας), *Άγνωστες τάσεις της μεταπολεμικής Σοβιετικής φιλοσοφίας (Λογική και Μεθοδολογία των Επιστημών)* (29-3-1993).
35. **Ευτύχης Μπιτσάκης** (ομότιμος καθηγητής Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων), *Φυσική και Κοσμοθεωρία: από τον Νεύτωνα στον Αϊνστάιν* (10-5-1993).
36. **Noel Reynolds** (καθηγητής Πανεπιστημίου Brigham Young, Utah, U.S.A.), *Concepts of norms in Contemporary Legal Theory and Social Science* (20-5-1993).
37. **Μάρθα Κούκου-Lehmann** (καθηγήτρια Πανεπιστημίου Βέρνης), *Ψυχικές λειτουργίες και εγκέφαλος: ένα ψυχοβιολογικό υπόδειγμα* (19-10-1993).
38. **Αλέξανδρος-Φοίβος Μουρελάτος** (καθηγητής Πανεπιστημίου Texas at Austin, U.S.A.),
α) *Η έννοια του a priori στον Πλάτωνα* (13-12-1993).
β) *Τά τέσσερα αίτια στον Αριστοτέλη* (14-12-1993).
40. **Δημήτριος Κούτρας** (καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), *Η πολιτική φρόνησις στον Πλάτωνα και στον Αριστοτέλη* (5-4-1994).
41. **Αικατερίνη Κουμαριανού** (καθηγήτρια Πανεπιστημίου Σορβόνης), *Προσεγγίσεις σε βιβλία του νεοελληνικού Διαφωτισμού τέλη 18ου αι. Το παράδειγμα της Νεωτερικής Γεωγραφίας των Δημητριών* (15-4-1994).
42. **Thomas A. Szlezak** (καθηγητής Πανεπιστημίου Τυβίγγης),
α) *Πλάτωνος Φαίδρος. Δομή και πράξη του διαλόγου* (9-5-1994).
β) *Πλάτωνος Συμπόσιον. Από τη σκοπιά της κριτικής της γραφής* (10-5-1994).
44. **Bertil Cotușă** (Πανεπιστήμιο Κων/πόλεως),
α) *Σχέσεις μεταξύ του εκπαιδευτικού μοντέλου "trivium" και της ηθικής του Αβελάρδου* (17-5-1994).
β) *Η φιλοσοφία στην Τουρκία σήμερα* (18-5-1994).
46. **Roger Vergauwen** (καθηγητής Καθολικού Πανεπιστημίου Leuven), *Ρεαλισμός, Σημασιολογία και Υπολογισιμότητα* (18-5-1994).
47. **Daniel Dennet** (καθηγητής Πανεπιστημίου Βοστώνης), *Consciousness explained* (13.6.1994).
48. **Rudolf J. Siebert** (καθηγητής Πανεπιστημίου Western Michigan University), *Ο Kant, ο Hegel και ο Habermas περί πολέμου και ειρήνης* (4-5-1995).
49. **Λάμπρος Κουλουμπαρίτης** (καθηγητής Πανεπιστημίου Βρυξελλών), *Η προβληματική της έννοιας του ενός στα "Μετά τα Φυσικά" του Αριστοτέλη* (23-5-1995).
50. **Richard McKirahan** (καθηγητής του Pomona College, Claremont, California), *Η μεταφυσική ως επιστήμη στον Αριστοτέλη* (12-12-1995).
51. **Βούλα Τσούντα-McKirahan** (αναπλ. καθηγήτρια του Pomona College Claremont, California), *Κριτήρια αληθείας στη Στωική Φιλοσοφία. Επιστημολογία και Ηθική* (12-12-1995).
52. **Anna van Gogh** (ερευνήτρια φυσικός), *Παρμενίδης – όν, Ηράκλειτος – γίνεσθαι, Πυθαγόρας – μοντέλο από τα μαθηματικά* (10-1-1996).
53. **Ευτύχης Μπιτσάκης** (ομότιμος καθηγητής Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων), *Υπάρχει σκοπιμότητα στο Σύμπαν;* (24-1-1996).
54. **Πάνος Ηλιόπουλος** (συγγραφέας), *Τι είναι η γλώσσα και πώς λειτουργεί* (10-11-1996).
55. **Αθανάσιος Σακελλαριάδης** (υποψήφιος διδάκτωρ του Τομέα Φιλοσοφίας), *L. Wittgenstein και κοινωνική πρακτική* (28-5-1996).
56. **Γιάννης Σχιζας** (οικονομολόγος), *Προβλήματα οικολογίας* (28-2-1997).
57. **Thomas Robinson** (καθηγητής του Παν/μίου του Toronto), *Τα προσδιοριστικά χαρακτηριστικά του δυϊσμού ψυχής-σώματος στα έργα του Πλάτωνα* (19-3-1997).

58. **Κων/νος Αθανασόπουλος** (διδάκτωρ φιλοσοφίας), *Για την έννοια της 'intentionality' στον Wittgenstein* (25-11-1997).
59. **Χαράλαμπος Κράλλης** (υποψ. διδάκτωρ Παν/μίου του Bochum), *Lukács και Heidegger* (26-11-1997).
60. **John Anton** (καθηγητής του Παν/μίου της South Florida), *Ο Αριστοτέλης στη σύγχρονη φιλοσοφία* (20-5-1998).
61. **Γρηγόρης Κωνσταντινόπουλος** (διδάκτωρ φιλοσοφίας), *Ο 7ος Ολυμπιονίκης, ο Διαγόρας, ο Πίνδαρος και οι Διαγορίδες* (27-5-1998).
62. **Karen Gloy** (καθηγήτρια Παν/μίου Λουκέρνης), *Εν και παν – Unity as the Central Theme of Western Philosophy* (15-10-1998).
63. **Γιώργος Φαράκλας** (επίκ. καθηγητής Παν/μίου Κρήτης), *Για μία διαλεκτική ιστορική μελέτη της φιλοσοφίας* (16-11-1998).
64. **Tatsuro Yamamoto** (καθηγητής του Akita University της Ιαπωνίας), *Η μελέτη της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας στην Ιαπωνία σήμερα* (29-3-1999).
65. **Walter Jaeschke** (καθηγητής του Παν/μίου του Bochum), *Philosophical Theology and its Critique* (30-3-1999).
66. **Walter Jaeschke** (ό.π.), *From the Death of God to the End of Religion: Hegel's Philosophy of Religion* (1-4-1999).
67. **Richard McKirahan** (καθηγητής του Παν/μίου Pomona, Claremont, California), *Η Φιλοσοφία, η Επιστήμη και τα Μαθηματικά στον 4ο αιώνα π.Χ. Ο Αριστοτέλης και ο Ευκλείδης* (29-4-1999).
68. **Richard McKirahan** (ό.π.), *Η Φιλοσοφία, η Επιστήμη και τα Μαθηματικά στον 4ο αιώνα π.Χ. Ο Αριστοτέλης και οι προγενέστεροί του* (27-4-1999).
69. **Νίκος Αυγελής** (καθηγητής Παν/μίου Θεσσαλονίκης), *Ορθολογικότητα και αλήθεια – το τέλος του λόγου;* (4-5-1999).
70. **Νίκος Αυγελής** (ό.π.), *Ο Quine και η μεταβατικιστική περίοδος της αναλυτικής φιλοσοφίας* (4-5-1999).
71. **Δημήτρης Αποστολόπουλος** (διευθυντής ερευνών του Ε.Ι.Ε.), *Έρευνες για την ιστορία των πολιτικών ιδεών στην Τουρκοκρατία: ζητούμενο και μέθοδος* (7-5-1999).
72. **Αίνος Μπενάκης** (επίτιμος διδάκτωρ Παν/μίου Ιωαννίνων), *Η Αριστοτελική Λογική στο Βυζάντιο* (11-5-1999).
73. **Αίνος Μπενάκης**, *Η νευτώνεια Φυσική στη νεοελληνική φιλοσοφική παράδοση* (12-5-1999).
74. **Γιώργος Φαράκλας** (επίκ. καθηγητής Παν/μίου Κρήτης), *Από τον Βέμπερ στον Μαρξ. Επιστημολογικές προϋποθέσεις της Κοινωνιολογίας* (17-5-1999).
75. **Κωνσταντίνος Τσουκαλάς** (καθηγητής Παν/μίου Αθηνών), *Οι αντιφάσεις της πολιτειακής νεωτερικότητας από τους λαούς στα έθνη* (18-5-1999).
76. **Κωνσταντίνος Τσουκαλάς** (ό.π.), *Κοινωνικές όψεις της ελληνικής ιδεολογίας* (19-5-1999).
77. **Ευτύχης Μπιτσάκης** (ομότιμος καθηγητής Παν/μίου Ιωαννίνων), *Το μέλλον της ανθρωπότητας είναι γραμμένο στα γονίδια μας;* (19-5-1999).
78. **Γιάννης Καράς** (διευθυντής ερευνών του Ε.Ι.Ε.), *Επιδράσεις της ευρωπαϊκής σκέψης στον ελληνικό χώρο κατά την περίοδο της Νεοελληνικής Αναγέννησης* (24-5-1999).
79. **Βασίλης Κάλφας** (αναπλ. καθηγητής Παν/μίου Κρήτης), *Η διαμόρφωση της αριστοτελικής τελεολογίας* (25-5-1999).
80. **Βούλα Τσούνα** (αναπλ. καθηγήτρια του University of California at Santa Barbara), *Σχόλια σχετικά με τους άλλους νόες στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία* (26-5-1999).
81. **Βούλα Τσούνα** (ό.π.), *Οι Επικούρειοι και η θεραπεία της κακίας* (27-5-1999).
82. **Karen Gloy** (ό.π.), *Time and Number* (12-10-1999).
83. **George F. McLean** (καθηγητής του Catholic University of America, Washington), *Ancient Greek Philosophy and Civil Society Today* (26-10-1999).

84. **George F. McLean** (ό.π.), *Η φιλοσοφία ως απάντηση στην κρίση: η πρόκληση για τη νεολαία σήμερα* (26-10-1999).
85. **Κώστας Ανδρουλιδάκης** (επίκ. καθηγητής Παν/μίου Κρήτης), *Το πρόβλημα του καθαρού Λόγου στη φιλοσοφία του Kant. Σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις* (11-11-1999).
86. **Θεόδωρος Πενολίδης** (ειδικός επιστήμων Παν/μίου Κρήτης), *Η έννοια του "γνωστικού ορίζοντα" στη φιλοσοφία του ορθολογισμού. Descartes, Leibniz, Kant* (22-11-1999).
87. **Γιάννης Πρελορέντζος** (ειδικός επιστήμων Παν/μίου Πατρών), *Η σχέση ανθρώπου και ζωών στη Νεώτερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία* (30-11-1999).
88. **Αθηνά Μιράσγεξη** (ειδική επιστήμων Παν/μίου Κρήτης), *Ο τρελός του Nietzsche* (24-11-1999).
89. **Μαρία Βενιέρη** (επίκ. καθηγήτρια Παν/μίου Κρήτης), *Λειτουργισμός και Qualia* (2-12-1999).
90. **Δημήτρης Ρόκος** (καθηγητής Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου), *Ανάπτυξη, Περιβάλλον και Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη* (8-12-1999).
91. **Βασίλης Παναγιωτόπουλος** (διευθυντής του Κ.Ν.Ε. του Ε.Ι.Ε.), *Γιαννιώτικα φώτα* (9-12-1999).
92. **Μυρτώ Δραγώνα-Μονάχου** (καθηγήτρια Παν/μίου Αθηνών), *Είναι αναγκαία και εφικτή μια οικουμενική ηθική;* (13-12-1999).

Σημείωση: Κατά τα δύο τελευταία έτη οι προσκεκλημένοι ανήλθαν, και λόγω του ΕΠΕΑΕΚ, στους **31**. Συνολικά, πρόκειται για **53 (58%)** διδάσκοντες σε ξένα Πανεπιστήμια και για **48 (42%)** που εργάζονται σε ελληνικά Πανεπιστήμια ή ερευνητικά Ιδρύματα (στον κατάλογο δεν υπολογίζονται οι εκατοντάδες συνέδριοι που έλαβαν μέρος με ανακοίνωση στα τριάντα συνέδρια που οργάνωσε ο Τομέας μας).

“(Η διδακτορική μου διατριβή επί της παγκοσμιότητας του πόνου).
Ιαπωνίς και συ πονείς”

2.12. ΟΙ ΔΙΑΡΚΕΣΤΕΡΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Κατά την “πιλοτική” εφαρμογή (1998-2000) του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών: “Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών” συμμετείχαν οι εξής:

α. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

1. **Κωνσταντίνος Τσουκαλάς**, καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
2. **Γιώργος Φαράκλας**, επίκουρος καθηγητής Παν/μίου Κρήτης
3. **Μέλη ΔΕΠ συναφών Τμημάτων.**

β. ΕΘΝΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ- ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

1. **Δημήτρης Αποστολόπουλος**, διευθυντής Ερευνών
2. **Γιάννης Κιράς**, διευθυντής Ερευνών
3. **Βασίλης Παναγιωτόπουλος**, διευθυντής του ΚΝΕ
4. **Άλλα μέλη του ΚΝΕ.**

γ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ¹

1. **Karen Gloy**, καθηγήτρια Πανεπιστημίου της Luzern
2. **Richard McKirahan**, καθηγητής Πανεπιστημίου του Pomona College, LA
3. **Walter Jaeschke**, καθηγητής Πανεπιστημίου του Bochum
4. **Thomas Szlezak**, καθηγητής Πανεπιστημίου του Tübingen
5. **Βούλα Τσούνα**, αναπλ. καθηγήτρια του Παν/μίου της California
6. **George McLean**, καθηγητής του Καθολικού Παν/μίου της Washington.

δ. ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

1. **Γρηγόρης Καραφύλλης**, επίκουρος καθηγητής
2. **Αναστάσιος Μικρόπουλος**, επίκουρος καθηγητής
3. **Μαρία Πουρνάρη**, λέκτορας
4. **Άλλα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.**

ε. ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

1. **Σταυρούλα Τσινόρεμα**, αναπληρώτρια καθηγήτρια

1. Οι συνάδελφοι αυτοί μετέχουν σε επιστημονικές ημερίδες που οργανώνει ο Τομέας και δημοσιεύουν συχνά κείμενά τους στο τρίτο μέρος της *Δωδώνης* (βλ. και την §. 5.3.1.).

2. **Βασίλης Κάλφας**, αναπληρωτής καθηγητής
3. **Μαρία Βενέρη**, επίκουρη καθηγήτρια
4. **Γιώργος Ρουσόπουλος**, επίκουρος καθηγητής
5. **Κώστας Ανδρουλιδάκης**, λέκτορας
6. **Άλλα μέλη ΔΕΠ του Τομέα και του Τμήματος.**

Σημείωση: Το “Ίδρυμα Έφης και Παναγιώτη Μιχελή” χρηματοδοτεί επιστημονικές ημερίδες που οργανώνει ο Τομέας και παρέχει κάθε χρόνο μια υποτροφία σε μεταπτυχιακό φοιτητή/τρια για σπουδές Αισθητικής στο εξωτερικό. Για τη συνεργασία με το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών βλ. παρακάτω §. 3. Από το “Council for Research in Values and Philosophy” (Catholic University, Washington D.C.), που διευθύνει ο καθηγητής G.F. McLean, θα εκδοθεί προσεχώς ο τόμος *Social Exclusion and Human Rights* με εργασίες μελών του Τομέα και επιμέλεια του Π. Νούτσου.

2.13. ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

α. Δ. Δρόσος:

1. Επιμόρφωση στελεχών κοινωνικής ανάπτυξης (Πάντειο Παν/μιο, 1995).

β. Γ. Κουμάκης:

1. Διδασκαλία στο Π.Ε.Κ. Κηφισιάς και Περιστερίου.

γ. Β. Κύρκος:

1. ΣΕΛΜΕ Ιωαννίνων.
2. ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων.

δ. Γ. Μαραγκός:

1. Εαρινό εξάμ. 1991 : Πρόγραμμα επιμόρφωσης Δασκάλων και Νηπιαγωγών, Μαράσλειο Διδασκαλείο Δημοτικής Εκπαίδευσης, Αθήναι.

ε. Α. Μεταξόπουλος:

1. ΣΕΛΜΕ Ιωαννίνων (1985-1987).

στ. Ε. Μπιτσάκης:

1. ΣΕΛΜΕ Ιωαννίνων.
2. Διδασκαλείο Μέσης Εκπαίδευσης.

ζ. Π. Νούτσος:

1. ΣΕΛΜΕ Ιωαννίνων (1981-1987).
2. Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (1990).
3. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ηπείρου και Κρήτης (1998/1999).
4. Επιμόρφωση εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (1999).

η. Ε. Παπαδημητρίου:

1. ΣΕΛΜΕ Ιωαννίνων (1985-1988).

θ. Κ. Πέτσιος:

1. Π.Τ.Δ.Ε. Ιωαννίνων: Εξομοίωση Δασκάλων.
2. ΠΑΤΕΣ – ΣΕΛΕΤΕ.

ι. Στ. Τσινόρεμα:

1. ΣΕΛΜΕ Ιωαννίνων: 1987-1989.
2. Επιμόρφωση Νέων Στελεχών Πολιτιστικών Φορέων (Ιωάννινα, 1989).
3. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης (1994, 1996).

ια. Ν. Ψημμένος:

1. ΣΕΛΛΕ Ιωαννίνων.

“ατόφιες τις ποιότητες να κοιτάξα στα μάτια”

3. ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Με εδραιωμένη την αντίληψη να μην καταλήξουμε “ερευνοδίαιτοι” (Νούτσος, *Έκθεση*, 31), δηλαδή να μην μετατραπούμε σε managers ανεύρεσης και διαχείρισης¹ “ερευνητικών” προγραμμάτων, μέσα σε ένα περιβάλλον γενικευμένης εκτροφής του “επιχειρηματικού” ΔΕΠ και θεσμοθέτησης πρακτικών ετεροαπασχόλησης, αναλάβαμε ως Τομέας² δύο μόνον προγράμματα:

α. ΕΠΕΤ II, 1995-1997, 1997-1999: “Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι ιδέες – τα πρόσωπα – οι συλλογικοί φορείς – τα έργα”, σε συνεργασία με το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε. Στην αντίπερα όχθη μιας συμπεριφοράς που επιδιώκει τα “ερευνητικά” προγράμματα να διαρκούν όσο αναλώνονται, οι εταίροι αυτού του εγχειρήματος εξέδωσαν ήδη τον τόμο:

ΚΝΕ Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών – Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Βιβλιογραφία 1945-1995*, Αθήνα 1998, σσ. 315.

Κατά το τρέχον έτος αναμένεται επίσης να δημοσιευθεί:

ΚΝΕ Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών – Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι ιδέες – τα πρόσωπα – οι συλλογικοί φορείς – τα έργα. Ιστορικό Λεξικό*, Αθήνα 2000, Πρώτος τόμος: Α-Κ (τα λήμματα: “Αγάπη πολιτική”, “Αγλαμερικανοί”, “Αθεσμία φυσική”, “Αίσθησις εσωτερική”, “Αλεμβήρτος”, “Αληθής ευδαιμονία”, “Ανάλυσις”, “Αναρχία”, “Ανθρωποποιητών εταιρεία”, “Ανομοιότης”, “Αντιφιλόσοφοι”, “Αρετή”, “Αρνάλδος”, “Αυθεντία”, “Βαΐλος”, “Βάκων”, “Βαρβαρότης”, “Βαϊμαϊστέρος”, “Βελτίωσις”, “Βένθας”, “Βιωτική”, “Βόλνερ”, “Βολταίρος”, “Βόλφιος”, “Βραγκοβάνος”, “Βυφών”, “Γαλιλαίος”, “Γαλλογραική Δημοκρατία”, “Γασσένδης”, “Γενουήνσιος”, “Γεωργοί”, “Γνώθι σαυτόν”, “Γραμματική”, “Δεισιδαιμονία”, “Διαβατικός”, “Διαλεκτομαχία”, “Διασπορά”, “Διδερώτος”, “Δωνός”, “Εγκέφαλος”, “Εγκυκλοπαίδεια”, “Εγωϊσμός”, “Εκλεκτισμός”, “Ελβέτιος”, “Ελευθεροφροσύνη”, “Ελληνική Νομαρχία”, “Ενθουσιασμός”, “ένστικτον”, “Επαγγελματικοί καθηγέμονες”, “Επιστάσις”, “Ερδερος”, “Ευγενίζω”, “Ευδαιμονία”, “Ηθή”, “Θάυμα”, “Θεΐται”, “Θεολογία φυσική”, “Θυρότος”, “Ίατρείον νου”, “Ίδέαι έμφυτοι”, “Ίδεολογία”, “Ιερείς”, “Ίεφερσον”, “Holbach”, “Καλοκινήματα”, “Καρτέσιος”, “Κλάσις”, “Κλίμα”, “Κονδιλιάκ”, “Κονδορκέτιος”, “Κολίνιος”, “Κορυδαλίω”, “Κοσμολογία”, “Κοσμοπολιτισμός”, “Κουλτούρα” ανήκουν στον **Π. Νούτσο**: τα: “Αθανασίου Δ.”, “Ανθρακίτης, Μ.”, “Απολογία ιστορικοκριτική”, “Απολογία Ι. Μοισιόδακα”, “Ταβαλάς Μ.”, “Γκιόνμα Σχολή”, “Δούκας Ν.”, “Ελευθερία”, “Ζεζζούλης Ν.”, “Ζωσιμαία Σχολή”, “Ζωσιμάδες”, “Ισότης”, “Καντ”, “Καπλαναία Σχολή” στον **Κ. Πέτσιο** και τα: “Βούλγαρης, Ε.”, “Αριστοτέλους τύχαι”, “Διατριβή αυτοσχέδιος” στον **Ν. Ψημμένο**).

β. ΕΠΕΑΕΚ, 1998-2000: Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: “Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών”.

1. Όταν αρθεί ο απαράβατος χρονικός ορίζοντας της “απορροφητικότητας”, που χάσκει σαν τον χεγκελιανό “πάγκο του χασάπη”, θα διευκολυνθεί η ορθολογικότερη διαχείριση των οικείων πραγμάτων.

2. Είναι προφανές ότι σε έναν Τομέα ανθρωπιστικών επιστημών τα ερευνητικά προγράμματα δεν ταυτίζονται με τη συνολική έρευνα των μελών του: απλώς παρέχουν ερεθίσματα για συλλογικότερη ερευνητική δραστηριότητα. Επιπλέον, όταν δεν μετέχουν σ’ αυτά τα προγράμματα άνεργοι πτυχιούχοι, υποψήφιοι διδάκτορες και αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί, καθίσταται σαφές ότι η έρευνα διεξάγεται **αποκλειστικά** από τα μέλη ΔΕΠ. Βλ. και τη σημείωση της §. 2.2.1.

Ο υπεύθυνος Έργου πραγματοποίησε δημόσιο απολογισμό (16-2-1999), με τη συμπλήρωση του πρώτου έτους, όπως άλλωστε θα συμβεί και κατά την τελική ολοκλήρωση.

Μεμονωμένα:

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. 1990-1991: Ερευνητικό πρόγραμμα για υποψήφιους διδάκτορες “Η φιλοσοφία του J.L. Mackie” (εποπτεία) στον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με οικονομική υποστήριξη/χορήγηση υποτροφίας από το Ίδρυμα Γεωργίου Σταύρου (Ιωάννινα), χορήγηση μεταπτυχιακής υποτροφίας στον κ. Αντώνιο Χατζημωυσή.
2. Από το 1993: Ερευνητικό πρόγραμμα για υποψήφιους διδάκτορες “Η πολιτική φιλοσοφία του John Rawls” (εποπτεία) στον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, κατά το 1994 οικονομική υποστήριξη από το Ίδρυμα Γεωργίου Σταύρου (Ιωάννινα), χορήγηση μεταπτυχιακής υποτροφίας στην κ. Αικατερίνη Μπάκα.
3. Από τον Νοέμβριο 1995: Ερευνητικό πρόγραμμα για υποψήφιους διδάκτορες “Η μεταφυσική του νεοπλατωνισμού” (εποπτεία) στον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
4. Από τον Ιανουάριο του 1998: Μεταπτυχιακό πρόγραμμα ειδίκευσης στη φιλοσοφία “Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών”, με την οικονομική υποστήριξη του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Ειδίκευσης και Αρχικής Επαγγελματικής κατάρτισης (μέλος της επισημονικής ομάδας αξιολογητών, διδάσκουσα), στον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

β. Δ. Δρόσος:

1. Ακαδημία Αθηνών, “Η διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής στην Ελλάδα, 1944-1990”.

γ. Α. Μεταξόπουλος:

1. “Συγκριτική έρευνα πολιτικής κουλτούρας στις χώρες της Νότιας Ευρώπης” (1988).

δ. Π. Νούτσος:

1. Lukács Archivum (Βουδαπέστη, Ιούν. - Ιουλ. 1990), με αντικείμενο την Αισθητική του G. Lukács.
2. Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (Amsterdam, 1988-1990): “Determinants of the Development of Working Class Movements 1870-1914” βλ. τη δημοσίευση “Greece” στο: M.v. der Linden-J. Rojahn (eds.), *The Formation of Labour Movements. 1870-1914. An International Perspective*, τόμ. 1, 2, Leiden-New York 1990, σσ. 439-450.
3. European Science Foundation, Ελληνική ερευνητική ομάδα (Αθήνα 1990): “Economic History of Europe between the Wars”, με τη συμμετοχή: “Η ‘ορθολογικοποίηση’ (‘rationalisation’) της εργασίας: ορισμένα ιδεολογικά συμφραζόμενα στην Ελλάδα του μεσοπολέμου”.
4. Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (Amsterdam 1991-1992): “The Role of Ethnic and Religious Communities in the Genesis and Development of the Socialist Movement in Turkey: 1876-1925” βλ. τη δημοσίευση: “The Role of the Greek Community in the Genesis and Development of the Socialist Movement in the Ottoman Empire”, στο M. Tunçay - E.J. Zürcher (eds.), *Socialism and Nationalism in the Ottoman Empire 1876-1923*, London-New York-Amsterdam 1994, σσ. 77-88, 209-222.
5. 1992-1994: μέλος της “European Universities Continuing Network”.

6. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Τομέας Λαογραφίας (1995-1998): “Η ηπειρωτική μουσική παράδοση. Κοινωνία και Αισθητική” (ΕΠΕΤ II).
7. Κύριος ερευνητής στο πρόγραμμα (ΕΠΕΤ II, 1995-1999): “Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Οι ιδέες - τα πρόσωπα - οι συλλογικοί φορείς - τα έργα” που εκπονεί ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Βλ. τον τόμο: ΚΝΕ του Ε.Ι.Ε. - Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*. ό.π.
8. Επιτροπή Ερευνών Παν/μίου Ιωαννίνων: “Οι φιλοσοφικοί νεολογισμοί στην ελληνική σκέψη του 20ου αιώνα” (1996-1997).
9. ΟΠΑΠ (1997-1999): “Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται”. Βλ. και τον ομότιτλο τόμο, §. 5.1.
10. Υπεύθυνος Έργου του Π.Μ.Σ.: *Ελληνική Φιλοσοφία - Φιλοσοφία των Επιστημών* (1998-2000).
11. Ως κριτής ερευνητικών προγραμμάτων: “Referance” (1990) στην Alexander von Humboldt – Stiftung και Ερευνητικά Προγράμματα της ΓΓΕΤ (1990).

(τα υπ’ αρ. 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11 αμσθί)

ε. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Ανακύκλωση).
2. Φιλοσοφικοί Νεολογισμοί στην ελληνική σκέψη του 19ου αιώνα.

στ. Κ. Πέτσιος:

1. ΕΠΕΤ II (1995-1999): “Νεοελληνικός Διαφωτισμός”, ό.π.
2. ΠΕΝΕΔ, “Νεοελληνική Φιλοσοφία: 16ος – 19ος αιώνας”.

ζ. Χρ. Τέζας:

1. Επιτροπή Ερευνών Παν/μίου Ιωαννίνων: Οι απουδές του Γ. Σκληρού (Κωνσταντινίδη) στην Ευρώπη (Ρωσσία, Εσθονία, Γερμανία) 1901-1909.

η. Ν. Ψημμένος:

1. ΕΠΕΤ II (1995-1999): “Νεοελληνικός Διαφωτισμός”, ό.π.
2. ΕΠΕΑΕΚ, 1998-2000, ό.π.

“Το χρήμα είναι ένα εργα-
λείο που επιτρέπει τη μέτρη-
ση της ποσότητας των κό-
πων και της ευχαρίστησης”

4. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ/ΗΜΕΡΙΔΕΣ

Εκτός από τις επιστημονικές εκδηλώσεις που μνημονεύονται στο “Προανάκρουσμα” (σ. 11) ο Τομέας Φιλοσοφίας οργάνωσε τα εξής συνέδρια (όπου δεν δηλώνεται ο τόπος, εννοούνται τα Ιωάννινα):

1. “Ε.Π. Παπανούτσος. Ο φιλόσοφος και ο παιδαγωγός” (30 Οκτ. – 1 Νοεμβρίου 1985).
2. “Χώρος: επιστήμη, τέχνη και φιλοσοφία” (23-24 Φεβρ. 1987).
3. “Η έρευνα της Ηπείρου. Η συμβολή των κοινωνικών επιστημών” (15-16 Δεκ. 1986).
4. “Πενήντα χρόνια από το θάνατο του Antonio Gramsci” (18-19 Μαΐου 1987).
5. “Σπύρος Κυριαζόπουλος. In memoriam” (27 Νοεμβρ. 1986).
6. “Jürgen Habermas. Τιμητική εκδήλωση για τα εξήντα χρόνια του” (17 Μαΐου 1988).
7. “Νεοελληνική Φιλοσοφία” (28-29 Μαρτίου 1988, σε συνεργασία με την Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία).
8. “Η πρόσληψη και η ανάπτυξη των ιδεών του Karl Marx στην Ελλάδα” (4-7 Νοεμβρ. 1988).
9. “Rosa Luxemburg. 70 χρόνια από τη δολοφονία της” (5 Απρ. 1988).
10. “Οι φιλοσοφικές, κοινωνιολογικές και θεσμικές πλευρές της προστασίας του περιβάλλοντος” (8 Απρ. 1988).
11. “Νίκος Πουλαντζάς: 10 χρόνια από το θάνατό του” (7-8 Δεκ. 1989).
12. “Η ελληνική κοινότητα” (27 Απρ. 1990).
13. “Αθανάσιος Ψαλίδας. 200 χρόνια από την έκδοση της *Αληθούς ευδαιμονίας*” (10 Δεκ. 1991).
14. “Ιστορία και υποκειμενικότητα στον Hegel” (14 Μαΐου 1992).
15. “Πανεπιστήμιο και Προστασία του Περιβάλλοντος” (29-30 Μαΐου 1992).
16. “Ευρώπη: ιδέες, συλλογικές νοοτροπίες και πραγματικότητες (Ιωάννινα – Κόνιτσα – Πρέβεζα, 24-28 Σεπτ. 1992).
17. “Η ιδέα της Ευρώπης” (8 Οκτ. 1992).
18. “Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός” (Βόλος, 27-30 Μαΐου 1993, σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και το Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε.).
19. “Η φιλοσοφία στα Γιάννινα. 250 χρόνια από την έλευση του Ευγενίου Βούλγαρη στην πόλη μας (15 Δεκ. 1993).
20. “Διάλογος και γραφή στον Πλάτωνα” (9, 10 Μαΐου 1994).
21. “Επίκτητος: η ζωή και το έργο του” (Πρέβεζα, 17-19 Ιουνίου 1994).
22. “Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου” (24 Νοεμβρ. 1996).
23. “Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Θεόφιλου Βέικου” (20 Μαρτ. 1996).
24. “Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική. Πανελλήνιο διεπιστημονικό συνέδριο προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη” (24-27 Μαΐου 1996).
25. “Ο Ελληνισμός της Διασποράς” (Κως, 5-8 Ιουλίου 1996).
26. “Το ερώτημα περί Τέχνης σήμερα” (13 Οκτ. 1998).
27. “Ανατέμνοντας την εκπαιδευτική πραγματικότητα: από τη μαιευτική στη διαλεκτική. Επιστημονική συνάντηση προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή της Παιδαγωγικής Χρ. Φράγκου” (19 Μαρτ. 1998).
28. “Ρήγας. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή” (28-31 Μαΐου 1998).
29. “Περί έρωτος” (Καπέσοβο Ζαγορίου, 1-3 Οκτ. 1999).
30. “Παναγιώτης Κονδύλης. Κοινωνική ιστορία, ιστορία των ιδεών και Φιλοσοφία” (5 Νοεμβρ. 1999).

4.1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ

Ως πρόεδροι ή, σπανιότερα, αντιπρόεδροι και γραμματείς της Οργανωτικής Επιτροπής συνέβαλαν τα μέλη ΔΕΠ στην οργάνωση των εξής συνεδρίων:

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής της Τρίτης Φιλοσοφικής Ημερίδας Ιωαννίνων “Νεοελληνική Φιλοσοφία” (Ιωάννινα, 28-29 Μαρτίου 1988).
2. Ως μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας ήταν μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Ε΄ Πανελληνίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας “Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα” (Ρέθυμνο, 5-7 Μαΐου 1992).
3. Ως μέλος του Δ.Σ. της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας ήταν μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Γ΄ Συμποσίου Βαλκανικών Φιλοσοφικών Εταιρειών “Η φιλοσοφία στα Βαλκάνια σήμερα” (Δελφοί, 5-8 Ιουνίου 1992).
4. Σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με το Ίδρυμα Alexander von Humboldt (Βόννη) και με το Goethe – Institut – Athen διοργάνωσε την επιστημονική συνάντηση “Η ιδέα της Ευρώπης” (Αθήνα – Ιωάννινα, 7 και 8 Οκτωβρίου 1992).
5. Συμμετέσχε στη διοργάνωση της φιλοσοφικής ημερίδας της “Vereinigung der Deutsch – Griechischen Gesellschaften” (Αθήνα, 20 Νοεμβρίου 1993).
6. Διοργάνωσε το Διεθνές Συμπόσιο “Το ερώτημα περί τέχνης σήμερα”, το οποίο έγινε στα Ιωάννινα στις 13 Οκτωβρίου 1998 με την χορηγία του Ιδρύματος Παναγιώτη και Έφης Μιχελή.

β. Β.Α. Κύρκος:

1. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του συνεδρίου: “Ε.Π. Παπανούτσος. Ο φιλόσοφος και ο παιδαγωγός” (30 Οκτ. – 1 Νοεμβρ. 1985).
2. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του συνεδρίου: “Νεοελληνική Φιλοσοφία” (28-29 Μαρτίου 1988).

γ. Α. Μεταξόπουλος:

1. Γραμματέας της οργανωτικής επιτροπής του Πανελληνίου Συμποσίου “Επιστήμες και Κοινωνία”.
2. Γραμματέας της οργανωτικής επιτροπής του συνεδρίου “Προβλήματα σοσιαλισμού” (Συνδιοργανωτές: Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Δήμος Χανίων).
3. Μέλος οργανωτικής επιτροπής του συνεδρίου “Η πρόσληψη και ανάπτυξη των ιδεών του Karl Marx στην Ελλάδα” (Οργανωτής: Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων).
4. Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του συμποσίου: “Χώρος: επιστήμη, τέχνη και φιλοσοφία”.

δ. Ευτ. Μπιτσάκης:

1. International Conference: *The Concept of Probability*, Delphi, 1987.
2. Πανελλήνιο Συνέδριο: *Αιτιότητα και Τοπικότητα στη Φυσική*, Αθήνα 1985.
3. Πανελλήνιο Συνέδριο: *Οι επιστήμες στην κοινωνία*, Αθήνα 1986.

4. Διεθνές Συνέδριο προς τιμήν του Καθηγητή Α. Παπαπέτρου: *Τα Οντολογικά Θεμέλια των Φυσικών Θεωριών*, Αθήνα 1992.
5. Πρώτο Πανελλήνιο Συνέδριο Ιστορίας και Φιλοσοφίας των Μαθηματικών (Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής), Αθήνα, 1989.
6. Παγκόσμιο Συνέδριο για τον Λένιν (μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής), Πάντειο Πανεπιστήμιο 1991.
7. International Conference: *Frontiers of Fundamental Physics* (μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής), Ολυμπία 1993.

ε. Π. Νούτσος:

1. Τα συνέδρια αρ. 1,3,4,5,8,9,10,11,12,13,16,19,21,22,23,24,25,27,28,29,30.
2. Μαζί με τον καθηγητή Ερατοσθένη Καψωμένο οργάνωσαν τις ανά τριετία συναντήσεις: *Προβλήματα σοσιαλισμού*, με τις εξής επιμέρους θεματικές ενότητες:
I. "Θεωρία και πράξη" (Χανιά, 25-28 Ιουνίου 1985).
II. "Σοσιαλισμός και δημοκρατία" (Χανιά, 21-24 Αυγούστου 1988).
III. "Το πρόβλημα του πολέμου και της ειρήνης στο τέλος του εικοστού αιώνα" (Χανιά, 28 Ιουνίου – 1 Ιουλίου 1991).
IV. "Και τώρα τι: Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21ο αιώνα" (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 16-18 Σεπτεμβρίου 1994).
V. "Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται" (Χανιά, 29-31 Αυγούστου 1997).
3. "Η επίδραση των κοινωνικών εξελίξεων στη νεολαία" (Κως, 12-13 Οκτ. 1985).
4. "Κ. Χατζόπουλος" (Αγρίνιο, 14-17 Μαΐου 1993).
5. "Όδυσσέας Ελύτης. Ο ποιητής και οι ελληνικές πολιτισμικές αξίες" (Κως, 25-29 Ιουνίου 1994).
6. "Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Απόπειρα μιας νέας ερευνητικής συγκομιδής" (Κοζάνη, 8-10 Νοεμβρ. 1996).

στ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, *Οικολογική Ημερίδα* (1993).

ζ. Χρ. Τέζας:

1. Μέλος της τριμελούς Οργανωτικής Επιτροπής του Πανελληνίου Συνεδρίου "Επίκτητος: Η ζωή και το έργο του" (Πρέβεζα, 17-19 Ιουνίου 1994).
2. Μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής του Επιστημονικού Συνεδρίου προς τιμήν του Ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη (Ιωάννινα, 24-26 Μαΐου 1996).

4.2. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (1985-1999: 131' 1995-1999: 36)

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Γ' Διεθνές Συνέδριο Πελοποννησιακών Σπουδών (Καλαμάτα 9-16 Σεπτεμβρίου 1985) που διοργάνωσε η Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών. Ανακοίνωση: *Ο Περικλής Γρηγοριάδης και η ιστορία της φιλοσοφίας ως επιστήμη*.

2. Διεθνές Συνέδριο “Ευάγγελος Παπανούτσος Φιλόσοφος και Παιδαγωγός” (Ιωάννινα, 30 Οκτωβρίου έως 1 Νοεμβρίου 1985) που διοργάνωσε ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ανακοίνωση: *Το πρόβλημα της Διαλεκτικής στη Φιλοσοφία του Παπανούτσου*.
3. Διεθνές Συμπόσιο “Το δικαίωμα της ελευθερίας της θρησκείας” (Tübingen/Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, 19-23 Μαρτίου 1986) που διοργανώθηκε από το Φιλοσοφικό Πρόγραμμα “Ανθρώπινα Δικαιώματα” του Πανεπιστημίου του Tübingen υπό τη διεύθυνση του καθηγητή της φιλοσοφίας Johannes Schwartländer, με παρέμβαση.
4. Διεθνές Συμπόσιο “Ο H. Rickert μεταξύ ιστορισμού και οντολογίας” (Lecce/Ιταλία 20-22 Νοεμβρίου 1986) που διοργάνωσε το Τμήμα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου του Lecce. Ανακοίνωση: *La critica di Gadamer a Rickert*.
5. Τρίτο Διεθνές Συμπόσιο Φιλοσοφίας “Η πλατωνική και η αριστοτελική αντίληψη για τη δικαιοσύνη σε συσχετισμό προς τις νεώτερες και σύγχρονες θεωρίες για τη δικαιοσύνη” (Αθήνα, 22-27 Μαΐου 1987) που διοργάνωσε η Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, με παρέμβαση.
6. 24η Συνάντηση των φιλοσόφων της Αυστρίας και των γειτονικών σοσιαλιστικών χωρών (Zwettl/Αυστρίας, 15-19 Σεπτεμβρίου 1987) που διοργάνωσε το Ινστιτούτο Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης υπό τη διεύθυνση του καθηγητή της φιλοσοφίας H. D. Klein. Ανακοίνωση: *Das Problem der Anerkennung in Hegels Phänomenologie des Geistes und die Frage nach dem Menschen*.
7. Διεθνές Συνέδριο “Μάξιμος ο Γραικός” (Άρτα, 29-31 Οκτωβρίου 1988), με παρέμβαση.
8. Επιστημονικό συμπόσιο “Gesellschaftsgeschichte oder Weltgeschichte?” (Langenburg/Hohenlohe Ομ. Δημ. της Γερμανίας, 19-22 Σεπτεμβρίου 1989) που διοργανώθηκε προς τιμήν του καθηγητή της κοινωνιολογίας F.H. Tenbruck (Πανεπιστήμιο του Tübingen), με παρέμβαση.
9. Επιστημονικό Συμπόσιο “Ludwig Feuerbach und die Zukunft der Philosophie” (Bielefeld της Ομ. Δημ. της Γερμανίας, 8-14 Οκτωβρίου 1989) που διοργανώθηκε από το Κέντρο Διεπιστημονικής Έρευνας του Πανεπιστημίου του Bielefeld, με παρέμβαση.
10. 27η Συνάντηση των φιλοσόφων της Αυστρίας και των γειτονικών σοσιαλιστικών χωρών, την οποία διοργάνωσε το Ινστιτούτο Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης με θέμα “Der Sinn der Geschichte” (Zwettl Αυστρίας, 5-9 Ιουνίου 1990). Ανακοίνωση-παρέμβαση: *Bemerkungen zur Thematisierung des Anderen in der Gegenwartsphilosophie*.
11. Τρίτο Διεθνές συνέδριο Φιλοσοφίας και Διεπιστημονικής Έρευνας, το οποίο διοργανώθηκε από το Διεθνές Κέντρο Φιλοσοφίας και Διεπιστημονικής Έρευνας με θέμα “Σχετικισμός, σκεπτικισμός και η αντιδογματική τους κριτική” (Ολυμπία, 1-5 Αυγούστου 1990). Ανακοίνωση: *Η δυνατότητα και τα όρια της σκεπτικής ηθικής*. Εσυντόνισε τις εργασίες του συνεδρίου κατά την απογευματινή συνεδρία της 3ης Αυγούστου 1990.
12. Δ’ Διεθνές Συνέδριο Πελοποννησιακών Σπουδών (Κόρινθος, 9-16 Σεπτεμβρίου 1990). Ανακοίνωση: *Ο Παναγιώτης Μιχελής και η φιλοσοφία της σύγχρονης τέχνης*. Εσυντόνισε τις εργασίες του τμήματος “Νεώτερος Ελληνισμός” κατά την απογευματινή συνεδρία της 11ης Σεπτεμβρίου 1990.
13. “Third International Conference on Aesthetics” (Κρακοβία, 21-24.8.1991) με την ανακοίνωση: *The Abandonment of the Measure of Art: Adorno's Retreat from Classical Art*.
14. Διεθνές Συμπόσιο “Η δημοκρατία στην αρχαία Ελλάδα και η σημασία της για τις σύγχρονες κοινωνίες” (Αθήνα, 25-27 Σεπτεμβρίου 1991) με την ανακοίνωση: *Η αρχαία ελληνική δημοκρατία και η ιδέα της πολιτικής κοινότητας*.

15. Διεθνές Συμπόσιο “Geisteswissenschaftliches und literarisches Übersetzen im internationalen Kulturaustausch”, το οποίο διοργανώθηκε από το Ίδρυμα Alexander von Humboldt (Sonthofen, 7-11.10.1991) με την ανακοίνωση: *Probleme der neugriechischen Hegel-Übersetzung*.
16. Διεθνές Συμπόσιο “Philosophia perennis” προς τιμήν του φιλοσόφου Erich Heintel (Βιέννη 23-28.3.1992) με την ανακοίνωση: *Erich Heintel und die philosophische Anthropologie*.
17. Συμπόσιο “Ιστορία και υποκειμενικότητα στον Hegel” (Ιωάννινα, 14.5.1992) με την ανακοίνωση: *Η ανέλιξη της υποκειμενικότητας στην κλασσική τέχνη σύμφωνα με τον Hegel*.
18. Γ΄ Συμπόσιο των Βαλκανικών Φιλοσοφικών Εταιρειών “Η κατάσταση της Φιλοσοφίας στα Βαλκάνια σήμερα” (Δελφοί, 5-8.6.1992) με την ανακοίνωση: *Η θεμελίωση της φιλοσοφικής ηθικής. Παραδείγματα από τη νεοελληνική φιλοσοφία*.
19. Έβδομη Διεθνής Συνάντηση Αρχαίου Ελληνικού Δράματος (Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Δελφοί, 26.8-30.8.1992) με την παρέμβαση: *Ένταση μεταφυσικών και θεατρολογικών κατηγοριών στην ερμηνεία της τραγωδίας*.
20. Επιστημονική συνάντηση “Η ιδέα της Ευρώπης” (Αθήνα - Ιωάννινα, 7 και 8.10.1992), την οποία διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων σε συνεργασία με το Goethe-Institut Αθήνας και με το Ίδρυμα Alexander von Humboldt (Βόννη). Ανακοίνωση: *Από τον αρχαίο ελληνικό λόγο στον ευρωπαϊκό ορθολογισμό*.
21. Επιστημονική συνάντηση των παλαιών υποτρόφων του “Deutscher Akademischer Austauschdienst” (Θεσσαλονίκη, 22-24 Οκτωβρίου 1993).
22. Ημερίδα της “Vereinigung der Deutsch-Griechischen Gesellschaften” με θέμα “Der Einfluß der griechischen Philosophie auf die Ausformung und die Entwicklung der Philosophie und der Kultur in Europa und der Welt” (Αθήνα, 20 Νοεμβρίου 1993). Ανακοίνωση: *Platon im Kontext der modernen Ästhetik. Der Streit um die Wahrheit der Griechischen Kunst*. Επίσης παρουσίασε και την “Abschließende Zusammenfassung” των συμπερασμάτων της ημερίδας.
23. Εικοστό Διεθνές Συνέδριο για τον Hegel, το οποίο διοργανώθηκε από την “Internationale Hegel – Gesellschaft” (Βουδαπέστη, 24-28 Αυγούστου 1994) με θέμα “Vernunft in der Geschichte”. Ανακοίνωση: *Hegel und die Grenzen der Vernunft in der Geschichte*.
24. Επιστημονικό συμπόσιο “Das Werk Max Webers” (Langenburg/Hohenlohe, Ομοσπ. Δημοκρατία της Γερμανίας, 23-25 Σεπτεμβρίου 1994), το οποίο διοργανώθηκε εις μνήμην του καθηγητή της κοινωνιολογίας F.H. Tenbruck (Πανεπιστήμιο του Tübingen). Παρέμβαση: *Edition und Interpretation*.
25. Ελληνο-Βρετανικό Συμπόσιο Αισθητικής, το οποίο έγινε με πρωτοβουλία της Ελληνικής Εταιρείας Αισθητικής και της Βρετανικής Εταιρείας Αισθητικής και με οργάνωση και χορηγία του Ιδρύματος Παναγιώτη και Έφης Μιχελή με θέμα “Η αισθητική στην παιδεία, τον πολιτισμό και την παράδοση” (Αθήνα, 11-12 Νοεμβρίου 1994). Παρουσίασε την ανακοίνωση: *O Heidegger και η αναθεώρηση του κλασσικού και προήδρευσε κατά την απογευματινή συνεδρία της 11ης Νοεμβρίου 1994*.
26. Συμπόσιο των υποτρόφων της Alexander von Humboldt-Stiftung (Μέτσοβο 19-21 Μαΐου 1995). Ανακοίνωση: *Byzantinische Geschichte und Weltgeschichte bei Hegel*.
27. Διεθνές Συμπόσιο “Neoplatonisme et philosophie médiévale” της “Société Internationale pour l’ Étude de la Philosophie Médiévale” (Κέρκυρα, 6-8 Οκτωβρίου 1995) με συμμετοχή στη συζήτηση.
28. Διεθνές Συνέδριο “Η επικαιρότητα της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας”, το οποίο διοργανώθηκε από το Τμήμα Φιλοσοφικών και Κοινωνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης

(Ρέθυμνο, 26-29 Οκτωβρίου 1995) με την ευκαιρία της ετήσιας συνάντησης των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Διεθνούς Ομοσπονδίας Φιλοσοφικών Εταιρειών (FISP). Ανακοίνωση: *Η αρχαία ελληνική φιλοσοφία και οι διαπολιτισμικές προοπτικές*.

29. Διεθνές Συμπόσιο "Αριστοτέλης: Μεταφυσική", το οποίο διοργανώθηκε από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης με πρωτοβουλία της Καθηγήτριας κ. Τερέζας Πεντζοπούλου-Βαλαλά και έγινε στη Θεσσαλονίκη από 9 έως 10 Οκτωβρίου 1997. Ανακοίνωση: *Aristoteles und die Einheit der philosophischen Vernunft*.
30. Συμμετέσχε με παρέμβαση στο Ελληνογαλλικό Συμπόσιο Αισθητικής "Η τέχνη ως μέσο αμφισβήτησης", το οποίο διοργανώθηκε από το Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχελή σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Αισθητικής στην Αθήνα, από 14 έως 15 Νοεμβρίου 1997, με παρέμβαση.
31. Διεθνές Συμπόσιο "Το ερώτημα περί τέχνης σήμερα", Ιωάννινα, 13 Οκτωβρίου 1999, με την ανακοίνωση: *Ο προσδιορισμός της τέχνης μετά το τέλος της τέχνης*.
32. Διεθνής Συνάντηση των Ελλήνων Υποτρόφων του Deutscher Akademischer Austauschdienst (Αθήνα, 3-5 Δεκεμβρίου 1999) με παρέμβαση.

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. Διεθνές Συμπόσιο Βιοηθικής με θέμα: "Science and Ethics: Man as a primary concern" (που οργάνωσε το Istituto Scientifico San Raffaele στο Μιλάνο, 7-10 Απριλίου 1988) με την ανακοίνωση: *The position of man within the world and the value of human and animal life*.
2. International Conference on Critical Genetics, Κρήτη (1988). Ανακοίνωση: *Ethics in Clinical Genetics*.
3. International Conference on Genetic Information, University of Central Lancashire, Αγγλία (1990). Ανακοίνωση: *The New Genetics*.
4. International Conference on Law and Morals, London University (1990). Ανακοίνωση: *Medical Confidentiality. Some moral and legal issues*.

γ. Δ. Δρόσος:

1. Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Ιωαννίνων, "Κρίση της πολιτικής ή των πολιτικών κομμάτων", με την ανακοίνωση: *Κράτος και δικαιώματα των πολιτών στο Νεοφιλελεύθερο πρόγραμμα* (1997).

δ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. XII World-Congress of Philosophy of Law and Social Philosophy, Αθήνα, Αύγουστος 1985.
2. 2ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Η φιλοσοφία του Σωκράτη", Σάμος, Αύγουστος 1990.
3. 4ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Ελληνιστική φιλοσοφία", Ρόδος, Αύγουστος 1992.
4. XII World-Congress of Sociology, Madrid, July, 1990.
5. Διεθνές Συνέδριο προς τιμήν του Α. Παπαπέτρου με θέμα "Τα Οντολογικά θεμέλια των κοσμολογικών θεωριών", Δεκέμβριος 1992.
6. 5ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Η πολιτική και ηθική φιλοσοφία του Αριστοτέλη", Ιερισσός, Αύγουστος 1994.
7. 6ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Ο Λόγος και η φιλοσοφία", Σάμος, Αύγουστος 1995.

8. 8ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Πλατωνική πολιτική φιλοσοφία", Αθήνα-Σάμος, Ιούλιος 1996.
9. Α' Διεθνές Συνέδριο της South African Society for Greek Philosophy and the Humanities, Pretoria, Απρίλιος-Μάιος 1997.
10. 9ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Φιλοσοφία και Ιατρική, Ένας Διάλογος", Κως, Αύγουστος 1997.
11. Διεθνές Συνέδριο της International Association Cosmos and Philosophy, Σπάρτη, Σεπτέμβριος 1997.
12. 10ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Φιλοσοφία και Οικολογία", Σάμος, Αύγουστος 1998.
13. International Congress of the International Platonic-Society με θέμα τους διαλόγους *Λύσι*, *Χαρμίδης* και *Ευθύδημος*, Toronto, Αύγουστος 1998.
14. 11ο Διεθνές Συνέδριο Ελλ. Φιλοσοφίας με θέμα "Φιλοσοφία και Καλές Τέχνες", Λέσβος, Αύγουστος 1999.

ε. Γ. Κουμάκης:

1. Ευρωπαϊκό συνέδριο φιλοσοφίας. Ο άνθρωπος στον αιώνα της τεχνολογίας. Αθήνα 1985. (Ανακοίνωση: *Τεχνολογία και εθνική ανεξαρτησία*).
2. Α' Διεθνές φιλοσοφικό συμπόσιο νεοπλατωνισμού και ελληνισμού, Γεώργιος Γεμιστός-Πλήθων. Σπάρτη 26-28 Σεπτεμβρίου 1985. (Ανακοίνωση: *Η φιλοσοφία της παιδείας κατά τον Πλωτίνο σε σχέση με τις απόψεις του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη*).
3. 12ο παγκόσμιο συνέδριο κοινωνικής φιλοσοφίας και φιλοσοφίας του δικαίου. Αθήνα 18-24.8.1985. Ανακοίνωση: *Die korrigierende Gerechtigkeit bei Aristoteles*.
4. Ε' Διεθνές πανινίο συνέδριο, Αργεντινή - Ληξούρι 17-21 Μαΐου 1986. (Ανακοίνωση: *Φιλοσοφία της τεχνολογίας κατά τον Πέτρο Βράιλα-Αρμένη*).
5. Β' Διεθνές συμπόσιο φιλοσοφίας, Αθήνα 24-26 Μαΐου 1984. (Ανακοίνωση: *Όνομα και πράγμα στον Αριστοτέλη*).
6. Διεθνές Διεπιστημονικό συνέδριο με θέμα: Άνθρωπος και περιβάλλον. (Ανακοίνωση: *Άνθρωπος και τεχνική*).
7. Διεθνές Συνέδριο Φιλοσοφίας στον Πύργο Ηλείας με θέμα "Η Ολυμπιακή Ιδέα ως αξία". Έγινε τον Απρίλιο του 1991. Θέμα της ανακοίνωσης: *Οι αμφισβητήσεις της Ολυμπιακής Ιδέας*.
8. Δ' Διεθνές Συμπόσιο Φιλοσοφίας του ελληνικού πολιτισμού. Έγινε στους Δελφούς από 19 έως 21 Οκτωβρίου 1990. Το θέμα της ανακοίνωσης: *The Stoic Philosophy of Education*.
9. Διεθνές Συνέδριο. "Ο θεσμός των Ολυμπιακών Αγώνων". Αρχαία Ολυμπία 3-7 Σεπτεμβρίου 1991. Θέμα της ανακοίνωσης: *Η παιδευτική αξία του Ολυμπιακού Ιδεώδους*.
10. 4ο παγκόσμιο γλωσσικό συνέδριο των οργανισμών για τη διεθνοποίηση της ελληνικής γλώσσας. Χανιά 2-5 Σεπτεμβρίου 1999. Θέμα της ανακοίνωσης: *Σκέψη, γλώσσα και πραγματικότητα*.
11. Γ' διεθνές συνέδριο με θέμα: "Η κατ' Αριστοτέλη πολιτική ισότητα και δικαιοσύνη και τα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας". Θέμα της ανακοίνωσης: *Πλεονεξία, ισότης και δίκαιον κατά Πλάτωνα και Αριστοτέλη*.

στ. Γ. Μαραγκός:

1. 1997 Ιούνιος *Space in Thought*. Εισήγηση στο διεθνές συνέδριο: *Relativistic Physics and some of its Applications* (Ε.Ι.Ε. Αθήναι).
2. 1999 Απρίλιος *The Mind-Body Problem: Between Science and Philosophy*: εισήγηση στο 15ο Παγκόσμιο Συνέδριο Ψυχοσωματικής Ιατρικής (Αθήναι).

ζ. Α. Μεταξόπουλος:

1. Διεθνές Συνέδριο Επιστημολογίας: "Criticism and the growth of Knowledge": 20 years after; An International Conference in Memory of I. Lakatos", Θεσσαλονίκη 18-24/8/86. Ανακοίνωση: *A critical consideration of the lakatosian concepts: 'mature' and 'immature' science.*

η. Ε. Μπιτσάκης:

1. Medical Ethics and/or Ethical Medecine, Kos, 1986. Εισήγηση: *An epistemological approach to the logic of medical research.*
2. Παγκόσμιο Συνέδριο Γαλλόφωνων Φιλοσοφικών Εταιρειών, Αθήνα, 1986. Εισήγηση: *Progrès, Technique et Liberté.*
3. Η έννοια του χώρου σε σχέση με την ανθρώπινη νόηση και πράξη. Ομάδα 4⁺, Ινστιτούτο Γκαίτε, 1986. Εισήγηση: *Η εξέλιξη των χωροχρονικών εννοιών.*
4. Διεθνές Συνέδριο: The Concept of Probability, GIR, Delphi, 1988. Εισήγηση: *Classical and Quantum Probabilities.*
5. Problems in Quantum Physics, Univ. of Gdansk, 1987. Εισήγηση: *A generalisation of the EPR criterion of reality.*
6. Problems in Quantum Physics, Gdansk, 1989. Εισήγηση: *The Physical Meaning of the Superposition Principle.*
7. Historical Types of Rationality. National Techn. Univ. of Athens, 1990. Εισήγηση: *Scientific Realism.*
8. Συνέδριο προς τιμήν του L. Geymonat, Νεάπολις, 1991. Εισήγηση: *Scientific Realism.*
9. Διεθνές Συμπόσιο για τον Λένιν, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 1991. Εισήγηση: *Η ύλη στη σύγχρονη φυσική.*
10. Bell's Theorem and the Foundations of Modern Physics, Cesena, 1991. Εισήγηση: *Complementarity: its status and function.*
11. Marxism and Natural Sciences, Boston University 1992. Εισήγηση: *The limits of formal Logic in Quantum Mechanics.*

θ. Π. Νούτσος:

1. Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας Δήμου Ιωαννιτών (Ιωάννινα, 4-7 Σεπτ. 1985), με την ανακοίνωση: *Ένα μαθηματάριο Μεταφυσικής του Αθ. Ψαλίδα.*
2. Διεθνές Συμπόσιο: "Utopia: Vision of Perfection" (περιοδικό *Αντί*, Αθήνα, 22-23 Νοεμβρ. 1985), με την ανακοίνωση: *Για τον ελληνικό "ουτοπικό σοσιαλισμό".*
3. Ε' Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο (Κεφαλονιά, 17-21 Μαΐου 1986), με την ανακοίνωση: *Η πρόσληψη των ιδεών του Christian Wolff στην Ελλάδα. Η συμβολή των επτανησίων λογίων.*
4. Τμήμα Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Μνήμη George Thomson" (Ιωάννινα, 24-3-1987), με την ανακοίνωση: *Ο G. Thomson και ο μαρξισμός στην Αγγλία.*
5. Διεθνές Συμπόσιο: "Πανεπιστήμιο: ιδεολογία και παιδεία" (Αθήνα, 21-26 Σεπτ. 1987), με την ανακοίνωση: *Η ελληνική Φιλοσοφική Σχολή ως "Πανδιδακτήριον".*
6. University of Birmingham, "New Approaches to Modern Greek Literature and Culture" (19-3-1988), με την ανακοίνωση: *From the "intellectuels" to the "διανοούμενος" of Greek in the first two decades of the twentieth century.*
7. Institut Français d' Athènes: "Presence de la Grèce antique dans la révolution française" (Αθήνα, 30-31 Μαρτ., 1 Απρ. 1989), με την ανακοίνωση: *Coray: le témoignage d' un observateur contemporain sur la dette du siècle des lumières envers l' Antiquité grecque.*

8. Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung, 25. Linzer Konferenz (Linz, 12-16 Σεπτ. 1989), με την ανακοίνωση: *Abr. Eleutheropoulos: The "griechische Theorie des Werdens" and the periodical Die Neue Zeit.*
9. "Memorial" Society in the USSR for the Victims of Stalin's Repressions, "Symposium: The Historical Truth of the 1920s and 1930s in the USSR" (London, 22-27 Απρ. 1990), με τη γραπτή παρέμβαση: *Spartakus. The Theoretical Organ of 'Left Opposition' in Greece. 2nd Period (1930-1932).*
10. Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung, 27. Linzer Konferenz (Linz, 10-14 Σεπτ. 1991), με την ανακοίνωση: *L' historiographie des idées socialistes à la fin du XXème siècle. L' exemple de la Grèce.*
11. Πανεπιστήμιο του Καΐρου - Ελληνική Πρεσβεία της Αιγύπτου, "First International Symposium "Konstantinos Kavafis" (Κάιρο - Αλεξάνδρεια, 12-17 Οκτ. 1991), με την ανακοίνωση: *Ο Καβάφης, ο Σκληρός και η κίνηση των σοσιαλιστικών ιδεών στον αιγυπτιακό Ελληνισμό της εποχής τους.*
12. Symposium '90, The Association for the Development of Historical Sciences into the Origins, Causes and Consequences of Stalinism in the USSR and Other Countries (Αθήνα, 24-26 Οκτ. 1991), με την ανακοίνωση: *R. Luxemburg: το δίλημμα "πολιτισμός ή βαρβαρότητα" ως πρόκληση στο σταλινικό φαινόμενο.*
13. Πάντειο Πανεπιστήμιο, "Ο Λένιν στην εποχή του και σήμερα" (Αθήνα, 30 Οκτ.- 3 Νοεμβρ. 1991), με την ανακοίνωση: *Gramsci: Ένας ανιποψίαστα υποψιασμένος κριτικός της σκέψης και της πράξης του Λένιν.*
14. Πανεπιστήμιο Chuio του Τόκιο, "Internationales Rosa Luxemburg Symposium" (Τόκιο, 2-3 Νοεμβρ. 1991), με την ανακοίνωση: *Der Begriff der "geschichtlichen Notwendigkeit" im Werk von Rosa Luxemburg.*
15. Universität Mannheim, "Weisse Flecken in der Geschichte des Weltkommunismus" (Mannheim, 22-25 Φεβρ. 1992), με την ανακοίνωση: *"Säuberungen" innerhalb der griechischen KP (1931-1956).*
16. Διεθνές Συμπόσιο "Μοναστήρια Νήσου Ιωαννίνων" (Ιωάννινα, 29-31 Μαΐου 1992), με την ανακοίνωση: *Το ζήτημα της "παρουσίας" των αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων στη Μονή Φιλανθρωπητών.*
17. Internationale Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung, 28. Linzer Konferenz (Linz, 15-19 Σεπτ. 1992), με την ανακοίνωση: *Geschlecht und Klasse. Auf dem Weg zu einer neuen Geschichtsschreibung.*
18. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Η ιδέα της Ευρώπης" (Ιωάννινα, 8-10-1992), με εκτενή προσφώνηση.
19. Symposium '90. The International Association for the Development of Historical Sciences into the Origins, Causes and Consequences of Stalinism in the USSR and other Countries, "The Role of the October Revolution in Comprehending Contemporary Reality" (Barcelona, 3-6 Νοεμβρ. 1992), με την ανακοίνωση: *The October Revolution and the National Question.*
20. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κω, "Όδυσσέας Ελύτης. Ο ποιητής και οι ελληνικές πολιτισμικές αξίες" (Κως, 25 ως 29 Ιουνίου 1994), με την ανακοίνωση: *Ο Ελύτης και η πολιτική της υπερρεαλιστικής γραφής.*
21. Internationale Rosa Luxemburg Konferenz (Πεκίνο, 1 ως 3-11-1994), με την ανακοίνωση: *Das Denken von R. Luxemburg in Griechenland.*
22. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων - Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κω, "Ο Ελληνισμός της Διασποράς" (Κως, 5. ως 8.7.1996), με την ανακοίνωση: *"Διασπορά": Μεθοδολογικά και ερμηνευτικά προβλήματα.*
23. Universität Leipzig, Abteilung Byzantinische und Neugriechische Philologie, "Die griechische Aufklärung und Eugenios Bulgaris" (Λυψία, 16 και 17.10.1996), με την ανακοίνωση: *Die Rezeption der Ideen Christian Wolffs in Griechenland.*

24. Επαρχείο Κω, "Ιστορία - Τέχνη - Αρχαιολογία της Κω" (Κως, 2 ως 4.5.1997), με την ανακοίνωση: *Ευήμερος: Ένας Κώος (:) απομυθοποιεί τη "θείαν δύναμιν"*.
25. Flinders University of South Australia, "1st National Conference on Greek Research in Australia" (Αδελαΐδα, 26.-27.9.1997), με την ανακοίνωση: *Οι Νεοελληνικές Σπουδές στην Αυστραλία*.
26. "Πρωταγόρας", Δεύτερο Διεθνές Συνέδριο Κριτικού Μαρξισμού" (Πάντειο Πανεπιστήμιο, 3.4.1998), με την ανακοίνωση: *Η θεωρητική σκέψη του Μ.Ν. Ράπτη*.
27. Espaces Marx, "Rencontre internationale: *Le Manifeste communiste, 150 ans après*" (Παρίσι, 14.-16.5.1998), με την ανακοίνωση: *Les "intellectuels" comme communistes*.
28. Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, "Από τον Διαφωτισμό στις επαναστάσεις: ο Ρήγας και ο κόσμος του" (Δελφοί, 25-29.6.1998), με την ανακοίνωση: *Συνέβαλε ο Ρήγας στη διαμόρφωση μιας "Γνωσιοανθρωπολογίας" των Ελλήνων*.
29. Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών του Ε.Ι.Ε., "Ο Ρήγας και η εποχή του" (Βελεστίνο-Βόλος, 10-13.9.1998), με την ανακοίνωση: *Ο "Επτανήσιος" Ρήγας: τα όρια της μεθερμηνείας*.
30. Ευρωπαϊκή Εταιρεία Νεοελληνικών Σπουδών και Ινστιτούτο Βυζαντινών και Νεοελληνικών του F.U., "Α' Ευρωπαϊκό συνέδριο Νεοελληνικών Σπουδών: Ο ελληνικός κόσμος ανάμεσα στην Ανατολή και τη Δύση, 1453-1981" (Βερολίνο, 2-4.10.1998), με την ανακοίνωση: *Νεοελληνικός Διαφωτισμός: προς τη συγκρότηση μορφών "Γνωσιοανθρωπολογίας"*.
31. Πανεπιστήμιο Αθηνών, "Διεθνές συνέδριο Διονυσίου Σολωμού" (Αθήνα, 7-10.10.1998), με την ανακοίνωση: *Δ. Σολωμός: Ποιητική και Γνωσιοανθρωπολογία*.
32. Istituto Universitario Orientale, "Rigas Velestinlis: bicentenario della morte" (Napoli, 1-2.12.1998), με την ανακοίνωση: *Νέα Πολιτική Διοικήσεις": η κοινωνική και πολιτική διάσταση της ιθαγένειας των μελών της*.
33. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ελληνική Εταιρεία Πολιτικής Επιστήμης και Université de Paris VIII, "Η πολιτική σήμερα. Διεθνές συνέδριο στη μνήμη του Ν. Πουλαντζά" (Αθήνα, 29.9 ως 2.10.1999), με την ανακοίνωση: *Ο Πουλαντζάς ως "ιστορικός" της Γ' Διεθνούς*.

ι. Ι. Πατέλλης:

1. "One Radical Translation and Interpretation Possible?", 1st European Congress of Analytic Philosophy (Aix-en-Provence, 23-26/4/1993).

ια. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Διεθνές Συμπόσιο, "Τα οντολογικά θεμέλια των κοσμολογικών θεωριών" (Αθήνα, 7 έως 9-12-1992), με την ανακοίνωση: *Η Κοσμολογία του Αριστοτέλη*.
2. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, "Διεθνές Συνέδριο Οικολογίας" (Μόλυβος, 24 έως 26-9-1994), με την ανακοίνωση: *Φιλοσοφία της Φύσης και Ηθική*.
3. Goethe Institut, "Διεθνής Οικολογική Ημερίδα" (Αθήνα, 28-9-1994), με την ανακοίνωση: *Πρακτική Φιλοσοφία της Φύσης*.

ιβ. Στ. Τσινόρεμα:

1. Συμπόσιο "Self-motion: From Aristotle to Newton" του Center for Philosophy of Science. University of Pittsburgh. Pittsburgh, 23-25 Φεβρουαρίου 1990.

2. Second International Meeting of Pittsburgh Center Fellowship, University of Pittsburgh (συνδιοργανωτές Ε.Μ. Πολυτεχνείο και Πανεπιστήμιο Αθηνών), Αθήνα, 22-26 Μαΐου 1992. Μέλος της οργανωτικής επιτροπής. Εισήγηση: *Philosophy and/or the sciences: Reflections on the current status of epistemological relativism*.
3. 1st European Congress of Analytic Philosophy (ECAP), Aix-en-Provence, 23-26 Απριλίου 1993. Εισήγηση: *Wittgenstein and anti-realism*.
4. Σεμινάρια της Ερμούπολης (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών. Κέντρο Νεοελληνικών Ερευνών), θεματική ενότητα "Νους/ψυχή, σώμα/εγκέφαλος. Ψυχοβιολογικές και φιλοσοφικές διαστάσεις", Ερμούπολη (Σύρου), 10-11 Ιουλίου 1995. Εισηγήσεις στα θέματα: *Το πρόβλημα του αναγωγισμού, ο μονισμός και η δυιστική πρόταση, Γλώσσα και συμπεριφέρεσθαι, Φυσική και τεχνητή νοημοσύνη, Η συνεχής παρουσία του προβλήματος <Νους/ψυχή – Σώμα/Εγκέφαλος>*.
5. Third Quadrennial International Fellows Conference, Center for Philosophy of Science. University of Pittsburgh (Host and Primary Sponsor: Florence Center For the History and Philosophy of Science), Castiglione, Ιταλία, 20-24 Μαΐου 1996. Εισήγηση-Σχόλιο στον J. Lyne (Iowa University), *Observations on the Rhetoric of Science*.
6. Athens – Pittsburgh Symposium in the History and Philosophy of Science and Technology, Inaugural Meeting "The Problem of Anthropomorphism in Science and Philosophy", Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών, Δελφοί, 28-30 Μαΐου 1996 (πρόεδρος έκτης, έβδομης και όγδοης συνεδρίας).
7. Σχόλιο – παρουσίαση (μαζί με πέντε ακόμα ομιλητές) του συλλογικού τόμου *The Human Predicament – An International Dialogue on the Meaning of Human Behavior*. Ν.Υ., Prometheus Books. 1996 (Πρακτικά συνεδρίου, International Multidisciplinary Conference on Human Behavior and the Meaning of Modern Humanism. Δελφοί, 14-17 Ιουνίου 1995).

4.3. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΜΕ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑ (1985-1999: 206 1995-1999: 66)

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. Α΄ Φιλοσοφική Ημερίδα "Το πρόβλημα της Φιλοσοφικής Ερμηνευτικής" (Θεσσαλονίκη, 17-18 Οκτωβρίου 1985) που διοργάνωσε η Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία. Ανακοίνωση: *Κριτική της ιδεολογίας και Ερμηνευτική*.
2. Συμπόσιο "Το Ιόνιο. Οικολογία-Οικονομία-Ρεύματα ιδεών" (Ζάκυνθος, 24-27 Οκτωβρίου 1985) που διοργάνωσε το Κέντρο Μελετών Ιονίου. Ανακοίνωση: *Ο Θεόδωρος Καρούσος ως ιστορικός της φιλοσοφίας*.
3. Γ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας "Η έννοια της Διαλεκτικής" (Αθήνα 25-28 Σεπτεμβρίου 1986) που διοργάνωσε η Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία.
4. Τρίτη Φιλοσοφική Ημερίδα Ιωαννίνων "Νεοελληνική Φιλοσοφία" (Ιωάννινα, 28-29 Μαρτίου 1988) που διοργάνωσαν η Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία και ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ήταν μέλος της Οργανωτικής Επιτροπής και παρουσίασε την ανακοίνωση: *Οι έλληνες μαθητές του Schelling. Μια σύντομη επισκόπηση*.
5. Συμπόσιο "Η πρόσληψη και ανάπτυξη των ιδεών του Karl Marx στην Ελλάδα" (Ιωάννινα, 4-7 Νοεμβρίου 1988) που διοργάνωσε ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Προήδρευσε κατά τις εργασίες της καταληκτικής συνεδρίας.
6. Β΄ Τοπικό Συνέδριο Αρκαδικών Σπουδών (Τεγέα – Τρίπολη, 11-14 Νοεμβρίου 1988) που διοργάνωσε η Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών. Ανακοίνωση: *Η φιλοσοφική κριτική στο αρκαδικό ιδεώδες*.

7. Οικολογική ημερίδα “Οι φιλοσοφικές και θεσμικές πλευρές της προστασίας του περιβάλλοντος” (Ιωάννινα, 8 Απριλίου 1989), την οποία διοργάνωσαν ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, η Οικολογική Συνεργασία και ο Δικηγορικός Σύλλογος Ιωαννίνων.
8. Τιμητική εκδήλωση για τα 60 χρόνια του Jürgen Habermas (Ιωάννινα, 17.5.1989), την οποία διοργάνωσε ο Τομέας Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ανακοίνωση: *Ο Habermas και το πρόβλημα της μεταφυσικής*.
9. Στρογγυλό τραπέζι με θέμα “Η θρησκεία ως βάση της ιατρικής ηθικής και δεοντολογίας” (Αθήνα, 29-11-1990. Διοργανωτής: Ελληνική Εταιρεία Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας).
10. Ε’ Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας “Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα” (Ρέθυμνο, 7-10.5.1992) με την ανακοίνωση: *Η ιδέα του πολιτικού ανθρωπισμού*.
11. Επιστημονικό συνέδριο “Ευρώπη: ιδέες, συλλογικές νοοτροπίες και πραγματικότητες”. (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα – Κόνιτσα – Πρέβεζα, 24.9- 28.9.92) με την ανακοίνωση: *Οι τοπολογικές και οι αξιολογικές διαστάσεις της Ευρώπης*.
12. Ημερίδα “Η φιλοσοφία στα Γιάννινα”, η οποία οργανώθηκε από τον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Ιωάννινα, 15 Δεκεμβρίου 1993). Ως πρόεδρος της πρωινής συνεδρίας παρουσίασε στην προσφώνηση το πρόβλημα της δημοσιότητας και τις σχολές των Ιωαννίνων.
13. “Επιστημονική Συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου”, η οποία διοργανώθηκε από τον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Ιωάννινα, 24 Νοεμβρίου 1995). Εισήγηση: *Η κρίση της μεταφυσικής και το ερώτημα περί Θεού στη θεώρηση του Σπύρου Κυριαζόπουλου*.
14. Θεολογική Ημερίδα “Η μαρτυρία της Ορθοδοξίας στον σύγχρονο κόσμο”, η οποία διοργανώθηκε από την Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Βελλάς (Ιερά Μονή Βελλάς, 6 Φεβρουαρίου 1996). Παρουσίασε την ανακοίνωση: *Η ένταση φιλοσοφίας και θεολογίας στη σύγχρονη εποχή. Φιλοσοφική και κοινωνιολογική θεώρηση και προήδρευσε κατά την πρώτη συνεδρία*.
15. Συνέδριο “Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική”, το οποίο διοργανώθηκε από τον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων προς τιμήν του ομοτίμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη (Ιωάννινα, 24-27 Μαΐου 1996). Παρουσίασε την ανακοίνωση: *Φιλελευθερισμός και οικουμενισμός. Η θέση του Ralf Dahrendorf και προήδρευσε κατά την τρίτη συνεδρία* (Σάββατο 25.5.1996).
16. Συμμετέσχε στο επιστημονικό συνέδριο “Ρήγας Φεραίος. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή”, το οποίο διοργανώθηκε από τον Τομέα Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στα Ιωάννινα από 28 έως 31 Μαΐου 1998, και προήδρευσε κατά την πρώτη συνεδρία στις 28 Μαΐου 1998.
17. Συμμετέσχε στο συνέδριο “Διαφωτισμός και επιστημονική σκέψη”, το οποίο διοργανώθηκε προς τιμήν του Καθηγητή Αύγουστου Μπαγιόνα από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών στην Πάτρα από 29 έως 30 Μαΐου 1998. Η ίδια παρουσίασε την ανακοίνωση: *Η φιλοσοφική ανθρωπολογία μεταξύ επιστήμης και μεταφυσικής και προήδρευσε κατά τη δεύτερη συνεδρία στις 30 Μαΐου 1998*.
18. Επιστημονική ημερίδα “Παναγιώτης Κονδύλης: Κοινωνική ιστορία, ιστορία των ιδεών και φιλοσοφία”, Ιωάννινα, 5 Νοεμβρίου 1999. Παρέμβαση – ανακοίνωση: *Ο Κονδύλης και το ζήτημα της κοσμοεικόνας*.

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. Συμμετοχή στο συνέδριο: "Τηλεόραση και Επικοινωνία" που οργάνωσε ο Τομέας Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (17-20 Απριλίου 1986) με την ανακοίνωση: *Τηλεόραση και οι ρόλοι των φύλων*.
2. Εταιρεία Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας (1987): "Προβλήματα Επικοινωνίας στον τομέα Ιατρικής". Ανακοίνωση: *Η σχέση γιατρού-ασθενή. Ηθικά προβλήματα*.
3. Επιστημονική συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα: "Η αλήθεια στον άρρωστο" (που οργάνωσε η Ελληνική Εταιρεία Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας στην Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 1988), με την ανακοίνωση: *Η αλήθεια και ο άρρωστος*.
4. Εταιρεία Ιατρικής Ηθικής και Δεοντολογίας (1988): "Αυτονομία και Πατερναλισμός". Ανακοίνωση: *Πατερναλισμός στην Ιατρική Πρακτική*.
5. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (1989): "Οικολογία και Φιλοσοφία". Ανακοίνωση: *Η φύση και η ηθική*.
6. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (1992): "Προβλήματα Οικολογίας". Ανακοίνωση: *Οικοφεμινισμός*.

γ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. Συμπόσιο Τομέα Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων με θέμα την πρόσληψη των ιδεών του Marx στην Ελλάδα.
2. Συμπόσιο Τομέα Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων για τον Ν. Πουλιαντζά, Ιωάννινα, Δεκέμβριος 1989.
3. Ε' Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας με θέμα "Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα", Ρέθυμνο, Μάιος 1992.
4. Συνέδριο για τον Επίκτητο, οργ. Τομέα Φιλοσοφίας του Παν/μίου Ιωαννίνων, Πρέβεζα, Ιούνιος 1994.
5. Επιστημονική συνάντηση του Τομέα Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων στη μνήμη Σ. Κυριαζόπουλου, Νοέμβριος 1995.
6. Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο προς τιμήν του Ε. Μπιτσάκη με θέμα "Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική", οργ. Τομέα Φιλοσοφίας, Ιωάννινα, Μάιος 1996.
7. ΣΤ' Πανελλήνιο Συμπόσιο Λατινικών Σπουδών με θέμα "Η πνευματική ζωή στο Ρωμαϊκό Κόσμο", Ιωάννινα, Απρίλιος 1997.
8. Β' Ολυμπιακή Διημερίδα, Ολυμπία, Νοέμβριος 1999.

δ. Γ. Κουμάκης:

1. Η Ολυμπιακή ιδέα ως αξία, 27-29 Απριλίου 1990. (Ανακοίνωση: *Τα όρια της αμφισβήτησης του Ολυμπιακού ιδεώδους*).
2. Διήμερο Διεπιστημονικό Συνέδριο σύγχρονου προβληματισμού με θέμα "Η ηθική δυναμική της κοινωνίας. Έγινε στην Καλαμάτα και Μεσσήνη 29-30 Σεπτεμβρίου 1990. Θέμα της ανακοίνωσης: *Οι αξίες στην εκπαίδευση*.
3. Συμπόσιο για την παιδεία με θέμα: "Η φιλοσοφία της νεοελληνικής παιδείας". Έγινε στην Πάτρα από 20-22 Σεπτεμβρίου 1991. Θέμα της ανακοίνωσης: *Η δομή των προβλημάτων της αγωγής*.
4. Συνέδριο για τα 2.500 χρόνια από τη γέννηση της δημοκρατίας που έγινε στην Καλαμάτα το Σεπτέμβριο του 1991. Το θέμα της ανακοίνωσης: *Ο διάλογος ως συστατικό στοιχείο της δημοκρατίας*.
5. Ε' Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας με θέμα "Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα" που έγινε στο Ρέθυμνο Κρήτης στις 7-10 Μαΐου 1992. Θέμα της ανακοίνωσης: *Ο διάλογος ως μέσο επίλυσης των διαφορών*.

6. Δ' Διεπιστημονική εκδήλωση, την οποία διοργάνωσε το Διεθνές Κέντρο Φιλοσοφίας και Διεπιστημονικής Έρευνας στον: Πύργο- Ζαχάρω-Κρέστενα και Αμαλιάδα στις 24-26 Σεπτεμβρίου 1993. Θέμα του Συνεδρίου ήταν Παράδοση και Πρόοδος - Παράδοση και ανανέωση στην ορθοδοξία. Θέμα της ανακοίνωσης: *Η παιδευτική αξία του ελληνικού πολιτισμού.*
7. Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα: "Άνθρωποι και περιβάλλον που έγινε στη Ζαχάρω το Σεπτέμβριο του 1989. Το θέμα της ανακοίνωσης: *Άνθρωπος και Τεχνική.*
8. Πανελλήνιο Συνέδριο που έγινε στην Καλαμάτα το Σεπτέμβριο του 1989. Η ανακοίνωση: *Ορισμός της αξίας.*
9. Πανελλήνιο Συνέδριο. Επίκτητος, Η ζωή και το έργο του. Πρέβεζα 17-19 Ιουνίου 1994. (Ανακοίνωση: *Το ιδεώδες του πεπαιδευμένου στη στωική φιλοσοφία.*)
10. Φιλοσοφικό Συμπόσιο με θέμα: Ο άνθρωπος και ο κόσμος στην αρχαία διάνοηση. 20 Φεβρουαρίου 1999, Αθήνα. Θέμα της ανακοίνωσης: *Το αγαθό, ο κόσμος και το ένα.*
11. Επιστημονική συνάντηση με θέμα: Η παιδεία ως αξία και η αξία της παιδείας. Διεπιστημονικό σεμινάριο Φιλοσοφικής ερεύνης Παν/μίου Αθηνών. Αμαλιάδα 13-14 Νοεμβρίου 1999. Θέμα ανακοίνωσης: *Η ουσία της παιδείας ως εκπαίδευσης.*

ε. Β. Κύρκος:

Σειρά συνεδρίων ιστορικοφιλοσοφικού ενδιαφέροντος.

στ. Γ. Μαραγκός:

1992 Μάιος	<i>Ανθρώπινες δραστηριότητες και οικολογικά προβλήματα:</i> Εισήγηση στη διημερίδα για την οικολογία και την προστασία του περιβάλλοντος (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων).
1994 Δεκέμβρι.	<i>Η συνείδηση, φυσικά:</i> Εισήγηση στη συνάντηση εργασίας: "Η Φιλοσοφία σήμερα : προοπτικές". Οργάνωση: <i>Δευκαλίων</i> (Αθήναι).
1996 Μάιος	<i>Ceteris paribus:</i> Εισήγηση στο συνέδριο "Φιλοσοφία, Επιστήμες, Πολιτική" προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ε. Μπιτσάκη (Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων).

ζ. Α. Μεταξόπουλος:

1. Επιστημονικό Συμπόσιο: "Μεθοδολογικά προβλήματα του μαρξισμού", Ο.Κ.Ε.Σ., Αθήνα 29-31/3/1985. Ανακοίνωση: *Μαρξιστικές ανασυγκροτήσεις της ιστορίας της επιστήμης: μεθοδολογικά και ιστοριογραφικά ζητήματα.*
2. Πανελλήνιο Συμπόσιο: "Επιστήμες και Κοινωνία", Αθήνα 9-11/4/86. Ανακοίνωση: *Συνέχεια και ασυνέχεια στις επιστήμες.*
3. Επιστημονική Συνάντηση: "TV και επικοινωνία", Ιωάννινα 17-20/4/86. Ανακοίνωση: *Η απόλαυση της απραγίας.*
4. Επιστημονικό Διήμερο: "Χώρος: επιστήμη, τέχνη και φιλοσοφία", Ιωάννινα 23-24/2/87. Ανακοίνωση: *Επιστήμη και Τέχνη: αντιλήψεις για το χώρο και οπτικές θεωρίες από τον ύστερο Μεσαίωνα ως την Αναγέννηση.*

5. Επιστημονική εκδήλωση για τα πενήντα χρόνια από το θάνατο του Α. Gramsci. Ιωάννινα 18-19/5/1987. Ανακοίνωση: *Gramsci: επιστήμη – τεχνική – φιλοσοφία*.
6. Συνέδριο “Προβλήματα σοσιαλισμού: σοσιαλισμός και δημοκρατία”, Χανιά 21-8-29-8-88. Ανακοίνωση: *Σοσιαλιστική επιλογή χωρίς “επιστημονικά” θεμέλια: μία νεοπραγματιστική προοπτική*.

η. Ε. Μπιτσάκης:

1. Συμπόσιο: Αρχαίος Υλισμός, Κέντρο Δ. Γληνός, 1985. Εισήγηση: *Δυνατότητα και Πραγματικότητα στην Αριστοτελική Φιλοσοφία*.
2. Συμπόσιο: Αιτιότητα και Τοπικότητα στη Φυσική. GIR, 1985. Εισήγηση: *Ενεργεία και Δυνάμει καταστάσεις στην Κβαντική Μηχανική*.
3. Συμπόσιο: Οι Επιστήμες στην Κοινωνία, GIR, 1986. Εισήγηση: *Οι επιστήμες στην κοινωνία*.
4. Διαλεκτική, Πανελλήνιο Συνέδριο Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, 1986. Εισήγηση: *Η διαλεκτική της Φύσης: το πρόβλημα της νομιμότητας*.
5. Τέχνη και Τεχνολογία, Πολυτεχνείο Κρήτης, 1987. Εισήγηση: *Χώρος, Χρόνος και ανθρώπινη πράξη*.
6. Συμπόσιο για τον Γκράμσι, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1987. Εισήγηση: *Η γκραμισιανή αντίληψη για το ρόλο της ιδεολογίας στο Επαναστατικό κίνημα*.
7. Η πρόσληψη του μαρξισμού στην Ελλάδα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1989. Εισήγηση: *Η μαρξιστική φιλοσοφία των επιστημών: η περίπτωση του Ν. Κιτσίκη*.
8. Το πρόβλημα της ειρήνης και του πολέμου, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δήμος Χανίων, 1991. Εισήγηση: *Επιστήμη, Τεχνολογία, Πόλεμος*.
9. ΣΤ΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ένωσης Ελλήνων Φυσικών, Κομοτηνή, 1993. Εισήγηση: *Φυσική και Κοσμοθεωρία: από τη νευτώνεια στη σχετικιστική φυσική*.
10. Νευτώνεια φυσική και η φυσική σκέψη κατά την περίοδο της Νεοελληνικής Αναγέννησης, ΕΙΕ, εισήγηση: *Τα όρια του Νευτώνειου παραδείγματος*.

θ. Π. Νούτσος:

1. Μεθοδολογικά προβλήματα του μαρξισμού (“Ομίλος Κριτικής Επιστημονικής Σκέψης”, Αθήνα, 29-31 Μαρτ. 1985), με την ανακοίνωση: *Από τό “λαό” των Διαφωτιστών στη “Λαϊκή δημοκρατία” των μαρξιστών. Για την κατανόηση του “λαϊκισμού”*.
2. Προβλήματα σοσιαλισμού. Θεωρία και πράξη (Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Χανιά, 23-25 Ιουνίου 1985), με την ανακοίνωση: *Προς τη διαμόρφωση του μεταπολεμικού σοσιαλιστικού κινήματος στην Ελλάδα*.
3. Πανελλήνιο Συνέδριο: “Η επίδραση των κοινωνικών εξελίξεων στη νεολαία” (Κως, 12-13 Οκτ. 1985), με την ανακοίνωση: *Το πρόβλημα της σύγκρουσης των “γενεών”*.
4. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: “Ε.Π. Παπανούτσος. Ο φιλόσοφος και ο παιδαγωγός” (Ιωάννινα, 30,31 Οκτ. – 1 Νοεμβρ. 1985), με την ανακοίνωση: *Ο Ε.Π. Παπανούτσος, ο “ιστορικός υλισμός” και η Αριστερά*.
5. Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων: “Η φιλοσοφία στην Εκπαίδευση” (Αθήνα, 22 Νοεμβρ. 1985), με την ανακοίνωση: *Προβλήματα ερμηνείας της σκέψης του Marx.*
6. Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας: “Οι επιστήμες στην κοινωνία” (Αθήνα, 9-11 Απρ. 1986), με την ανακοίνωση: *Η πρόσληψη των ιδεολογημάτων της “technocracy” στην Ελλάδα*.

7. Τομέας Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Τηλεόραση και επικοινωνία" (Ιωάννινα, 17-20 Απρ. 1986), με την ανακοίνωση: *"Πολιτιστική ταυτότητα", "επικοινωνία" και "αποξένωση"*.
8. Γ' Συνέδριο Επτανησιακού Πολιτισμού (Λευκάδα, 3-7 Σεπτ. 1986), με την ανακοίνωση: *Ρόκκος Χοϊδάς και Ραμπαγός. Προβλήματα ερμηνείας*.
9. Δήμος Πρέβεζας – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: "Επιστημονικό συμπόσιο για τον Κ. Καρυωτάκη" (Πρέβεζα, 11-14 Σεπτ. 1986), με την ανακοίνωση: *Η λογοτεχνική κριτική της κομμουνιστικής Αριστεράς του μεσοπολέμου και Καρυωτάκης*.
10. Πάντειος Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών: "Αλέξανδρος Παπαναστασίου" (Αθήνα, 5-7 Δεκ. 1986), με την ανακοίνωση: *Οι "Κοινωνιολόγοι". Προβλήματα ερμηνείας*.
11. Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Η έρευνα της Ηπείρου. Η συμβολή των κοινωνικών επιστημών" (Ιωάννινα, 15-16 Δεκ. 1986), με την ανακοίνωση: *Η πρόσληψη των ιδεών του Wolff στην Ελλάδα. Η συμβολή των Ηπειρωτών λογίων (ένα πρόγραμμα έρευνας)*.
12. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Πενήντα χρόνια από το θάνατο του Antonio Gramsci" (Ιωάννινα, 18-19 Μαΐου 1987), με την ανακοίνωση: *Gramsci: Από τον Μπουχάριν στον Λένιν*.
13. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία: "Νεοελληνική Φιλοσοφία" (Ιωάννινα, 28, 29-3-1989), με την ανακοίνωση: *Νεοελληνική φιλοσοφία. Μεθοδολογικά και ερμηνευτικά προβλήματα*.
14. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Η πρόσληψη και η ανάπτυξη των ιδεών του Karl Marx στην Ελλάδα" (Ιωάννινα, 4-7 Νοεμβρίου 1988), με την ανακοίνωση: *Γ. Ιμβριώτης – Η αναβολή της ολοκληρωμένης φιλοσοφικής σύνθεσης*.
15. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Rosa Luxemburg. 70 χρόνια από τη δολοφονία της" (Ιωάννινα, 5 Απρ. 1988), με την ανακοίνωση: *R. Luxemburg. Οικονομικός ντετερμινισμός ή πολιτικός ακτιβισμός;*
16. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και "Ομάδα Οικολογικής Συνεργασίας", Παράρτημα Ιωαννίνων: "Οικολογική ημερίδα: Οι φιλοσοφικές, κοινωνιολογικές και θεσμικές πλευρές της προστασίας του περιβάλλοντος" (Ιωάννινα, 8 Απρ. 1988), με την ανακοίνωση: *Πολιτική συνείδηση και οικολογική ευαισθησία*.
17. Κέντρο Μαρξιστικών Σπουδών: "Διακόσια χρόνια από τη γαλλική επανάσταση" (Αθήνα, 26 – 27 Μαΐου 1989), με την ανακοίνωση: *Γαλλική επανάσταση: τα όρια της "πολιτικής" και της "κοινωνικής λογικής"*.
18. Τομέας ΜΝΕΦ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων – Πνευματικό Κέντρο Δήμου Ιωαννιτών, "Τάσος Λειβαδίτης" (Ιωάννινα, 16-17 Σεπτ. 1989), με την ανακοίνωση: *Προβλήματα της σταδιοδρομίας του "σοσιαλιστικού ρεαλισμού" στην Ελλάδα*.
19. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Νίκος Πουλαντζάς: 10 χρόνια από το θάνατό του" (Ιωάννινα, 7-8 Δεκ. 1989), με την ανακοίνωση: *Ο Πουλαντζάς ως "ιστορικός" της Γ' Διεθνούς. Μεθοδολογικά και ερμηνευτικά προβλήματα*.
20. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, "Επιστημονική ημερίδα: Η ελληνική κοινότητα" (Ιωάννινα, 27 Απρ. 1990), με την ανακοίνωση: *Η "κοινότητα" στην ιστορία των κοινωνικών και πολιτικών ιδεών*.
21. Πάντειο Πανεπιστήμιο, "Συνέδριο αφιερωμένο στη μνήμη και το έργο του Ν. Σβορώνου" (Λευκάδα, 23-26 Μαΐου 1990), με την ανακοίνωση: *Εθνικό και κοινωνικό ζήτημα στην ελληνική σοσιαλιστική σκέψη των τελευταίων δεκαετιών του 19ου αιώνα*.
22. Τομέας ΜΝΕΦ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Μεταπολεμικός Υπερρεαλισμός" (Ιωάννινα - Πρέβεζα, 27-29 Σεπτ. 1991), με την ανακοίνωση: *Η υπερρεαλιστική γραφή και οι αισθητικές αντιλήψεις της Αριστεράς*.

23. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Αθανάσιος Ψαλίδας. 200 χρόνια από την έκδοση της *Αληθούς Ευδαιμονίας*" (Ιωάννινα, 10 Δεκ. 1991), με την ανακοίνωση: *Αληθής ευδαιμονία. Προβλήματα ερμηνείας.*
24. Τομέας ΜΝΕΦ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Δημήτρης Χατζής. Μια συνείδηση της Ρωμοσύνης" (Ιωάννινα, 10-12 Απρ. 1992), με την ανακοίνωση: *Ο "πολιτικός" Δ. Χατζής: αναβαθμοί στη διαμόρφωση του λογοτέχνη και φιλόλογου.*
25. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Πανεπιστήμιο και Προστασία του Περιβάλλοντος" (Ιωάννινα, 29-30 Μαΐου 1992), με την ανακοίνωση: *"Αντίπαλα ρεύματα στο δρόμο της κονσέρβας": Για την οικολογική παρέμβαση ενός "περιφερειακού" Πανεπιστημίου.*
26. Τομέας ΜΝΕΦ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Αγγελος Σικελιανός. Ένας οικουμενικός ποιητής" (Λευκάδα - Πρέβεζα, 26-30 Ιουν. 1992), με την ανακοίνωση: *Ο Αγγελος Σικελιανός ως "παραδοσιακός διανοούμενος": βεβαιότητες, ρήγματα και μεταστοιχειώσεις.*
27. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, "Ευρώπη: ιδέες, συλλογικές νοοτροπίες και πραγματικότητες" (Ιωάννινα - Κόνιτσα - Πρέβεζα, 24-28 Σεπτ. 1992), με εκτενή προσφώνηση ως πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής.
28. Παιδαγωγικά Τμήματα Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, "Οικολογία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση" (Βόλος, 20-21 Νοεμβρ. 1992), με την ανακοίνωση: *Η θεωρητική σκευή του οικολογικού λόγου.*
29. Περιοδικό Σύγχρονη Εκπαίδευση, "Ο εκπαιδευτικός και το έργο του" (Αθήνα, 26-28 Νοεμβρ. 1992), με την ανακοίνωση: *Το "μάθημα" της Φιλοσοφίας στη Μέση Εκπαίδευση.*
30. Εταιρεία Κοινωνικών Μελετών "Κωνσταντίνος Καραβίδας", "Αναζητώντας την κοινότητα" (Αθήνα, 19-20 Δεκ. 1992), με την ανακοίνωση: *Κοινοτισμός και αγροτικά κόμματα στην Ελλάδα του μεσοπολέμου.*
31. Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Κ. Χατζόπουλος" (Αγρίνιο, 14-17 Μαΐου 1993), με την ανακοίνωση: *Όρια και προσαρμογές της κοινωνιοκρατικής σκέψης του Κ. Χατζόπουλου.*
32. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και Ιωαννίνων, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, "Ο Νεοελληνικός Διαφωτισμός" (Βόλος, 27-30 Μαΐου 1993), με την ανακοίνωση: *Φυσική θεωρία και Φιλοσοφία στη σκέψη του Νεοελληνικού Διαφωτισμού: οι δίαυλοι των συγκοινωνούντων δοχείων.*
33. Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης, "Παντελής Πουλιόπουλος" (Αθήνα 11-12 Ιουνίου 1993), με την ανακοίνωση: *Ο "Σπάρτακος" και ο Π. Πουλιόπουλος.*
34. Ιόνιο Πανεπιστήμιο και περιοδικό *Πόρφυρας*, "Κωνσταντίνος Θεοτόκης" (Κέρκυρα, 12 ως 14-11-1993), με την ανακοίνωση: *Κ. Θεοτόκης: η συζυγία κοινωνικού και γλωσσικού ζητήματος.*
35. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, "Η ελληνική κοινωνία κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο (1945-1967) (Πάντειο Πανεπιστήμιο, 24 ως 27-11-1993), με την ανακοίνωση: *"Ανοικοδόμηση" και "Λαοκρατία": το εγχείρημα του Ανταίου και της ΕΠ-ΑΝ στα πρόθυρα του εμφυλίου πολέμου.*
36. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Η φιλοσοφία στα Γιάννινα. 250 χρόνια από την έλευση του Ευγενίου Βούλγαρη στην πόλη μας" (Ιωάννινα, 15-12-1993), με την ανακοίνωση: *Ιστοριογραφικά προβλήματα της νεοελληνικής φιλοσοφίας. Η περίπτωση του Ευγενίου Βούλγαρη.*
37. Δήμος Λάρισας, "Κιλελέρ: το αγροτικό ζήτημα στη Θεσσαλία" (Λάρισα, 1 ως 3-4-1994), με την ανακοίνωση: *Οι κοινωνιστικές ιδέες του Μαρίνου Αντύπα.*

38. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων - Δήμος Πρέβεζας, "Επίκτητος: η ζωή και το έργο του" (Πρέβεζα, 17 ως 19-6-1994), με την ανακοίνωση: "Ιατρείον ἔστιν τό τοῦ φιλοσόφου σχολεῖον": τομές στη σημερινή "πολιτική της αγοραφοβίας".
39. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Δ' Πανελλήνιο Συνέδριο "Προβλήματα σοσιαλισμού": "Και τώρα τι; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21ο αιώνα" (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 16 ως 18-9-1994), με την ανακοίνωση: *Για μια διαλεκτική οντολογία χωρίς όνομα*.
40. ΕΛΜΕ Λευκάδας, "Κριτική σκέψη και Εκπαίδευση" (Λευκάδα, 22-23.9.1995), με την ανακοίνωση: *Η παιδευτική δυνατότητα του οικολογικού λόγου στην εποχή μας*.
41. Παιδαγωγικά Τμήματα Πανεπιστημίου Αιγαίου, "Περιφερειακά Πανεπιστήμια" (Ρόδος, 13. ως 15.10.1995), με την ανακοίνωση: *Οι προβληματικοί όροι της συζυγίας Πανεπιστημίου και τοπικής κοινωνίας*.
42. Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, "Μαρξισμός: Μια επανεκτίμηση" (Αθήνα, 3 και 4.11.1995), με την ανακοίνωση: *Ονομάτων επίσκεψις: για ποιον "μαρξισμό" πρόκειται;*
43. Τομέας Νεοελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων - περιοδικό *Ελί-τροχος*, "Η υπερρεαλιστική ποίηση στην Ελλάδα" (Πάτρα, 10. ως 12.11.1996), με την ανακοίνωση: *Ν. Καλαμάρης: πώς "συμβιβάζεται" ο υπερρεαλιστής με τον κομμουνιστή*.
44. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Επιστημονική Συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου" (Ιωάννινα, 24.11.1996), με την ανακοίνωση: *Σπύρος Κυριαζόπουλος: Βίον και έργον επίσκεψις*.
45. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Επιστημονική Συνάντηση στη μνήμη του Θεόφιλου Βέικου" (Ιωάννινα, 20.3.1996), με την ανακοίνωση: *Η Σοφιστική ως "κριτική της ιδεολογίας"*.
46. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική. Πανελλήνιο διεπιστημονικό συνέδριο προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη" (Ιωάννινα, 24. ως 27.5.1996), με την εισαγωγική ανακοίνωση: *Ευτύχης Μπιτσάκης: Laudatio*.
47. Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης, "Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Απόπειρα μιας νέας ερευνητικής συγκομιδής" (Κοζάνη, 8 ως 10.11.1996), με την ανακοίνωση: *Η δυναμική του γνωσιοθεωρητικού ενδιαφέροντος εκπροσώπων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού*.
48. Ιόνιο Πανεπιστήμιο και περιοδικό *Πόρφυρας*, "Ιάκωβος Πολυλάς" (Κέρκυρα, 22 ως 24 Νοεμβρίου 1996), με την ανακοίνωση: *Ο Ι. Πολυλάς ως πολιτικός διανοούμενος: παρέπλευσε τις συμπληγάδες κοινωνικού και εθνικού ζητήματος;*
49. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, "Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός" (Θεσσαλονίκη, 27 ως 30.11.1996), με την ανακοίνωση: *Η αντιμετώπιση των μορφών "κοινωνικού αποκλεισμού" στις κοινωνίες της εποχής μας*.
50. Πάντειο Πανεπιστήμιο, "Ο Χαρίλαος Τρικούπης και η εποχή του" (Αθήνα, 28 ως 30.11.1996), με την ανακοίνωση: *Γιατί ένας τρικουπικός υφηγητής δεν σταδιοδρομεί στο Πανεπιστήμιο Αθηνών*.
51. Ιόνιο Πανεπιστήμιο και περιοδικό *Ελί-τροχος*, "Μετάφραση. Θεωρία - Πράξη - Επικοινωνία - Μετάγχιση Πολιτισμού" (Πάτρα, 6 ως 8.12.1996), με την ανακοίνωση: *Η πράξη της μετάφρασης ως διακύβευμα της επικοινωνιακής επάρκειας*.
52. Σύνδεσμος "Θεόφιλος Βέικος" - για την Κριτική Σκέψη και τη Φιλοσοφική Παιδεία, "Η Φιλοσοφία και το Πανεπιστήμιο. Διδασκαλία - Έρευνα - Συγγραφή" (Αθήνα, 15.3.1997), με την ανακοίνωση: *Η φιλοσοφία στο ελληνικό Πανεπιστήμιο*.

53. Δήμος Κομοτηνής - Κέντρο Λαϊκών Δρώμενων, "Γεώργιος Βιζυηνός" (Κομοτηνή, 28 ως 30.3.1997), με την ανακοίνωση: *Η "εσωτερική ιστορία" της Τέχνης στο θεωρητικό έργο του Γ. Βιζυηνού*.
54. Τομέας Νέας Ελληνικής Φιλολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ.ά., "Λορέντζος Μαβίλης. Ο ποιητής και ο πολίτης" (Ιωάννινα-Κέρκυρα, 19 ως 23.6.1997), με την ανακοίνωση: *Ο Λ. Μαβίλης ως συνοδοιπόρος των "Κοινωνιολόγων"*.
55. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Προβλήματα Σοσιαλισμού. 5^ο πανελλήνιο επιστημονικό συνέδριο: Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται" (Χανιά, 29 ως 31.8.1997), με Προσφώνηση και Καταληκτική ομιλία.
56. Πανεπιστήμιο Πατρών και περιοδικό *Ελί-τροχος*, "Νίκος Καζαντζάκης" (Πάτρα, 12.12.1997), με την ανακοίνωση: *Νίκος Καζαντζάκης: Τα όρια της κοινωνικής "ενομίας"*.
57. Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, "Ανατέμνοντας την εκπαιδευτική πραγματικότητα: από τη μαιευτική στη διαλεκτική" (Επιστημονική συνάντηση προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή της Παιδαγωγικής κ. Χρ. Φράγκου, 19.3.1998), με την ανακοίνωση: *Universitas ή multiversitas*.
58. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, "Ο Σολωμός και το Μεσολόγγι" (Μεσολόγγι, 2-4.5.1998), με την ανακοίνωση: *"Compromimento": φιλοσοφική θεωρία και ποιητική πράξη*.
59. Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, "Ρήγας. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή" (Ιωάννινα, 28-31.5.1998), με την ανακοίνωση: *Ο Ρήγας μετά τον Ρήγα*.
60. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, "Τεχνολογία, Πολιτισμός και αποκέντρωση" (Μέτσοβο, 3-6.5.1998), με την ανακοίνωση: *Ηπειρωτική μουσική παράδοση. Θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα ενός ερευνητικού προγράμματος*.
61. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και περιοδικό *Ελί-τροχος*, "Τάσος Λειβαδίτης. Δέκα χρόνια μετά" (Αθήνα, 18-20.12.1998), με την ανακοίνωση: *Τ. Λειβαδίτης: "Ποιήματα ποιητικής"*.
62. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, "Δομές και σχέσεις εξουσίας στη σημερινή Ελλάδα" (Αθήνα, 21-24.4.1999), με την ανακοίνωση: *Πανεπιστήμιο: οι όροι του πλέγματος των σχέσεων εξουσίας*.
63. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων - Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόβου "Αλέξης Νούτσος", "Περί έρωτος" (Καπέσοβο Ζαγορίου, 1 ως 3.10.1999), με την ανακοίνωση: *Έρωτας: ουσία και συν-, περί-, εξ-, παρ-, απ-.*
64. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Επιστημονική Ημερίδα: "Παναγιώτης Κονδύλης. Κοινωνική ιστορία, ιστορία των ιδεών και Φιλοσοφία" (Ιωάννινα, 5-11-1999), με την ανακοίνωση: *Στις ρίζες της "κοινωνικής οντολογίας": μέθοδος και πολιτική στη σκέψη του Π. Κονδύλη*.
65. Τομέας Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, "Επιστημονική Ημερίδα στη μνήμη της Μαρίας Νασιάκου" (Ιωάννινα, 14-12-1999), με την ανακοίνωση: *"Φιλοσοφείον", "Αγοραφοβία" και "Χειραφέτηση"*.

ι. Ε. Παπαδημητρίου:

1. Επιστημονικό Συμπόσιο: *Προβλήματα θεωρίας και πράξης του Σοσιαλισμού* (Χανιά 1985).
2. Δ' Συνέδριο Σύγχρονης Εκπαίδευσης (Αθήνα 1985), με την ανακοίνωση: *Σύγχρονα επιστημολογικά της έρευνας των κοινωνικών επιστημών*.
3. Επιστημονικό Συμπόσιο: *Ε.Π. Παπανούτσος* (Ιωάννινα 1985), με την ανακοίνωση: *Το ήθος του χριτικού φιλοσόφου και τα όρια της Κριτικής φιλοσοφίας*.
4. Συνέδριο Επιστημολογίας (Αθήνα 1986).

5. Επιστημονική εκδήλωση για τον Α. Gramsci (Ιωάννινα 1987), με την ανακοίνωση: *Η κριτική της παραδοσιακής φιλοσοφίας και του "κοινού νου"* στη φιλοσοφία της πράξης του Α. Gramsci
6. Τομέας Φιλοσοφίας, "R. Luxemburg" (1988), με την ανακοίνωση: *Οι απόψεις της Ρ. Λούξεμπουργκ για την οργάνωση και τον αυθορμητισμό.*
7. Τομέας Φιλοσοφίας, "Ν. Πουλαντζάς" (1989), με την ανακοίνωση: *Η θεωρία του Ν. Πουλαντζά για τις τάξεις και τις ταξικές σχέσεις στο σύγχρονο καπιταλισμό.*
8. Παν/μιο Θεσσαλίας, "Οικολογία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (Βόλος, 1992), με την ανακοίνωση: *Οικοφιλοσοφία: Για την ανάγκη επανεθεμελίωσης μιας φιλοσοφίας για τη φύση.*
9. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, "Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα" (Αθήνα, 1991), με την ανακοίνωση: *Μεταναστεύσεις και ρατσισμός στην Ευρώπη.*
10. Τομέας Φιλοσοφίας, "Η Κοινότητα" (1990), με την ανακοίνωση: *Η Κοινότητα στη σύγχρονη οικολογική προβληματική.*
11. Παν/μιο Ιωαννίνων, "Οικολογική Ημερίδα" (1992), με την ανακοίνωση: *Από τον ρηχό περιβαλλοντισμό στην κοινωνική οικολογία.*
12. ΕΛΜΕ Λάρισας, "Επιστημονική ημερίδα" (1994), με την ανακοίνωση: *Επιστήμη και κοινωνία.*
13. Τομέας Φιλοσοφίας, "Η ζωή και το έργο του Επικτήτου" (1994), με την ανακοίνωση: *Το πρόβλημα της ελευθερίας στη βιοθεωρία του Επικτήτου.*
14. Τομέας Φιλοσοφίας, "Ρήγας" (1998), με την ανακοίνωση: *Η επικαιρότητα του οράματος του Ρήγα για τα Βαλκάνια.*

ια. Μ. Παπαθωμόπουλος:

1. Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, "Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική. Πανελλήνιο διεπιστημονικό συνέδριο προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη (24 έως 27.5.1996), με την ανακοίνωση: *Ο Ν. Μυρεψός ονομαστός φαρμακοποιός του 14ου αιώνα.*
2. Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, "Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται" (Χανιά, 29 έως 31.8.1997), με εκτενή παρέμβαση.
3. Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, "Ρήγας. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή" (28 έως 31.5.1998), με την ανακοίνωση: *Ένα χειρόγραφο του Θούριου.*

ιβ. Κ. Πέτσιος:

1. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία – Πανεπιστήμιο Αθηνών: Όγδοο Πανελλήνιο Συνέδριο Φιλοσοφίας. "Μεταβυζαντινή, Νεοελληνική και σύγχρονη ελληνική φιλοσοφία" (Αθήνα, 12-13 Μαρτίου 1998), με την ανακοίνωση: *Immanuel Kant και Νεοελληνικός Διαφωτισμός.*
2. Συμβούλιο Αποδήμου Ελληνισμού (περιφέρεια Ευρώπης) – Δήμος Αγλαντζιάς: "Ρήγας Βελεστινλής: 200 χρόνια από το θάνατό του, προσεγγίσεις στο έργο και τις επιδράσεις του" (Σκαλί Αγλαντζιάς – Κύπρος, 27-28 Μαρτίου 1998), με την ανακοίνωση: *Η πολιτειακή σκέψη του Ρήγα.*
3. Δήμος Ιωαννιτών – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: "Μνήμη Ηπειρωτών Ευεργετών" (Ιωάννινα, 15-17 Μαΐου 1998), με την ανακοίνωση: *Ηπειρώτες Ευεργέτες και Παιδεία. Η διδασκαλία της νεότερης φιλοσοφίας στις Σχολές των Ιωαννίνων.*

4. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων: "Ρήγας Φεραίος. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή" (Ιωάννινα, 28-31 Μαΐου 1998 με την ανακοίνωση: *Παρατηρήσεις στην πολιτική σκέψη του Ρήγα*).
5. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο – Δήμος Μετσόβου. Δεύτερο Διεπιστημονικό Συνέδριο "Τεχνολογία – πολιτισμός και αποκέντρωση" (Μέτσοβο 3-6 Ιουνίου 1998), με την ανακοίνωση: *Η επιστολή του Μετσοβίτη Νικολάου Ζερζούλη προς τον Μπαλάνο Βασιλόπουλο: Ζητήματα παιδείας*.

ιγ. Β. Σολωμού-Παπανικολάου:

1. Στο συνέδριο "Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου – Ιωάννινα, 24 Νοεμβρίου 1995" με την ανακοίνωση: *Ο Ηρακλής και ο Απόλλων στη θεώρηση του Σπύρου Κυριαζόπουλου* (Οργάνωση: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων).
2. Στο "Επιστημονικό Συμπόσιο Περί έρωτος – Καπέσοβο, 1-3 Οκτωβρίου 1999" με την ανακοίνωση: *Ο έρωτας στη θεώρηση του Πλάτωνα* (Οργάνωση: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων και Πολιτιστικός Σύλλογος Καπεσόβου "Αλέξης Νούτσος").

ιδ. Χρ. Τέζας:

1. Πανελλήνιο Συμπόσιο για την πρόσληψη και ανάπτυξη των ιδεών του Κ. Marx στην Ελλάδα. Ιωάννινα, 4-7 Νοεμβρίου 1988. Ανακοίνωση με θέμα: *Το πρόβλημα "βάση-εποικοδόμημα" στη σκέψη του Γ. Σκληρού*. Οργανωτής: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων.
2. Πανελλήνιο Συνέδριο "Επίκτητος: η ζωή και το έργο του" (Πρέβεζα, 17-19 Ιουν. 1994). Ανακοίνωση με θέμα: *Αρετή και ευδαιμονία κατά τον Επίκτητο*. Συνδιοργάνωση: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων – Δήμος Πρέβεζας.
3. Α' Πανελλήνιο Συνέδριο "Θεσσαλοί Φιλόσοφοι" (Λάρισα-Τσαριτσάνη, 18-19 Μαρτ. 1995). Ανακοίνωση με θέμα: *Ο Γιάν(ν)ης Κορδάτος ως ιστορικός της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας*. Οργάνωση: Εταιρεία Ιστορικών Ερευνών Θεσσαλίας (Λάρισα).
4. Επιστημονική Συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου (Ιωάννινα, 24 Νοεμβρίου 1995) με ανακοίνωση: *Ο Σπύρος Κυριαζόπουλος και το ερώτημα για τη γένεση της φιλοσοφίας*. Οργανωτής Επιστ. Συνάντησης: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων.
5. Επιστημονικό Συνέδριο προς τιμήν του Ομότιμου Καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη (Ιωάννινα, 24-26 Μαΐου 1996), με ανακοίνωση: *Φιλοσοφία και Επιστήμες κατά τον Πλάτωνα και τον Αριστοτέλη*.
6. Επιστημονική συνάντηση προς τιμήν του Ομότιμου Καθηγητή της Παιδαγωγικής Χρήστου Φράγκου (Ιωάννινα, 19 Μαρτ. 1998). Θέμα ανακοίνωσης: *Ο παιδαγωγός Χρήστος Φράγκος ως ιστορικός της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας*. Οργανωτής Επιστ. Συνάντησης: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων.

ιε. Στ. Τσινόρεμα:

1. Επιστημονική Συνάντηση "Τηλεόραση και Επι-κοινωνία" που οργάνωσε ο Τομέας Ψυχολογίας του Παν/μίου Ιωαννίνων (17-20 Απριλίου 1986) με την ανακοίνωση: *Τηλεόραση, Επι-κοινωνία και Εξουσία. Brecht εναντίον Orwell*.

2. Συνέδριο με θέμα “Η πρόσληψη και η ανάπτυξη των ιδεών του Karl Marx στην Ελλάδα” του Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ. του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 4-7 Νοεμβρίου 1988. Εισήγηση: *Πουланτζάς και Φουκώ: Όψεις μιας κριτικής συνάντησης*.
3. Επιστημονική Ημερίδα “Rosa Luxemburg” του Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φ.Π.Ψ., Ιωάννινα, 5 Απριλίου 1989. Εισήγηση, *Ρόζα Λουξεμπουργκ. Δημοκρατική εξουσία, εργατικό κίνημα και σοσιαλιστική στρατηγική*.
4. Συμπόσιο “Wittgenstein” του Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Κοινωνικών και Φιλοσοφικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Κρήτης, Ρέθυμνο, 15-17 Δεκεμβρίου 1989. Εισήγηση: *Γλωσσικά παιχνίδια ή πώς η αρμονία γλώσσας και πραγματικότητας είναι δυνατή*.
5. Β’ Συνέδριο του Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα με θέμα “Το Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα σήμερα. Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις”, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 28 Νοεμβρίου – 1 Δεκεμβρίου 1990. Εισήγηση: *Φιλοσοφικές Σχολές. Όψεις της κρίσης τους*.
6. Επιστημονικό Διήμερο “Η δέσμευση της ορθολογικότητας: παρελθόν και μέλλον” που διοργάνωσε η Επιθεώρηση των Επιστημών του Ανθρώπου “Θεωρία και Κοινωνία”, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 25-26 Ιανουαρίου 1991. Εισήγηση, *Σύγχρονος φιλοσοφικός σκεπτικισμός. Ανορθολογικές τάσεις κατά της ορθολογικότητας*.
7. Συνέδριο με θέμα “Το πρόβλημα του πολέμου και της ειρήνης στο τέλος του 20ου αιώνα”, που διοργάνωσαν η Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και ο Δήμος Χανίων, Χανιά, 28 Ιουνίου – 1 Ιουλίου 1991. Εισήγηση: *Πόλεμος και Πρόοδος. Από τον Kant στον Marx*.
8. Συνέδριο με θέμα “Ευρώπη: Ιδέες, συλλογικές νοοτροπίες και πραγματικότητες” που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα, Κόνιτσα, Πρέβεζα, 24-28 Σεπτεμβρίου 1992. Εισήγηση: *Για την ταυτότητα του “Ευρωπαίου πολίτη”: Διφορούμενοι συμβολισμοί στη συγκρότηση της νέας Ευρώπης*.
9. Συμπόσιο της Εταιρείας Μελέτης των Επιστημών του Ανθρώπου με θέμα “Η έννοια της κατασκευής στις επιστήμες του ανθρώπου”, 1-3 Απριλίου 1994. Εισήγηση: *Η έννοια της κατασκευής στη γλωσσική φιλοσοφία. Από το λογικό κονστράκτιβισμό στον Wittgenstein*.
10. Δ’ Πανελλήνιο Συνέδριο: “Προβλήματα σοσιαλισμού” με θέμα “Και τώρα τι; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στο 21ο αιώνα”, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Αθήνα, 16-18 Σεπτεμβρίου 1994. Εισήγηση: *Κρίση της φιλοσοφίας ή φιλοσοφία της κρίσης*.
11. Διήμερη συνάντηση εργασίας “Η φιλοσοφία σήμερα. Προοπτικές” που διοργάνωσε το περιοδικό *Δευκαλίων*, Αθήνα, 16-17 Δεκεμβρίου 1994. Σχόλιο στην εισήγηση του Γ. Βέλτσου: *Η φιλοσοφία ως μεταφορά*.
12. Σειρά διαλέξεων με θέμα “Μοντερνισμός. Ωρα αποτίμησης;”, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Σχολή Μωραΐτη), Φεβρ.-Μάρτ. 1995. Διάλεξη: *Ορθολογισμός και σχετικισμός. Από το μοντερνισμό στο μετα-μοντερνισμό*; (16 Φεβρουαρίου 1995).
13. Επιστημονικό Συμπόσιο “Μαρξισμός: Μια επανεκτίμηση”, Σχολή Μωραΐτη, Αθήνα, 3-4 Νοεμβρίου 1995. Εισήγηση, *Φαντάσματα του Derrida. Σχετικά με την πρόσφατη συνάντηση αποδόμησης και μαρξισμού*.
14. Πανελλήνιο Διεπιστημονικό Συνέδριο προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη: “Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική”, Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 24-27 Μαΐου 1996. Εισήγηση: *Πώς είναι, εάν είναι, η φιλοσοφία συνεχής με τις επιστήμες*.
15. Ειδικές Μορφωτικές Εκδηλώσεις του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, Κύκλος “Ο Εγκέφαλος και οι Λειτουργίες του”. Θέμα: *Εγκέφαλος και Συνείδηση. Επιστημολογική προσέγγιση – Συζήτηση* Στρογγυλής Τράπεζας, 14 Ιανουαρίου 1997.

ιστ. Ν. Ψημμένος:

1. Στο Πανελλήνιο Συνέδριο “Οι φυσικές επιστήμες στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Θεσσαλία πριν την Επανάσταση” (Λάρισα - Τύρναβος 22-24.3.1985) με την εισήγηση: *Η Φυσική και τα Μαθηματικά στη θεώρηση του Κ.Μ. Κούμα.*
2. Στο Επιστημονικό Διήμερο για τον Κωνσταντίνο Κούμα (Αθήνα 29-30.11.1986) με εισήγηση σε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης. Θέμα της εισήγησης: *Η αντιπαράθεση του Κωνσταντίνου Κούμα στην προγενέστερή του φιλοσοφία.*
3. Στο Επιστημονικό Διήμερο “Η έρευνα της Ηπείρου - Η συμβολή των κοινωνικών επιστημών: Συγκομιδή - Αιτήματα - Προοπτικές” (Γιάννινα 15-16.12.1986) με την εισήγηση: *Κριτική επισκόπηση της ιστορικοφιλοσοφικής βιβλιογραφίας για λογίους της Ηπείρου.*
4. Στη Φιλοσοφική Ημερίδα της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας για την νεοελληνική φιλοσοφία (Γιάννινα 28-29.3.1988) με την εισήγηση: “*Εκσυρκτέον ἄρα τὰ χυδαῖστί φιλοσοφεῖν ἐπαγγελλόμενα βιβλιδάρια*” - Ο προβληματισμός των Νεοελλήνων φιλοσόφων για τη γλώσσα.
5. Στο Συμπόσιο “Εκπαιδευτική και κοινωνική δραστηριότητα της Σιάτιστας κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας” (Σιάτιστα 16-18.8.1988) με την εισήγηση: *Το πέρασμα του Μεθοδίου Ανθρακίτη από τη Σιάτιστα.*
6. Στο Διεθνές Επιστημονικό Συμπόσιο “Μάξιμος Γραικός” (Άρτα 28-30.10.1988) με την εισήγηση: “*Φιλοσόφει τήν κατά Χριστόν φιλοσοφίαν*” - Φιλοσοφία και θεολογία στον ελληνικό 16ο αιώνα.
7. Στο Πανελλήνιο Συμπόσιο “Η πρόσληψη και η ανάπτυξη των ιδεών του Karl Marx στην Ελλάδα” (Γιάννινα 3-6.11.1989) με την εισήγηση: *Η κριτική του Νεοκλή Καζάζη στο κίνημα των κοινωνιστών.*
8. Στο Α’ Συνέδριο Τυρναβίτικων Σπουδών (Τύρναβος 9-10.9.1990) με την εισήγηση: *Η μαρτυρία του Κωνσταντίνου Μ. Κούμα για τον δάσκαλό του Ιωάννη Δημητριάδη-Πέζαρο.*
9. Στην Επιστημονική Ημερίδα για τα 200 χρόνια από την έκδοση της “*Αληθοῦς εὐδαιμονίας*” του Αθανασίου Ψαλίδα (Γιάννινα 10.12.1991) με την εισήγηση: *Οι ιστορικοφιλοσοφικές αναφορές της “Αληθοῦς εὐδαιμονίας”.*
10. Στην Επιστημονική Ημερίδα “Hegel: Ιστορία και υποκειμενικότητα” (Γιάννινα 14.5.1992) με την εισήγηση: “*Το σταθερό σημείο, ωστόσο, της κίνησης ως κίνησης είναι το εγώ*”.
11. Στο Β’ συνέδριο Λαρισσαϊκών Σπουδών (Λάρισα 20-21.3.1993) με την εισήγηση: *Μεθόδιος Ολυμπιώτης ο “ἔξ Ἀγνιάς” - Ένας “συνδρομητής” του Ιωσήπου Μοισιόδακα.*
12. Στο Α’ Ιστορικό - Αρχαιολογικό Συνέδριο για την επαρχία Αγιάς (Αγιά 3-4.4.1993) με την εισήγηση: *Η παιδεία στη Θεσσαλία των χρόνων της Τουρκοκρατίας.*
13. Στο Συνέδριο “Νεοελληνικός Διαφωτισμός - Οι ευρωπαϊκές ιδέες και ο αναγεννώμενος ελληνισμός” (Βόλος 27-30.5.1993) με την εισήγηση: *Η περί εμφύτων ιδεών επιχειρηματολογία του Θεοδώρου Καβαλλιώτη.*
14. Στο Συνέδριο “Η Κοζάνη και η περιοχή της - Ιστορία και πολιτισμός” (Κοζάνη 24-26.9.1993) με την εισήγηση: *Η “Νέα Ἑλλάς” του Γεωργίου Ζαβίρα ως ιστορικοφιλοσοφική πηγή.*
15. Στο Συνέδριο “Νεοελληνική παιδεία και κοινωνία” (Αθήνα 29-30.9 και 1.10.1993), με την εισήγηση: *Ο “Λόγος” του Μανουήλ Κορινθίου “κατά Γεμιστοῦ καὶ Βησσαρίωνος”.*
16. Στην Επιστημονική Ημερίδα “Η φιλοσοφία στα Γιάννινα - 250 χρόνια από την έλευση του Ευγενίου Βούλγαρη στην πόλη μας” (Γιάννινα 15.12.1993) με την εισήγηση: *Η επιστολή του Μεθοδίου Ανθρακίτη προς τους άρχοντες των Ιωαννίνων ως ιστορικοφιλοσοφική μαρτυρία.*
17. Φλώρινα, Απρίλιος 1994, ημερίδα: Σχολείο και κοινωνία. Εισήγηση: *Γνωρίσματα του Νεοελληνικού διαφωτισμού.*
18. Πρέβεζα, 17-19.6.1994: Πανελλήνιο συνέδριο: Επίκτητος. Η ζωή και το έργο του. Εισήγηση: *Η Στωική φιλοσοφία στη θεώρηση του Θεοφίλου Κορυδαλέα.*

19. Σιάτιστα 19-21.8.1994 αναπτυξιακό συνέδριο: Η Σιάτιστα μπροστά στο 2000. Εισήγηση: *Η συμβολή των Σιατιστέων στον Νεοελληνικό Διαφωτισμό.*
20. Μέτσοβο 9-11.9.1994, Β' συνέδριο Μετσοβίτικων σπουδών. Εισήγηση: *Η θέση του Νικολάου Ζερζούλη στην ιστορία της νεοελληνικής φιλοσοφίας.*
21. Λάρισα-Τσαρίτσανη 18-19.3.1995: Πανελλήνιο συνέδριο: Θεσσαλοί φιλόσοφοι. Εισήγηση: *Οι παραδόσεις του Φ. Ιωάννου για την ηθική φιλοσοφία στη χειρόγραφη απόδοσή τους από τον μαθητή του Σπ. Λάμπρο.*
22. Αθήνα 2-3.6.1995: Πανελλήνιο συνέδριο: Το αίτημα της διεπιστημονικής έρευνας. Οι επιστήμες στον ελληνικό χώρο. Εισήγηση: *Η "εκ παλαιών και νεωτέρων ερμηνεία" Προθεωρία της "Εισόδου φυσικής ακροάσεως" του Θεοφίλου Κορυδαλέα.*
23. Ιωάννινα 20.3.1996, Επιστημονική ημερίδα στη μνήμη του Θεοφίλου Βέικου. Εισήγηση: *Ο Θεόφιλος Βέικος για τον Hegel.*
24. Ιωάννινα 24-27.5.1996: Πανελλήνιο επιστημονικό συνέδριο: Φιλοσοφία, επιστήμες, Πολιτική. Εισήγηση: *Προβλήματα της φιλοσοφικής ορολογίας στα εξώφυλλα ενός εγχειριδίου Λογικής του έτους 1839.*
25. Λειψία 16-17.10.1996 Συμπόσιο: Die griechische Aufklärung und Eugenios Bulgaris. Εισήγηση: *Ein philosophisches Vorlesungsheft aus dem Philologischen Gymnasium zu Smyrna.*
26. Κοζάνη 8-10.11.1996, Πανελλήνιο συνέδριο: "Νεοελληνικός Διαφωτισμός" (απόπειρα μιας νέας ερευνητικής συγκομιδής. Εισήγηση: *Το στοιχείο αντιπαράθεσης ως γνώρισμα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.*
27. Αγιά 22.3.1997, ημερίδα: "Μεθόδιος Ολυμπιώτης", ο εξ Αγιάς. Εισήγηση: *Οι σημειώσεις του Μεθοδίου Ολυμπιώτη στο μεταφραστικό του έργο.*
28. Ζάκυνθος 23-27.9.1997, ΣΤ' Διεθνές Πανιώνιο Συνέδριο. Εισήγηση: *Από τις απαρχές της νεοελληνικής φιλοσοφίας: Η περίπτωση του Ερμούδωρου Ληστιάχου.*
29. Λάρισα 13.2.1998, ημερίδα: Οι ευρωπαϊκές παράμετροι της νεοελληνικής σκέψης. Εισήγηση: *Ο Ευγένιος Βούλγαρης για την "αρχή" των εννοιών.*
30. Ιωάννινα 28-31.5.1998: Επιστημονικό συνέδριο: Ρήγας Φεραίος. Για μία νέα ερευνητική συγκομιδή. Εισήγηση: *Δημήτριος Νικολίδης, ένας φίλος του νεαρού Hegel.*
31. Λάρισα 4-5.9.1999. Επιστημονική διημερίδα: Αλέξανδρος Ελλάδιος, ο Λαρισραίος. Εισήγηση: *Η μαρτυρία του Αλεξάνδρου Ελλάδίου για την παιδεία του Γένους στην αυγή του Νεοελληνικού Διαφωτισμού.*

“ο ερμηνευμένος κόσμος,
όλο μεγαλώνει”

5. ΤΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ – ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟ ΕΡΓΟ

Το συγγραφικό έργο επιμερίζεται σε βιβλία (αυτοτελή, επιμέλεια συλλογικών τόμων, μεταφράσεις) και σε εργασίες (σε διεθνή ή σε ελληνικά περιοδικά, σε Πρακτικά διεθνών ή ελληνικών συνεδρίων, σε συλλογικούς τόμους διεθνείς ή ελληνικούς, σε βιβλιοκρισίες και μεταφράσεις). Ό,τι καταχωρίζεται στη συνέχεια (αφορά μόνον στα έτη 1985-1999 και αποκλειστικά στο χρονικό διάστημα που ανήκαν στο προσωπικό του Τομέα) χρεώνεται στους εξής συναδέλφους:

1. **Γραμματική Αλατζόγου:** ΜΣ: Παν/μιο του Μονάχου· ΔΔ: Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1977)· ΕΕ: Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία – Γνωσιοθεωρία.
2. **Γεωργία Αποστολοπούλου:** ΜΣ: Παν/μιο της Τυβίγγης· ΔΔ: Παν/μιο της Τυβίγγης (1977)· ΕΕ: Ιστορία της Φιλοσοφίας, Πρακτική Φιλοσοφία.
3. **Σωτηρία Δρακοπούλου:** ΜΣ: Bedford College, London University· ΔΔ: University College, London University (1983)· ΕΕ: Ηθική, Φιλοσοφία της Ιατρικής, Νεώτερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία.
4. **Διονύσης Δρόσος:** ΜΣ: Université de Paris VIII· ΔΔ: Πάντειο Παν/μιο (1990)· ΕΕ: Ηθική, Φιλοσοφία της Πολιτικής Οικονομίας, Κοινωνική Θεωρία.
5. **Ελένη Καραμπατζάκη:** ΜΣ: East Anglia, Norwich· ΔΔ: East Anglia, Norwich (1988)· ΕΕ: Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία (Πλάτων, Στωϊκοί), Κοινωνική Φιλοσοφία, Ιστορία της Κοινωνιολογίας.
6. **Γιώργος Κουμάκης:** ΜΣ: Παν/μιο της Βονν· ΔΔ: Παν/μιο της Bonn (1970)· ΕΕ: Ιστορία της Φιλοσοφίας, Φιλοσοφία της Παιδείας.
7. **Βασίλειος Α. Κύρκος:** ΜΣ: Πανεπιστήμιο της Heidelberg· ΔΔ: Πανεπιστήμιο της Heidelberg (1972)· ΕΕ: Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία – Νεοελληνική Φιλοσοφία.
8. **Γιώργος Μαραγκός:** ΜΣ: University of Sussex, Université de Provence – Aix – Marseille I· ΔΔ: Université de Provence (1981)· ΕΕ: Φιλοσοφία της επιστήμης, Γνωσιοεπιστήμη.
9. **Αιμίλιος Μεταξόπουλος:** ΜΣ: Université de Paris I· ΔΔ: Université de Paris I (1982)· ΕΕ: Επιστημολογία, Ιστορία των Επιστημονικών ιδεών, Νεώτερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία.
10. **Ευτύχης Μπιτσάκης:** ΜΣ: Université de Paris VIII· ΔΔ: Université de Paris VIII (1972· Doctorat d'État: 1976)· ΕΕ: Φιλοσοφία, Φιλοσοφία της φύσης, Επιστημολογία, Μαρξισμός.
11. **Παναγιώτης Νούτσος:** ΜΣ: Freie Universität και Technische Universität Berlin· ΔΔ: Παν/μιο Ιωαννίνων (1980)· Υ: Παν/μιο Ιωαννίνων (1982)· ΕΕ: Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία· Φιλοσοφία της ιστορίας· Νεοελληνική Φιλοσοφία.
12. **Ευθύμης Παπαδημητρίου:** ΜΣ: Παν/μιο του Μονάχου· ΔΔ: Παν/μιο του Μονάχου (1978)· Υ: Παν/μιο Ιωαννίνων (1984)· ΕΕ: Ιστορία της Φιλοσοφίας, Επιστημολογία, Φιλοσοφία της φύσης.

Συντμήσεις: ΜΣ: Μεταπτυχιακές Σπουδές· ΔΔ: Διδακτορικό Δίπλωμα· Υ: Υφηγεσία· ΜΔΕ: Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδικεύσεως· ΕΕ: Ερευνητικά Ενδιαφέροντα.

13. **Μανόλης Παπαθωμόπουλος:** (βλ. παραπάνω σ. 13).
14. **Ιόλη Πατέλλη:** ΜΣ: Παν/μιο του Warwick· ΔΔ: Παν/μιο Κρήτης (1988)· ΕΕ: Νεώτερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία – Θεωρία των Επιστημών – Γνωσιοθεωρία.
15. **Κώστας Πέτσιος:** ΜΣ: Πανεπιστήμιο του Bamberg· ΔΔ: Παν/μιο Ιωαννίνων (1993)· ΕΕ: Ιστορία της Φιλοσοφίας, Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία, Νεοελληνική Φιλοσοφία.
16. **Βασιλική Σολωμού-Παπανικολάου:** ΜΣ: Καθολικό Παν/μιο της Αμερικής· ΜΔΕ: Καθολικό Παν/μιο της Αμερικής (1988)· ΕΕ: Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία.
17. **Χρίστος Τέζας:** ΜΣ: Παν/μιο του Kiel, Παν/μιο του Leeds· ΔΔ: Παν/μιο Ιωαννίνων (1986)· ΕΕ: Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία, Νεοελληνική Φιλοσοφία, Φιλοσοφία της Ιστορίας.
18. **Σταυρούλα Τσινόρεμα:** ΜΣ: Παν/μιο του Exeter· ΔΔ: Παν/μιο του Exeter (1983)· ΕΕ: Νεώτερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία, Πολιτική Φιλοσοφία, Γνωσιοθεωρία.
19. **Ν. Ψημμένος:** ΜΣ: Παν/μιο Βασιλείας· ΔΔ: Παν/μιο Βασιλείας (1974)· ΕΕ: Ιστορία της Φιλοσοφίας, Φιλοσοφία του Hegel, Νεοελληνική Φιλοσοφία.

5.1. ΟΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ

1. Δημήτρης Γληνός, παιδαγωγός και φιλόσοφος, Αθήνα, "Gutenberg" 1983, σσ. 96.
2. Ο Karl Marx και η φιλοσοφία, Αθήνα, "Gutenberg" 1987, σσ. 354.
3. Antonio Gramsci. Πενήντα χρόνια από το θάνατό του, Ιωάννινα 1988 (παράρτημα αρ. 35 της Δωδώνης), σσ. 53.
4. Η Ελληνική Κοινότητα, Ιωάννινα 1992 (παράρτημα αρ. 50 της Δωδώνης), σσ. 198.
5. Η ιδέα της Ευρώπης, Ιωάννινα 1994 (ενιαίο ανάπτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 23, 1994), σσ. 8-63.
6. Η Φιλοσοφία στα Γιάννινα. 250 χρόνια από την έλευση του Ευγενίου Βούλγαρη στην πόλη μας, Ιωάννινα 1996 (ενιαίο ανάπτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 25, 1996), σσ. 9-78.
7. Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου, Ιωάννινα 1996 (ενιαίο ανάπτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 25, 1996), σσ. 79-156.
8. Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Θεόφιλου Βέικου, Ιωάννινα 1996 (ενιαίο ανάπτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 25, 1996), σσ. 157-180.
9. Για τον Μιχάλη Ράπτη (1911-1996). Η προγραμματισμένη αναγόρευση του σε διδάκτορα φιλοσοφίας, Ιωάννινα 1996, σσ. 31.
10. Επίκτητος. Η ζωή και το έργο του, Πρέβεζα, "Δήμος Πρέβεζας και Δημοτική Βιβλιοθήκη Πρέβεζας" 1997, σσ. 157.
11. Ο Ελληνισμός της Διασποράς, Αθήνα, "Νέα Σύνορα" 1998, σσ. 221.
12. Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική. Συγκομιδή προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη, Αθήνα, "Τυπωθήτω" 1998, σσ. 527.
13. Ανατέμνοντας την εκπαιδευτική πραγματικότητα: από τη μαιευτική στη διαλεκτική. Επιστημονική συνάντηση προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Χρήστου Φράγκου, Ιωάννινα 1998 (ενιαίο ανάπτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 27, 1998), σσ. 45-71.
14. Οδηγός Μεταπτυχιακών Σπουδών 1998-1999, Ιωάννινα 1998.
15. Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται, Αθήνα, "Ελληνικά Γράμματα" 1999, σσ. 142.

16. *Και τώρα τι: Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21ο αιώνα*, Αθήνα, "Εναλλακτικές Εκδόσεις" 1999, σσ. 342.
17. *Ρήγας. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή*, Ιωάννινα 1999 (ενιαίο ανάτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 28, 1999), σσ. 17-64.
18. *Οδηγός Μεταπτυχιακών Σπουδών 1999-2000*, Ιωάννινα 1999.

5.2. ΒΙΒΛΙΑ

5.2.1. ΑΥΤΟΤΕΛΩΣ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. *Ο εγγεληνός φιλόσοφος Ιωάννης Μενάγιας*. Εισαγωγή-Κείμενα-Μαρτυρίες. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Επιστημονική Επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής "Δωδώνη". Παράρτημα αριθ. 38. Ιωάννινα, 1988 σσ. 128.
◆
 1. Α. Κουκής, *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, 6 (1989), 322-326.
 2. Ρ. Αργυροπούλου, *Ελληνικά*, 41 (1990), 199-201.
2. *Φιλοσοφία και θρησκεία στη σύγχρονη εποχή*. Λόγος Πανηγυρικός κατά την εορτή των Τριών Ιεραρχών στις 30 Ιανουαρίου 1989. Ιωάννινα, 1989 σσ. 22.
3. F.W.J. Schelling, *Philosophie der Mythologie in drei Vorlesungsnachschriften 1837/1842*. Herausgegeben von Klaus Vieweg und Christian Danz unter Mitwirkung von Georgia Apostolopoulou. München, Fink Verlag, 1996 σσ. 208.
4. F.W.J. Schelling, *Leçons inédites sur la philosophie de la mythologie*. Édité et présenté par Klaus Vieweg et Christian Danz. Reconstitué et annoté avec le concours de Georgia Apostolopoulou. Traduit par Alain Pernet. Grenoble, J. Millon, 1997 σσ. 245.

β. Ε. Καραμπατζάκη:

1. *Individual and Society in Plato and E. Durkheim: A Comparative and Critical Analysis*, PhD, Univ. of East Anglia, 1988 (μικροφίλμ).
2. *Ο Ποσειδώνιος και η αρχαία Στοά*. Συμβολή στη μελέτη της Στωικής φιλοσοφίας, Ιωάννινα 1998.

γ. Γ. Κουμάκης:

1. *Νίκος Καζαντζάκης, Θεμελιώδη προβλήματα στη φιλοσοφία του*. Βιβλιοπωλείον της "Εστίας". (1982) Αθήνα 1996, Γ' έκδοση, σσ. 280.
2. *Εισαγωγή στη φιλοσοφία*, Α' τόμος. Αθήνα 1993, Ε' έκδοση, σσ. 206.
3. *Φιλοσοφία της παιδείας*, τεύχος Α' , Έννοια και χρησιμότητα, Αθήνα 1993, Β' έκδοση, σσ. 112.
4. *Σύγχρονα προβλήματα και παιδεία*. Τόμος 1ος Προσανατολισμός των νεότερων συνειδήσεων. Αθήνα 1993, σσ. 232.
◆
 1. Π. Φαραντάκης, *Σκέψις*, IV (1993), 165-166.
 2. Μ. Πρωτόπαπα, *Φιλοσοφία*, 25-26 (1995-1996), 392-393.
5. *Φιλοσοφικά ρεύματα και παιδεία*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1998, σσ. 306.
6. *Σύγχρονοι προβληματισμοί με σημείο αναφοράς την παιδεία*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα 1999, σσ. 288.

◆ = Βιβλιοκρισίες

δ. Β. Κύρκος:

1. *Αρχαίος Ελληνικός Διαφωτισμός και Σοφιστική*. Αθήνα 1986, σσ. 332, 2η έκδοση 1993, σσ. 344.
2. *Antiphon, Kritias, Anonymus Iamblichi Ausgewählte Texte: übers. und erläutert*. Studienausgabe. Ioannina, 1988, σσ. 184.
3. *Ευάγγελος Π. Παπανούτσος. Ο Φιλόσοφος*, Αθήνα, Φιλιππότης 1989, σ. 129.

ε. Γ. Μαργακός:

1. *Γνωσιολογισμοί, στο μεταίχμιο της Φιλοσοφίας της Επιστήμης και της Γνωσιοεπιστήμης*, Αθήνα, "Οδυσσέας" 1996.

στ. Α. Μεταξόπουλος:

1. *Σύμβαση και Αλήθεια: Περιπέτειες της σύγχρονης επιστημολογίας από τη θέση Duhem έως τη μεθοδολογία του I. Lakatos*, Αθήνα, "Παπαζήσης" 1988, σσ. 301.
◆ Π. Νούτσος, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο. 17 (1988), 143-146.
2. *Περιπλανήσεις και εμμονές*, Αθήνα, "Νέα Σύνορα" 1997 (αναδημοσιεύονται και όλες οι εργασίες των ετών 1985-1989).

ζ. Ε. Μπιτσάκης:

1. *Το Είναι και το Γίγνεσθαι*, Αθήνα ¹1965, ⁶1996.
◆
 1. Ι. Αθωλός [= Κρητικός], *Ελληνική Αριστερά*, αρ. 41 (1965), 103-110 (και απάντηση του Κ. Πολίτη, ό.π., αρ. 43, 127-128).
 2. Γ. Βουμβλινόπουλος, *Εποχές*, αρ. 46 (Φεβρ. 1967), 67-70.
 3. Γ. Ιμβριώτης, *Επιθεώρηση Τέχνης*, ΚΔ (1966), 204-212.
 4. Π. Νούτσος, *Η σοσιαλιστική, Δ'*, 424-429, 90-92.
 5. Γ. Μαργακός, *Θέσεις*, αρ. 59 (1997), 143-149.
2. *Physique Contemporaine et Matérialisme Dialectique*, Paris, Editions Sociales, 1973. Μεταφράσεις: Ιταλικά, Ογγρικά, Ισπανικά, Πορτογαλικά, Ιαπωνικά. Ελληνική μετάφραση: *Διαλεκτική και Νεώτερη Φυσική*, Αθήνα ¹1974, ⁴1990.
3. *La Nature dans la pensée dialectique*, Paris 1973. Ελληνική μετάφραση: *Η Φύση στη Διαλεκτική Φιλοσοφία*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, ¹1975, ⁵1989.
◆
 1. P. Labérenne, *Pensée*, αρ. 173 (Φεβρ. 1974), 103-107.
 2. P. Langevin, *L' Humanité*, 18-9-1973 [= *Νέος Κόσμος*, Νοέμβρης 1973, 86-88].
 3. M. Moreau, *Revue philosophique de Louvain*, 72 (1974), 612-613.
4. *Θεωρία και Πράξη*, Gutenberg, Αθήνα, ¹1980, ³1986.
◆
 1. Δ. Κασιούρας, *Κομμουνιστική Επιθεώρηση*, Μάρτ. 1981, 107-115 (και απάντηση του Ε. Μπιτσάκη, ό.π., Μάιος 1981, 106-116).
 2. Β. Νούλας, *Τομές*, Απρ. 1981, 24-32.
 3. Γ. Παπαγούνος, *Διαβάζω*, αρ. 45 (Αύγ. 1981), 42-45.
5. *Les Potentialités du Minime*, L' Harmattan, Paris, 1996. Μετάφραση στα Ιταλικά. Ελληνική διτομή έκδοση Ι. Ζαχαρόπουλος, τ. 1, ¹1979, ³1984, τ. 2, ¹1987.
◆
 1. M. Castellana, *Οντοπία*, αρ. 9 (Ιαν.-Φεβρ. 1994), 141-148.
6. *Φιλοσοφία του Ανθρώπου*, Ι. Ζαχαρόπουλος, ¹1980, ²1981. Gutenberg, Αθήνα, ³1991.

7. *Physique et Matérialisme*, Editions Sociales, Paris, 1983. Μετάφραση στα Ουγγρικά 1985.

1. A. Reix, *Revue Philosophique*, 1984, 112-113.
8. *Τι είναι Φιλοσοφία*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα, ¹1984, ²1985.
9. *Ιδεολογικά*, Gutenberg, Αθήνα, 1986.
10. *Ρήξη ή Ενσωμάτωση*, Σύγχρονη Εποχή, Αθήνα ¹⁻³1989.
11. *Ένα φάντασμα πλανιέται*, Στάχυ, Αθήνα, ¹⁻²1992.

1. Χρ. Τσαγκάρης, *Ουτοπία*, αρ. 5 (Φεβρ. 1993), 158-160.

η. Π. Νούτσος:

1. *The Origins of Greek Marxism*, University of Ioannina 1987 (παράρτημα αρ. 34 της Δωδώνης), σσ. 72.
2. *Karl Marx ο κριτικός της ιδεολογίας*, Αθήνα, "Θεμέλιο" 1988, σσ. 148.
3. *Le marxisme européen. Une théorie en construction*, Université de Jannina 1989 (παράρτημα αρ. 43 της Δωδώνης), σσ. 110.

1. E. Couvelakis, *Actuel Marx*, τεύχ. 9 (1991), 222.
4. *Γιάννινα. Από τον Αθανάσιο Ψαλίδα στον Γιώσεφ Ελιγιά*, Ιωάννινα 1990, σσ. 48.
5. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα, από το 1875 έως το 1974, τόμος Α' : Οι σοσιαλιστές διανοούμενοι και η πολιτική λειτουργία της πρώιμης κοινωνικής κριτικής (1875-1907)*, Αθήνα, "Γνώση" 1990 (αρ. 34 της "Φιλοσοφικής και Πολιτικής Βιβλιοθήκης"), σσ. 363. Β' έκδοση, Αθήνα 1995.

1. Α. Ελεφάντης, *Ο Πολίτης*, τεύχ. 113 (Ιούν. 1991), 63-64.
2. Χρ. Δημούλη, *Θέσεις*, τεύχ. 38 (Ιαν.-Μάρτ. 1992), 143-145.
3. Θ. Διαμαντόπουλος, *Οικονομικός Ταχυδρόμος*, 6-2-1992, 70.
4. Ε. Μπιτσάκης, *Ουτοπία*, τεύχ. 9 (Ιαν.-Φεβρ. 1994), 151-153.
5. H. Richter, *Thetis*, 2 (1995), 330-331.
6. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα, από το 1875 έως το 1974, τόμος Β' : Ιδέες και κινήσεις για την οικονομική και πολιτική οργάνωση της εργατικής τάξης (1907-1925)*, Α' μέρος: Από το ΣΕΚΕ στο ΚΚΕ, Αθήνα, "Γνώση" 1991 (αρ. 35 της "Φιλοσοφικής και Πολιτικής Βιβλιοθήκης"), σσ. 550.

1. Εντ. Μπιτσάκης, *Ουτοπία*, τεύχ. 9 (Ιαν.-Φεβρ. 1994), 151-153.
7. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα, από το 1875 έως το 1974, τόμος Β' : Ιδέες και κινήσεις για την οικονομική και πολιτική οργάνωση της εργατικής τάξης (1907-1925)*, Β' μέρος: Από το ΣΕΚΕ στο ΚΚΕ, Αθήνα, "Γνώση" 1992 (αρ. 36 της "Φιλοσοφικής και Πολιτικής Βιβλιοθήκης"), σσ. 507. Β' έκδοση: Αθήνα 1994.

1. Εντ. Μπιτσάκης, *Ουτοπία*, τεύχ. 9 (Ιαν.-Φεβρ. 1994), 151-153.
8. *Sozialpolitische Theorie und Geschichtsschreibung*, Universität Ioannina 1993 (παράρτημα αρ. 53 της Δωδώνης), σσ. 95.
9. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα, από το 1875 έως το 1974, τόμος Γ' : Η εδραίωση του "μαρξισμού-λενινισμού" και οι αποκλίνοσες ή οι ετερογενείς επεξεργασίες (1926-1955)*, Αθήνα, "Γνώση" 1993 (αρ. 37 της "Φιλοσοφικής και Πολιτικής Βιβλιοθήκης"), σσ. 773.

1. Β.Α. , *Κομμουνιστική Επιθεώρηση*, Ιούλ.-Αύγ. 1994, 118-123.
2. Γ. Λαμπάτος, *Εποχή*, 10-4-1994.

10. *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: Από τις ωδίνες του τοκετού στις αναζητήσεις της τέταρτης δεκαετίας που αρχίζει*. Λόγος πανηγυρικός για την εορτή των Τριών Ιεραρχών (30-1-1994), Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 1994, σσ. 31.
11. *Έκθεση δραστηριοτήτων*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 1994, σσ. 33.
12. *Η σοσιαλιστική σκέψη στην Ελλάδα, από το 1875 ως το 1974, τόμος Δ' : Τα ρήγματα της τριτοδιεθνιστικής "ορθοδοξίας" και οι νεωτερικές συλλήψεις της σοσιαλιστικής θεωρίας (1956-1974)*, Αθήνα, "Γνώση" 1994 (αρ. 38 της "Φιλοσοφικής και Πολιτικής Βιβλιοθήκης"), σσ. 612.
13. *Ελληνοανιστραλία. Πολυπολιτισμός, Μετανεωτερικότητα και (Αυτο)βιογραφία*, Αθήνα, "Νέα Σύνορα" 1996, σσ. 586.

1. Μ. Τσιανίκας, *Ο Πολίτης*, τεύχ. 37 (6-6-1997), 45-49.
2. Χρ. Μιχαλοπούλου-Βέικου, *Φιλολογική*, τεύχ. 61 (Οκτ. - Δεκ. 1997), 65-67 και *Φιλολογος*, τεύχ. 91 (άνοιξη 1998), 122-123.
14. Νίκος Γιαννιός, Αθήνα, "Τυπωθήτω" 1997, σσ. 110.
15. *Γλώσσα και Εξουσίες. Lingua et potestates*, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων 1998, σσ. 62.
16. *Οδηγός ερευνητικής μεθοδολογίας*, Αθήνα, "Ελληνικά Γράμματα" 1998, σσ. 318.

θ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. *Ιστορία της Φιλοσοφίας και Θεωρία της Επιστήμης*, Αθήνα "Gutenberg", 1988, σσ. 280.
 2. *Για μια νέα Φιλοσοφία της Φύσης*, Αθήνα, "Ο Πολίτης", 1994, σσ. 280, ²1999, "Gutenberg".
- ◆ Φ. Τερζάκης, *Ελευθεροτυπία*, 21-1-2000 ("Βιβλιοθήκη").

ι. Μ. Παπαθωμόπουλος:

(μνημονεύουμε εδώ μόνον τα πρόσφατα βιβλία του, των οποίων η θεματική βρίσκεται στο πλαίσιο των ενδιαφερόντων του Τομέα Φιλοσοφίας βλ. παραπάνω σ. 13).

1. *Αυγουστίνου Περί Τριάδος Βιβλία XV. Μετάφρασις Μαξίμου Πλανούδη*, editio princeps, CLX+1056 σσ. (Ακαδημία Αθηνών, Βιβλιοθήκη Α. Μανούση αρ. 3, Κέντρον Εκδόσεως Έργων Ελλήνων Συγγραφέων, Αθήνα 1995).
 2. *Nicandri Theriacorum et Alexipharmacorum Concordantia*, 432 σσ. (Olms-Weidmann, 1996, Hildesheim-Zürich-New York).
 3. *Α.Μ.Σ. Βοηθού Περί Παραμυθίας της Φιλοσοφίας. Μετάφρασις Μαξίμου Πλανούδη*, Κριτική έκδοση με Εισαγωγή, το Λατινικό κείμενο, τα Σχόλια και Πίνακες, LXXX + 163 σσ. (οι σσ. 1-97 διπλές), (Ακαδημία Αθηνών, Corpus Philosophorum Medii Aevi, Βυζαντινοί Φιλόσοφοι, αρ. 9, Αθήναι-Παρίσι 1999).
 4. *Πέντε Δημώδεις Μεταφράσεις του Βίου του Αισώπου*, editio princeps. Εισαγωγή, Κείμενα, Γλωσσάριο. XXXVI + 166 σσ. + 4 Εικόνες (Εκδόσεις "Παπαδήμα", Αθήνα 1999).
 5. *Ο Βίος του Αισώπου. Η παραλλαγή W.*, editio princeps. Εισαγωγή, Αρχαίο Κείμενο, Μετάφραση, Σχόλια, σσ. 208 (Εκδόσεις "Παπαδήμα", Αθήνα 1999).
- ◆ Π. Νούτσος, *Το Βήμα*, 21-11-1999.

ια. Ι. Πατέλλη:

1. *Νόημα και πράξη. Προϋποθέσεις της ριζικής μετάφρασης και ερμηνείας*, Αθήνα, "Εξάντας" 1991, σσ. 242.
- ◆ Στ. Τσινόρεμα, *Δευκαλίων*, 11/2 (Φεβρ. 1993), 213-218.

ιβ. Β. Σολωμού-Παπανικολάου:

1. *Polis and Aristotle: The World of the Greek Polis and its Impact Upon Some Fundamental Aspects of Aristotle's Practical Philosophy*, Δωδώνη, Suppl. no 40' (Ioannina: University of Ioannina, 1989).

ιγ. Χρ. Τέζας:

1. *Θαλής ο Μιλήσιος. Από την αρχαία παράδοση ως τη σύγχρονη έρευνα*. Διδ. Διατριβή (ανέκδ.), Γιάννινα 1986, σσ. 326. (Ο Θαλής ο Μιλήσιος ως φιλόσοφος).
2. *Ο Θαλής ο Μιλήσιος και οι αρχές των επιστημών. Η οδός προς τη φιλοσοφία* (Δωδώνη, παράρτημα, αριθ. 44), Ιωάννινα 1990, σσ. 232 (σσ. 227-32: περίληψη στα Αγγλικά). (Ο Θαλής ο Μιλήσιος ως επιστήμονας, μαθηματικός και αστρονόμος).
- ◆
 1. M. Schofield, *Phronesis*, 36 (1991), 328.
 2. *Elenchos*, 12 (1991), 141.
 3. Ι. Μπασλής, *Απόψεις*, 6 (1992), 529-530.
 4. G. Arabatzis, *Φιλοσοφία*, 30 (2000), 246.
 5. Γ.Α. Πουλής, *Χριστιανός*, τεύχ. 299 (1991), 151.
3. Γεώργιος Σκληρός, *Συμβολή στην ερμηνεία της πρόωμης σκέψης του*, Ιωάννινα 1997, σσ. 263.

ιδ. Ν. Ψημμένος:

1. *Η Ελληνική φιλοσοφία από το 1453 ως το 1821*. Ανθολογία κειμένων με εισαγωγή και σχόλια. Τόμος Α': *Η κυριαρχία του Αριστοτελισμού – Προκορυθαλική και κορυθαλική περίοδος*. Τόμος Β': *Η επικράτηση της νεωτερικής φιλοσοφίας – Μετακορυθαλική περίοδος*. Εκδόσεις "Γνώση", Φιλοσοφική και πολιτική βιβλιοθήκη αρ. 26-27, Αθήνα 1988-1989.
- ◆
 1. Α. Κονκής, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 19 (1990), 149-163 [= *Skepsis*, 11 (1991), 157-162].
 2. Γ. Καράς, *Ελληνικά*, 41 (1990), 187-192.
 3. Ρ. Αργυροπούλου, *Φιλοσοφία*, 21/22 (1991/1992), 536-538.
 4. J. Irmscher, *DZfPh*, 40 (1992), 1093-1094.
 5. Γ. Λογοθέτης [= Ε. Μπιτσάκης], *Ουτοπία*, αρ. 9 (Ιαν.-Φεβρ. 1994), 148-150.
2. Κ.Μ. Κούμα, *Εισαγωγή – Θεμελιώδης φιλοσοφία*. Έκδοση κειμένου σε συνεργασία με την Σοφία Γ. Τακουρλή. Εκδόσεις Αρμός, Μούσες, Αθήνα 1997.

5.2.2. ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΤΟΜΩΝ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. *Η ιδέα της Ευρώπης*. Κείμενα των Fr. H. Tenbruck, W. Jaeschke, Γ. Αποστολοπούλου (= Ανάπτυχο από την επετηρίδα Δωδώνη 23/1994 Μέρος τρίτο), Ιωάννινα, 1994 σσ. 63.
2. *Ιστορία και υποκειμενικότητα στη φιλοσοφία του Χέγκελ*. Κείμενα των Β. Γιαίσκε, Χ.-Γ. Γκάβολ, Ν. Χρόνη, Ρ. Μπούμπνερ, Κλ. Φήβεζ, Γ. Αποστολοπούλου, Ν. Ψημμένου, Γκ. Μπαπτίστ. Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 1995 σσ. 224.
- ◆ Κ. Αkrivos, *Skepsis*, VIII (1997), 230-232.

β. Α. Μεταξόπουλος:

1. Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας, *Οι Επιστήμες στην κοινωνία*, Αθήνα, "Gutenberg" 1988, σσ. 231.

γ. Ε. Μπιτσάκης:

1. *The Concept of Physical Reality*, I. Zacharopoulos, Athens, 1983.

2. *Determinism in Physics* (E. Bitsakis, N. Tambakis, Eds), Gutenberg, Athens, 1985.
3. *Αιτιότητα και Τοπικότητα στη Μικροφυσική*, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, Αθήνα 1988.
4. *The Concept of Probability* (E. Bitsakis, C.A. Nicolaides, Eds), Kluwer Academic Publishers, 1989.
5. *Κοσμολογία: Υποθέσεις και Θεωρίες* (Ν. Αντωνίου, Θ. Γραμμένος, Ε. Μπιτσάκης, Eds), Τροχαλία, 1994.
6. Έκδοση, με Εισαγωγή και Σχόλια, του βιβλίου του Ν. Κιτσίκη, *Η Φιλοσοφία της Νεώτερης Φυσικής*, Gutenberg, 1989.

δ. Π. Νούτσος:

1. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Δημήτρης Γληνός, παιδαγωγός και φιλόσοφος*, Αθήνα, "Gutenberg" 1983, σσ. 96.
2. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Ο Karl Marx και η φιλοσοφία*, Αθήνα, "Gutenberg" 1987, σσ. 354.
3. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Antonio Gramsci. Πενήντα χρόνια από το θάνατό του*, Ιωάννινα 1988 (παράρτημα αρ. 35 της Δωδώνης), σσ. 53.
4. Ομάδα Διεπιστημονικής Συνεργασίας, *Η Ελληνική Κοινότητα*, Ιωάννινα 1992 (παράρτημα αρ. 50 της Δωδώνης), σσ. 198.
5. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Η Φιλοσοφία στα Γιάννινα. 250 χρόνια από την έλευση του Ευγενίου Βούλγαρη στην πόλη μας*, Ιωάννινα 1996 (ενιαίο ανάτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 25, 1996), σσ. 9-78.
6. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Σπύρου Κυριαζόπουλου*, Ιωάννινα 1996 (ενιαίο ανάτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 25, 1996), σσ. 79-156.
7. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Επιστημονική συνάντηση στη μνήμη του Θεόδωρου Βέικου*, Ιωάννινα 1996 (ενιαίο ανάτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 25, 1996), σσ. 157-180.
8. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Για τον Μιχάλη Ράπτη (1911-1996). Η προγραμματισμένη αναγνώρεσή του σε διδάκτορα φιλοσοφίας*, Ιωάννινα, 1996, σσ. 31.
9. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Ο Ελληνισμός της Διασποράς*, Αθήνα, "Νέα Σύνορα" 1998, σσ. 221.
10. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Φιλοσοφία. Επιστήμες και Πολιτική. Συγκομιδή προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη*, Αθήνα, "Τυπωθήτω" 1998, σσ. 527.
11. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Ανατέμνοντας την εκπαιδευτική πραγματικότητα: από τη μαιευτική στη διαλεκτική. Επιστημονική συνάντηση προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Χρήστου Φράγκου*, Ιωάννινα 1999 (ενιαίο ανάτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 27, 1998), σσ. 19-71.
12. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται*, Αθήνα, "Ελληνικά Γράμματα" 1999, σσ. 142.
13. Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Και τώρα τι; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21ο αιώνα*, Αθήνα, "Εναλλακτικές Εκδόσεις" 1999, σσ. 342.
14. Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Ρήγας. Για μια νέα ερευνητική συγκομιδή*, Ιωάννινα 1999 (ενιαίο ανάτυπο από τη Δωδώνη, μέρος τρίτο, τ. 28, 1999), σσ. 17-64.

ε. Χρ. Τέζας:

1. Επιμέλεια των *Πρακτικών Επιστημονικού Συνεδρίου "Επίκτητος: Η ζωή και το έργο του"* (Πρέβεζα, 17-19 Ιουνίου 1994), Πρέβεζα, Δήμος Πρέβεζας και Δημοτική Βιβλιοθήκη Πρέβεζας, 1997, 157 σελ.

5.2.3. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. K. Löwith, *Από τον Χέγκελ στον Νίτσε*. Τόμοι Α-Β. Αθήνα, 1987 σελ. 380+254.

β. Γ. Μαργακός:

1. J. Elster, *Μηχανισμοί και Εργαλεία για τις Κοινωνικές Επιστήμες*, Αθήνα 1993, Οδυσσέας.
2. Goldman, A. I., *Γνωσιοεπιστήμη: Φιλοσοφικές Εφαρμογές*, Αθήνα 1998, Οδυσσέας.
3. Karmiloff-Smith, A., *Πέρα από τη σπονδυλωτή διάνοια. Η Γνωσιοεπιστήμη στην προοπτική της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας*, Αθήνα 1998, Οδυσσέας.

γ. Α. Μεταξόπουλος:

1. I. Lakatos, *Μεθοδολογία των προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας*, Θεσσαλονίκη, "Σύγχρονα Θέματα" 1986.
2. Th. Hobbes, *Λεβιάθαν*, Αθήνα, τόμ. Α' - Β' "Γνώση" 1989 και 1990.

δ. Ε. Μπιτσάκης:

1. L. Sève, *Εισαγωγή στη μαρξιστική φιλοσοφία*, "Ι. Ζαχαρόπουλος", Αθήνα 1985.

1. Ε. Παπαδημητρίου, *Διαλεκτική*, 4/1990.

5.3. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Τα περιοδικά διαχωρίζονται σε διεθνή και σε ελληνικά (χρησιμοποιείται αποκλειστικώς η ελληνική γλώσσα).

5.3.1. ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ ΤΗΣ ΔΩΔΩΝΗΣ

Το 1972 κυκλοφορεί η Δωδώνη ως επιστημονική επετηρίδα της Φιλοσοφικής Σχολής. Με τον 14ο τόμο (1985), λόγω της τριμερούς διαίρεσης του Φιλοσοφικού Τμήματος (1982-1984) που διαδέχθηκε τη Φιλοσοφική Σχολή, επιμερίζεται και επομένως το τρίτο μέρος της καθίσταται η επιστημονική επετηρίδα του Τμήματος Φ.Π.Ψ. Από την πλευρά του Τομέα Φιλοσοφίας στη Συντακτική της Επιτροπή μετείχαν οι Π. Νούτσος (1985-1992), Χρ. Τέξας (1993-1997) και Κ. Πέτσιος (1998^ο). Από τον 14ο τόμο (1985) ως τον 27ο (1988) δημοσιεύθηκαν 154 εργασίες: το 85% ανήκει σε μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας (90) και στους προσκεκλημένους του (41). Από τις 131 αυτές εργασίες οι 37 (δηλαδή το 28%), γράφτηκαν σε ξένη γλώσσα και αντίστοιχα οι 94 στην Ελληνική. Επίσης έχουν περιληφθεί 38 βιβλιοκρισίες που ανήκουν όλες σε μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας. Το τρίτο μέρος της Δωδώνης ανταλλάσσεται με δεκαέξι διεθνή περιοδικά φιλοσοφίας και περιλαμβάνει την ετήσια έκθεση των δραστηριοτήτων μελών του Τμήματος, ενώ έχουν εκδοθεί ως Παραρτήματά της δεκάδες αυτοτελή βιβλία.

5.3.2. ΜΕΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΩΝ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. *Σκέψεις* τόμ. 1 (1990) κ.ε.
2. *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 1 (1984) κ.ε.
3. *Jahrbuch für Hegel Forschung* 1 (1995) – 2 (1996).
4. *Hegel-Studien* (μέλος της επιστημονικής ομάδας για την “Hegel-Bibliographie” τόμ. 18/1983 κ.ε.).

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. *Kos: Science and Ethics* (Milano).

γ. Δ. Δρόσος:

1. Συντακτική επιτροπή περιοδικού *Θέσεις*.
2. Ομάδα Τακτικών Συνεργατών περιοδικού *Αξιολογικά*.

δ. Ε. Μπιτσάκης:

1. Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *Physics Essays*, Πανεπιστήμιο του Toronto (1988→).
2. Μέλος της Συντακτικής Επιτροπής του περιοδικού *Διαλεκτική* (1990).
3. Ιδρυτής και εκδότης του περιοδικού *Ουτοπία* (1992→).

ε. Π. Νούτσος:

1. Τρίτο μέρος της *Δωδώνης* (1985-1991).
2. *Θεωρία και Κοινωνία* (1990-1992).
3. *Ουτοπία* (1993 →, τακτικός συνεργάτης).
4. *Ειρμός* (1998 →).

στ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. *Ουτοπία* (1993 →, τακτικός συνεργάτης).
2. *Κοινωνία και Φύση* (1994).

ζ. Ι. Πατέλλης:

1. *Δευκαλίων*.
2. *Αξιολογικά*.

η. Χρ. Τέζας:

1. Μέλος (εκμέρους του Τομέα Φιλοσοφίας) της Συντακτικής Επιτροπής του *Τρίτου Μέρους* της *Δωδώνης*, *ΕΕΦΣΠΙ* (κατά τα έτη 1992-1997).

θ. Στ. Τσινόρεμα:

1. *Δευκαλίων* (1988 →).
2. *Αξιολογικά* (1990 →).
3. *Ουτοπία* (1993, τακτικός συνεργάτης).

ι. Ν. Ψημμένος:

1. *Τα Νέα ΚΕΝΕΦ* (1998 →, διευθυντής).
2. *Ηπειρωτικά Χρονικά* (1998 →).

5.3.3. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΔΙΕΘΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. “Η ζωή και το έργο του Περικλέους Γρηγοριάδου”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 14 (1985) τεύχος τρίτο, σ. 129-146, σ. 146 γερμανική περίληψη.
2. “Hegel-Studien in Griechenland”, στο: *Hegel-Studien*, Bonn, 21 (1986) σ. 189-218.
3. “Παιδαγωγικές και φιλοσοφικές αναζητήσεις του Παπανούτσου στη Γερμανία”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 15 (1986) Μέρος τρίτο, σ. 137-164, σ. 164 γερμανική περίληψη.
4. “Θεόδωρος Καρούσος ως ιστορικός της φιλοσοφίας”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 17 (1988) Μέρος τρίτο σ. 129-140 σ. 140 γερμανική περίληψη.
5. “Ένα χειρόγραφο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος με σημειώσεις από παραδόσεις του Schelling”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 19 (1990) Μέρος τρίτο σ. 41-46 σ. 46 γερμανική περίληψη.
6. “Οι Έλληνες μαθητές του Schelling. Μια σύντομη επισκόπηση”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 20 (1991) Μέρος τρίτο σ. 9-25, σ. 24-25 γερμανική περίληψη.
7. “Η εγκατάλειψη του μέτρου της τέχνης: Η παραίτηση του Adorno από την κλασική τέχνη”, στα: *Χρονικά Αισθητικής* 29-30 (1990-1991) σ. 69-74 σ. 136 αγγλική περίληψη.
8. “Η σκεπτική ηθική του Weischedel”, στο: *Skepsis/Σκέψεις*, Αθήνα, 2 (1991) σ. 42-59.
9. “Heidegger and the Revision of the Classic”, στα: *Χρονικά Αισθητικής*, Αθήνα, 34 (1995) σ. 87-104.
10. “Ο Heidegger και η αναθεώρηση του κλασσικού”, στα: *Χρονικά Αισθητικής*, Αθήνα, 35 (1995) σ. 99-117.
11. “Προσφώνηση (Μαζί με παρατηρήσεις για τις σχολές των Ιωαννίνων και το πρόβλημα της δημοσιότητας)”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 25 (1996) Μέρος Τρίτο σ. 13-16.
11. “Η κρίση της μεταφυσικής και το ερώτημα περί Θεού στη θεώρηση του Σπύρου Κυριαζόπουλου”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 25 (1996) Μέρος τρίτο σ. 93-109, σ. 108-109 γερμανική περίληψη.
12. “Έπαινος Λίνου Μπενάκη”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 25 (1996) Μέρος τρίτο σ. 193-199.
13. “Έπαινος εις Werner Beierwaltes”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 26 (1997) Μέρος τρίτο σ. 277-286.
14. “Η φιλοσοφική ανθρωπολογία μεταξύ επιστήμης και μεταφυσικής. Η επικαιρότητα ενός ανοιχτού ερωτήματος”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 27 (1998) Μέρος τρίτο σ. 147-165, σ. 166-167 γερμανική περίληψη.

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. "Μια επισκόπηση των κυριότερων τάσεων στη σύγχρονη αγγλοσαξωνική ηθική φιλοσοφία", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΔ (1985), 113-127.
2. "Action and Explanation", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΕ (1986), 125-136.
3. "Moral Inescapability. A Consideration of the Views of Mrs Philippa Foot", *Δευκαλίων*, 29 (1985), 277-294.
4. "Language and Philosophy in the Later Wittgenstein", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΣΤ (1987), 103-137.
5. "In Greece, lament for the dead, denial for the dying", *Hastings Center Report*, 18 (1988), 15-16 (με τον S. Doxiadis).
6. "Ethical Aspects of in vitro fertilization", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΗ (1989), 101-111.

γ. Α. Δρόσος:

1. "A. Smith and K. Marx: Alienation in Market Society", *History of Economic Ideas*, IV (1996),

δ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. "Mechanisms of Social Control in Plato's Laws" στο Contemporary Conceptions of Social Philosophy. Suppl. v. V του *Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie*, Steiner V., Stuttgart, 1988, σσ. 182-86.
2. "Durkheim's Classical Background: Some Views on Ancient Philosophy and Society", *Philosophical Inquiry*, n. 12, 1-2, v. XIV, 1992, σσ. 39-51.
3. "Η σχέση Σωκρατικής και Αριστοτελικής Διαλεκτικής υπό το φως των σχολίων του Αλεξάνδρου Αφροδισιέως", *Δωδώνη*, τ. ΚΑ', τ. 3, Ιωάννινα, 1992, σσ. 73-82.
4. "Οι Στωικές περί Λόγου αντιλήψεις και η επίδρασή τους σε φιλοσόφους του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού (Ferguson, Shaftesbury, A. Smith): Μερικές διαπιστώσεις", *Δωδώνη* τ. ΚΔ', τ. 3, Ιωάννινα 1995, σσ. 109-118, και *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* τ. 12, τεύχ. 36, 1995, σσ. 191-218.
5. "Ο Σπ. Κυριαζόπουλος και η αρχαία ελληνική φιλοσοφία", *Δωδώνη*, τ. ΚΕ', τ. 3, Ιωάννινα, 1996, σσ. 149-56.
6. "Ο Μαρξισμός στο έργο του Π. Κανελλόπουλου", *Δωδώνη*, τ. ΙΗ. Ιωάννινα, 1989, σσ. 89-100.
7. "N. Πουλαντζάς-R. Miliband: Μια θεωρητική αντιπαράθεση για τον ορισμό, τις δομές και τη λειτουργία του κράτους στις καπιταλιστικές κοινωνίες", *Δωδώνη*, τ. Κ', Ιωάννινα, 1991, σσ. 101-111.

ε. Γ. Κουμάκης:

1. "Education and Freedom in Stoic Philosophy", *Διοτίμα*, Επιθεώρηση φιλοσοφικής ερεύνης. Τόμ. 20, 1992, σσ. 51-53.
2. "Liberté et absence de crainte et d' espoir", *Le regard cretois*, Janvier 1990, 20-24.
3. "Grundprobleme einer Erziehungsphilosophie", *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, ΚΔ (1995), 81-102.
4. "Was ist Philosophie?", *Δωδώνη*, ό.π., 119-126.

στ. Β. Κύρκος:

1. "Ο άνθρωπος και η τεχνολογία του: Προβλήματα συνείδησης και ευθύνης," *Δωδώνη* 1Ε' (1986) σ. 165-172.

ξ. Γ. Μαραγκός:

1. 'Το θεμέλιο της επιστημονικής γνώσης από τη σκοπιά της λογικής μεθοδολογίας', *Δωδώνη* **16** (μέρος 3ο), 1987, 119-36.
2. 'Είναι επιστημονική η ιστορική γνώση;', *Δωδώνη* **19** (μέρος 3ο), 1990, 57-81.
3. 'Επιχειρήματα: Λογική ανάλυση και φιλοσοφική κατανόηση', *Δωδώνη* **22** (μέρος 3ο), 1993, 89-119.
4. 'Πιθανότητες, Πεποιθήσεις, Αποφάσεις', *Δωδώνη* **22** (μέρος 3ο), 1993, 265-310.
5. 'Τι θα μπορούσε να μάθει η εμβριθής αυτεγκεφαλοσκόπος;', *Δωδώνη* **23** (μέρος 3ο), 1994, 99-119.
6. 'Space in Thought', *Δωδώνη* **26** (μέρος 3ο), 1997, 19-32.

η. Α. Μεταξόπουλος:

1. "Η επίδραση του μεσαιωνικού νομιναλισμού και της αναγεννησιακής φυσικής φιλοσοφίας στη διαμόρφωση της νεώτερης μηχανιστικής επιστήμης" *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΑ (1985), 87-111.
2. "Μαρξιστική ιστοριογραφία της επιστήμης: προβλήματα και προοπτικές", *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 62 (1986), 45-66.
3. "Da Ferguson a Kant: un dialogo sulla morale, il progresso e la storia", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΣΤ (1987), 59-85.
4. "Métaphysique mécaniste-materialiste et empirisme scientifique chez Hobbes: Étude d' une explication astronomique", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΕ (1986), 25-48 [= και στο: O. Bloch (επιμ.), *Épistémologie et materialisme*, Paris 1986, 13-35].
5. "Σκέψεις με αφορμή το έργο της R. Luxemburg", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΗ (1989), 171-190.
6. "Νίκος Πουλαντζάς: πρώιμες προσεγγίσεις του δικαίου", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, Κ (1991), 77-88 [και: *Θεωρία και Κοινωνία*, 3, Δεκ. 1990, 59-76].

θ. Ε. Μπιτσάκης:

1. "Is it possible to save causality and locality in Quantum Mechanics?", in: *Open Questions in Quantum Physics*, A. Tarozi, A. van der Merwe (Eds), Reidel, 1985, pp. 63-74. Ελλ. μετ. *Επιθεώρηση Φυσικής*, ΓΔ, τ. 9, 1984, σσ. 2-9.
2. "Quantum Statistical Determinism", *Foundations of Physics*, 18, 1988, pp. 331-355.
3. "Une Interpretation Locale du Paradoxe EPR", *Annales de la Fondation Louis de Broglie*, 15, 1990, pp. 35-57.
4. "Les structures des propositions de la Mécanique Quantique", *Acta Philosophica*, 8, 1991, pp. 9-41.
5. "The Physical Meaning of the Superposition Principle", *Physics Essays*, 4, 1991, pp. 124-133.
6. "Mass, Matter and Energy: a relativistic approach", *Foundations of Physics*, 21, 1991, σσ. 63-81. Ελλ. μετ. *Ουτοπία*, 6, 1993, σσ. 107-126.
7. "Le Nouveau Réalisme Scientifique", *Φιλοσοφία*, 21-22, 1991-92, σσ. 144-171.
8. "Ya-t-il une philosophie du hasard" (με αφορμή το βιβλίο του J. Bonitzer, *Philosophie du Hasard*) *La Pensée*, 245, 1985, pp. 122-125.
9. "A la recherche de la réalité microphysique", *Δωδώνη*, 14, 1985, σσ. 197-208.
10. "Μορφές φυσικής αυτιοκρατίας", *Δωδώνη*, 14, 1985, σσ. 45-70.
11. "Science et Mysticisme", *Paradigmi*, IV, No 10, 1986, pp. 37-42.
12. "L' unité de Sciences et de la Philosophie", in *La Scienza tra Filosofia et storia in Italia nel Novecento*, F. Minazi, L. Zanzi (Eds), Μιλάνο, 1987, pp. 425-444, Βελτιωμένο κείμενο, *Δωδώνη*, ΚΑ, 1992, pp. 9-44.

13. "For an evolutionary epistemology", *Science and Society*, 51, 1988, pp. 389-413.
14. "Formes de Déterminisme Physique (ρωσ. μετ.)", *Filosofskiye Nauki*, 4, 1988, pp. 84-97.
15. "Sur Concetto d' Oggeto Fisico", *Paradigmi*, 1991, pp. 227-245.
16. "Scientific Realism, στο: *Historical Types of Rationality*", National Tech. University of Athens, 1992, pp. 127-169. Επίσης *Science and Society*, 57, 1993, pp. 160-193.

ι. Π. Νούτσος:

1. "Από το λαό των Διαφωτιστών στη Λαϊκή δημοκρατία των μαρξιστών. Για την κατανόηση του λαϊκισμού", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΔ (1985), 9-19 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση, γαλλική περίληψη).
2. "Προβλήματα ερμηνείας της σκέψης του Marx", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΕ (1986), 9-24 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση, ιταλική περίληψη) και: Πανελλήνια Ένωση Φιλολόγων, *Σεμινάριο 6. Φιλοσοφία*, Αθήνα 1986, 69-79.
3. "Die Rezeption der Ideen Christian Wolffs in Griechenland. Der Beitrag der Gelehrten von den Ionischen Inseln", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΣΤ (1987), 25-33 (και ανάπτυτο με ελληνική περίληψη) και: *Revue des Études Sud – Est Européennes*, XXVII (1989), 313-318.
4. "George Thomson and the British Marxism", *Δωδώνη*, τεύχος δεύτερο, τ. ΙΕ (1986), σ. 191-202 (με ελληνική περίληψη και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
5. "De la nation au peuple: Rigas Ferréos et Coray", *Epsilon*, τεύχ. 2 (Copenhagen 1988), 23-30.
6. Μαζί με τη Β. Σολωμού-Παπανικολάου, "Σπ. Δ. Κυριαζόπουλος (1932-1977). In memoriam", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 17 (1988), 9-56 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
7. "Abr. Eleutheropoulos, The griechische Theorie des Werdens and the periodical *Die Neue Zeit*", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 18 (1989), 57-67 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
8. "Rosa Luxemburg. Οικονομικός ντετερμινισμός ή πολιτικός ακτιβισμός," *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 18 (1989), 121-130 (και προσφώνηση στο Συμπόσιο: "Rosa Luxemburg. 70 χρόνια από τη δολοφονία της"), *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 18 (1989), 114-119 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
9. "Rosa Luxemburg. Determinisme économique ou activisme politique?", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο 18 (1989), 131-144 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
10. "Ad Coray: Le point de vue d' un témoin 'oculaire' sur la dette des Lumières françaises envers Antiquité grecque", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΘ' (1990), 47-55 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση) και: "Η μαρτυρία ενός 'αυτόπτη' για την οφειλή του γαλλικού Διαφωτισμού στην ελληνική αρχαιότητα", *Θεωρία και Κοινωνία*, αρ. 2 (Σεπτ. 1990), 45-52.
11. "Ο Ν. Πουλαντζάς ως 'ιστορικός' της Γ' Διεθνούς", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 20 (1991), 139-149 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση, γαλλική περίληψη).
12. "Geschlecht und Klasse. Auf dem Weg zu einer neuen Geschichtsschreibung", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 22 (1993), σσ. 81-88 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
13. "Προσφώνηση" - "Ansprache" στην επιστημονική συνάντηση: "Η ιδέα της Ευρώπης", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 23 (1994), 11-12, 13-14.
14. "Για την Ευρώπη", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 23 (1994), 65-70 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
15. "Ο 'πολιτικός' Δημήτρης Χατζής", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 24 (1995), 9-16 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
16. "Για το Πανεπιστήμιο", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 24 (1995), 103-107 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).

17. “Ιστοριογραφικά προβλήματα της νεοελληνικής φιλοσοφίας. Η περίπτωση του Ευγενίου Βούλγαρη”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 25 (1996), 49-56 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
18. “Σπύρος Κυριαζόπουλος: Βίου και έργου επίσκεψις”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 25 (1996), 85-92 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
19. “Η Σοφιστική ως ‘κριτική των ιδεολογιών’”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 25 (1996), 163-172 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
20. “*Le Manifeste du Parti Communiste. Les ‘intellectuels’ comme ‘communistes’*”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΖ (1998), 11-17 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
21. “*Universitas ή Multiversitas*”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΖ (1998), 105-111 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
22. “Οι ‘αντικριστοί καθρέφτες’ ενός πανεπιστημιακού Τμήματος”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΑ’ (1992), 61-72 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
23. “*En dialoguant avec Derrida*”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΣΤ’ (1997), 9-16 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
24. “*The October Revolution and the National Question*”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΗ’ (1999), 13-17 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
25. “Ο Ρήγας μετά τον Ρήγα”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΗ’ (1999), 65-76 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).

ια. Ε. Παπαδημητρίου:

1. “Το πρόβλημα του κριτηρίου της αλήθειας στη σύγχρονη θεωρία της επιστήμης”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΕ (1986), 49-64.
2. “Η παρουσία της Στωικής φιλοσοφίας στη Γερμανική Φιλοσοφία του Διαφωτισμού”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΣΤ’ (1987), 9-23.
3. “Οι απόψεις της Ρ. Λούξεμπουργκ για την οργάνωση και τον αυθορμητισμό”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΗ’ (1984), 159-170.
4. “Η θεωρία του Ν. Πουλαντζά για τις τάξεις και τις ταξικές σχέσεις στο σύγχρονο καπιταλισμό”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, Κ’ (1991), 151-162.
5. “Η επιστήμη ως επάγγελμα”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΑ (1992), 117-128.
6. “Οι αντιλήψεις για τη φύση στη γερμανική φιλοσοφία του 18ου και 19ου αιώνα και η σημασία τους για τις σύγχρονες στάσεις απέναντι στον φυσικό κόσμο και την περιβαλλοντική κρίση”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΓ (1994), 121-147.

ιβ. Ι. Πατέλλη:

1. “Justice and Utility”. A Note an J.S. Mill’s Essay Utilitarianism”, *Δωδώνη*, 19 (1990), 131-139.
2. “Patterns of Difference, Sameness and Unity in Some Kantian Principles”, *Kant-Studien*, 1993, 78-89.

ιγ. Κ. Πέτσιος:

1. “Ψυχή-σώμα στη φιλοσοφική θεώρηση του Β. Δαμοδοῦ”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 27 (1998), 169-189.

ιδ. Β. Σολωμού-Παπανικολάου:

1. “Σπύρος Κυριαζόπουλος (1932-1977): In memoriam”, *Δωδώνη* (Μέρος Τρίτο), 17 (1988), 9-56 (με τον Π.Χ. Νούτσο).
2. “Ο Ηρακλής και ο Απόλλων στη θεώρηση του Σπύρου Κυριαζόπουλου”, *Δωδώνη* (Μέρος Τρίτο), 25 (1996), 133-148.

ιε. Χρ. Τέζας:

1. “Η ἀρετή και η κακία ως πολιτικές έννοιες στην κυνική παράδοση για τον Ανάχαρση”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 15 (1986) 65-84 (σ. 84: περίληψη στα Αγγλικά).
2. “Η αρχή οὐδέν ἔξ οὐδενός στην προσωκρατική σκέψη ως τον Παρμενίδη”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 16 (1987), 139-67 (σ. 167: περίληψη στα Αγγλικά).
3. “Αρχαία ελληνική επιστήμη-Ιατρική”, *Παιδαγωγική και Ψυχολογική Εγκυκλοπαίδεια* (εκδ. “Ελληνικά Γράμματα”), Αθήνα 1989, τόμ. 3, σσ. 1819-1822.
4. “Το πρόβλημα ‘βάση’ – ‘εποικοδόμημα’ στη σκέψη του Γ. Σκληρού (Τό κοινωνικόν μας ζήτημα)”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 20 (1991), 47-65 (σ. 65: περίληψη στα Αγγλικά).
5. “Ο Σπύρος Κυριαζόπουλος και το ερώτημα για τη γένεση της φιλοσοφίας”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 25 (1996), 111-31 (σσ. 130-31: περίληψη στα Αγγλικά).
6. “Ο Γιάν(ν)ης Κορδάτος ως ιστορικός της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 25 (1996) 233-59.
7. “Ο παιδαγωγός Χρήστος Φράγκος και η αρχαία ελληνική φιλοσοφία”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 27 (1998), 23-53 (σ. 53: περίληψη στα Αγγλικά).

ιστ. Στ. Τσινόρεμα:

1. “The concept of pleasure in Epicurus moral philosophy”, *Διοτίμα* 13 (1985), σσ. 147-155.
2. “Το δίλημμα μεταξύ ηθικού μονισμού και ηθικού πλουραλισμού και η σημασία της υπέρβασής του”, *Δευκαλίων* 39, 1985, σσ. 315-335. (Αναθεωρημένη μορφή της εισήγησης “Ethical monism or ethical pluralism? An unnecessary dilemma”, εκτενής περίληψη της οποίας βρίσκεται στα *Πρακτικά* της Societas Ethica. Jaahresbericht 1984, Bästad, Schweden, σσ. 47-48. Μόνον οι τρεις “διαλέξεις” δημοσιεύθηκαν ολόκληρες, ενώ οι ανακοινώσεις με εκτενή περίληψη).
3. “Η κρίση της φιλοσοφίας στην Αγγλία σήμερα. Τα χαρακτηριστικά και τα αίτιά της”, *Δωδώνη* ΙΓ’ 1984, σσ. 381-398.
4. “Οι στρουκτουραλιστικές, μετα-στρουκτουραλιστικές θεωρίες της γλώσσας και το πρόβλημα της αλήθειας”, *Δωδώνη* ΙΔ’ 1985, σσ. 147-171.
5. “Είναι δυνατή μια ρεαλιστική θεωρία της αναφοράς;”, *Δωδώνη*, ΙΣΤ’, 1987, σσ. 35-58.
6. “Ρόζα Λούξεμπουργκ: Δημοκρατική εξουσία, εργατικό κίνημα και σοσιαλιστική στρατηγική”, *Δωδώνη* ΙΗ’, 1989, σσ. 145-158.

ιζ. Ν. Ψημμένος:

1. “Η κλασική παιδεία του νεαρού Hegel”. *Δωδώνη* 14/1985, σσ. 173-195.
2. “Η επιστολή του Μεθόδιου Ανθρακίτη ‘προς τους άρχοντας των Ιωαννίνων’ ως ιστορικοφιλοσοφική πηγή”. *Δωδώνη* Γ/ΚΕ’, 1996, σσ. 29-38.
3. “Ο Θεόφιλος Βέικος για τον Hegel”. *Δωδώνη* Γ’, ΚΕ/1996, σσ. 173-180.

5.3.4. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

α. Σ. Δρακοπούλου:

1. “Η διάκριση ανάμεσα στο ‘σκοτώνω’ και στο ‘αφήνω να πεθάνει’ στην ιατρική ηθική”, *Ιατρική*, 52 (1987), 642-646.
2. “Το δόγμα της ‘ιερότητας’ της ανθρωπίνης ζωής”, *Σύγχρονα Θέματα*, 41-42 (1990),

β. Δ. Δρόσος:

1. “Θεωρητική απορία και ιδεολογική προσπάθεια: Ατομισμός, κοινωνικές αξίες και δημοσιότητα στο Νεοφιλελευθερισμό”. *Δευκαλίων* 13/2-3, Φεβ. – Ιούνιος 1995.
2. “Κοινωνία ή αγορά; Ο αξιολογικός ατομισμός του Νεοφιλελευθερισμού ως ηθικο-πολιτική πρόκληση”. *Ουτοπία* 15, 1995.
3. “Αγορά, πολιτεία και πολιτική απόφαση: τα όρια του νεοφιλελεύθερου αντι-κρατισμού”, *Αξιολογικά* 11-12/1998.

γ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. “Ο Ε. Durkheim για την κλασική φιλοσοφία”, *Θεωρία και Κοινωνία*, τ. 3, 1990, σσ. 134-52.

δ. Γ. Μαραγκός:

1. “Η συνείδηση, φυσικά”, *Δευκαλίων*, 14/1, 1995, 43-53.

ε. Α. Μεταξόπουλος:

1. “Η ενότητα επιστήμης – τέχνης κατά την Αναγέννηση”, *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 69 (1988), 177-224.

στ. Ε. Μπιτσάκης:

1. “Το αντικείμενο και οι καθορισμοί του”, *Τομές*, Οκτ. 89.
2. “Για ένα σύγχρονο ορθολογισμό”, *Θεωρία και Κοινωνία*, 6, 1992, σσ. 255-271.
3. “Louis de Broglie και το νέο υλιστικό ρεύμα στη Φυσική”, *Ουτοπία*, 4, 1992, σσ. 140-145.
4. “Α. Einstein, από το μηχανιστικό στο διαλεκτικό κοσμοείδωλο”, *Ουτοπία*, 5, 1993, σσ. 129-134.
5. “Μαζικά μέσα και πολιτισμική αλλοτρίωση”, *Πολιτιστική*, 18, 1985, σσ. 14-15.
6. “Η λειτουργία του λάθους στην επαναστατική διαδικασία”, *ΚΟΜΕΠ*, Γεν. 1986, σσ. 45-58.
7. “Η έννοια της προόδου”, *ΚΟΜΕΠ*, Γεν. 1987, σσ. 58-67.
8. “Ορθολογισμός και ανορθολογισμός στη σύγχρονη εκπαίδευση”, *Εκπαιδευτικά* 7, 1987, σσ. 90-107.
9. “Για τις σχέσεις στρατηγικής και τακτικής”, *ΚΟΜΕΠ*, Μάιος, 1987, σσ. 87-90.
10. “Οκτωβριανή Επανάσταση: Θεωρία και Πρακτική”, *ΚΟΜΕΠ*, Ιούλιος-Αύγουστος 1988, σσ. 54-68.
11. “Το τέλος μιας εποχής”, *Διαλεκτική*, 1, 1990, σσ. 29-62.
12. “Για την έννοια των μεταβατικών κοινωνιών”, *Διαλεκτική*, 2, 1990, σσ. 116-117.
13. “Frédéric Joliot-Curie, ο επιστήμονας και αγωνιστής”, *Διαλεκτική*, 4, 1990, σσ. 97-102.
14. “Ανθρώπινη φύση: αντιφάσεις και δυνατότητες”, *Ουτοπία*, 1, 1992, σσ. 20-46.
15. “Για την έννοια της πολιτικής”, *Ουτοπία*, 3, 1992, σσ. 15-31.

ζ. Π. Νούτσος:

1. "Ιδεολογικές συνιστώσες του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου", *Τα Ιστορικά*, αρ. 5 (Ιούν. 1986), 139-150 και: *Πρακτικά του Διεθνούς Ιστορικού Συνεδρίου: Η Ελλάδα 1936-44*, Αθήνα 1989, 59-69.
2. "Η τεχνοκρατία ως δεσπόζουσα της ιδεολογίας του σύγχρονου καπιταλισμού", *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχ. 20 (Ιαν.-Φεβρ. 1985), 53-57.
3. "Universitas sive multiversitas", *Αντί*, τεύχ. 312 (14-3-1986), 50-53.
4. "Η λογοτεχνική κριτική της κομμουνιστικής Αριστεράς του μεσοπολέμου", *Τα Ιστορικά*, τεύχ. 6 (Σεπτ. 1987), 428-437.
5. "Πέραν του κομμουνισμού ή των κομμουνιστικών κομμάτων;", *Αντί*, τεύχ. 354 (28-8-1987), σ. 37-39.
6. "Λόγος και Αποκάλυψη στο έργο του νεαρού Αθ. Ψαλίδα", *Τα Ιστορικά*, τεύχ. 8 (Ιούν. 1988), 37-52.
7. "Η φιλοσοφική σκέψη κατά την περίοδο του νεοελληνικού Διαφωτισμού ως ιστοριογραφικό πρόβλημα", *Σύγχρονα Θέματα*, τεύχ. 35, 36, 37 (Δεκ. 1988), 207-211.
8. "Οι ιδέες του Karl Marx στην Ελλάδα", *Τα Ιστορικά*, τεύχ. 9 (Δεκ. 1988), 399-401.
9. "Εκπαιδευτικός δημοτικισμός και κοινωνική μεταρρύθμιση. Από τον Σκληρό στην ιδρυτική γενιά του ΣΕΚΕ", *Τα Ιστορικά*, τεύχ. 10 (Ιούν. 1989), 186-198.
10. "Από την 'πολιτική' στην 'κοινωνική λογική'", *Λεβιάθαν*, τεύχ. 5 (1989), 117-126.
11. "Οικολογία και Αριστερά", *Η Νέα Οικολογία*, τεύχ. 60 (Οκτ. 1989), 61-63.
12. "Για τη Φεντερασιόν και τον Α. Μπεναρόγια", *Θεωρία και Κοινωνία*, αρ. 1 (Μάιος 1990), 190-203.
13. "Το 'Σοσιαλιστικόν Κέντρον' και ο 'Σοσιαλιστικός Όμιλος' Κέρκυρας, Πόρφυρας, τεύχ. 57-58 (Απρ. - Σεπτ. 1991), 250-253.
14. "Απάντηση", *Θεωρία και Κοινωνία*, τεύχ. 6 (Ιαν. 1992), 315-316.
15. "Τα Γιάννινα, ο Ελγιά και το δίπολο 'φασισμός' και 'Αντιφασισμός' του Μεσοπολέμου", *Πρεβεζιάνικα Χρονικά*, τεύχ. 26 (Μάρτ. 1992), 3-14.
16. "Ο Καβάφης, ο Σκληρός και η κίνηση των σοσιαλιστικών ιδεών στον αιγυπτιακό Ελληνισμό της εποχής τους", *Ουτοπία*, τεύχ. 1 (Μάιος - Ιούν. 1992), 102-109 και: Πρεσβεία της Ελλάδας στην Αίγυπτο, *Πρώτο Διεθνές Συμπόσιο Καβάφη*, Κάιρο-Αλεξάνδρεια 1991, 93-104.
17. "Το 'μάθημα' της Φιλοσοφίας στη Μέση Εκπαίδευση", *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τεύχ. 69 (Μάρτ. - Απρ. 1993, 26-27.
18. "Η κοινωνιστική σκέψη του Κ. Χατζόπουλου: δυναμική και όρια", *Διαβάζω*, τεύχ. 319 (29-9-1993), σσ. 37-41.
19. "Gramsci: ένας ανυποψίαστα υποψιασμένος κριτικός της σκέψης και της πράξης του Λένιν", *Ουτοπία*, τεύχ. 11 (Μάιος - Ιούν. 1994), σσ. 111-118.
20. "Ο Ελύτης και η 'πολιτική' της υπερρεαλιστικής γραφής", *Θέματα Λογοτεχνίας*, αρ. 1 (Νοέμβρ. 1995 - Φεβρ. 1996), 46-52.
21. "Η θεωρητική σκευή του οικολογικού λόγου", *Πρόταση*, 2 (1996), 87-90.
22. "Γεώργιος Βιζυηνός. Μια υπόθεση εργασίας", *Εξώπολις*, τεύχ. 50 (καλοκαίρι 1996), 26-29.
23. "Ρήμα το σκοτεινόν": ένα ποίημα-θεωρία;", *Ελί-τροχος*, 9-10 (άνοιξη - καλοκαίρι 1996), 302-309.
24. "Τοπικότητα και παράδοση. Θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα", *Πρόταση*, 3 (1977), 202-205.
25. "Κ. Θεοτόκης: η συζυγία κοινωνικού και γλωσσικού ζητήματος", *Πόρφυρας*, τεύχ. 80 (Ιαν. - Μάρτ. 1997), 177-182.
26. "Φύλλα ημερολογίου", *Ελίτροχος*, 12 (άνοιξη-καλοκαίρι 1997), 23-25.

27. “Για μια εναλλακτική πρόταση αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων”, *Ενημερωτικό Δελτίο Ομίλου Πανεπιστημιακών*, τεύχ. 2 (Ιούνιος 1997), 1-3.
28. “Τα τριάκοντα αργύρια”, *Σύγχρονα Θέματα*, τεύχ. 64 (Δεκ. 1997), 9-11.
29. “Ο Λορέντζος Μαβίλης ως συνοδοιπόρος των ‘Κοινωνιολόγων’”, *Ο Πολίτης*, τεύχ. 44 (5.12.1997), 37-41.
30. “Ο Ι. Πολυλάς ως πολιτικός διανοούμενος παρέπλευσε τις συμπληγάδες εθνικού και κοινωνικού ζητήματος;”, *Πόρφυρας*, τεύχ. 84-85 (Ιαν.-Μάρτ. 1998), 153-160.
31. “Ν. Καλαμάρης: Πώς ‘συμβιβάζεται’ ο υπερρεαλιστής με τον κομμουνιστή”, *Ο Πολίτης*, τεύχ. 48 (13.2.1998), 33-36.
32. “Ο Μανόλης Αναγνωστάκης αυτοβιογραφούμενος”, *Ο Πολίτης*, τεύχ. 50 (27.3.1998), 46-46.
33. “Φώτης Κόντογλου: ο νέος και η θάλασσα”, *Ακτή*, τεύχ. 35 (καλοκαίρι 1998), 277-280.
34. “Η πράξη της μετάφρασης ως διακύβευμα ‘επικοινωνιακής επάρκειας’”, *Μετάφραση* 198, τεύχ. 4 (Σεπτ. 1998), 164-170.
35. “Η ‘Νεοελληνική Φιλοσοφία’ ως ιστοριογραφικό πρόβλημα”, *Τα νέα του Κ.Ε.Ν.Ε.Φ.*, τεύχ. 2 (φθινόπωρο 1998), 1-3.
36. “*Μανιφέστο του Κομμουνιστικού Κόμματος*. Οι ‘διανοούμενοι’ ως ‘κομμουνιστές’”, *Ουτοπία*, τεύχ. 32 (Νοέμβρ. - Δεκ. 1998), 33-37.
37. “Με την πυξίδα του πολιτικού διανοουμένου στραμμένη στην Κω. Επτά καταθέσεις (1994-1996)”, *Κωσκά*, ΣΤ’ (1998), 557-568 (και ανάπτυτο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
38. “Γ. Ιμβριώτης: η αναβολή της ολοκληρωμένης φιλοσοφικής σύνθεσης”, *Ουτοπία*, τεύχ. 35 (Μάιος - Αύγ. 1999), 35-39.

η. Ε. Παπαδημητρίου:

1. “Η αλληλεπίδραση αντικειμενικών συνθηκών και υποκειμενικού παράγοντα στην πάλη για την κοινωνική αλλαγή”, *Πολιτιστική*, 29/1986, 55-59.
2. “Οι ανθρωπολογικές απόψεις του Αριστοτέλη”, *Διαβάζω*, 135/1986.
3. “Σύγχρονα επιστημολογικά προβλήματα της έρευνας των Κοινωνικών Επιστημών”, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 26/1986.
4. “Η κριτική του J. Habermas στην επιστήμη και στην τεχνική ως νομομοποιητικών θεμελίων της ιδεολογίας της απόδοσης”, *Θεωρία και Κοινωνία*, 3/1990, 117-133.
5. “Η Διαλεκτική στη σύγχρονη οικολογική αναζήτηση”, *Διαλεκτική*, 6/1991/92, 63-76.
6. “Περιβάλλον και ανάπτυξη”, *Ουτοπία*, 3/1992, 67-83.
7. “Η Σχολή της Φραγκφούρτης και το πρόβλημα της κουλτούρας”, *Νέα Κοινωνιολογία*, 17/1993, 18-25.
8. “Από τον ρηχό Περιβαλλοντισμό στην Κοινωνική Οικολογία”, *Φύση και Κοινωνία*.
9. “Πρακτική φιλοσοφία της φύσης”, *Φύση και Κοινωνία*.

θ. Ι. Πατέλλη:

1. “Μορφικές μεταβολές Όρων στο καντιανό έργο: φυσικο-επιστημονικές και κοινωνικο-επιστημονικές χρήσεις”, *Αξιολογικά*, 1 (1990), 92-137.

ι. Κ. Πέτσιος:

1. “Εισαγωγή της λογικής πραγματείας Μεθοδίου Ανθρακίτου – Αποσπάσματα. Μεταγραφή Κειμένου – Εισαγωγή”, *Τα Νέα του Κ.Ε.Ν.Ε.Φ.*, 1 (1998), 17-26.

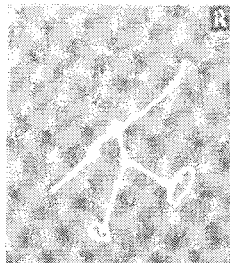
2. "Βιβλιογραφία για την Ήπειρο – Φιλοσοφία (1996-1998)", *Ηπειρωτικά Χρονικά*, 33 (1998-99), 381-388.
3. "Ανθρωπολογία και γνωσιοθεωρία στις απαρχές του 18ου αιώνας: Descartes και νεοελληνική σκέψη", *Ο Ερανιστής* 22 (1999), 44-79.
4. "Οι χειρόγραφες διαλέξεις του Γεωργίου Σουγδουρή 'εις τα του φιλοσόφου περί γενέσεως και φθοράς (1674)' ", *Ο Ερανιστής* 22 (1999), 246-251.

ια. Στ. Τσινόρεμα:

1. "Πουλαντζάς και Φουκώ: Όψεις μιας κριτικής συνάντησης", *Ο Πολίτης*, 96, Δεκέμβριος 1998, σσ. 35-40.
2. "Η 'μετα-φιλοσοφική' κουλτούρα' του R. Rorty: Τέλος της θεωρίας ή νέα μεταφυσική για σχετικιστές;", *Αξιολογικά*, 2, Απρίλιος 1991, σσ. 192-223.
3. "Η φιλοσοφία ως μεταφορά;", *Δευκαλίων*, τεύχ. 14/2-4 Φεβρ. 1996.
4. "Κοινωνικές και θεσμικές πλευρές της κρίσης των ΑΕΙ. Το παράδειγμα των Φιλοσοφικών Σχολών", *Ο Πολίτης*, 113, Ιούνιος 1991.
5. "Ευρώπη και πολιτισμός. Προς αναζήτηση της νέας πολιτιστικής ταυτότητας της Ευρώπης", *Ο Πολίτης*, 115, Οκτώβριος 1991, σσ. 46-50.
6. "Επιστήμη και Ορθολογικότητα. Τα διέξοδα του σχετικισμού στη σύγχρονη φιλοσοφία και κοινωνιολογία της επιστήμης" *Αξιολογικά*, 7, 1995, σσ. 1-65.
7. "Ο Wittgenstein και η συζήτηση γύρω από τη γλωσσική κανονιστικότητα", *Δευκαλίων*, 13/2-3 Φεβρ.-Ιούνιος 1995, σσ. 137-173.

ιβ. Ν. Ψημμένος:

1. "Η Επιτετμημένη επαρίθμησης του Δημητρίου Προκοπίου ως πηγή γνώσης της νεοελληνικής φιλοσοφίας", *Ηπειρωτικά Χρονικά* 24/1982, σσ. 204-248.
2. "Σωκράτης". *Παρνασσός ΚΗ'*/1986, σσ. 55-79.
3. "Ο Κ.Μ. Κούμας ως ιστορικός της νεοελληνικής φιλοσοφίας". *Φιλοσοφία* 15-16/1985-86, σσ. 376-397.
4. "'Φιλοσόφει την κατά Χριστόν Φιλοσοφίαν'– Φιλοσοφία και θεολογία στον ελληνικό 16ο αιώνα." *Ηπειρωτικά Χρονικά* 30/1992, σσ. 279-285.
5. "Τότε ο Σωκράτης ανακάθισε στο κρεβάτι του...". *Ρόπτρο του Βόλου*, τεύχ. 8, Μάρτιος-Απρίλιος 1994, σσ. 5-7.
6. "Αλλά και άλλως τυγχάνω σχολάζων..." *Σημειώσεις*, τεύχ. 50, Νοέμβριος 1998, σσ. 37-40.
7. "Εκσυρκτέον άρα τα χυδαΐστί φιλοσοφείν επαγγελλόμενα βιβλιδάρια– Απόπειρα ερμηνείας." *Ο Ερανιστής* 20/1995, σσ. 36-46.

"μόνος αυτοπροάγεσαι";

5.3.5. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ – ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. “Das Problem der Willensfreiheit bei Gregor von Nyssa”, στο: Ch. Wenin (éd.), *L' homme et son univers au moyen âge. Actes du septième congrès internationale de philosophie médiévale*. Louvain-la-Neuve, 1986 σ. 719-725.
2. “Το πρόβλημα της διαλεκτικής στη φιλοσοφία του Παπανούτσου”, στα: Πρακτικά του Συμποσίου “Ε.Π. Παπανούτσος ο Παιδαγωγός και ο φιλόσοφος”, Ιωάννινα, 1987 σ. 263-277.
3. “Ο Περικλής Γρηγοριάδης και η ιστορία της φιλοσοφίας ως επιστήμη”, στα: Πρακτικά Γ' Διεθνούς Συνεδρίου Πελοποννησιακών Σπουδών. Αθήναι, 1987-1988 σ. 156-170, σ. 170 γερμανική περίληψη.
4. “The Abandonment of the Measure of Art: Adorno's Retreat from Classical Art”, στα: *Proceedings of the Third International Conference on Aesthetics*, Cracow, 1991 σ. 5-11.
5. “Greek Democracy and the Idea of Political Community”, in: *2500 Years of Democracy*. Athens, 1992 σ. 109-112.
6. “Ο Παναγιώτης Μιχελής και η φιλοσοφία της σύγχρονης τέχνης”, στα: Πρακτικά Γ' Διεθνούς Συνεδρίου Πελοποννησιακών Σπουδών. Τόμ. 3 Αθήναι, 1992-93 σ. 145-155, σ. 155 αγγλική περίληψη.
7. “Probleme der neugriechischen Hegel-Übersetzung”, στο: A.P. Frank/K. Maaß e.a. (Hrsg.), *Übersetzen, Verstehen, Brücken bauen*. Berlin, 1993 σ. 239-247.
8. “Η θεμελίωση της φιλοσοφικής ηθικής. Παραδείγματα από τη Νεοελληνική Φιλοσοφία”, στο: *Η φιλοσοφία στα Βαλκάνια σήμερα. Πρακτικά του Γ' Συμποσίου των Βαλκανικών Φιλοσοφικών Εταιρειών*. Αθήνα, 1994 σ. 219-237, σ. 237 γαλλική περίληψη.
9. “Η αρχαία ελληνική φιλοσοφία και η διαπολιτισμική προοπτική”, στο: *Η επικαιρότητα της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας*. Επιμέλεια: Μ. Δραγώνα-Μονάχου/Γ. Ρουσόπουλος. Fédération Internationale des Sociétés Philosophiques (FISP), Πανεπιστήμιο Κρήτης – Τομέας Φιλοσοφίας. Αθήνα, 1997 σ. 80-89.
10. “Aristoteles und die Einheit der philosophischen Vernunft”, στο: Th. Pentzopoulou-Valalas/St. Dimopoulos (eds.), *Aristotle on Metaphysics*. Thessaloniki, 1999 σ. 27-32.
11. “Zur praktischen Relevanz der Hermeneutik bei Plessner”, στο: H. Bielefeldt/W. Brugger/Kl. Dicke (Hrsg.), *Dimensionen menschlicher Freiheit. Johannes Schwartländer zum 65. Geburtstag*. Tübingen, 1988 σ. 19-31.
12. “La critica di Gadamer a Rickert”, στο: M. Signore (ed.), *Rickert tra Storicismo e Ontologia*. Milano, 1989 σ. 393-402.
13. “Ο χαρακτηρισμός της μεθόδου κατά τον Hegel. Παρατηρήσεις στον πρόλογο της “Φαινομενολογίας του πνεύματος” “, στο: *Αφιέρωμα στον Κωνσταντίνο Δεσποτόπουλο*, Αθήνα, 1991 σ. 287-303.
14. “The Problem of Religion in Helmuth Plessner's Philosophical Anthropology”, in: J. Reimer (ed.), *The Influence of the Frankfurt School on Contemporary Theology. In honour of Rudolf J. Siebert*. Lewiston/Queenston/Lampeter, 1992 σ. 49-66.
15. “Erich Heintel und die philosophische Anthropologie”, in: H.-D. Klein/J. Reikerstorfer (Hrsg.), *Philosophia perennis. Festschrift für Erich Heintel*. Frankfurt a.M., 1993 σ. 198-213.
16. “Από τον αρχαίο ελληνικό λόγο στον ευρωπαϊκό ορθολογισμό”, στο: Γ. Αποστολοπούλου (επιμ.), *Η ιδέα της Ευρώπης*. Ιωάννινα, 1994 σ. 45-63 σ. 60-63 γερμανική περίληψη.
17. “Η κλασική τέχνη και η ανέλιξη της υποκειμενικότητας στην Αισθητική του Χέγκελ”, στο: Γ. Αποστολοπούλου (επιμ.), *Ιστορία και υποκειμενικότητα στη φιλοσοφία του Χέγκελ*. Ιωάννινα, 1995 σ. 137-169.

β. Σ. Δρακοπούλου:

1. "Ethical issues in clinical genetics", στο: C.S. Bartsokas (ed.), *Genetics of Neuromuscular Disorders* (New York: Alan R. Liss, 1989) (μαζί με τον Δοξιάδη).
2. "The position of man within the world and the value of human and animal life", στο: P. Cattorini (ed.), *Scienza ed etica nella Centralito dell' uomo* (Milan: Franco Angeli, 1990).

γ. Δ. Δρόσος:

1. *Πρακτικά Συνεδρίου: Marx Revisited*. Ρέθυμνο 25-26 Σεπτ. 1992. Εκδόσεις Δελφίνι, Αθήνα 1996.

δ. Ε. Καραμπατζάκη:

1. "Η έννοια του καταμερισμού της εργασίας στον Κ. Marx και στον Ε. Durkheim", στο Ο Κ. Marx και η φιλοσοφία, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1986-87, σσ. 273-92.
2. "Οι αντιλήψεις του T. Parsons για τον Κ. Marx και τον κομμουνισμό", στο: *Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα*. Εκδ. Καρδαμίτσα, 1994, σσ. 93-100 (επ. Μ. Δραγώνα-Μονάχου).
3. "Οι κοσμολογικές θέσεις της Παλαιάς και της Μέσης Στοάς υπό το πρίσμα σύγχρονων κοσμογονικών αντιλήψεων". στο: Κ. Βουδούρης (εκδ.), *Ελληνιστική φιλοσοφία*, Αθήνα, 1994, σσ. 151-76.
4. "Τα οντολογικά θεμέλια της κοσμολογίας των Στωικών". Εισηγήσεις του Διεθνούς Συμποσίου: *Τα οντολογικά θεμέλια των κοσμολογικών θεωριών*, επιμ. Ν. Αντωνίου, Θ. Γραμμένου και Ε. Μπιτσάκη, εκδ. Τροχαλία, Αθήνα, 1994, σσ. 165-73.
5. "Στοιχεία κοινωνιολογικού λειτουργισμού στην πολιτική-κοινωνική φιλοσοφία του Πλάτωνα", στο: Κ. Βουδούρης (επ.): *Πλατωνική πολιτική φιλοσοφία*, Αθήνα. εκδ. Ιωνία, 1997, σσ. 50-63.
6. "Στωικές επιδράσεις στην ιατροφιλοσοφική σκέψη του Γαληνού", στο: Κ. Βουδούρης (επ.), *Φιλοσοφία και Ιατρική*, εκδ. Ιωνία, Αθήνα, 1999, σσ. 89-100. Το ίδιο κείμενο σε Αγγλική γλώσσα ως "Stoic influence on Galen's medical and Philosophical Thought", στο: Κ. Voudouris (ed.), *Philosophy and Medicine*, v. I, Athens, 1999, σσ. 95-113.

Β. Κύρκος:

1. "Ο χώρος και τα όρια της ανθρωπογνωσίας στην *Ελληνική Νομαρχία* του Ανωνύμου", Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Δήμου Ιωαννιτών, *Ήπειρος*, Ιωάννινα 1987, 73-83.
2. "Η ρητορική ως πολιτική τέχνη κατά τον Αριστοτέλη", Πρακτικά Συνεδρίου: *Η Αριστοτελική σκέψη*, Θεσσαλονίκη 1989, σ.129-138.
2. "The Aristotelian Concept of Democracy and the mean: A proposal for the contemporary Welfare state" (*Pol. D1, 1295 b 1-5*). Στον τόμο: *2500 years of Democracy*, Athens 1992.
3. "Der Einfluss der Stoiker auf die Europäische Philosophie", ό.π.
4. "Το αντικείμενο και η κοινωνική λειτουργία της ρητορικής τέχνης κατά τον Αριστοτέλη". Στον *τιμητικό τόμο για τον καθ. John Anton*, Αθήνα 1997.
5. "The Psychology of the Art by Gorgias the Sophist". Ανακοίνωση σε Διεθνές Συνέδριο Ψυχολογίας/Παιδαγωγικής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών 1995.
6. "Οι αριστοτελικές σπουδές στην νεώτερη Ελλάδα". Απηχήσεις στις άλλες βαλκανικές χώρες. Επεξεργασία της ανακ. στο Βαλκανικό Συνέδριο Φιλοσοφίας. Δελφοί 1993. Βλ. τόμος: *Η Φιλοσοφία στα Βαλκάνια σήμερα*. Αθήνα 1994, σ. 133-147.

στ. Α. Μεταξόπουλος:

1. "Conceptions prescientifiques de causalité", στο: E. Bitsakis - N. Tambakis (επιμ.), *Determinism in Physics*, Athens 1985, 33-51 (μαζί με τον B. Κάλφα).
2. "Métaphysique mécaniste-matérialiste et empirisme chez Hobbes: étude d' une explication astronomique", *Epistémologie et matérialisme*, sous la direction d' O. Bloch, Klincksieck, Paris, 1986, 13-35. Το άρθρο αναδημοσιεύθηκε στη *Δωδώνη*, ΙΕ', 1986, 25-48.
3. "Matérialisme et physicalisme. Notes sur les debats au sein du mouvement néopositiviste", *Epistémologie...*, ό.π., 219-249.
4. "A Critical Consideration of the Lakatosian Concepts: Mature and Immature Science", στο: P. Nicolacopoulos κ.ά. (επιμ.), *Criticism and the Growth of Knowledge*, Dordrecht 1988, 203-215.

ζ. Ε. Μπιτσάκης:

1. "Is it possible to save causality and locality in Quantum Mechanics?", in: *Open Questions in Quantum Physics*, A. Tarozi, A. van der Merwe (Eds), Reidel, 1985, 63-74. Ελλ. μετ. *Επιθεώρηση Φυσικής*, ΓΔ, τ. 9, 1984, 2-9.
2. "On the validity of von Neumann's Theorem", in: *Determinism in Physics*, E. Bitsakis, N. Tambakis (Eds), Gutenberg, 1985, 157-169.
3. "Potential and Real States in Quantum Mechanics", in: *Microphysical Reality and Quantum Formalism*, A van der Merwe et al (Eds), Kluwer, 1988, 47-63. Ελλ. μετ. *Επιθεώρηση Φυσικής*, ΔΔ, 1986, 11-22.
4. "Classical and Quantum Probabilities", in: *The Concept of Probability*, E. Bitsakis, C. Nicolaidis (Eds), Kluwer, 1989, 335-351.
5. "A generalisation of the EPR criterion of reality", in: *Problems in Quantum Physics*, L. Costro et al (Eds), World Scientific, 1988, 3-23.
6. "Locality, a new enigma for Physics", in: *Greek Studies for the Philosophy of Science*, P. Nicolacopoulos (Ed), Kluwer, 1990, 315-334.
7. "Complementarity: its status and function", in: *Bell's Theorem and the Foundations of Modern Physics*, F. Selleri, G. Tarozzi (Eds), World Scientific, 1992, 73-91.
8. "A New Logic for Quantum Mechanics?", in: *Frontiers of Fundamental Physics*, M. Barone, F. Selleri (Eds), Plenum, 1994, 475-484.

η. Π. Νούτσος:

1. "Ιδεολογικές συνιστώσες του καθεστώτος της 4ης Αυγούστου", *Τα Ιστορικά*, αρ. 5 (Ιούν. 1986), 139-150 και: *Πρακτικά του Διεθνούς Ιστορικού Συνεδρίου: Η Ελλάδα 1936-44*, Αθήνα 1989, 59-69.
2. "Ένα μαθηματικό Μεταφυσικής του Αθ. Ψαλίδα", Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Δήμου Ιωαννιτών, *Ήπειρος. Κοινωνία-Οικονομία, 15ος-20ος αιώνες*, Ιωάννινα 1987, 335-344 (και ανάπτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
3. "A majus 1. Görögorszagban", J. Jemnitz, 1990. *majus 1.*, Budapest 1990, 31-32.
4. "Η Φιλοσοφική Σχολή ως Πανδιδασκτήριο. Επιστημολογικά και ιδεολογικά προβλήματα των πανεπιστημιακών θεσμών στην Ελλάδα", Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου: *Πανεπιστήμιο: ιδεολογία και παιδεία*, Αθήνα 1989, 509-515.
5. "Greece", στο: Linden, M.v. der - Rojahn, J. (eds.), *The Formation of Labour Movements. 1870-1914. An International Perspective*, τ. 1,2, Leiden κ.ά. 1990, 439-450.
6. "The History of the Theory of Natural Sciences: A Paradigm", P. Nicolacopoulos (ed.), *Greek Studies in the Philosophy and History of Science*, Dordrecht - Boston - London 1990, 201-208.

7. “Η πρόσληψη των ιδεών του Christian Wolff στην Ελλάδα. Η συμβολή των Επτανησίων λογίων”, *Πρακτικά του Ε΄ Διεθνούς Πανιονίου Συνεδρίου Δ΄*, Αργοστόλι 1991, 593-599.
8. “Berührungspunkte zwischen religiösen Bewusstsein und sozialer Frage in Griechenland”, W.R. Garscha – S. Weigang (επιμ.), *Arbeiterbewegung – Kirche – Religion*, Wien 1991, 104-109.
9. “Η έννοια της ‘ιστορικής αναγκαιότητας’ στο έργο της R. Luxemburg”, *Rosa Luxemburg*, Τόκιο 1991, 69-75 (ιαπωνικά).
10. “Ο Καβάφης, ο Σκληρός και η κίνηση των σοσιαλιστικών ιδεών στον αιγυπτιακό Ελληνισμό της εποχής τους”, *Ουτοπία*, τεύχ. 1 (Μάιος - Ιούν. 1992), 102-109 και: Πρεσβεία της Ελλάδας στην Αίγυπτο, *Πρώτο Διεθνές Συμπόσιο Καβάφη*, Κάιρο-Αλεξάνδρεια 1991, 93-104.
11. “Säuberungen innerhalb der griechischen KP (1931 bis 1956)”, H. Weber-D. Staritz (Hrsg.), *Kommunisten verfolgen Kommunisten*, Berlin 1993, 487-491.
12. “Die Generation der ‘Bolschewisierung’ in der Kommunistischen Partei Griechenlands”, *Jahrbuch für Historische Kommunismus – forschung*, 1 (1993), 131-136.
13. “The Role of the Greek Community in the Genesis and Development of the Socialist Movement in the Ottoman Empire: 1876-1923”, στο: M. Tunçay - E.J. Zürcher, *Socialism and Nationalism in the Ottoman Empire 1876-1923*, London-New York 1994, 77-88, 209-222.
14. “Das Denken von R. Luxemburg in Griechenland”, στο: Internationales Rosa Luxemburg Konferenz, *Referatesammlung*, Beijing 1994, 194-200.
15. “Osmanli Imparatorlugu’nda Sosyalist Hareketin Olusmasında ve Gelismesinde Rum Toplulugunun Rolü: 1876-1925”, M. Tunçay - E.J. Zürcher, *Osmanli Imparatorlugu’nda Sosyalizm ve Milliyetçilik 1876-1923*, μτφρ. στην Τουρκική M. Tunçay, Istanbul 1995, 113-131, 257-264.
16. “‘Διασπορά’: μεθοδολογικά και ερμηνευτικά προβλήματα” και “Εισαγωγικό σημείωμα”, στο: Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Ο Ελληνισμός της Διασποράς*, Αθήνα, “Νέα Σύνορα” 1998, 43-55, 11-13.
17. “Οι Νεοελληνικές Σπουδές στην Αυστραλία”, στο: El. Close - M. Tsianikas, *Greek Studies in Australia*, Adelaide 1999, 107-115.
18. “Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Προς τη συγκρότηση μορφών ‘Γνωσιοανθρωπολογίας’”, Ευρωπαϊκή Ένωση Νεοελληνικών Σπουδών, *Ο Ελληνικός Κόσμος*, Αθήνα 1999, Β΄, 371-380.

θ. Ε. Παπαδημητρίου:

1. “Das Problem der Kausalität bei Kant”. Στον τόμο: *Determinism in Physics*, Gutenberg, Αθήνα 1985.

ι. Ι. Πατέλλης:

1. “Frege: Theory of Meaning or Philosophy of Science?”, εις: P. Nikolakopoulos (ed.), *Greek Studies in the Philosophy and History of Science* (Kluwer Academic Publishers, The Netherlands, 1990), 373-384.

ια. Β. Σολωμού-Παπανικολάου:

1. “The Polis: The Nature of the Political Community”, στον τόμο: G.F. McLean and J. Kromkowski (eds.), *Urbanization and Values* (Washington: The Council for Research in Values and Philosophy, 1991), 25-49.

ιβ. Στ. Τσινόρεμα:

1. "Emotivism and Prescriptivism", κεφάλαιο 27ο, στο συλλογικό έργο (τριάντα επτά κεφαλαίων) *An Encyclopaedia of Philosophy*, G.H. Parkinson (επιμέλεια), London, Routledge, 1988, σσ. 613-640.
2. "Androutsos C.", "Axelos K.", "Boreas T.", "Georgoulis K.", "Papanoutsos E.", λήμματα στο: *Biographical Dictionary of Twentieth Century Philosophers*, επιμ. Stuart Brown, Diane Collinson και Robert Wilkinson, London, Routledge, 1995.

ιγ. Ν. Ψημμένος:

1. "Η Σοφιστική στην ιστοριοφιλοσοφική θεώρηση του Hegel". Συν.: *Η αρχαία Σοφιστική*. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1984, 294-311.

**5.3.6. ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ –
ΣΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΟΥΣ ΤΟΜΟΥΣ**

α. Γρ. Αλατζόγλου:

1. "Δύο διαμάχες για την αντικειμενικότητα του Κριτηρίου". *Αφιέρωμα στον Κ. Δεσποτόπουλο*, Αθήνα 1991.

β. Γ. Αποστολοπούλου:

1. "Ο Θεόδωρος Καρούσος ως ιστορικός της φιλοσοφίας", στο: Κέντρο Μελετών Ιονίου (εκδ.), *Το Ιόνιο. Οικολογία – Οικονομία – Ρεύματα ιδεών. Πρακτικά Συμποσίου 1985*. Αθήνα, 1990 σ. 27-38.
2. "Ο λόγος για το "τέλος της φιλοσοφίας": Αντιφιλοσοφική διακήρυξη ή ένδειξη αλλαγής προτύπου;"- στα: *Πρακτικά του Β' Πανελληνίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας*. Αθήνα, 1985 σ. 89-97.
3. "Φύση και ηθικότητα στον Βενιαμίν Λέσβιο", στα: *Πρακτικά Πανελληνίου Συμποσίου "Βενιαμίν Λέσβιος"*. Αθήνα, 1985, σ. 189-208.
4. "Κριτική της ιδεολογίας και ερμηνευτική", στο: *Η Φιλοσοφική Ερμηνευτική. Πρακτικά της Α' Φιλοσοφικής Ημερίδας Θεσσαλονίκης*, Αθήνα, 1986 σ. 84-99.
5. "Το πρόβλημα της πράξης στον Αριστοτέλη και στον Marx", στο: *Α' Πανελλήνιο Συνέδριο "Ο Karl Marx και η φιλοσοφία"*. Αθήνα, 1987 σ. 45-61.
6. "Η φιλοσοφική κριτική στο αρχαϊκό ιδεώδες", στα: *Πρακτικά Β' Τοπικού Συνεδρίου Αρκαδικών Σπουδών. Τιμητικός τόμος εις Γεώργιον Μερικαν*. Αθήνα, 1990 σ. 81-96, σ. 96 γερμανική περίληψη.
7. "Οι Έλληνες μαθητές του Schelling. Μια σύντομη επισκόπηση", στο: *Η Νεοελληνική Φιλοσοφία. Πρακτικά της Τρίτης Φιλοσοφικής Ημερίδας Ιωαννίνων*. Θεσσαλονίκη, 1994 σ. 25-34.
8. "Η ιδέα του πολιτικού ανθρωπισμού", στο: *Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα. Πρακτικά του Ε' Πανελληνίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας*. Αθήνα, 1994 σ. 25-34.

γ. Σ. Δρακοπούλου:

1. “Τηλεόραση και οι ρόλοι των φύλων”, στο: Κλ. Ναυρίδης, *Τηλεόραση*, ό.π., 83-94.

δ. Α. Δρόσος:

1. *Πρακτικά Ε΄ Επιστημονικού Συνεδρίου Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα*. Εκδόσεις ΙΣΚ, Αθήνα 1996.
2. “Κοινωνία ή αγορά;”, *Πρακτικά Δ΄ Πανελληνίου Συνεδρίου Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Και τώρα τί; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας τον 21ο αιώνα*, Αθήνα Εναλλακτικές Εκδόσεις 1999, 85-92.

ε. Γ. Κουμάκης:

1. “Φιλοσοφία της τεχνικής κατά τον Πέτρο Βράιλα-Αρμένη”. *Πρακτικά του Ε΄ Διεθνούς Πανιόνιου Συνεδρίου* (Αργοστόλι-Ληξούρι, 17-21 Μαΐου 1986), Τόμος 4ος, Αργοστόλι 1991, 549-556.
2. “Οι αξίες στην παιδεία”, εις: *Οι αξίες, παράδοση και δημιουργία*. Δημοσιεύματα της Ελληνικής Εταιρείας Φιλοσοφικών Μελετών. Σειρά Μαρτυρίες αριθ. 2. Αθήνα 1991, 107-112.
3. “Αμφισβήτηση των αθλητικών αγώνων”, εις: *Ο θεσμός των Ολυμπιακών αγώνων*. Διεπιστημονική προσέγγιση. Διεθνές Συνέδριο έκδ. υπό Δ. Παναγιωτόπουλου. Αθήνα 1993, 387-396.
4. “Όνομα και πράγμα στον Αριστοτέλη”, στο: *Γλώσσα και πραγματικότητα*, Αθήνα 1985, 220-225.
5. “Ο διάλογος”. *Η πολιτική φιλοσοφία σήμερα*. Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία. Εκδόσεις Καρδαμίτσα 1994, 101-112.
6. “Το ιδεώδες του ‘πεπαιδευμένου’ στη στωική φιλοσοφία”, στο: *Επίκτητος. Η ζωή και το έργο του*. Πρέβεζα 1996, 1-7.

στ. Β. Κύρκος:

1. “Σχόλια στην 11η θέση για τον Feuerbach του Κ. Marx”, στον τόμο: *Ο Karl Marx και η Φιλοσοφία*, Αθήνα, Gutenberg, 1987, Πρακτικά Συνεδρίου (Ιωάννινα 1983), σ. 146-154.
2. “Ο Θεόφιλος Καΐρης και η Φιλοσοφία”, Αθήνα, Gutenberg 1988, σ. 19-22 (Πρακτικά Συνεδρίου 1984).
3. “Ο ‘μεταφυσικός’ υλισμός του Δημόκριτου”, στον τόμο: *Ο υλισμός στην Ελληνική Φιλοσοφία*, Αθήνα 1986, σ. 84-95.
4. “Ο χώρος και τα όρια της ανθρωπογνωσίας στην Ελληνική Νομαρχία του Ανωγώνιου” *Ανατ. από τον τόμο: Ηπειρος: Κοινωνία – Οικονομία 15ος – 20ος αιώνα*. Ιωάννινα 1986, σ. 73-83.
5. “Επίκτητος: ο λόγος της φιλοσοφημένης καρτερίας”, στον τόμο: *Αφιέρωμα στον Κωνστ. Δεσποτόπουλο*, Αθήνα 1992, σ. 225-237.
6. “Η ελληνική έννοια της παιδείας, η διαχρονική αξία στις επιστήμες της Αγωγής”, *Πρακτικά Συνεδρίου*, Αθήνα 1993, σ. 173, 182.
7. “Η συμβατικότητα του δικαίου και το δικαίωμα της αντίστασης κατά τους σοφιστές”, στον τόμο: *Το δικαίωμα της Αντίστασης*. Κέντρο Δικανικών Μελετών, Αθήνα, Σάκκουλας 1995 (Δ/ση: καθ. Κ. Μπέης).
8. “Η Φιλοσοφία και η νεοελληνική κοινωνία του 20ου αιώνα. Οι διαστάσεις ενός προβλήματος”, στον τόμο: *Ελλάδα και Πολιτισμός*. Εκδ. της Μονής Κουτλουμουσίου 1995, σ. 288-293.

ξ. Γ. Μαραγκός:

1. “*Ceteris paribus* : Σκέψεις για τον χαρακτήρα των επιστημονικών νόμων”, *Πρακτικά του συνεδρίου ‘Φιλοσοφία, Επιστήμη, Πολιτική’*, ό.π., 245-262.

η. Α. Μεταξόπουλος:

1. “Αντ. Γκράμσι: επιστήμη-τεχνική-φιλοσοφία”, στο: *Antonio Gramsci*, ό.π., 33-42.
2. “Η απόλαυση της απραγίας”, στο: Κλ. Ναυρίδης, *Τηλεόραση*, ό.π., 41-73.
3. “Συνέχεια και ασυνέχεια στις επιστήμες”, στο: Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας, *Οι Επιστήμες*, ό.π., 63-88.
4. “Εισαγωγή”, στο: Ι. Lakatos, *Μεθοδολογία των προγραμμάτων επιστημονικής έρευνας*, Θεσσαλονίκη, “Σύγχρονα Θέματα”, 1986, 7-78.
5. “Εισαγωγή”, στο: Th. Hobbes, *Λεβιάθαν*, ό.π., 9-74.

θ. Ε. Μπιτσάκης:

1. “Η φύση στο έργο των Hegel και Marx”, στο: *Ο Χέγκελ και ο Μαρξισμός*, Συμπόσιο ΚΜΕ, 1982, 51-80.
2. “Η ενότητα των επιστημών με τη φιλοσοφία”, *Πρακτικά ΒΔ Πανελλήνιου Συνεδρίου Ελλ. Φιλοσοφικής Εταιρείας*, Σεπτ. 83.
3. “Η διαμάχη στην κβαντική μηχανική”, στο: *Αιτιότητα και Τοπικότητα στη Μικροφυσική*, Ένωση Ελλήνων Φυσικών, 1988, 105-130.
4. “Δυνατότητα και πραγματικότητα στην Αριστοτελική Φιλοσοφία”, στο: *Αρχαίος Υλισμός*, Αθήνα 1985, 96-110.
5. “Μαρξιστική Γνωσιολογία”, Πανελλ. Ένωση Φιλολόγων, Σεμινάριο 6, *Φιλοσοφία*, 1986, 41-53.
6. “Διαλεκτική της Φύσης. Το πρόβλημα της νομιμότητας”, *Πρακτικά 3ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας*, Επίσης: *Επιστημονική Σκέψη*, 1988, 72-84.
7. “Η έννοια της αντικειμενικότητας στην τηλεόραση”, *Για μια δημοκρατική τηλεόραση*, Σύγχρονη Εποχή, 1986, 228-38.
8. “Χώρος, Χρόνος και Ανθρώπινη Πράξη”, στο: *Τέχνη και Τεχνολογία*, Ύψιλον Βιβλία, 1988, 49-58.

ι. Π. Νούτσος:

1. “Ο νεαρός Marx και η κριτική του δογματικού λόγου”, Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Ο Marx και η φιλοσοφία*, Αθήνα, 1987, “Gutenberg”, 114-121, και = *Δελτίο της Εταιρείας Σπουδών*, τεύχ. 8 (1986), 121-125.
2. “Ελληνικός μαρξισμός και αρχαίος υλισμός. Τρεις προσεγγίσεις του Δημόκριτου”, “Δημήτρης Γληνός”, *Ο Αρχαίος Υλισμός*, Αθήνα 1985, 65-83.
3. “Η λειτουργία του νεωτερικού πνεύματος στη Λογική του Βούλγαρη”, *Δωδώνη*, ΙΓ’ (1984), 139-146 (και ανάτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση) και: *Πρακτικά Β’ συνεδρίου Επτανησιακού Πολιτισμού*, Αθήνα 1991, 462-468.
4. “Ο Ε.Π. Παπανούτσος, Ο ιστορικός υλισμός και η Αριστερά” και “Προλογικό Σημείωμα”, *Πρακτικά συμποσίου: Ε.Π. Παπανούτσος. Ο παιδαγωγός και ο φιλόσοφος*, Ιωάννινα 1987, 101-131 (και ανάτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
5. “Η πρόσληψη των ιδεολογημάτων της technocracy στην Ελλάδα”, ΠΑΣΠΕ, *Μνήμη Σάκη Καράγιωργα*, Αθήνα 1988, 345-357 και: Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας, *Οι επιστήμες στην κοινωνία*, Αθήνα, “Gutenberg” 1988, 111-124.

6. “Πολιτιστική ταυτότητα, επικοινωνία και αποξένωση”, Πρακτικά του συνεδρίου: *Τηλεόραση και επι-κοινωνία*, Θεσσαλονίκη 1988, 27-40.
7. “Gramsci: Από τον Μπονχάρνι στον Λένιν”, Τομέας Φιλοσοφίας, *Antonio Gramsci. Πενήντα χρόνια από το θάνατό του*, Ιωάννινα 1988, 43-52.
8. “Γαλλική Επανάσταση: τα όρια της πολιτικής και της κοινωνικής λογικής”, ΚΜΑΣ, *Γαλλική Επανάσταση και Σύγχρονη Κριτική Σκέψη*, Αθήνα 1990, 191-197 (και συμμετοχή στις συζητήσεις: 86-87, 90-91, 99-100, 149-150, 151-152, 162, 211-212, 225, 230-231, 238-239).
9. “Οι ‘Κοινωνιολόγοι’. Προβλήματα ερμηνείας”, στο: Πάντειο Πανεπιστήμιο, *Αλέξανδρος Παπαναστασίου. Οι κοινωνικές οικονομικές και πολιτικές απόψεις του*, Αθήνα 1990, 27-41.
10. “Η κατάτμηση της Φιλοσοφικής Σχολής. Κομμάτια και θρύψαλα”, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, *Το Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα σήμερα*, Αθήνα 1991, 267-271.
11. “Μνήμη Δ. Νικολίδη (1766-1798)”, *Ζήτσα* ’92, Ιωάννινα 1992, 12-23.
12. “Επιλογικά σχόλια για την ιδεολογική λειτουργία του κοινοτισμού”, Β. Νιτσιάκος – Π. Νούτσος (επιμ.), *Η Ελληνική Κοινότητα. Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας*, Ιωάννινα 1992, 195-198.
13. “Εθνικό και κοινωνικό ζήτημα στην ελληνική σοσιαλιστική σκέψη των τελευταίων δεκαετιών του 19ου αιώνα”, Πάντειο Πανεπιστήμιο, *Αφιέρωμα στη μνήμη του Ν. Σβορώνου*, Αθήνα 1992, 47-62.
14. “Ο ιδεολογικός λόγος του ΚΚΕ: από το 1990 στο 1934”, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, *Η Ελλάδα του ’40*, Αθήνα 1993, 179-189.
15. “Νεοελληνική φιλοσοφία: μεθοδολογικά και ερμηνευτικά προβλήματα”, Ελληνική Φιλοσοφική Εταιρεία, *Νεοελληνική Φιλοσοφία, 1600-1950*, Θεσσαλονίκη 1994, 109-115.
16. “‘Ανοικοδόμηση’ και ‘Λαοκρατία’: το εγχείρημα του Ανταίου και της ‘ΕΠ-ΑΝ’ στα πρόθυρα του εμφυλίου πολέμου”. Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, *Η ελληνική κοινωνία κατά την πρώτη μεταπολεμική περίοδο (1945-1967)*, Αθήνα 1994, 371-375.
17. “Η ‘ελευθεροποιός’ διδασκαλία του Επίκτητου”, στο: Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Επίκτητος*, Πρέβεζα 1996, 149-154 (καθώς επίσης: “Προσφώνηση” και “Απολογισμός”, 8, 155-157).
18. “Ονομάτων επίσκεψις: για ποιόν ‘μαρξισμό’ πρόκειται;”, Εταιρεία Σπουδών, *Μαρξισμός. Μια επανεκτίμηση*, Αθήνα 1997, 15-31, και *Εισμός*, τεύχ. 1 (1998), 61-73.
19. “Γεώργιος Βιζυηνός. Η ‘εσωτερική ιστορία’ της τέχνης”, στο: Δήμος Κομοτηνής, *Γεώργιος Βιζυηνός. Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου για τη ζωή και το έργο του*, Κομοτηνή 1997, 35-47.
20. “‘Κοινωνικός αποκλεισμός’ και ‘ανθρώπινα δικαιώματα’”, στο: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, *Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός*, Αθήνα 1998, 87-93.
21. “Η κοινωνιστική σκέψη του Κ. Χατζόπουλου. Δυναμική και όρια” και “Προσφώνηση”, στο: Δήμος Αγρινίου - Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, *Ο Κ. Χατζόπουλος ως συγγραφέας και θεωρητικός*, Αθήνα, “Δωδώνη” 1998, 391-399, 29-32.
22. “Εισαγωγικό σημείωμα” και “Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται”, Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται*, Αθήνα, “Ελληνικά Γράμματα” 1999, 11-12 και 137-142.
23. “Επαινος στον Ευτύχη Μπιτσάκη” και “Εισαγωγικό σημείωμα”, Τομέας Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Φιλοσοφία. Επιστήμες και Πολιτική. Συγκομιδή προς τιμήν του ομότιμου καθηγητή Ευτύχη Μπιτσάκη*, Αθήνα, “Τυπωθήτω” 1998, 15-21 και 13.
24. “Ο Μάρκος Ρενιέρης ως πολιτικός διανοούμενος”, Εισαγωγή στο: Μ. Ρενιέρης, *Φιλοσοφία της ιστορίας*, Αθήνα, ΜΙΕΤ 1999, IX-XXXVI.
25. “Για μια διαλεκτική οντολογία χωρίς όνομα” και “Προσφώνηση”, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, *Και τώρα τί; Το μέλλον της σοσιαλιστικής ιδέας στον 21ο αιώνα*, Αθήνα, “Εναλλακτικές Εκδόσεις” 1999, 282-286 και 9-10.

26. “Νεοελληνικός Διαφωτισμός: η δυναμική του γνωσιοθεωρητικού ενδιαφέροντος”, Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης, *Νεοελληνικός Διαφωτισμός*, Κοζάνη 1999, 319-330.

ια. Ε. Παπαδημητρίου:

1. “Η σχέση του Μαρξ προς τη φιλοσοφική παράδοση”, στο: *Ο Κ. Μαρξ και η φιλοσοφία*, ό.π., 62-70.
2. “Το ήθος του κριτικού φιλοσόφου και τα όρια της κριτικής φιλοσοφίας. Η περίπτωση του Ε.Π. Παπανούτσου”, *Πρακτικά του συμποσίου: Ε.Π. Παπανούτσος*, ό.π., 253-262.
3. “Η ιδεολογική προετοιμασία της εμφάνισης των επιστημών μετά την Αναγέννηση”, *Ομάδα Διεπιστημονικής Έρευνας, Οι επιστήμες*, ό.π., 19-32.
4. “Η κριτική της παραδοσιακής φιλοσοφίας και του κοινού νου στη φιλοσοφία της πράξης του Α. Gramsci”, στο: *Ant. Gramsci*, ό.π., 21-32.
5. “Μεταναστεύσεις και ρατσισμός στην Ευρώπη”, στο: *Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής σήμερα*, Αθήνα 1993.
6. “Η κοινότητα στη σύγχρονη οικολογική προβληματική”, στο: *Τομέας Φιλοσοφίας, Η Κοινότητα*, ό.π., 117-128.

ιβ. Μ. Παπαθωμόπουλος:

1. “Ο Ν. Μυρεψός ονομαστός φαρμακοποιός του 14ου αιώνα”, στο: *Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, Φιλοσοφία, Επιστήμες και Πολιτική*, ό.π., 315-325.

ιγ. Κ. Πέτσιος:

1. “Η διδασκαλία της Λογικής κατά την περίοδο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού”, στο: *Νεοελληνικός Διαφωτισμός. Απόπειρα μιας νέας ερευνητικής συγκομιδής. Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου*, Κοζάνη 8-10 Νοεμβρίου, 1996, Κοζάνη, Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης, 1999, 351-378.

ιδ. Χρ. Τέζας:

1. “Αρετή και ευδαιμονία κατά τον Επίκτητο”, *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου “Επίκτητος: Η ζωή και το έργο του”* (Πρέβεζα, 17-19 Ιουνίου 1994), Πρέβεζα, εκδ. Δήμου Πρέβεζας και Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πρέβεζας, 1997, 103-26.
2. “Ο Πάν(ν)ης Κορδάτος ως ιστορικός της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας”, *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 25 (1996) 233-59. Το ίδιο και στα *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου “Θεσσαλοί Φιλόσοφοι”* (Λάρισα-Τσαριτσάνη, Μάρτιος 1995), Τρίκαλα 1998, 202-239.

ιε. Στ. Τσινόρεμα:

1. “Τηλεόραση, επικοινωνία και εξουσία: Brecht εναντίον Orwell”, στο συλλογικό τόμο *Τηλεόραση και Επικοινωνία*, Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής 1988, σσ. 97-110.
2. “Ορθολογισμός και σχετικισμός. Από το μοντερνισμό στο μετα-μοντερνισμό”, στο συλλογικό τόμο *Μοντερνισμός: Ώρα αποτίμησης*, , Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Σχολή Μωραΐτη), Αθήνα, 1996, σσ. 29-57.

3. “‘Φαντάσματα’ του Derrida. Σχετικά με την πρόσφατη συνάντηση αποδόμησης και μαρξισμού”, στο συλλογικό τόμο *Μαρξισμός: Μια επανεκτίμηση*, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Σχολή Μωραΐτη), Αθήνα, 1997, 311-338.
4. “Το πρόβλημα του αναγωγισμού, ο μονισμός και η δυϊστική πρόταση”, Σεμινάριο της Ερμούπολης: *Νους/Ψυχή – Σώμα/Εγκέφαλος*, Αθήνα, εκδ. Ε.Ι.Ε. 1997.
5. “Φιλοσοφικές Σχολές, όψεις της κρίσης τους”, *Το Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα σήμερα. Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις*, Αθήνα, Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, 1991, σσ. 281-284.

ιστ. Ν. Ψημμένος:

1. “Η αυτοβιογραφία του Κ.Μ. Κούμα ως φιλοσοφική μαρτυρία”. *Μνήμη Ε.Π. Παπανούτσου*, Αθήνα 1984, σσ. 271-284.
2. “Η φιλοσοφία των χρόνων της Τουρκοκρατίας (1453-1821)”. *Μακεδονία*, τ. Β΄: *Αρχαιολογία-Πολιτισμός*, Ελληνική Εθνική Γραμμή, Αθήνα 1993, σσ. 285-291.
3. “Νεοελληνική φιλοσοφία – Περίοδος 1453-1821”. *Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια*, τ. 22, Αθήνα 1997, σσ. 293-297.
4. “Ο Γληνός για τον Hegel”. Συν.: *Δημήτρης Γληνός – Παιδαγωγός και φιλόσοφος*, Gutenberg, Αθήνα 1983, 48-58.
5. “Ο Κοραΐς και το δόγμα ‘νόμω καλόν – νόμω κακόν’”. Συν.: *Κοραΐς και Χίος*, Αθήνα 1985, τ. Β΄, 17-30.
6. “Η θεωρία της αλήθειας στον Βενιαμίν Λέσβιο”. Συν.: *Βενιαμίν Λέσβιος*, Αθήνα 1985, 169-180.
7. “Η Φυσική και τα Μαθηματικά στη θεώρηση του Κ.Μ. Κούμα”. Συν.: *Οι φυσικές επιστήμες στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Θεσσαλία πριν την Επανάσταση*, Λάρισα 1986, 72-79.
8. “Η διαλεκτική κυρίου και δούλου στον Hegel και στον Marx”. Συν.: *Ο Karl Marx και η φιλοσοφία*, Gutenberg, Αθήνα 1987, 102-183.
9. “Μία κριτική της κριτικής του Καλλιγά για δύο έργα του Καϊρη”. Συν.: *Θεόφιλος Καϊρης*, Αθήνα 1988, 61-70.
10. “Η μαρτυρία του Κ.Μ. Κούμα για τον δάσκαλό του Ιωάννη Δημητριάδη – Πέξαρο”. Συν.: *Πρώτο συνέδριο Τυρναβίτικων σπουδών*, Τύρναβος 1994, 179-184.
11. “Μεθόδιος Ολυμπιώτης ο ‘έξ Αγιάς’ – Ένας ‘συνδρομητής’ του Ιωσήπου Μοισιόδακα.” Συν.: *Δεύτερο συνέδριο Λαρισαϊκών σπουδών*, Λάρισα 1994, 155-170.
12. “Η συμβολή των Σιατιστιέων στον Νεοελληνικό Διαφωτισμό”. Συν.: *Η Σιάτιστα μπροστά στο 2000*, Σιάτιστα 1994, 19-35.
13. “Ο ‘Λόγος’ του Μανουήλ Κορινθίου κατά Γεμιστού και Βησσαρίωνος”. Συν.: *Νεοελληνική παιδεία και Κοινωνία*, Αθήνα 1995, 15-27.
14. “Το σταθερό σημείο, ωστόσο, της κίνησης ως κίνησης είναι το εγώ”. Συν.: *Ιστορία και υποκειμενικότητα στη φιλοσοφία του Χέγκελ*, Ιωάννινα 1995, 171-190.
15. “Η Στωική φιλοσοφία στη θεώρηση του Θεοφίλου Κορυδαλέα”. Συν.: *Επίκτητος. Η ζωή και το έργο του*, Πρέβεζα 1996, 142-148.
16. “Η ‘εκ παλαιών και νεωτέρων ερανισθείσα’ προθεωρία της Εισόδου Φυσικής ακρόασης του Θεοφίλου Κορυδαλέα.” Συν.: *Οι επιστήμες στον ελληνικό χώρο*, Αθήνα 1997, 143-147.
17. “Η Νέα Ελλάς του Γεωργίου Ζαβίρα ως ιστορικοφιλοσοφική πηγή”. Συν.: *Η Κοζάνη και η περιοχή της – Ιστορία, Πολιτισμός*, Κοζάνη, 1997, 653-665.
18. “Ευγένιος Βούλγαρης για την πρώτη αρχή των εννοιών. Συν.: *Οι ευρωπαϊκές παράμετροι της νεοελληνικής σκέψης*, Λάρισα 1998, 41-50.

19. "Προβλήματα της φιλοσοφικής ορολογίας στα εξώφυλλα ενός εγχειριδίου λογικής του έτους 1839". Συν. *Φιλοσοφία, επιστήμες και πολιτική*. Αθήνα 1998, 503-513.
20. "Οι παραδόσεις του Φ. Ιωάννου για την ηθική φιλοσοφία στη χειρόγραφη απόδοσή τους από τον μαθητή του Σπυρ. Λάμπρο". Συν.: *Θεσσαλοί φιλόσοφοι*. Τρίκαλα 1998, 167-176.

5.3.7. ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

α. Γ. Αποστολοπούλου

α. *Φιλοσοφία* (Αθήνα):

1. K. Gaiser, *Il paragone della caverna*. Napoli, 1985: 17-18 (1987-1988) σ. 491-492.
2. H.-J. Gawoll, *Nihilismus und Metaphysik*. Stuttgart, 1989: 21-22 (1991-1992) σ. 513-517.
- β. *Χρονικά Αισθητικής*, Αθήνα
1. R. Bubner, *Ästhetische Erfahrung*. Frankfurt a.M., 1989: 31-32 (1992-1993) σ. 153-156.
- γ. *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, Αθήνα:
1. E. Heintel, *Was kann ich wissen? Was soll ich tun? Was darf ich hoffen?* Wien, 1986: 5(1988) σ. 73-74.
2. E. Heintel, *Gesammelte Abhandlungen*. Bde 1 und 2. Stuttgart, 1988: 6 (1989) σ. 190-192.
3. G. Podskalski, *Griechische Theologie in der Zeit der Türkenherrschaft 1453-1821*. München, 1988: 8 (1991) σ. 54-56.
4. W. Woschnak, *Zum Begriff der Sitte*. Wien, 1988: 8 (1991) σ. 334-336.
5. M. Fasching, *Zum Begriff der Freundschaft bei Aristoteles und Kant*. Würzburg, 1990: 9 (1992) σ. 29-31.
- δ. Επετηρίδα "*Αωδώνη*" Μέρος τρίτο, Ιωάννινα:
1. J. Schwartländer/D. Willoweit (Hrsg.), *Das Recht des Menschen auf Eigentum*. Kehl am Rhein/Strassburg, 1983: 14 (1985) σ. 209-213.
2. R. Bubner, *Geschichtsprozesse und Handlungsnormen*. Frankfurt a.M., 1984: 15 (1986) σ. 175-179.
3. K. Gaiser, *Platone come scrittore filosofico*. Napoli, 1984: ό.π. σ. 180-182.
4. H. Rickert, *Il fondamento delle scienze della cultura*. A cura di M. Signore. Ravenna, 1986²: ό.π. σ. 183-186.
5. K. Gloy, *Studien zur platonischen Naturphilosophie in Timaios*. Würzburg, 1986: 16 (1987) σ. 235-238.
6. J. Irmscher, *Sokrates*. Leipzig, 1985²: ό.π. σ. 239-240.
7. C. Quarta, *L' utopia platonica*. Milano, 1985: ό.π. σ. 241-245.
8. R.J. Siebert, *The Critical Theory of Religion*. Berlin/N.Y., 1985: ό.π. σ. 246-251.
9. Kl. Dicke, *Menschenrechte und europäische Integration*. Kehl am Rhein/Strassburg, 1966: 17(1988) σ. 147-150.
10. G. Reale, *Per una nuova interpretazione di Platone*. Milano, 1986: ό.π. σ. 151-154.
11. L. Kolakowski, *Horror Metaphysicus*. München, 1989: 18 (1989) σ. 191-196.
12. B. Haller, *Repräsentation*. Münster, 1987: 20 (1991) σ. 171-174.
13. E. Heintel, *Die Stellung der Philosophie in der Universitas Litterarum*. Wien, 1990: 21 (1992) σ. 139-143.
14. C. Quarta, *Tommaso Moro*. Bari, 1991: ό.π. σ. 144-148.

15. G.W.F. Hegel, *Vorlesungen über Logik und Metaphysik*. Hamburg, 1992: 22 (1993) σ. 315-317.
 16. K. Gloy/E. Rudolph (Hrsg.), *Einheit als Grundlage der Philosophie*. Darmstadt, 1985: ό.π. σ. 318-319.
 17. G. Baptist, *Il problema della modalità nelle logiche di Hegel*. Genova, 1992: 23 (1994) σ. 187-190.
 18. K. Gloy (Hrg.), *Demokratie-Theorie*. Tübingen, 1992: 23 (1994) Μέρος τρίτο σ. 191-193.
 19. K. Gloy/P. Burger (Hrsg.), *Naturphilosophie im Deutschen Idealismus*. Stuttgart-Bad Cannstatt, 1993: 24 (1995) σ. 215-217.
 20. Chr. Jamme (Hrsg.), *Die "Jahrbücher für wissenschaftliche Kritik"*, Stuttgart-Bad Cannstatt, 1994: ό.π. σ. 218-220.
 21. K. Gloy/R. Lambrecht (Hrsg.), *Bibliographie zu Hegels "Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften im Grundrisse"*, Stuttgart-Bad Cannstatt, 1995: ό.π. σ. 221-224.
 22. E. Heintel (Hrsg.), *Der philosophische Begriff des Menschen*, Wien, 1994: 25 (1996) σ. 341-342.
 23. E. Heintel, *Gesammelte Abhandlungen* Bde. 3-4, Stuttgart - Bad Cannstatt, 1995: 25 (1996) σ. 343-345.
 24. E. Heintel, *Gesammelte Abhandlungen* Bde. 5-6, Stuttgart - Bad Cannstatt, 1996: 26 (1997) σ. 353-356.
- Βιβλιογραφία:** στα **Hegel-Studien**, Βόννη, Γερμανία:
1. Τόμος 18 (1983) κ.ε., στο τμήμα "Hegel-Bibliographie", συνεχής βιβλιογραφία με σύντομη περίληψη στα γερμανικά των άρθρων για τη φιλοσοφία του Hegel, τα οποία δημοσιεύονται στην Ελλάδα.

β. Ε. Καραμπατζάκη:

1. "Roger King: *The State in modern Society: New Directions in political Sociology*, McMillan, London, 1986", *Δωδώνη*, τ. Κ', τ. 3, 1991, 165-169.

γ. Γ. Κουμάκης:

1. "S. Kierkegaard, *Der Begriff Angst*, Übersetzt mit Einleitung und Kommentar, Hrsg. von H. Rochol." - *Ελληνική Επιθεώρηση*, 1985, 94-95.
2. "Determinism in Physics, Ed. by E. Bitsakis". - *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 1986, 292-293.
3. "E. Bitsakis, *Physique et materialisme*, Paris 1983". *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 1, 1984, 80-81.
4. "Π. Νούτσος, *Ελληνική Νομαρχία*, Αθήνα 1982". *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση* 1984, 91.
5. "Δ. Μούκανος, *Τα καθ' αυτό αίτια των φύσει όντων. Ερμηνεία και διασάφηση του έργου του Αριστοτέλη, "Φυσικής Ακροάσεως Β"*". Αθήνα 1993, σσ. 79. *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο 1995, 225-226.
6. "Π. Αναστασιάδης, *Το υποκείμενο και η ετερότητα. Μια μετακριτική προσέγγιση της κριτικής θεωρίας*. Εκδόσεις Γρηγόρη, Αθήνα 1995, σσ. 255". *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, Ιωάννινα 1995, 227-228.
7. "Γρηγόριος Κωσταράς, *Πλωτίνου όψεις*, Αθήνα 1995, 236", στο: *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρησης*.
8. "Κ. Νιάρχος, *Φιλοσοφείν, Εισαγωγική προσέγγιση*. Εκδόσεις Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήναι 1996", - *Παρνασσός*, τόμος ΛΘ', 1997, 364.

δ. Γ. Μαραγκός:

1. “Ε. Μπιτσάκη, *Είναι και Γίγνεσθαι*, 4η έκδ., Αθήνα 1996”, *Θέσεις*, 59, 1997, 143-9.

ε. Α. Μεταξόπουλος:

1. “*Μορφές φυσικής αυτιοκρατίας*”, *Ελληνική Φιλοσοφική Επιθεώρηση*, τ. 2, τεύχ. 4, 1985.

στ. Ε. Μπιτσάκης:

1. “Γ. Γραμματικάκης, *Η κόμη της Βερενίκης*, Ρέθυμνο 1971”, *Ουτοπία*, αρ. 1 (Μάιος-Ιούν. 1992), 171-180.
2. “Th. Adorno, *Τρεις μελέτες για τον Χέγκελ*, Αθήνα 1992”, *Ουτοπία*, αρ. 5 (Ιαν.-Φεβρ. 1993), 145-150.

ζ. Π. Νούτσος:

1. “Π. Κιτρομηλίδης, *Ιώσηπος Μοισιόδαξ*, Αθήνα 1985”, *Τα Ιστορικά*, τεύχ. 6 (Δεκ. 1986), 475-482.
2. “Th. Bremer (Hrsg.), *Europäische Literatur gegen den Faschismus 1922-1945*, München 1986”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΕ’ (1986), 203-208 (και ανάπτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
3. “Ε. Αβδελά-Α. Ψαρρά, *Ο φεμινισμός στην Ελλάδα του μεσοπολέμου*, Αθήνα 1985”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΕ’ (1986), 187-201 (και ανάπτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
4. “Σπάρτακος, *Κείμενα 1930-1932, Αθήνα 1932*”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΙΣΤ’ (1987), 231-234 (και ανάπτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
5. “Αιμ. Μεταξόπουλος, *Σύμβαση και αλήθεια*, Αθήνα 1988”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, 17 (1988), 143-146 (και ανάπτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).
6. “Ελ. Ποταμιάνου-Παλλαντίου, *Η μυθο-λογική του Α. Camus*, Αθήνα 1996”, *Μανδραγόρας*, 16-17 (Ιαν.-Σεπτ. 1997), 43-46.
7. “Κ. Σκανδαλίδης, *Πολιτεία ανθρώπου. Η Αριστερά στη δίνη της χιλιετίας*, Αθήνα 1977”, *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΣΤ’ (1997), 357-363 (και ανάπτυπο με την ίδια σελιδαρίθμηση).

η. Ε. Παπαδημητρίου:

1. “Horkheimer, Adorno: *Κοινωνιολογία*”, *Τεύχη Πολιτικής Οικονομίας*, 4 (1988).
2. “Γ. Βακαλιός, *Είναι και συνείδηση, Διαβάζω*”, 178 (1987), 57-59.
3. “L. Séne, *Εισαγωγή στη Μαρξιστική Φιλοσοφία*”, *Διαλεκτική*, 4/1990.

θ. Χρ. Τέξας:

1. “Ε.Ν. Ρούσσου, *Ηράκλειτος, Περί φύσεως. Τα σωζόμενα αποσπάσματα...*, Αθήνα, Δ.Ν. Παπαδήμας, 1987, Νέα Έκδοση, σσ. 35 + 211”, στο: *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 16 (1987) 253-57.
2. “Γρηγόρη Βλαστού, *Σωκράτης: ειρωνευτής και ηθικός φιλόσοφος*. Μετάφραση Παύλος Καλλιγιάς, Προλεγόμενα – επιμέλεια μετάφρασης: Αλέξανδρος Νεχαμάς, Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της “Εστίας”, Ι.Δ. Κολλάρου & Σιας Α.Ε., 1993, σσ. 469”, στο: *Δωδώνη*, Μέρος Τρίτο, 22 (1993), 321-342.

ι. Στ. Τσινόρεμα:

1. “Ιόλη Πατέλλη, *Νόημα και πράξη. Προϋποθέσεις της ριζικής μετάφρασης και ερμηνείας*”, *Δευκαλίων*, 11/2, Φεβρ. 1993, σσ. 213-218.

ια. Ν. Ψημμένος:

1. “Π.Μ. Κιτρομηλίδης, *Ιώσηπος Μοισιόδαξ – οι συντεταγμένες της βαλκανικής σκέψης τον 18ο αιώνα*. Αθήνα 1985”. *Ελληνικά* 41/1990, 438-441.
2. “Maria Stassinopoulou, *Weltgeschichte im Denken eines griechischen Aufklärers – K.M. Koumas als Historiograph*. Frankfurt/M. Wien 1992”, *Δωδώνη Γ΄*, ΚΒ΄/1993, 343-350.
3. “Ρωξάνης Αργυροπούλου, *Η φιλοσοφική σκέψη στην Ελλάδα από το 1828 ως το 1922*. Ανθολογία κειμένων με εισαγωγή και σχόλια. Α΄ – Β΄. Αθήνα 1995-1998”, *Τα νέα του Κ.Ε.Ν.Ε.Φ.*, τεύχ. 4, Ιωάννινα, Φθινόπωρο 1999, 42-45.

5.3.8. ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΑΡΘΡΩΝ

α. Γ. Αποστολοπούλου:

1. W. Jaeschke, “Απόλυτο υποκείμενο – Απόλυτη υποκειμενικότητα- Περί μιας αμφισβητούμενης έννοιας του γερμανικού ιδεαλισμού”, στο: Γ. Αποστολοπούλου (επιμ.), *Ιστορία και υποκειμενικότητα στη φιλοσοφία του Χέγκελ*. Ιωάννινα, 1995 σ. 13-31.
2. H.-J. Gawoll, “Υποκειμενικότητα και μηδέν. Από τις προσπάθειες του Χέγκελ στην Ιένα για την αποκατάσταση της μεταφυσικής”, *ό.π.*, σ. 33-68.
3. R. Bubner, “Η πολιτική ανθρωπολογία του Χέγκελ”, *ό.π.*, σ. 95-113.
4. Kl. Vieweg, “Αισθητική και φιλοσοφία της ιστορίας στην οικουμενική θεώρηση του ύστερου Χέγκελ”, *ό.π.* σ. 115-136.
5. G. Baptist, “Εναντίον της φιλοσοφίας ποίου υποκειμένου; Περί της αντιπαράθεσής του Ντερριντά προς τον Χέγκελ”, *ό.π.*, σ. 191-209.
6. W. Beierwaltes, “Απόσταση και παρουσία του πλατωνισμού”, στη: *Δωδώνη*, Ιωάννινα, 27 (1998) Μέρος τρίτο σ. 119-131.

β. Ε. Καραμπατζάκη:

1. T. Robinson, “Τα προσδιοριστικά χαρακτηριστικά του δυισμού ψυχής-σώματος στα πλατωνικά έργα”, *Δωδώνη*, τεύχ. 3, ΚΖ΄ (1998), 75-92.

γ. Γ. Μαραγκός:

1. Kolakowski, L., “Ο Karl Marx και ο κλασικός ορισμός της αλήθειας”, *Θεωρία και Κοινωνία* 2/6 (1992), 281-308.
2. Rawls, J., “Δύο έννοιες κανόνων”, *Δευκαλίων* 12/3 (1994), 313-40.

5.4. ΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ: ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΙΔΙΟΣΥΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Κατά την τελευταία δεκαετία επιχειρήθηκε και στη χώρα μας να υπαχθεί η “ηθική της αντικειμενικότητας”, που κατά παράδοση είχε εγγραφεί στην επιστημονική προσέγγιση του αντικειμενικού κόσμου, στην “ηθική της αποτελεσματικότητας” των ενεργειών, κατά τη φρασεολογία του Max Weber (1919) που είχε χρησιμοποιηθεί σε μια περίοδο “αμερικανοποίησης” των γερμανικών Πανεπιστημίων. Ήταν εντελώς νωπή η συζήτηση για την “Επιτροπή Αξιολόγησης” των ΑΕΙ και ευκρινείς οι συνδηλώσεις που την εισήγαγαν, με την προσφυγή στις “συνθήκες οξύτατου ανταγωνισμού” που φαίνεται να επικρατεί διεθνώς, όταν ο Ν. 2083/92, άρθρο 24, συνέδεσε την “αξιολόγησή” τους (“με βάση το επιτελούμενο σε αυτά εκπαιδευτικό, ερευνητικό και διοικητικό έργο”) με την κατανομή της “ειδικής” κρατικής χρηματοδότησης, “πέραν της πάγιας” (στην οικεία “Εισηγητική έκθεση” επιπλέον υπογραμμίζεται ότι η “αμοιβαία ενημέρωση” των ΑΕΙ ως προς την “απόδοσή” τους θα συμβάλει στην “ανάπτυξη υγιούς και δημιουργικού ανταγωνισμού μεταξύ τους”).

Πώς όμως θα υπάρξει “ορθολογικότερο” σύστημα κατανομής πόρων, όταν τα ποιοτικά κριτήρια (για κριτές και κρινόμενους) δύσκολα καθορίζονται και τα ποσοτικά οδηγούν σε μια άνιση μεταχείριση, ιδίως όταν θα αφορούν ολιγομελείς και αρτισύστατες πανεπιστημιακές μονάδες που θα απαιτούν αυξημένη προστασία και χρηματοδότηση; Σε κάθε περίπτωση επιβάλλεται η πρόταξη των **αναγκών** και όχι της υποτιθέμενης προσφοράς των πανεπιστημιακών Τομέων, των πρωτογενών δηλαδή φορέων της διδακτικής και ερευνητικής παρουσίας των ΑΕΙ (βλ. και παραπάνω, σ. 11). Η αναφορά τέλος στο σύστημα Taylor (σε μια περίοδο που τα εργοστάσια των προχωρημένων κεφαλαιοκρατικών χωρών το έχουν υπερβεί) δεν επιτρέπεται να προεξοφλεί “πριμ παραγωγικότητας” σε ένα πεδίο, όπου η ποσοτικοποίηση των δεδομένων δεν έχει κανένα νόημα χωρίς την ποιότητα της πνευματικής δημιουργίας (Νούτσος, *Πανεπιστήμιο*, 18).

Ακριβώς η ανά χείρας δημοσίευση, δηλαδή η δημοσιοποίηση, της δεκαπεντάχρονης συγκομιδής του Τομέα μας, τόσο ως προς τη στρατηγική της σύλληψη όσο και ως προς την επιμέρους άρθρωσή της, προσπαθεί να αφήσει πίσω της την πεπατημένη των “evaluation studies” (πρβλ. M. Henkel, “Evaluation in Higher Education: conceptual and epistemological foundations”, *European Journal of Education*, 33, 1998, 285-297) που διολισθαίνει σε μια πρακτική “λογιστών” κατά την επιμέτρηση του “ύψους” της “παραγωγικότητας” (“κατά μίμησην του ετησίως γιγνομένου από τους πραγματευτάς ισολογισμού”, σύμφωνα με τη διατύπωση του Κοραή). Το περίγραμμα των κριτηρίων που, αντίθετα, εισηγούμαστε ονομάζεται στη χεγκελιανή γλώσσα “ποιοτικό ποσόν” (“das qualitative Quantum”), ως σύζευξη “ποιότητας” και “ποσότητας” και προφανώς

ως δυνατότητα μετατροπής της δεύτερης στην πρώτη (*Enzyklopädie*, § 107). Το πλαίσιο αναφοράς αυτών των κριτηρίων, ως αξιολογική δέσμη εκφορών, καθορίζεται πρώτιστα από το βαθμό της συνάφειάς του με την πραγματικότητα προς την οποία απευθύνεται. Έτσι δεν αυτονομείται ως δαμόκλεια σπάθη, αλλά συνάγεται αβίαστα από το σύνολο του έργου όσων στελεχώνουν έναν Τομέα και αποφασίζουν να περάσουν, για μια ακόμη φορά, από το “στάδιο του καθρέφτη” και να διακριβώσουν τα όρια της αυτοδυναμίας τους. Με τα λόγια του Wittgenstein, το “Σάββατο δεν είναι απλώς η μέρα της ανάπαυλας και της αναψυχής. Θα πρέπει να κοιτάμε την εργασία μας όχι μονάχα από μέσα, αλλά κι απ’ έξω” (*Πολιτισμός*, 120). Σ’ αυτήν τη θεώρηση, που θα μπορούσε να αποδοθεί ως “internalist extremism”, εξυπνοείται ο επιμερισμός του ενιαίου σώματος των “Πεπραγμένων” μας:

α. **Η δυναμική του Προσωπικού** (κατηγοριοποιήσεις, επιστημονικές ειδικεύσεις του ΔΕΠ, υπηρεσιακή κατάσταση, σύνθεση των φύλων, τρόπος εκλογής και χώροι των μεταπτυχιακών τους σπουδών, μορφές συνεργασίας και οικεία παράδοση, διοικητική δομή και λειτουργία του φορέα, τα οικονομικά του ως μερίδιο από τον προϋπολογισμό του Ιδρύματος κλπ.).

β. **Το διδακτικό έργο** (κριτήρια, δομή και διάρθρωση του προγράμματος προπτυχιακών σπουδών, η προκαταρκτική ενημέρωση των φοιτητών/τριών και οι κατοπινές συζητήσεις για τη φυσιογνωμία του Τμήματος, οι φοιτητές/τριες της ειδίκευσης και οι επαγγελματικές τους προοπτικές, αναλογία διδασκόντων-διδασκομένων, διατμηματικά προγράμματα, οι μεταπτυχιακές σπουδές, θέματα εσωτερικού κανονισμού, η προκήρυξη, οι φοιτητές/τριες του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης, οι υποψήφιοι διδάκτορες: θέματα-επιβλέποντες, οι δυνατότητες υποτροφιών και η φοιτητική μέριμνα, οι διδάκτορες φιλοσοφίας [τίτλοι διατριβών, επιβλέποντες, παρούσα απασχόληση], οι επίτιμοι διδάκτορες φιλοσοφίας, η παρουσία των μελών μας σε συμβουλευτικές/εξεταστικές επιτροπές διδακτορικών διατριβών που εκπονούνται/εκπονήθηκαν σε άλλα Τμήματα, εκπαιδευτικές άδειες στο εξωτερικό, διδασκαλία σε άλλα Πανεπιστήμια, διαλέξεις/μαθήματα, παρουσιάσεις βιβλίων, οι επισκέπτες καθηγητές και οι προσκεκλημένοι για διαλέξεις/μαθήματα, οι διαρκέστερες συνεργασίες, η συμβολή στην επιμόρφωση εκπαιδευτικών και υπαλλήλων κλπ.).

γ. **Τα ερευνητικά προγράμματα** (η ερευνητική πολιτική των Ιδρυμάτων, η οριοθέτηση της “έρευνας” στο πεδίο των ανθρωπιστικών επιστημών, οι συμμετέχοντες, τα συλλογικά επιμέρους ερευνητικά προγράμματα με τα αποτελέσματά τους κλπ.).

δ. **Τα επιστημονικά συνέδρια** (η οργάνωσή τους από τον Τομέα και η συμβολή των μελών του, η συμμετοχή με ανακοίνωση σε διεθνή και σε ελληνικά συνέδρια).

ε. **Το συγγραφικό έργο** (βιβλία: αυτοτελή, επιμέλεια συλλογικών τόμων, με-

ταφράσεις· εργασίες· σε διεθνή ή σε ελληνικά περιοδικά, σε Πρακτικά διεθνών ή ελληνικών συνεδρίων, σε συλλογικούς τόμους διεθνείς ή ελληνικούς· βιβλιοκρισίες, μεταφράσεις· τα ερευνητικά ενδιαφέροντα ως συσχέτιση αριθμητικών δεδομένων και ιδιοσυστασίας του συγγραφικού έργου, η συγκροτησιακή ιδιαιτερότητα του “φιλοσοφείν”, η εδραίωση του “κριτηρίου αρμοδιότητας” στην “κοινότητα” των ομοτέχνων, εισηγητικές εκθέσεις, βιβλιοκρισίες και “αναφορές”, το μερίδιο στον εθνικό και τον διεθνή καταμερισμό της επιστημονικής γνώσης, η αποτίμηση των μορφών “αποτίμησης”· δευτερογενείς πτυχές της εμπέλειας· σε εκλεκτορικά σώματα εκλογής μελών ΔΕΠ άλλων Τμημάτων, επιστημονικές εταιρείες, τιμές κλπ.).

στ. **Η Βιβλιοθήκη** (οργάνωση και λειτουργία, οι πηγές και η οικεία βιβλιογραφία, τα περιοδικά, οι βάσεις δεδομένων και τα CD-ROMS· οι εξειδικευμένες χρήσεις των ερευνητικών Κέντρων· έντυπο και αρχειακό υλικό, οι εκδόσεις κλπ.).

ζ. **Οι διδάσκοντες στην κοινωνία της εποχής τους** (μέλη ΔΕΠ πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, επιστημονική αρμοδιότητα και εναλλακτικές επιλογές της κοινωνίας, “γειώσεις” της πρακτικής του επιστημονικού λόγου κλπ.).

η. **Ο δακτύλιος της τοπικής κοινωνίας** (τα ιστορικά όρια της “τοπικότητας”, οι επιμέρους διαντιδράσεις, εργάσιμος και διαθέσιμος χρόνος κλπ.).

θ. **Η καθημερινότητα διδασκομένων και διδασκόντων**, μέσα και έξω από τον περίβολο του Πανεπιστημίου.

ι. **Ο Ελληνισμός της Διασποράς** (πρωτοβουλίες για τη μεγιστοποίηση και τη διεύρυνση των λειτουργιών ενός πανεπιστημιακού Ιδρύματος).

ια. **Η “κινητικότητα” διδασκόντων και διδασκομένων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης** (αποκωδικοποίηση της “ευρωπαϊκής ιθαγένειας”, η δημόσια τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη, “επικοινωνιακή επάρκεια” κλπ.).

ιβ. **Η συμβολή στην αποσαφήνιση της “βαλκανικής πολιτικής” του Ιδρύματος**.

ιγ. **Ο αναστοχασμός για το παρόν και το μέλλον του Πανεπιστημίου¹**.

Αν στο παρόν κεφάλαιο μείνουμε στο συγγραφικό έργο, επιβάλλεται να υπογραμμισθεί – εκτός από τους συντελεστές που έχουν ήδη επισημανθεί ή που θα επισημανθούν στη συνέχεια (για παράδειγμα, η απρόσκοπτη ροή της καθημερινότητας) – ότι ο Ν. 1268/82 αναδιαμόρφωσε ριζικά τις δομές και τους όρους λειτουργίας της πανεπιστημιακής ζωής. Ως προς το Τμήμα μας και συνακόλουθα ως προς τον Τομέα μας η δυναμική αυτού του νόμου παρέπεμπε σε

1. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση, εδώ και δεκαετίες, αποτέλεσε διεθνώς αυτοτελές γνωστικό αντικείμενο με συμβολή σειράς επιστημών στη θεματοποίησή του. Απορεί κανείς πώς οι επίδοξοι “evaluators” δεν έχουν να καταθέσουν ούτε μία δημοσιευμένη γραμμή για τον υπό “αξιολόγηση” θεσμό.

συγκεκριμένο τρόπο της εφαρμογής του που απέκλειε τυχόν υπονομεύσεις εκ των έδρων και συνάμα κατέγραφε τα σημεία που θα έπρεπε να ξανασυζητηθούν. Από την άλλη πλευρά και εδώ η “σιδηροτροχιά δεσμεύει την ατμάμαξα”: διαρκώς επιμεριζόμενη διανοητική εργασία, “εντατικοποίηση”, η έρευνα από αξία χρήσης να καθίσταται “αξία προαγωγής”, επαγγελματική ιεραρχία που δεν προϋποθέτει αναγκαστικά και ποιοτική διαφοροποίηση της γνώσης, συντεχνιακό πνεύμα που διακηρύσσει ότι δεν καταστρέφει κανείς τη σκάλα από την οποία προσδοκά ότι θα ανεβεί, μέτρηση της “απόδοσης” από την ιεραρχούμενη συλλογική βούληση που επιβλέπει αν απονέμεται στον καθένα “ανάλογα με την εργασία του” (διαπιστώσεις του 1986: Π. Νούτσος, “Universitas”, 50-53).

Αν σταθμίσουμε τα συμπτώματα αυτά, σε όποια έκταση κι αν υπήρξαν, ως αναπόφευκτο τίμημα για τον αναγκαίο εκδημοκρατισμό της πανεπιστημιακής ζωής, τότε με ποιό “βαθμόμετρο” θα ήταν αντιμετώπισιμη η συγγραφική “παράγωγή” ενός Τομέα Φιλοσοφίας; Για τους θιασώτες της γραμμικότητας θα αρκούσε ένας αλγόριθμος. Όσοι όμως κατατάσσουν την επιστημονική πρακτική στη “γενική εργασία” (κατά τον Marx ένα μέρος της χρεώνεται στη σημερινή συνεργασία και ένα άλλο στην αξιοποίηση της εργασίας των περασμένων γενεών· *Das Kapital*, τόμ. III, MEW, 25, 114) επεξεργάζονται ένα πολύπτυχο κριτηρίων για την ανάδειξη των διαδικασιών που μέσω του πολλαπλασιασμού των “αναγκών” – ως τάσεων διεύρυνσης και εκλέπτυνσης – εξασφαλίζουν την αυτονομία των ακαδημαϊκών μονάδων και συναφώς την επίτευξη της διακριτής ατομικότητας των μετόχων τους. Πρόκειται, μ’ άλλα λόγια, για τη διεργασία μετάβασης από την αδήριτη πραγματικότητα της “Πολιτικής Οικονομίας” στο ευπαθές πεδίο της “Ηθικής Οικονομίας”, όπου το περιεχόμενο των κανόνων και των αμοιβαίων υποχρεώσεων καθορίζεται εθιμικά περισσότερο και η “μικροφυσική” της εξουσίας συγκροτείται με την καθημερινότητα των υποκειμένων και τη συγκεκριμένη επικοινωνιακή τους επάρκεια.

Με γνώμονα τις κατηγοριοποιήσεις του Προγράμματος Σπουδών (βλ. παραπάνω σ. 22/23) το σύνολο του συγγραφικού έργου των μελών του Τομέα Φιλοσοφίας κατανέμεται (δεν προσμετρώνται οι μεταφράσεις και οι βιβλιοκρισίες, ενώ ορισμένα κείμενα, λόγω της θεματικής τους, εντάσσονται σε περισσότερες από μία ενότητες) στη δεκαπενταετία και στην τελευταία πενταετία ως εξής:

α. Ιστορία της Φιλοσοφίας	1985-1999	%	1995-1999	%
<i>Η προβληματική της φιλοσοφικής ιστοριογραφίας</i>				
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία</i>	45	20,8	18	20,4
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Α’</i> (Προσωκρατικοί φιλόσοφοι)	2	0,9		
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Β’</i> (Αρχαία Σοφιστική)	9	4,1	3	3,4
<i>Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Γ’</i>				

<i>(Σωκράτης και Σωκρατικές Σχολές)</i>				
Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Δ'	4	1,8	1	1,1
<i>(Πλάτων και Αρχαία Ακαδημία)</i>				
Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ε'	9	4,1		
<i>(Αριστοτέλης και Αρχ. Περίπατος)</i>				
Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ΣΤ'	14	6,4	8	9,0
<i>(Ελληνιστική Φιλοσοφία)</i>				
Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ζ'	2	0,9	1	1,1
<i>(Η φιλοσοφία της ύστερης Αρχαιότητας ώς τον 6ο αι. μ.Χ.)</i>				
Ρωμαϊκή Φιλοσοφία	1	0,4	1	1,1
Βυζαντινή Φιλοσοφία	5	2,3	3	3,4
Μεσαιωνική Φιλοσοφία	1	0,4	1	1,1
Νεότερη και Σύγχρονη Φιλοσοφία	35	16,2	11	12,5
Νεότερη Φιλοσοφία	27	12,5	7	7,9
Σύγχρονη Φιλοσοφία	8	3,7	4	4,5
Νεοελληνική Φιλοσοφία	129	59,7	54	61,3
Φιλοσοφίες του εξωευρωπαϊκού χώρου				
Σύνολο:	291	51,5	112	61,5

β. Συστηματική Φιλοσοφία	1985-1999	%	1995-1999	%
Εισαγωγή στη Φιλοσοφία	6	2,1	1	1,4
Οντολογία - Μεταφυσική	4	1,4		
Φιλοσοφική Ανθρωπολογία	7	2,4	1	1,4
Επιστημολογία - Ιστορία των Επιστημονικών				
Ιδεών	2	0,7	1	1,4
Λογική	5	1,7		
Γνωσιοθεωρία	8	2,8	1	1,4
Φιλοσοφία της Επιστήμης	27	9,5	11	12,5
Φιλοσοφία της Φύσης	38	13,4		
Φιλοσοφία των Φυσικών Επιστημών				
Φιλοσοφία των Μαθηματικών				
Φιλοσοφία της Ιατρικής	4	1,4		
Ηθική	8	2,8		
Κοινωνική και Πολιτική Φιλοσοφία	105	37,2	28	41,1
Φιλοσοφία της Ιστορίας		2	0,7	
Φιλοσοφία του Πολιτισμού	3	1,06	3	4,4
Φιλοσοφία της Παιδείας	27	9,5	11	16,1
Φιλοσοφία της Γλώσσας	3	1,06	1	1,4
Αισθητική - Φιλοσοφία της Λογοτεχνίας	12	4,2	7	10,2
Φιλοσοφική Ερμηνευτική	4	1,4		
Φιλοσοφία της Θρησκείας	1	0,3		
Επίκαιρα Φιλοσοφικά Προβλήματα (π.χ. Τεχνική, Οικολογία κ.ά.)	3	2,8	3	4,4
Κοινωνιολογία	1	0,3		
Φιλοσοφία των Κοινωνικών Επιστημών	4	1,4		
Σύνολο:	274	48,5	71	38,5

Ως προς τα αριθμητικά δεδομένα, με βάση την κατάταξη που υιοθετήθηκε σ' αυτό το βιβλίο, η συγκομιδή επίσης απαρτίζεται από:

	1985-1999	1995-1999
1. Αυτοτελή βιβλία	59	17
2. Επιμέλεια συλλογικών τόμων	24	12
3. Μεταφράσεις βιβλίων	7	2
4. Εργασίες σε διεθνή περιοδικά	113	26
5. Εργασίες σε ελληνικά περιοδικά	89	32
6. Εργασίες σε Πρακτικά διεθνών συνεδρίων ή σε διεθνείς συλλογικούς τόμους	68	15
7. Εργασίες σε Πρακτικά ελληνικών συνεδρίων ή σε ελληνικούς συλλογικούς τόμους	110	31
8. Βιβλιοκρισίες	62	16
9. Μεταφράσεις εργασιών	9	7

Εννοείται ότι ισχύει η διαπίστωση του Kant, η οποία ετέθη ως προμετωπίδα: “σμίλη και σφυρί μπορούν να χρησιμεύσουν στην επεξεργασία ενός κομματιού ξύλου, αλλά για τη χαλκογραφία οφείλει κανείς να μεταχειρισθεί χαρκατική βελόνη”. Η συγκροτησιακή ιδιαιτερότητα – μεθοδολογικής και θεματολογικής υφής – του “φιλοσοφείν” αξιώνει ιδιογενή “μέτρα” για να κριθεί, μολονότι και ο “μικρόκοσμός” της δεν μπορεί να έχει προσοφθάλμιο τηλεσκόπησης μεγαλύτερο από το ανθρώπινο μάτι. Κι αν κάθε κρίση συνιστά σύγκριση, οι μόνοι συγκρίσιμοι φορείς¹ είναι οι άλλοι τρεις Τομείς Φιλοσοφίας των Πανεπιστημίων της χώρας (στην Αθήνα με 17 μέλη ΔΕΠ, στη Θεσσαλονίκη με 13 και στην Κρήτη με 9), με δεδομένο βέβαια ότι διδάσκοντες της φιλοσοφίας είναι εγκατασπαρμένοι – ένας ή δύο – σε διάφορα Τμήματα (Κοινωνιολογίας, Νομικής, Πολιτικών Επιστημών, Παιδαγωγικά, Γενικό του Πολυτεχνείου, με κάποια πύκνωση στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης). Σ’ αυτήν ακριβώς την “κοινότητα” των ομοτέχνων προέχει η *intra muros* (κάποτε και με “εξωτερικούς” κριτές) **εισηγητική έκθεση** (που κατά την κείμενη νομοθεσία περιλαμβάνει: “αναλυτική παρουσίαση και αξιολόγηση του έργου και της προσωπικότητας των υποψηφίων και κρίση για την προσφορά τους στην πρόοδο της επιστήμης”, “γνώμη για το βαθμό ανταπόκρισης των υποψηφίων στα απαιτούμενα νόμιμα προσόντα” και “αξιολογική κατάταξη των υποψηφίων”· Ν. 2083/82, άρθρο 6, § Ε’ 2) και η *extra muros* δημοσιευμένη **βιβλιοκρισία** (που εννοείται, δεν έχει ανασκευασθεί επαρκώς από τον κρινόμενο, σε όσες εκδοχές κι αν έχουν παρουσιασθεί κριτικές για το έργο του). Τότε μόνον έχει νόημα η απογραφή των “αναφορών” (όχι όμως και των “αυτοαναφορών”),

1. Στο Institut for Filosofi του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης εργάζονται 9 μέλη ΔΕΠ, στο Philosophy Department του Πανεπιστημίου της Μελβούρνης 18 και στο Department of Philosophy του Πανεπιστημίου του Princeton 24.

διαφορετικά ο “δείκτης” τους (στις ανθρωπιστικές επιστήμες οι οικείες Βάσεις δεδομένων είναι πλημμελείς και δεν περιλαμβάνουν την πλούσια ελληνική βιβλιοπαράγωγή) διαθέτει ομότροπη λειτουργία προς την επιμέτρηση της ακροαματικότητας των τηλεοπτικών εκπομπών (για τη διάκριση σε “αναφορές” και “βιβλιοκρισίες” βλ. Π. Νούτσος, *Βάση Δεδομένων*, Κως 2000, 29, *passim*).

Μ’ αυτήν ακριβώς την αφετηρία τα μέλη του Τομέα Φιλοσοφίας, το έργο των οποίων έχει κριθεί σε **εικοσιπέντε** εισηγητικές εκθέσεις εκλογών ή προαγωγής και σε **σαράντα πέντε** βιβλιοκρισίες (με τη σειρά μας βέβαια έχουμε μεττήσει σε εκλογές άλλων Τμημάτων, σε επιστημονικά περιοδικά ως κριτές ή σε επιτροπές κρίσης ερευνητικών προγραμμάτων και έχουμε συγγράψει **εξήντα δύο** βιβλιοκρισίες, δηλαδή δεν έχουμε μείνει στο απυρόβλητο του “λάθε βιώσας”) διεκδικούν ως προς τον καταμερισμό της επιστημονικής γνώσης τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές πεδίο (γι’ αυτό και δεν μας διακατέχει κάποιο πλέγμα “διαμετακομιστών”), σημαντικό μερίδιο – με κατακτημένο το κριτήριο αρμοδιότητας – στα εξής τουλάχιστον σημεία:

α. **Ελληνική Φιλοσοφία (Αρχαία και Νεοελληνική),**

β. **Φιλοσοφία των Επιστημών,**

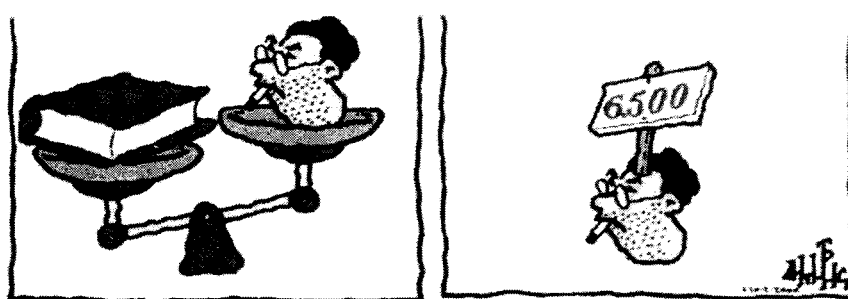
γ. **Κοινωνική και Πολιτική φιλοσοφία.**

Σ’ αυτό ακριβώς το τρίπτυχο, το οποίο προκύπτει αν από την αριθμητική χαοτική παράσταση του όλου οδηγηθούμε στην “πλούσια σε καθορισμούς και σχέσεις ολότητα” (*Grundrisse*), συνοψίζεται η αξίωση ισχύος του Τομέα μας στο πεδίο της φιλοσοφικής σκέψης και συναφώς προσφέρει τα εχέγγυα της επικοινωνιακής μας επάρκειας σ’ αυτό.

Από ένα τέτοιο παρατηρητήριο η “αποτίμηση” (πριν αποδώσει ο όρος το ρωμαϊκό “census” σήμαινε την “υποθήκευση” των κτημάτων), για να μείνουμε εδώ μόνον στο συγγραφικό έργο, των “Πεπραγμένων”-μας ενδιαφέρει πριν απ’ όλα όσους τα έφεραν σε πέρας. Επομένως αν μας επισκεφθούν κήνσορες της “evaluation” (συνήθως ορίζεται με τον τρόπο του Ralph Tyler: “the process of determining to what extent the educational objectives are actually being realized”· *Basic Principles of Curriculum and Instruction*, Chicago, Ill. 1950, 69) είτε της “assessment”¹, κραδαίνοντας τα “standards” στο χέρι, όπως τα επεξεργάσθηκε η αμερικανική “Joint Committee on Standards for Educational Evaluation” (1981)

1. Κατά τον Ν. 1514/1985, άρθρο 2, §. θ’, ως “αποτίμηση” ορίζεται η “διαδικασία που επιτρέπει να διαπιστωθεί κατά πόσο τα επιμέρους και τα τελικά αποτελέσματα των ερευνητικών προγραμμάτων ή έργων χαρακτηρίζονται από *υψηλή επιστημονική ποιότητα και πληρότητα*”. Σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση κινείται η υπόσχεση “διαπίστωσης του επιπέδου” του ερευνητικού έργου σε συνδυασμό με την τελική διαβεβαίωση ότι τούτο είναι “αξιόλογο”, “τόσο σε όγκο όσο και σε εύρος”...

ή το “Evaluate project” (*Evaluation and Self – Evaluation in Universities in Europe*, Brussels 1998), δεν πρόκειται να απαιτήσουμε επιβράβευση και “πριμ παραγωγικότητας”. Πάλι τα ίδια πράγματα θα κάνουμε, όπως άλλωστε τόσα χρόνια παρά την τεράστια αύξηση του αριθμού των φοιτητών/τριών και την καθίζηση των οικονομικών, με την επαγρύπνηση πάντα για τη διασφάλιση των υποτροφιών σε όσους/ες τις χρειάζονται να αφιερωθούν απερίσπαστοι στις μεταπτυχιακές τους σπουδές. Όσο για τους “evaluators”, θα υποψιάζονται μάλλον ότι οι ρόλοι εύκολα ανατρέπονται και οι ίδιοι έρχονται στη θέση των “κρινομένων”: από την αρχική τους σύλληψη, που καταχρηστικά την ονομάζουν “φιλοσοφία της αξιολόγησης”, έως τα “κριτήρια” και τα μέσα που χρησιμοποιούν για να συντάξουν την “έκθεσή” τους, βασισμένοι συχνά στην “Έκθεση αυτοαξιολόγησης”, κατά την “ενέργεια 4.1.γ” (“Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός”) του ΕΠΕΑΕΚ. Σ’ αυτήν την περίπτωση γνωρίζουμε ποιοί θα “αξιολογήσουν” τους “αξιολογητές”, αφού αρκεί μία και μόνη ερώτηση: “Πες μου πώς ψάχνεις, για να σου πω τι ψάχνεις” (Wittgenstein, *Philosophische Bemerkungen*, § 27). Στο τέλος-τέλος θα παρενέβαινε ο Λουκιανός (*Βίων προῶσις*, 27), που σκηνοθέτησε δημοπρασία φιλοσόφων, για να αποφανθεί “πόσου τούτους ἄξιον χρῆ φάναι” και “εἰ ἀληθῆ ταῦτα”: “ὁ κῆρυξ καὶ ἡ μνᾶ καὶ οἱ παρόντες”. Οι τελευταίοι είναι γνωστοί, η “μνᾶ” χρήζει ισοτιμίας με το ευρώ και ο “κῆρυξ” στρέφεται προς τους τοποτηρητές της “πνευματικής τεχνολογίας” των Βρυξελλών, η οποία λειτουργεί ως “ιδιώτης” στην προκήρυξη κατανομής των πόρων στα ΑΕΙ και τα σπαταλά στη συνέχεια ως “δημόσια”...

“Μετρώντας το κόστος της άνοιξης με
τα σταθμά του χειμώνα”

6. Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Η Βιβλιοθήκη του “Σπουδαστηρίου Φιλοσοφίας” (πλήρης σειρά των Απάντων των φιλοσόφων, επαρκής δευτερεύουσα βιβλιογραφία, εκατόν τριάντα περιοδικά κλπ.) ενσωματώθηκε στην ενιαία Βιβλιοθήκη (περίπου 50.000 τόμοι) των Τμημάτων Φ.Π.Ψ., Π.Δ.Ε. και Π.Ν. (ώρες λειτουργίας: 9 π.μ. – 20.00 μ.μ.). Με τη χρηματοδότηση μέσω του έργου: “Βιβλιοθήκη Παν/μίου Ιωαννίνων” (Β΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης) και δευτερευόντως μέσω του Π.Μ.Σ.: “Ελληνική Φιλοσοφία – Φιλοσοφία των Επιστημών” (ΕΠΕΑΕΚ) ο αριθμός των βιβλίων πολλαπλασιάστηκε και πραγματοποιήθηκε η ηλεκτρονική τους καταλογογράφηση. Το *Philosopher's Index* από περιοδικό έγινε CD-ROM (1941→), αποκτήθηκαν συναφείς Βάσεις δεδομένων καθώς και η ηλεκτρονική πρόσβαση σε δεκάδες περιοδικών μέσω του Internet. Συμπληρωματική λειτουργία, για εξειδικευμένες ερευνητικές ανάγκες, έχουν τα τρία Κέντρα που ακολουθούν.

6.1. ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΙΔΕΩΝ

Ο Τομέας Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποφάσισε (συνεδρία αρ. 81/27-9-1988) να εισηγηθεί αρμοδίως την ίδρυση, στο πλαίσιο των ερευνητικών και διδακτικών ενδιαφερόντων των μελών του, Ερευνητικού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου με την επωνυμία: **Κέντρο Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας των Κοινωνικών και Πολιτικών Ιδεών**. Η σχετική πρόταση έγινε δεκτή από το Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας (αρ. συνεδρ. 699/17-1-1989) και από τη Σύγκλητο του Ιδρύματός μας (αρ. συν. 672/23-2-1989) και διαβιβάστηκε στο Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (3-3-1989). Έκτοτε το Κέντρο λειτουργεί “άτυπα” και προωθεί με ικανοποιητικό ρυθμό τους σκοπούς του.

Το Κέντρο Τεκμηρίωσης και Μελέτης της Ιστορίας των Κοινωνικών και Πολιτικών Ιδεών εντάσσεται στον ερευνητικό και μεταπτυχιακό κύκλο της Κοινωνικής και Πολιτικής Φιλοσοφίας, όπως τον καλλιεργεί ο Τομέας Φι-

1. Ο Τομέας Φιλοσοφίας δεν προσδοκά από την επικείμενη συγκρότηση της Κεντρικής Βιβλιοθήκης την επίλυση των όποιων προβλημάτων υπάρχουν σήμερα, αφού θα πρόκειται για ένα μοντέλο οργάνωσης παρωχημένου νεωτερισμού, όταν πια η ηλεκτρονική πρόσβαση στο έντυπο καταργεί τη χωροθέτησή του και η διόγκωση ενός και μόνον φορέα συνεχίζει να απαιτεί δεκάδες υπαλλήλων (από την επισήμανση και την παραγγελία των βιβλίων ως την ταξινόμηση και τη διάθεσή τους στο αναγνωστικό κοινό που θα συσσωρεύεται από πλήθος ειδικότητες, διδασκόντων και διδασκόμενων, σε αριθμημένες θέσεις μελέτης). Αν σήμερα σε μισό λεπτό έχουμε πρόσβαση στο οικείο ράφι, χωρίς την παρεμβολή υπαλλήλων, σε λίγα χρόνια ο αντίστοιχος χρόνος μάλλον θα εκατονταπλασιασθεί...

λοσοφίας του Πανεπιστημίου σε συνεργασία με συγγενείς Τομείς και αντίστοιχα ερευνητικά Κέντρα του εξωτερικού (π.χ. το International Institut voor Sociale Geschiedenis του Amsterdam). Πιο συγκεκριμένα, αποσκοπεί στην αποδελτίωση και κωδικοποίηση πληροφοριακών ενοτήτων με αντικείμενο την ιστορία των κοινωνικών και πολιτικών ιδεών, στη συγκρότηση συναφούς ειδικευμένης βιβλιοθήκης και στη διάσωση αρχειακού υλικού προσώπων ή συλλογικών κινήσεων. Με την ανάληψη ερευνητικών προγραμμάτων ιστοριογραφικής μορφής εκπονούνται ειδικές μονογραφίες με περιεχόμενο προβλήματα της διαδρομής των κοινωνικών και πολιτικών ιδεών, στη χώρα μας και τον υπόλοιπο κόσμο, προσφέροντας έτσι την αναγκαία υποδομή για την προώθηση των μεταπτυχιακών σπουδών του Τομέα Φιλοσοφίας. Το μεγαλύτερο μέρος του αρχειακού υλικού και των εντύπων δωρήθηκε από τους Μαρία και Παναγιώτη Νούτσο, Αντώνη Παπαθανασίου και Καίτη Κοντοδήμου.

6.2. ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Το **Κέντρο Ερευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας (Κ.Ε.ΝΕ.Φ.)** ιδρύθηκε με απόφαση του Τομέα Φιλοσοφίας (5-11-1993), μετά από πρόταση του Νίκου Ψημμένου. Είναι ο χώρος, στον οποίο φυλάσσεται ένα σύνολο 15.000 χιλιάδων δημοσιευμάτων Ελλήνων φιλοσόφων, στοχαστών και ιστορικών της φιλοσοφίας, που έζησαν από τα μέσα του 15ου ως τα τέλη του 20ου αιώνα – ένα σύνολο που συμπληρώνεται από δημοσιεύματα Ελλήνων, που διακονούν ακόμη τη “Δέσποινα των επιστημών”, και από μία σειρά αρχείων: Το αρχείο προμετωπίδων φιλοσοφικών εκδόσεων, το αρχείο χειρόγραφων φιλοσοφικών και ιστορικοφιλοσοφικών κειμένων, το αρχείο προσωπογραφιών φιλοσόφων και λογίων, το αρχείο αφισσών φιλοσοφικών εκδηλώσεων και το αρχείο “εφημερών”, που περιλαμβάνει τεκμήρια της ζωής και του έργου όσων από τους Νεοέλληνες συνέβαλαν ή συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ιστορικοφιλοσοφικού γίγνεσθαι είτε εντός είτε εκτός των συνόρων της πατρίδας τους.

Από την άνοιξη του 1998 εκδίδεται η εξαμηνιαία έκδοση (το 4ο τεύχος κυκλοφόρησε ήδη το φθινόπωρο του 1999): *Τα νέα του Κ.Ε.ΝΕ.Φ.* (με την ευθύνη του Ν. Ψημμένου και την επιμέλεια της υποψ. διδάκτορος Σοφίας Τακουρλή), όπου δημοσιεύονται όχι μόνο επισκοπήσεις της τρέχουσας βιβλιογραφίας και περιλήψεις διδακτορικών διατριβών για ζητήματα ιστορίας της νεοελληνικής σκέψης αλλά και κείμενα παλαιότερων φιλοσόφων (Γερασίμου Βλάχου, Μεθοδίου Ανθρακίτη, Ευγενίου Βούλγαρη και Δημητρίου Χαντσερή), ενώ δεν λείπουν και οι σύντομες συμβολές σύγχρονων μελετητών, που προσεγγίζουν τη νεοελληνική φιλοσοφία ως ιστοριογραφικό πρόβλημα. Το επόμενο βήμα του Κ.Ε.ΝΕ.Φ., αφορά στην έκδοση κειμένων Νεοελλήνων φιλοσόφων, τα οποία σώζονται μόνο σε χειρόγραφη μορφή. Το πρώτο κείμενο, που οδεύει οσονούπω

προς το τυπογραφείο, είναι το *Συνταγμάτιον της Μεταφυσικής* του Βικέντιου Δαμοδού (1700-1754) σε μεταγραφή της Βασιλικής Μπόμπου-Σταμάτη, το δεύτερο, που θ' ακολουθήσει σε εύθετο χρόνο, είναι η *Λογική* του Μεθόδιου Ανθρακίτη (1660- περ. 1749) σε μεταγραφή του συναδέλφου Κώστα Θ. Πέτσιου. Το μεγαλύτερο μέρος του αρχειακού υλικού και των εντύπων δωρήθηκε και καταλογογραφήθηκε από τον Νίκο Ψημμένο, στον οποίο άλλωστε ανήκει και το κείμενο αυτής της παραγράφου.

6.3. ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΙ ΣΠΥΡΟΥ ΜΑΛΑΦΟΥΡΗ (ΕΡΝΑΝΗ)

Η **Βιβλιοθήκη και το Μουσείο Μαρίας και Σπύρου Μαλαφούρη (Ερνάνη)** εγκαινιάσθηκε στις 30-1-1998. Ο Σπύρος Δ. Μαλαφούρης (Ερνάνης), Γ. Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης, φιλόλογος, ιστορικός, λογοτέχνης, τον Μάιο του 1996 δώρισε ό,τι συγκροτεί τη βιβλιοθήκη και το μουσείο που φέρει το όνομα του ζεύγους Μαλαφούρη. Η βιβλιοθήκη περιέχει περίπου 6.000 τόμους, από τους οποίους οι 2.300 έχουν δημοσιευθεί από το 1610 ως το 1900, και 900 περίπου χειρόγραφα (στα οποία ανήκουν ο *Θούριος* του Ρήγα και *Τραγωδίες* του Foscolo). Το μουσείο περιλαμβάνει τριανταδύο πίνακες ζωγραφικής (οι περισσότεροι είναι του 19ου αιώνα) και εκατοντάδες χαρτακιών (με σπάνιους χάρτες του 18ου αιώνα) και άλλων εκθεμάτων (στα οποία περιλαμβάνονται “ιδιοτροπίες της φύσης” και προσωπικά αντικείμενα του Θ. Κολοκοτρώνη, του Ugo Foscolo και του Ελ. Βενιζέλου). Η Βιβλιοθήκη και το Μουσείο Μαρίας και Σπύρου Μαλαφούρη (Ερνάνη), που διαθέτει κανονισμό λειτουργίας και σύγχρονο σύστημα πολλαπλής ηλεκτρονικής φύλαξης, είναι επισκέψιμο κατά τις εργάσιμες ημέρες, όλα τα πρωϊνά της εβδομάδας.

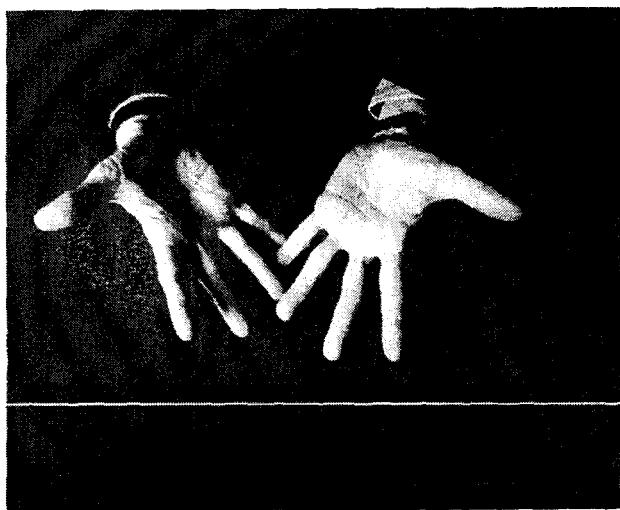
“Ο κύριος Ηλεκτρονικός Εγκέφαλος
με προσκαλεί στο μυστικό του Δείπνο”

7. ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥΣ

Τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας, πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης, συμβάλλουν – ο καθένας με τον τρόπο του, γεγονός όμως που αποτυπώνεται στην εύρυθμη λειτουργία του συλλογικού μας οργάνου και των επιμέρους επιτροπών του – στον διαρκή εκδημοκρατισμό του θεσμικού περιγράμματος αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου, μεριμνούν για την προστασία της ακαδημαϊκής ελευθερίας, φροντίζουν για τη μεθοδολογική και τη θεματολογική ανανέωση του γνωστικού τους αντικειμένου και στρέφονται προς τη διαύγηση και αρτίωση πτυχών της κοινωνικής συνείδησης. Παρά τη γενικευμένη ανασύνταξη του κοινωνικού καταμερισμού της εργασίας, με τη μεγιστοποίηση των μορφών της διανοητικής εργασίας, η θεσμική κατανομή της επιστημονικής γνώσης δεν μας οδήγησε στον ελεφάντινο πύργο της τηβέννου. Προφανώς η επιστημονική αρμοδιότητα (βλ. και την §. 5.4.) κρίνεται στους κόλπους της ειδικής ακαδημαϊκής κοινότητας και συνάμα, ιδίως σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές επιστήμες και τη φιλοσοφία, καταξιώνεται ως τέτοια στο στίβο των εναλλακτικών επιλογών μιας κοινωνίας. Διαφορετικά, ένας Τομέας Φιλοσοφίας, θα επιτελούσε λειτουργίες όπως η εκκλησία ή τα δικαστήρια, με λειτουργούς που θα φορούσαν προκλητικό χιτώνα για να επιδεικνύουν την “αυθεντία” τους (βλ. την §. 8.1.). Από μια τέτοια αφόρμηση θα μπορούσαν να κατατεθούν τα εξής ως προς τα μέλη του Τομέα μας:

- α. είναι υποψήφιοι πολιτικών κομμάτων στις κοινοβουλευτικές εκλογές ή στις ευρωεκλογές,
- β. μετέχουν σε διεθνείς κινήσεις (“Espace Marx”) για την αναζωογόνηση του πολιτικού λόγου,
- γ. παίρνουν μέρος σε πρωτοβουλίες κοινωνικών κινημάτων (περιβάλλον, διακρίσεις, δικαιώματα κλπ.),
- δ. είναι εκδότες ή τακτικοί συνεργάτες περιοδικών πολιτικής παιδείας και κοινωνικού προβληματισμού,
- ε. αρθρογραφούν σε εφημερίδες εθνικής ή τοπικής κυκλοφορίας,
- στ. διατυπώνουν τις απόψεις τους, προφορικά (διαλέξεις, ομιλίες, συνεντεύξεις) ή γραπτά (και με τα βιβλία τους που δημοσιεύονται από εκδοτικούς οίκους πανελλήνιας αγοράς), για θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος,
- ζ. ανταποκρίνονται θετικά στις πρωτοβουλίες εκπαιδευτικών (ΟΛΜΕ, ΕΑΜΕ κλπ.),
- η. ενδιαφέρονται, εντός και εκτός του Πανεπιστημίου, για την “ηθική” της επιστήμης,
- θ. συνυπογράφουν κείμενα συλλογικής διαμαρτυρίας (π.χ. “169”),
- ι. δεν παραβλέπουν τις ιδιαιτερότητες της τοπικής κοινωνίας (βλ. την §. 8.),

ια. έχουν τέλος την επίγνωση ότι η κοινωνική κριτική δεν παράγει μόνο ένα “αντικείμενο” για το “υποκείμενο”, αλλά και αντίστροφα ένα “υποκείμενο” για το “αντικείμενο”. Έτσι, μ’ αυτές ακριβώς τις γειώσεις της πρακτικής του επιστημονικού τους λόγου, δεν ωθούνται σε κάποια στεγανοποιημένη “Applied Philosophy” για την “εφαρμογή” τάχα των θεωρητικών τους επεξεργασιών.

“και δικό μας το χέρι που θ’ αποθεωθεί —
καταπρόσωπο ρίχνοντας τα αργύρια”

8. ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Οι όροι της συζυγίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και τοπικής κοινωνίας συγχροτούνται εξυπαρχής (1964), παρά τις κάποιες διακυμάνσεις, με έκτυπο τρόπο. Μνημονεύουμε τα κυριότερα σημεία αυτής της συστοίχισης: την ιστορική παράδοση του τόπου, ιδίως στο πεδίο των γραμμάτων, την οποία το αρτισύστατο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα ανασυντάσσει, ανανεώνει και εμπλουτίζει· τη χρονική συγκυρία ανάδυσής του και τα πρώτα του βήματα που σφράγισαν την κατοπινή του σταδιοδρομία, αν συνυπολογίσουμε προφανώς την αρχική του στελέχωση και το πνεύμα που συνέιχε τη σύλληψή του· κι ακόμη τη γεωγραφική ιδιαιτερότητα που καθιστούσε το Πανεπιστήμιο “περιφερειακό”. Χωρίς να ολισθήσουμε σε μια “μεταφυσική” των δομών ή των θεσμών, μπορούμε με διακριτικό καμβά τη συζυγία τοπικής κοινωνίας και Πανεπιστημίου να αναδείξουμε τους σταθμούς της πορείας του, με κύρια υπόθεση εργασίας που συνοψίζεται στην εξής ερευνητική πρόταση: το σύνολο των πτυχών αναδιάταξης του Πανεπιστημίου, ιδίως εκείνου που αναπτύσσεται στην περιφέρεια, έχει σαφείς επιπτώσεις στους όρους συγκρότησης της τοπικής κοινωνίας που με τη σειρά της μπορεί να επιταχύνει ή να επιβραδύνει - όχι πάντως να αναστείλει ή να ματαιώσει - αυτήν την αναδιάταξη. Από διαφορετική όμως οπτική συντάσσονται “εκθέσεις αξιολόγησης” για το Πανεπιστήμιο ως “regional actor of development” (πρβλ. J.P. De Gaudemar, “The higher education institution as a regional actor”, *Higher Education Management*, 9 [1997], 53-65 και A. Simonyi, “The Evaluation of University – Region Relationships”, *European Journal of Education*, 34 [1999], 335-341).

Ως “τοπικότητα” (βλ. Π. Νούτσος, “Τοπικότητα”, 202) θα μπορούσε να ορισθεί η πλούσια σε καθορισμούς και σχέσεις ολότητα μικρής γεωπολιτικής κλίμακας. Σε ένα τέτοιο ερμηνευτικό εγχείρημα η “ολότητα” προβάλλει την ιδιαιτερότητά της σε σχέση με το “κέντρο” και συγκροτεί την ιδιοσυστασία της μέσα από ένα σύνθετο πλέγμα συντελεστών ή παραγόντων, οι σχέσεις των οποίων υπερβαίνουν τους επιμέρους εκθέτες τους. Δεν πρόκειται βέβαια για την απομόνωση του “τοπικού”, με ένα πνεύμα ρητής ή όχι “επαρχιωτικής” διάθεσης, αλλά για την επακρίβωση τόσο του “στενού” όσο και του “ευρέος” ορίζοντα ανάδυσής του. Λειτουργούν επομένως “ενδογενείς” (σ’ αυτό κατατάσσεται, με κάποια ιδιομορφία, και το Πανεπιστήμιο) και “εξωγενείς” όροι για τη συγκρότησή του και, πολύ περισσότερο, καθίσταται πρόδηλη η ιστορικότητα των εκφάνσεών του. Επιπλέον, μέσα από διαδοχικούς δακτυλίους ευκρινώς αναγνωρίσιμους, η “τοπική κοινωνία” δεν μπορεί να περιορισθεί στην πόλη των Ιωαννίνων, όσο κι αν απομονωθεί ως διοικητικό και εκπαιδευτικό κέντρο, αλλά εκτείνεται τουλάχιστον στη βορειοδυτική Ελλάδα, μέσω των πολλαπλών τρόπων παρέμβασης στον υπό διάθεση χρόνο των πολιτών της και – ως ένα σημείο

– και στον εργάσιμο. Σε ό,τι μας αφορά γνωρίζουμε ότι εργαζόμαστε σε Πανεπιστήμιο της “περιφέρειας” (οι περισσότεροι μάλιστα δεν κατάγονται απ’ αυτήν), χωρίς ωστόσο να νιώθουμε “επαρχιώτες” ή να δρούμε ως “τοπικιστές”. Έτσι ο Τομέας μας:

α. συνέβαλε στην ενίσχυση της συνεργασίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με τους Δήμους Αγρινίου, Κόνιτσας, Πρέβεζας και Ιωαννιτών, με τη διοργάνωση επιστημονικών συνεδρίων και την εδραίωση Ελεύθερου Ανοιχτού Πανεπιστημίου στις πόλεις αυτές·

β. συνεργάστηκε με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση στην πραγματοποίηση συνεδρίων και εκδόσεων·

γ. ανταποκρίθηκε θετικά στις προσκλήσεις των κατά τόπους ΕΛΜΕ για διαλέξεις ή ημερίδες·

δ. στελέχωσε τη ΣΕΛΜΕ (στην τριετία 1985-1987 διευθυντής της ήταν ο Π. Νούτσος) και τη ΣΕΛΔΕ Ιωαννίνων (στην τριετία 1990-1993 διευθυντής της ήταν ο Β. Κύρκος) και ανέλαβε τη διδασκαλία των φιλοσοφικών μαθημάτων στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς·

ε. μετείχε με μέλη του στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Β/Δ Ελλάδος (1998/1999)·

στ. υποβοήθησε στην προώθηση της “Ηπειρωτολογίας”, με εργασίες που δημοσιεύθηκαν στα οικεία περιοδικά και ιδίως με τη συγκρότηση της συναφούς φιλοσοφικής βιβλιογραφίας στα *Ηπειρωτικά Χρονικά* (από το 1980 ως το 1987 υπεύθυνος ήταν ο Ν. Ψημμένος και από το 1988 ως σήμερα ο Κ. Πέτσιος). Κυρίως κατέστησε αναστρέψιμο μέγεθος τον ερασιτεχνισμό του “λαογραφισμού” και της “συμβαντολογικής” εξιστόρησης, κατά τη βαθμιαία εκδίπλωση των ερευνητικών δραστηριοτήτων όλων των εμπλεκόμενων Τομέων του Ιδρύματος·

ζ. διέσωσε τεκμήρια (έντυπα-φωτογραφικά) της τοπικής κοινωνικής ιστορίας στα τρία Κέντρα του (βλ. §. §. 6.1., 6.2., 6.3)·

η. μέλη του έδωσαν διαλέξεις στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών με θέματα ειδικού ή γενικού ενδιαφέροντος·

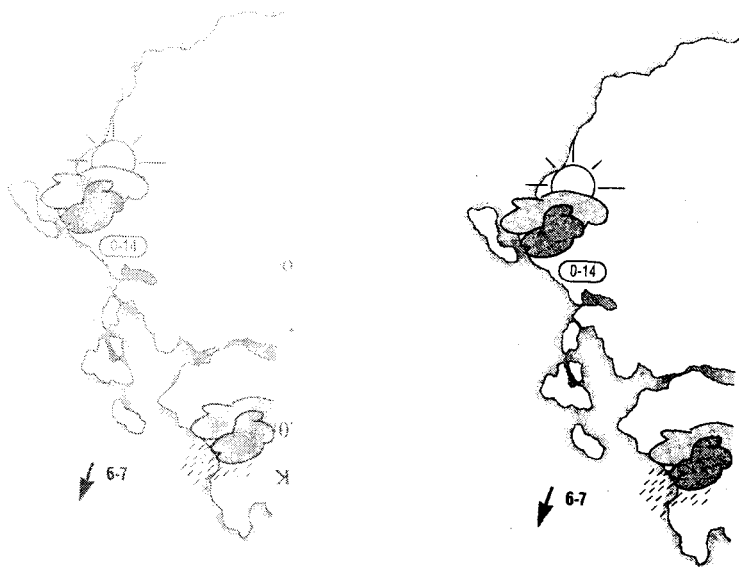
θ. συνεργάστηκε με τοπικούς φορείς που αποσκοπούν στη διάσωση της οικολογικής ισορροπίας, οργανώνοντας ημερίδες για την προστασία του περιβάλλοντος (ο Ε. Παπαδημητρίου είναι ιδρυτικό στέλεχος της “Περιβαλλοντικής Εταιρείας Επιστημόνων Πανεπιστημίου Ιωαννίνων”, 1992)·

ι. μέλη του αρθρογραφούν στον γιαννιώτικο τύπο χωρίς να συμφύρεται το κριτήριο αρμοδιότητας με τρέχουσες σκοπιμότητες (βλ. την §. 7.)·

ια. αρκετά νωρίς απαίτησε να διατηρηθεί μία τουλάχιστον αίθουσα εκδηλώσεων στο κέντρο της πόλης των Ιωαννίνων που θα χρησιμεύει ως διαρκής υπόμνηση του επιστημονικού και διδακτικού έργου όλου του Ιδρύματος (βλ. την §. 8.1.).

Το κοινωνικό κίνημα της πολιτιστικής ιθαγένειας, με την πλήρη απέκδυση

τον πολιτισμικού λαϊκισμού που αντιπαράθετει απλουστευτικά το χθόνιο “εμείς” στους “άλλους”, μπορεί να αντλήσει από το Πανεπιστήμιο και ειδικότερα από έναν Τομέα Φιλοσοφίας ό,τι χρειάζεται για τη θεωρητική θεμελίωση των παρεμβάσεών του στον εύπλαστο και συνάμα ευπαθή δακτύλιο του διαθέσιμου χρόνου των ερεισμάτων του.

“Τα βράδια κρυώνω σε μια ξένη πόλη”

8.1. ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΟΤΗΤΑΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ

Το Τμήμα μας και συνακόλουθα ο Τομέας Φιλοσοφίας εβράδυνε να μετακινηθεί (1996) από το αρχικό κτήριο της οδού Δομπόλη στην Πανεπιστημιούπολη, προσπαθώντας έτσι από τη μια πλευρά να συνεχίσει τη λειτουργία του ως συστατικό κύτταρο της πόλης και από την άλλη να προωθηθεί η απίσχανση της απο-κοινωνικοποίησης του αμερικανικού τύπου campus, με το περαστικό διδακτικό προσωπικό και τους ολιγάριθμους φοιτητές να διαμένουν μέσα του όλο το εικοσιτετράωρο. Το Τμήμα μας αρκετά νωρίς είχε εξηγήσει (Νούτσος, “Οι αντικριστοί”, 64) γιατί θα έπρεπε να διατηρηθεί μία τουλάχιστον αίθουσα εκδηλώσεων στο κέντρο της πόλης ως διαρκής υπόμνηση του επιστημονικού και διδακτικού έργου του Ιδρύματος. Το αίτημα τούτο ακόμη και σήμερα είναι επίκαιρο, μολονότι η συνολική λειτουργικότητα της Πανεπιστημιούπολης έχει σημαντικά βελτιωθεί και η πόλη των Ιωαννίνων δεν παραμένει, με τους φορείς και τους πολίτες της, απόμακρος θεατής ή ωτακουστής των εκδηλώσεών της. Μ’ αυτές ακριβώς τις συνιστώσες του campus οι φοιτητές/τριες διαθέτουν:

- α. δύο νεότευκτα κτήρια Φοιτητικών Κατοικιών (με 667 μονόκλινα δωμάτια),
 - β. Φοιτητική Λέσχη,
 - γ. κλειστό Γυμναστήριο και χώρους αθλήσεων,
 - δ. συνδικαλιστικούς συλλόγους, των οποίων οι “παρατάξεις” παρουσιάζουν αυξομείωση της δυναμικής τους,
 - ε. ενώσεις ενδιαφερόντων (“Ομάδα Εθελοντικής Αιμοδοσίας”, “Σκακιστικός Όμιλος” κλπ.),
 - στ. συλλογικές μορφές αυτοέκφρασης στο πεδίο της καλλιτεχνικής και γενικότερα της πολιτιστικής δημιουργίας (θεατρικές ομάδες, περιοδικά, εφημερίδες κλπ.),
 - ζ. σειρά ανοιχτών διαλέξεων και μαθημάτων,
 - η. δυνατότητες συλλογικότητας (για παράδειγμα οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες Φιλοσοφίας πραγματοποιούν κάθε εξάμηνο μία τουλάχιστον εκδρομή εκπαιδευτικού-ψυχαγωγικού περιεχομένου),
 - θ. Κέντρο Ψυχολογικής Στήριξης,
 - ι. ευκαιρίες πολιτιστικών εκδηλώσεων στην πόλη (Πνευματικό Κέντρο του Δήμου, Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, “Πολυθέαμα”, περιοδικά κλπ.), ψυχαγωγίας και προσωρινής εργασίας,
 - ια. Γραφείο Διασύνδεσης.
- Ως προς τους διδάσκοντες/διδάσκουσες (τούτο αφορά σε μεγάλο βαθμό,

1. Για τη “μονιμότητα” στο πλαίσιο μιας άλλης ακαδημαϊκής παράδοσης βλ. M.W. Finken (επιμ.), *The Case for Tenure*, Ithaca, N.Y. 1996.

εκτός αν δηλώνεται διαφορετικά, και τα μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας, μό-
νιμα¹ εκτός από ένα), η καθημερινότητά τους αποτυπώνεται με τις εξής τουλά-
χιστον αλληλοσυνδεόμενες πτυχώσεις σύμφυσης εργάσιμου και διαθέσιμου
χρόνου:

α. δυνατότητα δωρεάν μετάβασης στην Πανεπιστημιούπολη και επιστροφής
στο κέντρο της πόλης με το πανεπιστημιακό λεωφορείο,

β. δυσκολίες στην ανεύρεση κατοικίας (δεν ευδοκίμησε ο οικοδομικός συνε-
ταιρισμός του ΔΕΠ),

γ. προβλήματα εργασιακών σχέσεων των συζύγων (αποσπάσεις εκπαιδευτι-
κών, υπαλλήλων κλπ.),

δ. ενδεχόμενα διατάραξης των διαπροσωπικών σχέσεων (ως προς τον Το-
μέα μας πάντως το “Spannungsfeld” ήταν ελεγχόμενο και δεν υπήρξε καμιά νο-
μικής υφής αμφισβήτηση αποφάσεων – θετικών ή αρνητικών – εκλεκτορικών
σωμάτων ή άλλων οργάνων),

ε. δυσχέρειες έγκαιρης ενημέρωσης (με το πλήθος και τη χρονική σύμπτωση
των εκδηλώσεων του campus θα έπρεπε να κυκλοφορεί – ανεξάρτητα από την
τυχόν ηλεκτρονική σελίδα πληροφόρησης – έντυπη έκδοση κάθε Παρασκευή για
τις δραστηριότητες της εβδομάδας που ακολουθεί, για παράδειγμα όπως το
Princeton Weekly Bulletin),

στ. γειτονικές καταστάσεις καλλιέργειας των επιστημών σε ειδικά κατα-
σκευασμένους μονωτικούς σωλήνες που παρεμποδίζουν τη διεπιστημονική
αναζήτηση και ευνοούν πρακτικές εύκολης ομφαλοσκοπίας, με την αναγωγή
του αντικείμενου “κυριότητας” στο αντικείμενο της γνώσης,

ζ. ομολογες περιπτώσεις υποκατάστασης του κριτηρίου αρμοδιότητας με
τήβεννο παραχειμασίας “αυθεντικής”, που ταιριάζει δηλαδή σε “αυθεντίες”, και
με την αγνόηση της αιχμής του Pascal: αν οι δικαστές απένειμαν “πραγματική
δικαιοσύνη” και οι γιατροί την “πραγματική τέχνη της θεραπείας” δεν θα είχαν
ανάγκη να στολίζονται με “τετράγωνα σκουφιά”,

η. “άτυπες” μορφές “αξιολόγησης” από τους φοιτητές/τριες που δεν απο-
κλείουν όμως τους “χιλιάρχους” των αμφιθεάτρων,

θ. διαδοχικές διαπιστώσεις της ανάγκης λειτουργικού εκσυγχρονισμού της
Διοίκησης, ειδικότερα της ποιοτικής μεταλλαγής του Πανεπιστημιακού Τυπο-
γραφείου και του Γραφείου Διεθνών Σχέσεων,

ι. κρούσματα “παθολογίας” του ΔΕΠ (“ιπτάμενοι”, “άφαντοι” κλπ.),

ια. περιθωριοποίηση του συνδικαλιστικού κινήματος των διδασκόντων,

ιβ. δυνατότητες χρήσης εστιατορίου του προσωπικού, κέντρων άθλησης και
παιδικού σταθμού,

ιγ. καθ’ υποτροπήν ελλείψεις – και από την πλευρά του “πομπού”¹ και από

1. Για παράδειγμα βλ. *Οικονομικός Ταχυδρόμος*, αρ. 2375-2377 (11-11 έως 2-12-1999), 84-87, 82-85, 67-71.

την πλευρά του “δέκτη” – στην παρουσίαση του πνευματικού προσώπου του Ιδρύματος, στο πλαίσιο καταρχήν της τοπικής κοινωνίας (βλ. και την § 11.),

ιδ. θνησιγενείς απόπειρες δημιουργίας πυρήνων εναλλακτικής πληροφόρησης και κοινωνικών αντισωμάτων (π.χ. “Αντιπυρηνική Πρωτοβουλία Ιωαννίνων”, 1986),

ιε. απουσία ευαισθησίας για την αποτροπή τυχόν¹ κρουσμάτων “sexual Harassment” και για την ίδρυση ενός “Women’s Center”,

ιστ. δικλίδες διαφυγής στο πεδίο της ποίησης με την επίγνωση ωστόσο ότι από τη “Σχολή στη σχολή το παυσίπονο αργεί” (Π. Νούτσος, *Η των αισθήσεων αγάπησις*, Αθήνα 1993, 36).

Κατά την παρελθούσα δεκαπενταετία τα μέλη ΔΕΠ κινήθηκαν ανάμεσα από ένα υπό έκδοση Π.Δ., που θα τηρούσε τη νομοθετική ρύθμιση ότι η “ιδιότητά” τους είναι “ασυμβίβαστη με κάθε άλλη επαγγελματική απασχόληση” και συνάμα θα προσδιόριζε την “κατ’ εξαίρεση έξω-πανεπιστημιακή απασχόληση” (Ν. 1268/82, άρθρο 13 §§ 6 και 7), και ένα νομοθέτημα που τους επιτρέπει πια να ασκούν “έξωπανεπιστημιακή υπερωριακή απασχόληση” ή οποιοδήποτε “ελευθέριο επάγγελμα”, σε “δύο ημέρες κατά ανώτατο όριο” (Ν. 2530/97, άρθρο 2, § 2στ’ και ξ’). Η ευχέρεια να μοιρασθεί το (πρωινό) εργάσιμο πενήνήμερο σε δύο μέρη, ένα μέσα και ένα έξω από το campus, νομιμοποίησε για πρώτη φορά την “ιδιωτικοποίηση” των μελών του ΔΕΠ (για ορισμένα συγκριτικά στοιχεία βλ. E.L. Boyer κ.ά., *The Academic Profession*, Princeton 1994). Πρακτικές ετεροαπασχόλησης που ήταν γνωστές στους μηχανικούς, τους γιατρούς, τους νομικούς, τους οικονομολόγους, τους ψυχολόγους κλπ. αναγνωρίστηκαν έτσι ως απολύτως συμβατές με το “δημόσιο λειτούργημα” (Νούτσος, “Τα τριάκοντα” 9-11). Τα τριάκοντα αργύρια, είτε του “ανάμορφωμένου” μισθολογίου είτε της νόμιμης πια ετεροαπασχόλησης του “επιχειρηματικού” ΔΕΠ, που συνήρρησαν στην τελεσφόρα διεμβολή του Πανεπιστημίου από τον κερδωό Ερμή της αγοράς, αρκούν τάχα για την αποστράτευση των πανεπιστημιακών που οραματίζονται (βλ. την §. 11) μια διαφορετική λειτουργία του θεσμού που εμψυχώνουν; Σ’ αυτούς έστω που τα “standards” σύζευξης “δημόσιου” και “ιδιωτικού” τα εκχωρούν με μηδενική βαθμολογία για τον εαυτό τους στους “evaluators” που συχνά – παρ’αφράζοντας τον Goethe – “μοιάζουν με το πνεύμα” που συμμερίζονται...

1. Βλ. και J.K. Wilson, *The Myth of Political Correctness: The Conservative Attack on Higher Education*, Durham, N.C. 1995.

9. ΜΕ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

Ως προς την ενεργό διεκδίκηση της πολιτιστικής “ιθαγένειας”, με όρους κοινωνικού κινήματος που δεν περιορίζεται στην ελλαδική επικράτεια, με τη σύστοιχη όμως απέκδυση του πολιτισμικού λαϊκισμού που μεταφυσικοποιεί τις συλλογικές ετερότητες της “κοινωνίας των πολιτών”, το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων έδωσε το δικό του “παρών” αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες που συνάπτονται με τη μεγιστοποίηση και τη διεύρυνση των λειτουργιών του (Π. Νούτσος, *Πανεπιστήμιο*, 19-22). Σε ό,τι μας αφορά:

α. συμπτράξαμε με το “Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας” του Ιδρύματος (π.χ. για την επιμόρφωση των Μαριουπολιτών εκπαιδευτικών), χωρίς ωστόσο να μας έχει ανατεθεί επιτελικός ρόλος σ’ αυτό·

β. οργανώσαμε το διεθνές συνέδριο: “Ο Ελληνισμός της Διασποράς. Προβλήματα και Προοπτικές” (Κως, 5 έως 8-7-1996), ενώ επίκειται η πραγματοποίηση άλλου συναφούς συνεδρίου με θέμα τα “Προβλήματα της νέας γενιάς” (Κως, 4 έως 7-7-2000)·

γ. δημοσιεύσαμε το συλλογικό τόμο: *Ο Ελληνισμός της Διασποράς*, Αθήνα, “Νέα Σύνορα” 1998, σσ. 221, και βιβλία των μελών μας (Π. Νούτσος, *Ελληνοαυστραλία*, Αθήνα, “Νέα Σύνορα” 1996, σσ. 586) ή εργασίες τους (για παράδειγμα Π. Νούτσος, “Οι Νεοελληνικές Σπουδές στην Αυστραλία”, στο: El. Close-M. Tsianikas, *Greek Studies in Australia*, Adelaide 1999, 107-115)·

δ. καταστήσαμε ερευνητικό αντικείμενο την κοινωνικο-πολιτική σκέψη και δράση των Ελλήνων της Διασποράς (όπως για παράδειγμα θεματοποιήθηκε στους πέντε τόμους της *Σοσιαλιστικής Σκέψης* του Π. Νούτσου)·

ε. τα ζητήματα του “πολυ-πολιτισμού” και της θεωρητικής ιδιοσυστασίας των Ελλήνων φιλοσόφων του εξωτερικού αποτέλεσαν θέματα διδασκαλίας·

στ. προβάλλαμε την ανάγκη συγκρότησης ενός μητρώου επιστημόνων της απανταχού Διασποράς, με εκατέρωθεν προσκλήσεις για διαλέξεις/μαθήματα και εκπαιδευτικές άδειες·

ζ. δημοσιοποιήσαμε την ανάγκη ενίσχυσης των Νεοελληνικών Σπουδών στα κέντρα της Διασποράς (βλ. και την §. 10.1.).

“Καθένας χωριστά
ονειρεύεται
και δεν ακούει το βραχνά
των άλλων”

10. ΓΙΑ ΤΗΝ “ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ” ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η Ευρώπη, ως αυτοτελής γεωπολιτική και πολιτιστική οντότητα, δεν υπήρξε και προφανώς δεν είναι και στις μέρες μας δεδομένη (Π. Νούτσος, “Για την Ευρώπη”, 65-70· E. Hobsbawm, *Για την ιστορία*, μτφρ. Π. Μάταλα, Αθήνα 1998, 275/276). Δεν ήταν μόνο η ανάγκη των Ελλήνων πανεπιστημιακών δασκάλων να εμβαθύνουν στο ιδεολογικό περίβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να αποκωδικοποιήσουν το σύνθεμα της “ευρωπαϊκής ιθαγένειας”, μέσω της σύστοιχης “προσαρμογής” της εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων, που μας παρωθούσε να ενδιαφερόμαστε για τη διακρατική οντότητα που οικοδομείται με υπερεθνικούς θεσμούς οικονομικής και δευτερευόντως πολιτιστικής πολιτικής. Η θητεία μας στη σπουδή της ευρωπαϊκής σκέψης μας προστάτευε, δημιουργώντας ιδιαίτερη δέσμη αντισωμάτων στον καθένα μας, τόσο από το “contra Latinos” όσο και από το “sub specie Europae”. Επιπλέον, μας εδραίωνε τη βεβαιότητα ότι η “Ευρώπη” δεν εξαντλείται στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως μάλιστα την καθόρισε η συνθήκη του Maastricht που υποτάσσει στη νομισματική ενοποίηση τα επιμέρους στοιχεία μιας διευρυνόμενης ενιαίας πολιτικής των κρατών-μελών της. Σε κάθε περίπτωση, ήταν αντιληπτοί οι τρόποι με τους οποίους εξακολουθούσε να διαδραματίζεται στους κόλπους της, με διαρκώς πλουσιότερη την οικεία ριζοσπαστική παράδοση, η σύγκρουση “πολιτικής λογικής” και “κοινωνικής λογικής”. Από ένα τέτοιο παρατηρητήριο διακριβώναμε πώς είχε, για παράδειγμα, καταστεί η πανεπιστημιακή σπουδή “αυτοδύναμη”, δηλαδή μόνη στο πεδίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και συνάμα “δημόσιο” αγαθό, μέσω των συναφών συνταγματικών ρυθμίσεων των περισσότερων κρατών της Ευρώπης.

Από την πλευρά όσων εκτιμούν, διαπνεόμενοι απ’ αυτήν την πρακτική, ότι η πανεπιστημιακή παιδεία αποτελεί αδιαπραγμάτευτο δημόσιο αγαθό ο Τομέας Φιλοσοφίας:

α. εισήγαγε ειδικά μαθήματα στο πρόγραμμα σπουδών, τόσο των προπτυχιακών όσο ιδίως των μεταπτυχιακών (“Η Ελληνική Φιλοσοφία και ο ευρωπαϊκός πολιτισμός”, “Ευρωπαϊκές Σπουδές και Φιλοσοφία των Επιστημών”),

β. ενθάρρυνε την κινητικότητα των φοιτητών/τριών φιλοσοφικής ειδίκευσης μέσω των οικείων προγραμμάτων,

γ. οργάνωσε τα επιστημονικά συνέδρια: “Ευρώπη: ιδέες, συλλογικές νοοτροπίες και πραγματικότητες” (1992), “Η ιδέα της Ευρώπης” (1992),

δ. παρουσίασε ικανοποιητικό συναφές συγγραφικό έργο,

ε. εδραίωσε τις παλαιότερες συμφωνίες μορφωτικών ανταλλαγών και διεκδικεί τη συνυπογραφή νέων,

στ. διευκόλυνε τις εκπαιδευτικές άδειες των μελών του σε Πανεπιστήμια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και

ζ. ανήγαγε το πεδίο ανταλλαγής των συμβολικών αγαθών, για παράδειγμα με τα ξενόγλωσσα έργα μελών του, σε διακύβευμα “επικοινωνιακής επάρκειας”, όπου κρίνεται εξυπαρχής τόσο ο “πομπός” όσο και ο “δέκτης”.

Μαζί με συναδέλφους των δυτικοευρωπαϊκών Πανεπιστημίων διακρίνουμε τις συνολικές πιέσεις ιδιωτικοποίησης που δέχεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, στο πλαίσιο του διεθνούς καταμερισμού που υφίσταται η αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας, και επομένως τον εναγκαλισμό που συντελείται στην ακαδημαϊκή έρευνα από τον κερδώνο Ερμή καθώς και τη γενίκευση των συνθηκών “ανταγωνισμού” στο σύνολο του διδακτικού και ερευνητικού έργου που προσφέρει η υπό συνεχή “αξιολόγηση” τριτοβάθμια εκπαίδευση (βλ. την §. 8.1.).

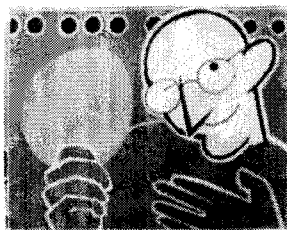
“μιξοευρωπαϊστί:
ου – ου ου – ου!”

10.1. ΣΥΜΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΑΠΟΣΑΦΗΝΙΣΗ ΤΗΣ “ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ” ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

Από τις αρχές της δεκαετίας του '90 στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων τέμνονταν, με νέες μορφές συνάντησης, οι βλέψεις για τον ανακαθορισμό των ζωνών επιρροής με το εγχείρημα εγκαθίδρυσης νέων κρατικών σχηματισμών. Οι τελευταίοι με προωθητικό μοχλό την εθνική τους ομοιογένεια αγωνίσθηκαν – ακόμα και με διασκελισμούς – να επιτύχουν την αστική τους ολοκλήρωση, από την οικονομική ως την πολιτιστική σφαίρα. Σ' αυτήν την περιδίνηση η θέση της Ελλάδος δεν υπήρξε αυτονόητη, ιδίως όσο η εμπλοκή της Τουρκίας στη διεργασία αναδιανομής των ζωνών επιρροής την καθιστούσε δυσχερή. Η επικρατέστερη από τις απαντήσεις της εξωτερικής μας πολιτικής, κατά την αρχική περίοδο αυτής της δεκαετίας, ήταν να κατασκευάζει “εχθρούς” που την επιβουλεύονταν από τα Σκόπια ή τα Τίρανα, εγκυμονώντας τάχα κινδύνους για την ακεραιότητα της χώρας. Αντί, επομένως, να προκριθεί ένα κλίμα συνεργασίας με τις βαλκανικές χώρες, που θα μπορούσε να έχει και υλική υπόσταση τέτοια που δεν θα εξαντλείται μονοσήμαντα σε μορφές οικονομικής διείσδυσης, ενθαρρύνθηκαν οι ιαχές εναντίον της FYROM και, δευτερευόντως, εναντίον της Αλβανίας, καθώς η ευφορία που ανέδιδε η ολοένα δραστικότερη προσκόλληση στην εξωτερική πολιτική των Ενωμένων Πολιτειών, τη “νικήτρια” *rax americana*, ήταν περισσότερο από ευκρινής (Νούτσος, “Με την πυξίδα”, 566).

Απέναντι σ' αυτό το πολύπτυχο της βαλκανικής κρίσης ένας Τομέας Φιλοσοφίας σε Πανεπιστήμιο της ελληνικής περιφέρειας μπορούσε απλώς να επιδείξει τις εξής δραστηριότητες των μελών του που εντάσσονται βέβαια στο ευρύτερο πλαίσιο της οικείας πολιτιστικής πολιτικής του Ιδρύματος:

- α. συμμετοχή στην “Επιτροπή Διαπανεπιστημιακών Σχέσεων των Πανεπιστημίων Ιωαννίνων και Τιράνων” (1996 →),
- β. σειρά διαλέξεων στα Πανεπιστήμια Τιράνων και Αργυροκάστρου (1993),
- γ. πρόσκληση συναδέλφων από την Τουρκία (1994),
- δ. ένταξη επισκέπτη καθηγητή από τη Βουλγαρία (1999),
- ε. διδασκαλία στο Inter-University Centre of Postgraduate Studies (Dubrovnik της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας),
- στ. συνέδριο για τον Ρήγα και τις μεταπλάσεις του οραματισμού του (1998),
- ζ. κινητοποίηση για το ζήτημα του Κοσόβου (1999).

“Σύγχρονοι Φιλισταίοι
περιγράφουν μόνον όσα
δεν μπορούν να καταλάβουν”

11. ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Παρά τις ολοένα αύξουσες συνθήκες απίσχανσης του αναστοχαστικού ρόλου των πανεπιστημίων, μέλη ΔΕΠ του Τομέα Φιλοσοφίας δημοσίευσαν αρκετές εργασίες για το παρόν και το μέλλον του εκπαιδευτικού και ερευνητικού θεσμού που υπηρετούν. Μνημονεύουμε εδώ τις κυριότερες:

α. Π. Νούτσος:

1. "Universitas sive multiversitas", π. Αντί, αρ. 312 (14-3-1986), 50-53 [= Π. Νούτσος, *Κ. Marx, Ο κριτικός της ιδεολογίας*, Αθήνα 1988, 127-134].
2. Άρθρα στην εφημ. *Τα Νέα* ("Με τον Φορντ ή με τους Λουδδίτες;", 7-4-1988· "Για ποιον διάλογο;", 7-5-1991· "Νέα Αντιμεταρρύθμιση", 10-7-1992· "Ασφυκτική αυτοδιοίκηση", 1-9-1992· "Κίνημα των καθηγητών", 28-12-1992· "Πανεπιστήμια και διάλογος", 29-1-1994· "Η παθολογία της έρευνας", 14-10-1995· "Μετά το ένα σύγγραμμα τι; ", 28-3-1996· "Οι διανοούμενοι", 3-9-1997· "Αυτοδιοίκηση Πανεπιστημίου", 4-6-1997).
3. "Η κατάτμηση της Φιλοσοφικής Σχολής", στο: Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, *Το Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα σήμερα*, Αθήνα 1991, 267-271.
4. "Οι 'αντικριστοί' καθρέφτες' ενός πανεπιστημιακού Τμήματος", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΑ' (1992), 61-72.
5. *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων: από τις ωδίνες του τοκετού στις αναζητήσεις της τέταρτης δεκαετίας που αρχίζει*, Ιωάννινα 1994.
6. *Έκθεση δραστηριοτήτων* (με την ιδιότητα του Αντιπρύτανη ακαδημαϊκών υποθέσεων και προσωπικού του Παν/μίου Ιωαννίνων), Ιωάννινα 1994.
7. "Για το Πανεπιστήμιο", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΔ' (1995), 103-107.
8. "Για μια εναλλακτική πρόταση αυτοδιοίκησης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων", *Ενημερωτικό Δελτίο Ομίλου Πανεπιστημιακών*, αρ. 2 (Ιούνιος 1977), 1-3 (κυκλοφόρησε και ως "Αντιπροκήρυξη", το Μάιο του 1997, ενόψει των πρυτανικών εκλογών στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων).
9. "Τα τριάνοντα αργύρια", *Σύγχρονα Θέματα*, αρ. 64 (Δεκ. 1977), 9-11.
10. "Universitas ή multiversitas", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΖ' (1998), 67-71.
11. "Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται", στο: Τομέας Φιλοσοφίας Παν/μίου Ιωαννίνων, *Το Πανεπιστήμιο στην κοινωνία που αναδύεται*, Αθήνα 1999, 137-142.

β. Ε. Παπαδημητρίου:

1. "Η κριτική του J. Habermas στην επιστήμη και την τεχνική ως νομιμοποιητικών θεμελίων της ιδεολογίας της απόδοσης", *Θεωρία και Κοινωνία*, 3 (1990), 117-133.
2. "Η επιστήμη ως επάγγελμα", *Δωδώνη*, μέρος τρίτο, ΚΑ (1992), 117-128.

γ. Στ. Τσινόρεμα:

1. "Φιλοσοφικές Σχολές: όψεις της κρίσης τους", Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα, *Το Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα σήμερα*, Αθήνα 1991, 281-284.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

“Υποκειμενικές” και “αντικειμενικές” συνιστώσες συνέθεσαν τον ορίζοντα ανάδυσης αυτών των “πεπραγμένων”. Προφανώς ο δημόσιος απολογισμός συνυφαίνεται με τον ακριβή υπολογισμό μετατροπής των υφιστάμενων δυνατοτήτων σε προσδοκώμενα επιτεύγματα που θα πλαισιώνουν όσα ήδη έχουν κατακτηθεί. Μ’ αυτό το πρίσμα θα μπορούσαν να επισημανθούν τα εξής:

α. επιβάλλεται η απρόσκοπτη ροή στην ανανέωση και στην επαύξηση του αριθμού των μελών Δ.Ε.Π. και του υπόλοιπου προσωπικού·

β. θα πρέπει να εξευρεθούν χώροι γραφείων από τους πλεονάζοντες-χάσκοντες στα περικείμενα Τμήματα·

γ. θεωρείται αναγκαία η θέσπιση ακαδημαϊκών κινήτρων για όσους/όσες έχουν πλήρη και αποκλειστική απασχόληση (π.χ. ακώλυτες εκπαιδευτικές άδειες, ειδικό επίδομα “παραμεθορίου” περιοχής, ενίσχυση της έρευνας των νεοπροσλαμβανομένων μελών)·

δ. αναμένεται η τροποποίηση του Προγράμματος προπτυχιακών σπουδών, ώστε να περιληφθεί και η αυτοτελής σπουδή των τριών επιστημών που συνθέτουν το ενιαίο τοπίο του Τμήματος·

ε. ενθαρρύνεται η πρωτοβουλία διατμηματικών προγραμμάτων σπουδών με ουσιαστική συνοχή και όχι ως “ειδικεύσεις” μιας χρήσης (για παράδειγμα, ο Τομέας μας θα μπορούσε να συνεισφέρει στην ανάπτυξη του Τμήματος Οικονομικών Σπουδών, το οποίο βρίσκεται στη μεθόριο θετικών και κοινωνικών επιστημών, και προφανώς του Τμήματος Επιστημών της Τέχνης)·

στ. κρίνεται αναγκαία η συνέχιση χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, μετά την επιτυχή ολοκλήρωση της “πιλοτικής” του εφαρμογής, κυρίως για την εξασφάλιση των υποτροφιών και της συνεργασίας με τους παλαιούς και τους νέους εταίρους·

ζ. εκτιμάται ότι έχει συμπέσει ικανοποιητικότερα ο αριθμός των ειδικευμένων μεταπτυχιακών με την οικεία ζήτηση·

η. σχεδιάζεται η πραγματοποίηση μορφών “δια βίου” φιλοσοφικής εκπαίδευσης, με τη χρήση των νέων τεχνολογιών και την εκπόνηση προγραμμάτων διδασκαλίας “εξ αποστάσεως”·

θ. κρίνεται απαραίτητη η θεσμοθέτηση κατηγορίας μεταδιδακτορικών υποτροφών·

ι. προωθείται η ηλεκτρονική καταλογογράφηση των εντύπων που διαθέτουν τα τρία ερευνητικά Κέντρα·

ια. είναι απολύτως απαραίτητη η πρόσληψη ειδικευμένου προσωπικού για τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης·

ιβ. προγραμματίζεται ο εμπλουτισμός των αυτοτελών εκδοτικών σειρών,

ιγ. σχεδιάζεται η ίδρυση Κέντρου Πλωτινικών Σπουδών (βλ. και τις §.§. **2.2.1.**, **2.2.2.** και **2.2.4.**) και

ιδ. διαγράφεται ευκρινώς η περαιτέρω διάχυση της παρουσίας του Τομέα στο ομόλογο διεθνές ακαδημαϊκό πεδίο, με την προσέλκυση ξένων φοιτητών και συνεργατών.

SUMMARY

The volume at hand aims at publicizing the output of the Department spanning a period of fifteen years (1985-1999). It is a presentation of both its strategic conception and its particular articulation, attempting to leave behind the well-trodden path of "evaluation studies" (cf. M.Henkel "Evaluation in Higher Education : conceptual and epistemological foundations", *European Journal of Education*, 33,1998,285-297) which slips into a "book-keepers' " practice in the measurement of "productivity". In contradistinction to this approach, the outline of the criteria which we propose might be called, in Hegelian terms, the "qualitative quantity" ("das qualitative Quantum") which is a coupling of "quality" and "quantity" and clearly has the possibility of the second being transformed into the first (*Enzyklopädie*, §. 107). The framework of reference of these criteria, as a cluster of expressions to be evaluated, is determined primarily by the degree of its connexion to the reality which it addresses. Thus it does not acquire an autonomous status, like a sword of Damocles, but it can easily be inferred from the entirety of the work of those who staff a Department and resolve to pass, for yet one more time through the "mirror stage" and to ascertain the limits of their self-sufficiency. In the words of Wittgenstein, "Saturday is not simply a day of rest and recreation. We should look at our work not only from within but also from without" (*Civilization*, 120). This consideration, which could be described as an "internalist externalism" justifies the division into parts of the unified corpus of our "Acts":

a. **Staff dynamics** (hierarchy, scientific specializations of the teaching and research staff [DEP], service record, gender composition, method of election and institutions of members' postgraduate studies, forms of collaboration and relevant tradition, administrative structure and operation of the department, its finances as part of the budget of the University, etc.)

b. **Teaching** (criteria, the structure of the undergraduate studies program, the preliminary briefing of the students and the subsequent discussions about the physiognomy of the Department, the specialized students and their employment prospects, the ratio of professors to students, interdepartmental programs, postgraduate studies, matters concerning internal regulations, the publicity of posts, the students of the postgraduate specialization degree, the prospective professors: subjects-supervisors, scholarship possibilities and student welfare, the

doctors of Philosophy [dissertation titles, supervisors, current occupation], honorary doctors, participation of members of the Department in the advisory/examining committees of doctoral theses which have submitted in other Departments, sabbatical leave [home or abroad], teaching in other universities, lectures, book presentations, visiting professors and invited speakers, long-term, the contribution to further education of primary and secondary school teachers, civil servants, and other categories of employees etc.).

c. **Research programs** (the research policy of the Universities, the delimitation of “research” within the field of humanities, participants, particular joint research programs and their results etc.).

d. **Scientific conferences** (their organization by the Department and the contribution of its members, participation of staff members, with communication, in international and Greek conferences).

e. **Publications** (books: individual, editing of collective volumes, translations; articles in international and Greek periodicals, in the Proceedings of international or Greek conferences; book reviews, translations; the research interests as the interrelation of quantitative data and the particular character of the work, with special reference to the constitutive dimension of philosophy-as-activity, the consolidation of the “competence criterion” in the “community” of peers, evaluation reports, book reviews and “citations”, the share of the national and international division of scientific knowledge, the assesment of forms of “assesment”; secondary aspects of scope: in bodies for the election of members of the teaching and research staff of other Departments, scientific associations, prizes etc.).

f. **The library** (organization and operation, primary sources and relevant bibliography, journals, databases and CD-ROMs; the specialized uses of the Research Centres: printed and archival material, publications etc.).

g. **The professors in the society of their time and place** (members of the teaching and research staff fully and exclusively employed, scientific competence and alternative choices of society, “grounding” in the practice of scientific discourse etc.).

h. **The circuit of the local community** (the historical limits of “locality”, particular inter-reactions, working time and leisure etc.).

i. **The daily life of the professors and the students**, intra- and extra- muros.

j. **The Hellenism of the Diaspora** (initiatives aiming to maximize and extend the functions of a university institution).

k. **The “mobility” of professors and students in the countries of the European Union** (decoding of “European citizenship”, public higher education in Europe, communication competence).

l. The contribution to the clarification of the “Balkan policy” of the university.

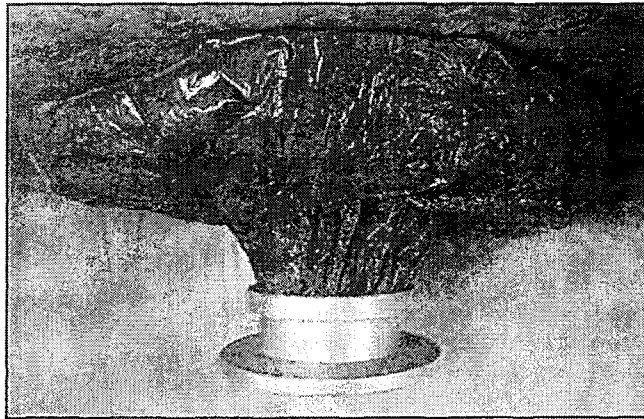
m. Reflection on the past and the future of the university.

Kant’s remark placed as a motto remains valid: “chisel and hammer can prove useful in the processing of a piece of wood, but for an etching one must use an etching-needle”. The constitutive character - methodological as well as thematic - of philosophical activity requires appropriate “measures” in order to be judged, even though its “microcosm” cannot be perceived through a lens stronger than that of the human eye. And if every valuation involves comparative evaluation, the only comparable institutions are the homologous Philosophy Departments elsewhere in Greece. In precisely this “community” of peers, primacy should be accorded to the intra-muros (sometimes also with “external” referees) **evaluation review** (which according to current legislation includes: “analytical presentation and evaluation of the work and the personality of the candidates and appreciation of their contribution to the advancement of science”, “ an opinion about the degree of fulfilment by the candidates of the qualifications as set by the law” and “the ranking of the candidates according to evaluation”; Law 2083/82, article 6, E’2); in a second place due consideration is to be given to extra-muros published **book review** (which, it goes without saying, has not been sufficiently refuted by the person being subject to criticism). Only then does the census of “citations” make sense (excluding of course that of “self-citations”), otherwise the “citation index” (in the humanities the known databases are deficient and do not include the voluminous Greek literature) functions in the same way as the measurement of viewing-rates of TV shows (for achieving distinction in “citations” and “book reviews” see P.Noutsos, *Database*, Kos 2000, 29, passim).

With precisely this starting point, the members of the Philosophy Department, whose work has been subject to critical evaluation in twenty five reports in view of their election or promotion, and in book reviews (in our turn we have, of course, participated in the selections of other Departments, in scientific periodicals as critics and in evaluation committees of research programs and we have co-authored book reviews; that is to say we have not remained out of “latenter vivendum esse”), claim, as far as the division of scientific knowledge both on a national and international level is concerned (and for that reason we are not suffering from a “transmit” complex), a significant share - with the competence criterion fulfilled- in the following fields to name but a few:

- a. **Greek Philosophy (Ancient and Modern)**
- b. **The Philosophy of Science**
- c. **Social and Political Philosophy.**

Precisely this triptych, which clearly emerges, if we transcend the arithmetic, chaotic appearance of everything to reach for the “totality, rich in determinations and relations” (*Grundrisse*), substantiates the “Geltungsanspruch” of our Department and thereby warrants our communicative competence in the field of philosophical thought.

“Evaluation Epidemic”
and
the “McDonaldization of the university”?

Ο ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗΣ

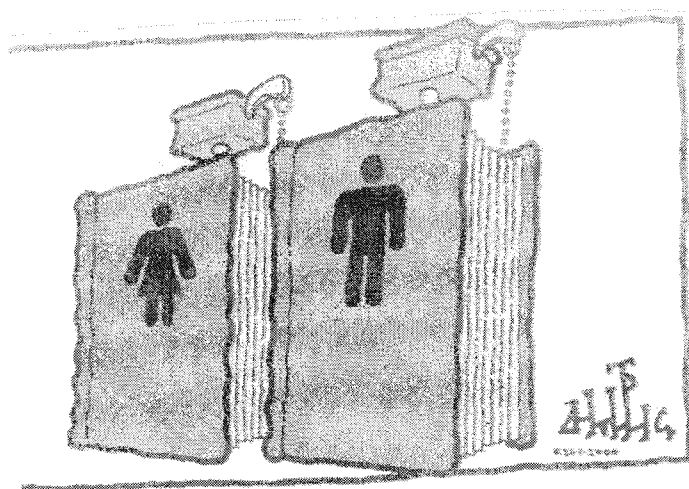
- σ. 4: “παίζοντας”· Π. Νούτσος, *Αγχιβασίη*, Αθήνα 1998, 99.
- σ. 8: “Όταν κοιτάς”· Σ. Χαρκιανάκης, *Μετρητές αλγηδόνες*, Αθήνα 1997, 105.
- σ. 12: “παρελαβόντα”· Λουκιανός, *Ἀναβιοῦντες*, 46.
- σ. 16: “οὐ στρατηγός”· Ἐπίκτητος, *Ἐγχειρίδιον*, 19.
- σ.17: “Να ξύνεις”· Μ. Αναγνωστάκης, *ΥΓ.*, Αθήνα 1992, 21.
- σ. 27: “Τη νύχτα”· Ν. Βαγενάς, “Σπινόζα”, *Πλανόδιον*, αρ. 10 (Ιουλ. 1989), 107.
- σ. 33: “Δεν είναι”· Ο. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, Αθήνα 1989, 53.
- σ. 36: “Βιβλιογράφοι”· Δ. Δασκαλόπουλος, *Σκοτεινή Πανσέληνος*, Αθήνα 1999, 135.
- σ. 41: “να ᾽σαι”· Ε. Κακναβάτος, *Ποιήματα*, Β΄, Αθήνα 1990, 23.
- σ. 42: “Bean”· L. Wacquant, “Γλωσσάρι”, *Σύγχρονα Θέματα*, αρ. 67 (Απρ.–Ιούν. 1998), 117, 118.
- σ. 44: “Ποῦ δέ”· Λουκιανός, *Ἀναβιοῦντες*, 11.
- σ. 45: “Μετακομίζει”· Χρ. Λιοντάκης, *Ο Μινώταυρος μετακομίζει*, Αθήνα 1996, 20.
- σ. 52: “Τώρα που”· Γ. Βέης, *Ο δράκος του μεσημεριού*, Αθήνα 1983, 62.
- σ. 54: “Η φύση”· Χ. Βλαβιανός, *Η νοσταλγία των ουρανών*, Αθήνα 1991, 42.
- σ. 57: “ἄλλ’ ὄρῳ”· Λουκιανός, *Ἀναβιοῦντες*, 48.
- σ. 58: “εγὼ συναλλάσσομαι”· Μ. Αναγνωστάκης, *Τα ποιήματα*, Αθήνα 1985, 163.
- σ. 62: “(Η διδακτορική μου)”· Γ. Πατίλης, *Ταξίδια στην ίδια πόλη*, Αθήνα 1993, 228.
- σ. 65: “ατόφιε”· Ν. Ποταμίτης [= Ν. Ψημμένος], *Μαρτυρίες*, Ιωάννινα 1999, 22.
- σ. 68: “Το χρήμα”· J. Bentham [= Ζ. Πρυνεντύ, “Πόσο κοστίζει ένα φιλί, το γέλιο του παιδιού, το τραγούδι ενός πουλιού;”, *Σύγχρονα Θέματα*, όπ.π., 69].
- σ. 92: “ο ερμηνευμένος”· Δ. Καψάλης, *Τετραλογία*, Αθήνα 1997, 24.
- σ. 112: “μόνος”· Β. Καραβίτης, *Λυπομανία*, Αθήνα 1989, 9.
- σ. 134: “Μετρώντας”· Ν. Βαγενάς, *Βάρβαρες ωδές*, Αθήνα 1992, 38.
- σ. 137: “Ο κύριος”· Αρ. Νικολαΐδης, *Συγκεντρωμένα Ποιήματα*, Αθήνα 1991, 179.
- σ. 139: “και δικό μας”· Ο. Ελύτης, *Το Ἄξιον εστί*, Αθήνα, 1973, 47.
- σ. 142: “Τα βράδια”· Κ. Στεργιόπουλος, *Ο ήλιος του μεσονυκτίου*, Αθήνα 1991, 33.

- σ. 146: “Καθένας”· Γ. Σεφέρης, *Ποιήματα*, Αθήνα 1974, 265.
σ. 148: “μυξοευρωπαϊστί”· Ο. Ελύτης, *Μαρία Νεφέλη*, 52.
σ. 149: “Σύγχρονοι”· Α. Βιστωνίτης, *Χώμα από ουρανό*, Αθήνα 1996, 147.
σ. 155: “Evaluation”· M. Romainville, “Quality Evaluation of Teaching in Higher Education”, *Higher Education in Europe*, XXIV (1999), 415, 417.
σ. 157: “Ιππεύοντας”· Ε. Κακναβάτος, *Χαοτικά Ι*, Αθήνα 1997, 40.
σ. 158: “Τ’ άσπρο”, “Καθώς”· Σεφέρης, *Ποιήματα*, ό.π., 300, 227.

“Ιππεύοντας Χέοπα παρακάμπτω Derrida”

«Τ' άσπρο χαρτί σκληρός καθρέφτης»

“Καθώς περνούν τα χρόνια
πληθαίνουν οι κριτές που σε καταδικάζουν”...

Τυπώθηκε
σε 400 αντίτυπα
τον Απρίλιο
του 2000
στὰ Τυπογραφεία
Γ. Δούβαλη - Ε. Αποστόλου,
28ης Οκτωβρίου 41,
Ιωάννινα.

